

**ЧЕТИРИДЕСЕТ И ПЪРВО НАРОДНО СЪБРАНИЕ
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ**

Комисия по европейските въпроси и контрол на европейските фондове

**ГОДИШЕН ДОКЛАД
ЗА
УСВОЯВАНЕТО НА СРЕДСТВАТА
ОТ ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ
В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ ЗА 2010 г.**

Януари 2011 г.

СЪДЪРЖАНИЕ:

<i>Списък на използваните съкращения</i>	4
ЧАСТ I. ПРЕГЛЕД НА ПРОГРАМИТЕ, ФИНАНСИРАНИ СЪС СРЕДСТВА ОТ ЕС, НА БАЗА ПРЕДСТАВЕНА ИНФОРМАЦИЯ ОТ АДМИНИСТРИРАЩИТЕ ГИ СТРУКТУРИ И ПРОВЕДЕНИ ИЗСЛУШВАНИЯ ОТ КЕВКЕФ	6
I. УВОД	6
II. ПРОГРАМИ ПО СКФ НА ЕС ЗА ПРОГРАМНИЯ ПЕРИОД 2007 – 2013 г.	11
1. ОПЕРАТИВНИ ПРОГРАМИ ПО ЦЕЛ 1 „СБЛИЖАВАНЕ”	12
1.1 ОП „ТРАНСПОРТ” 2007 – 2013 г.	12
1.2 ОП „ОКОЛНА СРЕДА” 2007 – 2013 г.	24
1.3 ОП „РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ” 2007 – 2013 г.	33
1.4 ОП „РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ” 2007 – 2013 г.	41
1.5 ОП „КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТ” 2007 – 2013 г.	48
1.6 ОП „АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ” 2007 – 2013 г.	56
1.7 ОП „ТЕХНИЧЕСКА ПОМОЩ” 2007 – 2013 г.	61
1.8 ФИНАНСОВО ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ОП ПО ЦЕЛ 1 „СБЛИЖАВАНЕ”	65
2. ОП ПО ЦЕЛ 3 „ЕВРОПЕЙСКО ТЕРИТОРИАЛНО СЪТРУДНИЧЕСТВО”	67
2.1 ОП ЗА ТГС ПО ВЪТРЕШНИТЕ ГРАНИЦИ НА ЕС	68
2.1.1 ПРОГРАМА ТГС „РУМЪНИЯ - БЪЛГАРИЯ” 2007 – 2013 г.	69
2.1.2 ПРОГРАМА ТГС „ГЪРЦИЯ - БЪЛГАРИЯ” 2007 – 2013 г.	72
2.2 ОП ЗА ТГС ПО ВЪНШНИТЕ ГРАНИЦИ НА ЕС	74
2.2.1 ПРОГРАМА ТГС „БЪЛГАРИЯ - СЪРБИЯ” 2007 – 2013 г.	74
2.2.2 ПРОГРАМА ТГС „БЪЛГАРИЯ - МАКЕДОНИЯ” 2007 – 2013 г.	75
2.2.3 ПРОГРАМА ТГС „БЪЛГАРИЯ - ТУРЦИЯ” 2007 – 2013 г.	77
III. ПРОГРАМИ ПО ЕЗФРС И ЕФР ЗА ПРОГРАМНИЯ ПЕРИОД 2007 – 2013 г.	80
1. ПРОГРАМА ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ 2007 – 2013 г.	80

2. ОП ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕКТОР РИБАРСТВО 2007 – 2013 г.....	85
IV. ДРУГИ ПРОГРАМИ И ИНСТРУМЕНТИ.....	89
1. ИНСТРУМЕНТ ШЕНГЕН.....	89
2. ФИНАНСОВ МЕХАНИЗЪМ НА ЕИП.....	93
3. НОРВЕЖКА ПРОГРАМА ЗА СЪТРУДНИЧЕСТВО.....	97
4. ПРЕХОДЕН ФИНАНСОВ ИНСТРУМЕНТ.....	98
V. ПРЕДПРИСЪЕДИНИТЕЛНИТЕ ПРОГРАМИ.....	100
1. ПРОГРАМА ФАР.....	100
2. ПРОГРАМА ИСПА.....	102
3. ПРОГРАМА САПАРД.....	111
VI. ИНСТРУМЕНТЪТ LOTNAR И ИСУН.....	111
1. ИНСТРУМЕНТЪТ LOTNAR.....	111
2. ИСУН.....	111
ЧАСТ II. ИДЕНТИФИЦИРАН НАПРЕДЪК, ПРОБЛЕМИ И ПРЕПОРЪКИ. ВИЗИЯ НА КЕВКЕФ ЗА ПРЕДСТОЯЩИТЕ ДЕЙНОСТИ ПРЕЗ 2011 г.....	148
1. ИДЕНТИФИЦИРАН НАПРЕДЪК, ПРОБЛЕМИ И ПРЕПОРЪКИ.....	119
2. КЛЮЧОВИ ПРОБЛЕМНИ ОБЛАСТИ. НАСТЪПИЛИ ПРОМЕНИ И ПОСТИГНАТ НАПРЕДЪК В УПРАВЛЕНИЕТО НА ЕВРОПЕЙСКИТЕ СРЕДСТВА ПРЕЗ 2010 г.....	145
3. ВИЗИЯ НА КЕВКЕФ ЗА ПРЕДСТОЯЩИТЕ ДЕЙНОСТИ ПРЕЗ 2011 г. ПО ОТНОШЕНИЕ НА КОНТРОЛА НА ЕВРОПЕЙСКИТЕ ФОНДОВЕ.....	148

Списък на използваните съкращения

ББР – Българска банка за развитие

БФП – Безвъзмездна финансова помощ

ГПСОВ – Градска пречиствателна станция за отпадни води

ЕИБ – Европейска инвестиционна банка

ЕИП – Европейско икономическо пространство

ЕИФ – Европейски инвестиционен фонд

ЕЗФРСР – Европейски земеделски фонд за развитие на селските райони

ЕК – Европейска комисия

ЕС – Европейски съюз

ЕСФ – Европейски социален фонд

ЕФР – Европейски фонд за рибарство

ЕФРР – Европейски фонд за регионално развитие

ИА – Изпълнителна агенция

ИА ОСЕС – Изпълнителна агенция „Одит на средствата от Европейския съюз”

ИГРП – Индикативна годишна работна програма

ИПП – Инструмент за предприсъединителна помощ

ИСУН – Информационна система за управление и наблюдение на структурните инструменти на ЕС в България

КЕВКЕФ – Комисия по европейските въпроси и контрол на европейските фондове

КФ – Кохезионен фонд

КН – Комитет за наблюдение

МЗ – Междинно звено

МС – Министерски съвет

МСП – Малки и средни предприятия

НКП – Национален координатор на помощта

НПО – Неправителствени организации

НР – Национален ръководител на Програма ФАР

НС - *Народно събрание*

НСРР – *Национална стратегическа референтна рамка*

ОВОС – *Оценка на въздействието върху околната среда*

ОО - *Одитен орган*

ОП – *Оперативна програма*

ОПАК - *Оперативна програма "Административен капацитет"*

ОПОС – *Оперативна програма "Околна среда"*

ОПРКБИ – *Оперативна програма "Конкурентоспособност"*

ОПРР - *Оперативна програма "Регионално развитие"*

ОПРСР - *Оперативна програма "Развитие на сектор рибарство"*

ОПРЧР - *Оперативна програма "Развитие на човешките ресурси"*

ОПТ – *Оперативна програма "Транспорт"*

ОПТП – *Оперативна програма "Техническа помощ"*

ПМС – *Постановление на Министерския съвет*

ПО - *Приоритетна ос*

ПП – *Политическа партия*

ПРСР - *Програма за развитие на селските райони*

РМС – *Решение на Министерския съвет*

СКН – *Съвместен комитет за наблюдение*

СКФ – *Структурни и Кохезионен фонд*

СО – *Сертифициращ орган*

СП – *Сметна палата*

СКУСЕС - *Съвет за координация при управлението на средствата от ЕС*

ТГС – *Трансгранично сътрудничество*

УО – *Управляващ орган*

УП – *Устройствен правилник*

УПМСНА – *Устройствен правилник на МС и неговата администрация*

ФМ – *Финансов механизъм*

ЦКЗ - *Централно координационно звено*

ЧАСТ I.

ПРЕГЛЕД НА ПРОГРАМИТЕ, ФИНАНСИРАНИ СЪС СРЕДСТВА ОТ ЕС, НА БАЗА ПРЕДСТАВЕНА ИНФОРМАЦИЯ ОТ АДМИНИСТРИРАЩИТЕ ГИ СТРУКТУРИ И ПРОВЕДЕНИ ИЗСЛУШВАНИЯ ОТ КЕВКЕФ

I. УВОД

*Настоящият Годишен доклад за усвояването на средствата от ЕС в Република България за 2010 г. е изготвен в съответствие с чл. 3. ал. 1 т. 3 от Правилата за организацията и дейността на Комисията по европейските въпроси и контрол на европейските фондове (КЕВКЕФ) в 41-то НС. Документът е разработен на базата на информация за изпълнението на отделните програми и инструменти, финансирани с европейски средства, предоставена от съответните структури в държавната администрация, отговорни за тяхното управление или координация. Докладът отразява статуса към **31 декември 2010 г.***

КЕВКЕФ благодари за съдействието от страна на структурите от изпълнителната власт за предоставената информация при подготовката на настоящия доклад и очаква установеното до момента ползотворно сътрудничество по темата за европейските фондове да бъде продължено като добра практика и занапред.

Следва да се има предвид, че с оглед постигане на съпоставимост на данните в настоящия доклад, постъпилите финансови данни от структурите на изпълнителната власт, предоставени в националната валута на Република България, са трансформирани в евро - по курс 1,95583. Преобразуването на валутите и закръгленията е възможно на места да са довели до минимално изменение на изходните данни за анализа.

• Текуща система за управление, координация и контрол на европейските средства в Република България

Функциониращата в Министерски съвет (МС) структура за координация при управлението на средствата от ЕС в Република България е представена графично на **Схема № 1**, а участниците като цяло в процеса по управление, наблюдение контрол и координация на средствата по оперативните програми (ОП) на национално ниво са изобразени графично на **Схема № 2**.

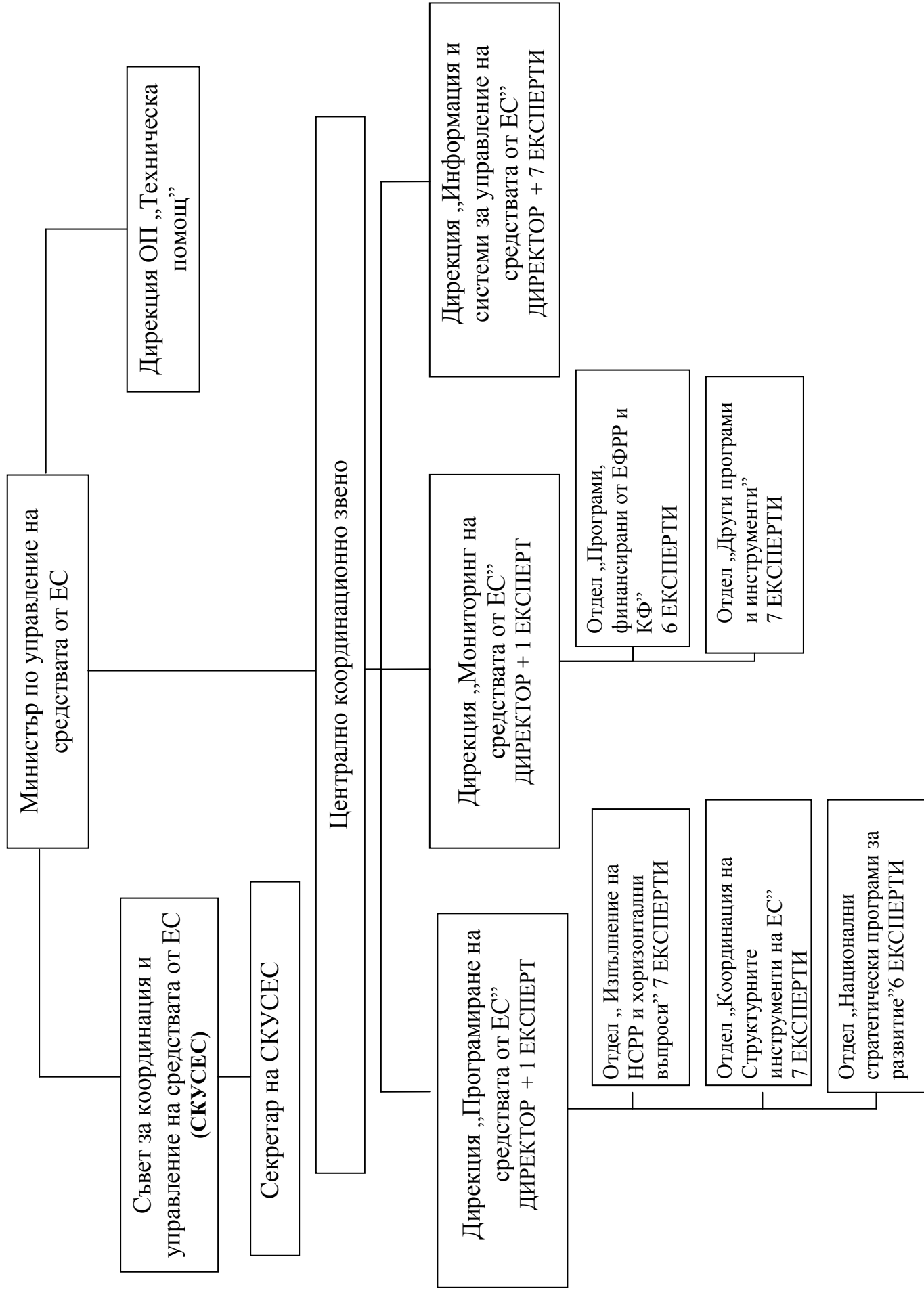

Схема № 1 Органиграма на изградената структура за координация в МС

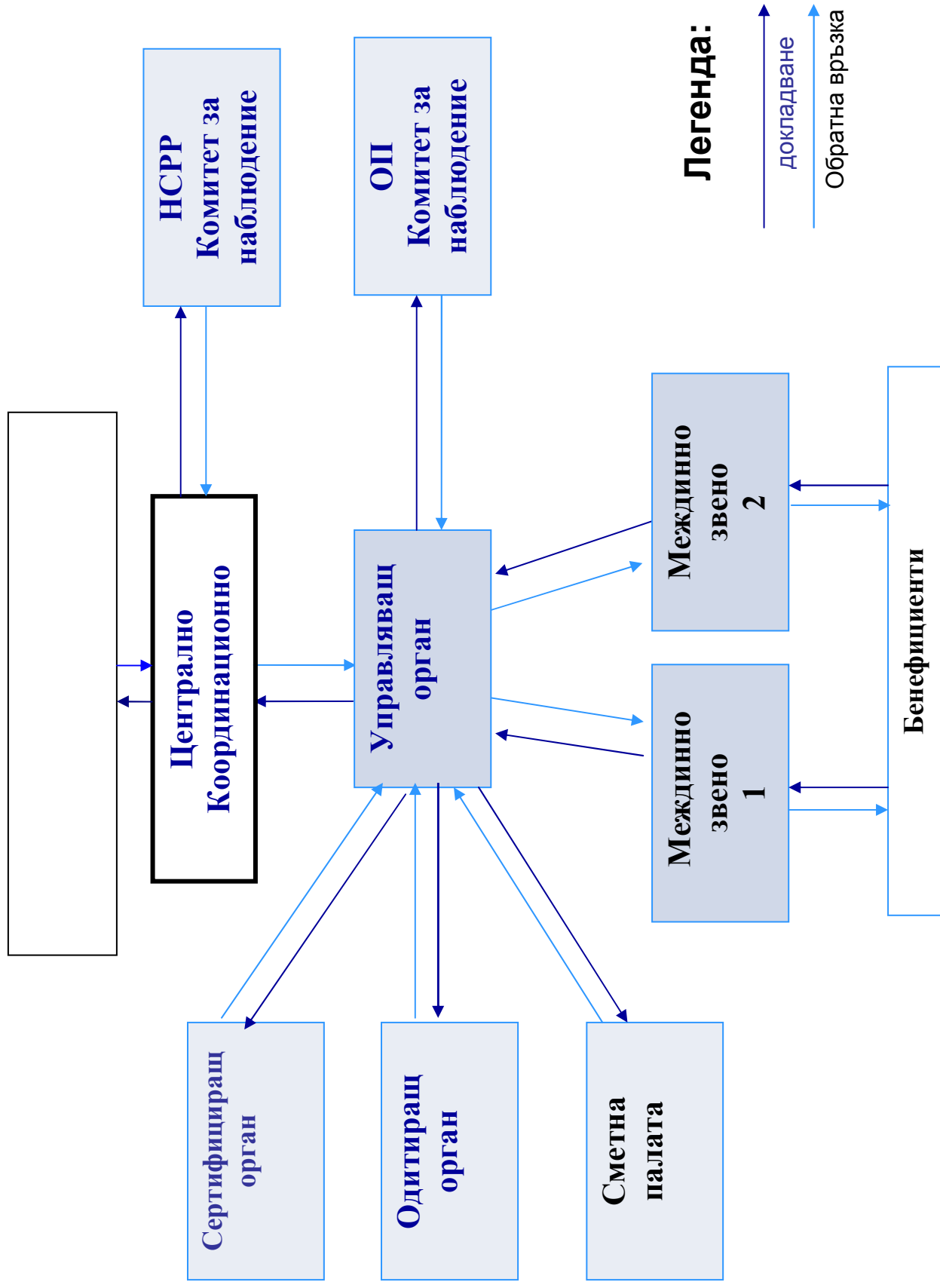

Схема № 2 Участници в процеса по управление, наблюдение, контрол и координация на средствата по ОП на национално ниво

С оглед оптимизиране на процеса по усвояване на европейските средства в Република България, през 2010 г. са предприети съвкупност от **институционални и нормативни промени**, свързани с координацията, управлението и изпълнението на ОП, в т.ч.:

Институционални промени:

По-съществена част от предприетите институционални промени в сферата на управлението на средствата от ЕС са реализирани през първата половина на 2010 г. През месец март 2010 г. е одобрена структурна и персонална промяна в състава на кабинета - г-н Томислав Дончев е избран за **министър по управлението на средствата от ЕС**.

Функциите му са уредени с **ПМС № 70 от 14 април 2010 за координация при управлението на средствата от Европейския съюз** (обн., ДВ, бр. 31 от 23.04.2010 г.), съгласно което цялостната отговорност по управление и стратегически мониторинг на средствата от ЕС преминава от министъра на финансите към новоназначения министър. В постановлението е описан механизмът за политическа и административна координация при управлението на средствата от ЕС – създава се Съвет за координация при управлението на средствата от ЕС (СКУСЕС), уреждат се и функциите на Централното координационно звено (ЦКЗ). Приети са промени в Устройствения правилник на МС и неговата администрация (УПМСНА), които засягат функциите на трите дирекции в МС, съставляващи ЦКЗ – дирекция „Програмиране на средствата от ЕС”, дирекция „Мониторинг на средствата от ЕС” и дирекция „Информация и системи за управление на средствата от ЕС”.

Промените в УПМСНА обхващат и **прехвърлянето на административното звено за управление на Оперативна програма „Техническа помощ” 2007-2013 от Министерството на финансите (МФ) в Администрацията на МС**.

Създаденият към МС **Съвет за развитие** (ПМС № 110/03.06.2010 г.) потвърждава и доразвива одобрената по-рано концепция за организация и координация по изработването на Националния програмен документ.

Що се отнася до останалите Оперативни програми, институционални промени също могат да бъдат отбелязани. С ПМС № 131 от 2 юли 2010 г. **функциите на Одитен орган по Оперативна програма „Развитие на сектор рибарство” 2007-2013 са прехвърлени от Министерството на земеделието и храните към Изпълнителна агенция „Одит на средствата от ЕС”, с което е изпълнена препоръка на ЕК за осигуряването на функционална независимост на органите, свързани с прилагането на Оперативната програма**.

Нормативни промени:

През 2010 г. са извършени редица промени в нормативната рамка за управление и наблюдение на средствата от ЕС с цел подобряване на ефективността ѝ. Наред с нормативните изменения, целящи отразяване на настъпилите институционални промени, могат да бъдат отбелязани и следните:

- Одобрена е **национална методология за прилагане на финансови корекции**¹ при изпълнението на оперативните програми, съфинансирани от Структурните и Кохезионния

¹ **Постановление № 134 на МС от 5.07.2010 г.** за приемане на Методология за определяне на финансови корекции, които се прилагат спрямо разходите, свързани с изпълнението на оперативните програми, съфинансирани от структурните инструменти на Европейския съюз, Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони и

фондове на ЕС, Програмата за развитие на селските райони и Оперативната програма за развитие на сектор „Рибарство”. Методологията е за нередности, установени при изпълнението на договори за безвъзмездна финансова помощ, произтичащи от нарушения на разпоредбите на Закона за обществените поръчки, Наредбата за възлагане на малки обществени поръчки и Постановление на МС № 55/2007 г., като целта е **ограничаване на нередностите и възстановяване на неправомерно изразходваните суми**;

- Съкратен е срокът за **верифициране и изплащане на грантове от СКФ на ЕС²**, като е установен максимален срок от **3 месеца** за верификация на разходите от страна на УО/МЗ на оперативната програма и извършване на съответните плащания към бенефициентите;
- **Увеличен е размерът на авансовите плащания към публичните бенефициенти³ за изпълнение на проектите – до 35 %** от стойността на предоставената безвъзмездна финансова помощ по проекти, съфинансирани от ОПТ, ОПРР и ОПОС;
- Извършени са промени в уредбата, определяща реда за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ от ЕС⁴, както и във връзка с процедурите за избор на изпълнител от страна на бенефициенти, които не са възложители по смисъла на Закона за обществените поръчки⁵;
- Определени са условията, критериите и реда за **финансово подпомагане на общините** за достъпа им до финансиране от Фонда за органите на местното самоуправление в България „ФЛАГ” ЕАД⁶.
- Като по-обща мярка за увеличаване на административния капацитет при управление на европейските средства като цяло, е обособяването на специфичната длъжност **„сътрудник по управление на европейски проекти и програми”⁷**. Длъжността се заема по трудово възнаграждение и е свързана с предоставянето на специфична експертиза при управление на помощта от оперативните програми на ЕС (вкл. и в административните звена на конкретните бенефициенти по ОПТ), Програмата за сътрудничество „България - Швейцария”, ФМ на ЕИП, Норвежката програма и други европейски програми. Възнагражденията на тези служители се **финансират изцяло от техническата помощ на съответната програма**. За нормативното уреждане на тази нова специфична длъжност са направени промени в Единния класификатор на длъжностите в държавната администрация, наредбата за прилагането му, устройствените правилници на ресорните министерства, както и на Министерския съвет и неговата администрация. С измененията в устройствените правилници е определена и техният

Европейския фонд за рибарство (Обн., ДВ, бр. 53 от 13.07.2010 г., в сила от 13.07.2010 г.). Методологията е изменена и допълнена с Постановление № 339 от 30 декември 2010 г., вкл. по отношение видовете нередности.

² **Постановление № 179 на МС от 10.08.2010 г.** за определяне на механизма за верифициране на разходите и изплащане на безвъзмездна финансова помощ по оперативните програми, съфинансирани от Структурните фондове и Кохезионния фонд на Европейския съюз (Обн., ДВ, бр. 64 от 17.08.2010 г., в сила от 17.08.2010 г.)

³ **Решение № 592 на МС от 6 август 2010 година** за увеличаване размера на авансовите плащания по изпълнението на проекти и дейности от бенефициенти по оперативна програма „Регионално развитие” в Министерството на регионалното развитие и благоустройството, оперативна програма „Транспорт” в Министерството на транспорта, информационните технологии и съобщенията и оперативна програма „Околна среда” в Министерството на околната среда и водите.

⁴ **Постановление №121 на МС от 31.05.2007 г.** за определяне на реда за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по оперативните програми, съфинансирани от Структурните фондове и Кохезионния фонд на Европейския съюз (загл. изм. – ДВ, бр. 44 от 2010 г.)

⁵ **Постановление № 55 на МС от 12 март 2007 г.** за условията и реда за определяне на изпълнител от страна на бенефициенти на договорена безвъзмездна помощ от Структурните фондове и Кохезионния фонд на Европейския съюз, Съвместната оперативна програма за трансгранично сътрудничество "Черно море 2007 - 2013 г." и от Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство (Загл. изм. и доп. - ДВ, бр. 68 от 2009 г., в сила от 25.08.2009 г., изм., бр. 93 от 26.11.2010 г.)

⁶ **Постановление № 205 на МС от 14 септември 2010 г.** за определяне на условията, критериите и реда за финансово подпомагане на общините за достъпа им до финансиране от Фонда за органите на местното самоуправление в България „ФЛАГ” ЕАД (Обн., ДВ, бр. 75 от 24.09.2010 г., в сила от 24.09.2010 г.)

⁷ **Постановление № 203 на МС от 13 септември 2010 г.** за изменение и допълнение на нормативни актове на МС.

индикативен брой – очаква се да бъдат наети над 170 сътрудници по европейски проекти в различните административни звена по отделните програми.

Положителни ефекти от извършените нормативни промени:

Приетите с Методологията за прилагане на финансови корекции мерки за по-добра финансова дисциплина при разходване на европейските средства, позволяват **възстановените средства да бъдат върнати в бюджета на оперативните програми, като бъдат повторно ползвани по предназначение.**

Увеличаването на **авансовите плащания** към публичните бенефициенти, отпускането на **целеви трансфери към общините** за подпомагане обслужването на дълга им към Фонд „ФЛАГ” (до 4 млн. лева в Закона за Държавния бюджет на Република България за 2010 г.), въвеждането на **по-кратки срокове за изплащане на безвъзмездната помощ** (до 3 месеца след верифициране на разходите от страна на съответния Управляващ орган/Междинно звено) са необходими мерки за редуциране ефекта на финансовата и икономическата криза върху навременното изпълнение на финансираните проекти чрез увеличаване на оборотния капитал на бенефициентите.

Извършените през 2010 г. промени в ПМС № 121 от 2007 г. са насочени към **оптимизиране на процедурите и намаляване на административната тежест** при тяхното прилагане, както и **създаване на по-висока прогнозируемост**, в т.ч. изместване на по-ранен етап публикуването на индикативните годишни работни програми (ИГРП), предварително публикуване на насоките за кандидатстване с оглед отстраняване на евентуални пропуски или неточности/противоречия в процедурата и др.

Промените в ПМС № 55 от 2007 г. целят прилагане на **унифициран подход и общи стандарти** с действащата нормативна уредба в областта на обществените поръчки. Промените са свързани с **оптимизиране на действащите процедури по постановлението и намаляване на административната тежест**, както и осигуряване на **повече прозрачност и отчетност.**

С наемането на **сътрудници по управление на европейски проекти и програми** се очаква да бъде укрепен административния капацитет на звената, управляващи европейски средства, както и да бъде ускорен процесът на усвояване на средствата по оперативните програми, особено по отношение на ОПОС, ОПРР и ОПРЧР, по които се предвижда наемането на най-голям брой допълнителни експерти, които да подпомагат изпълнението на финансираните проекти.

Следва да се отбележат и предприетите от правителството мерки за допълнително укрепване капацитета на УО и на част от конкретните бенефициенти (структури на държавната администрация) чрез **привличане на външни експерти от Международните финансови институции, в т.ч от Световната банка, Европейската инвестиционна банка (ЕИБ) и Европейската банка за възстановяване и развитие (ЕБВР).**

II. ПРОГРАМИ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ ПО СТРУКТУРНИТЕ И КОХЕЗИОННИЙ ФОНДОВЕ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ ЗА ПРОГРАМНИЯ ПЕРИОД 2007 – 2013 г.

1. ОПЕРАТИВНИ ПРОГРАМИ ПО ЦЕЛ 1 „СБЛИЖАВАНЕ”

1.1 ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „ТРАНСПОРТ” 2007 – 2013 г.

Подробности относно същността на Програмата, в т.ч. за нейната цел, приоритетни оси, бюджет и т.н. могат да бъдат открити на:

- Официалната интернет-страница на УО <http://www.optransport.bg/>
- Единния информационен портал за Структурните фондове на ЕС <http://www.eufunds.bg/>
- Годишния доклад за усвояването на средствата от ЕС в Република България за 2009 на КЕВКЕФ (стр. 13) http://parliament.bg/pub/cW/240ANNUAL_REPORT_2009-final-pdf.pdf

• Напредък по Програмата:

Общ напредък

На **10 февруари 2010 г.**, Европейската комисия утвърди **Оценката за съответствие на системите за управление и контрол по ОПТ**, с което се предостави възможност за извършване и на междинни плащания по Програмата.

През **2010 г.** са сключени/одобрили **13 договори/заповеди** за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Програмата в размер на около **364,2 млн. евро**, а общата стойност на изплатените средства към бенефициентите през годината е от порядъка на **70,2 млн. евро**. През **2010 г.** са приключили **18 процедури** за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ като най-голям е делът им по ПО 5 „Техническа помощ”.

От началото на действие на Програмата - до **31.12.2010 г.**, са сключени договори на стойност от над **599,4 млн. евро (29,9%** от разполагаемия ресурс по ОПТ), като най-голям е делът на договорените средства по ПО 2 „**Развитие на пътната инфраструктура по транс-европейските и основните национални транспортни оси**”, възлизащ на около **360,2 млн. евро**. До бенефициентите по ОПТ са достигнали разплащания в размер от над **112,5 млн. евро (5,62%** от разполагаемия ресурс по ОПТ), като най-голям е делът им по ПО 3 „**Подобряване на интермодалността при превозите на пътници и товари**”, възлизащ на **81 млн. евро**.

В процес на изпълнение по ОПТ са три инфраструктурни проекта:

- „*Електрификация и реконструкция на ж.п. линията Свиленград - турска граница*”
- „*Доизграждане на АМ „Тракия”, лотове 2, 3 и 4*”
- „*Разширение на софийското метро – I етап Пътен възел „Надежда” - бул. „Черни връх*”

Последните два инфраструктурни проекти попадат в групата на т.нар. „**големи проекти**” (т.е. на стойност над **50 млн. евро**) и тяхното окончателно одобрение (което е факт) по силата на **Регламент 1083/2006** се извършва от страна на Европейската комисия.

Във връзка с текущата оценка на ОПТ, в периода юли – октомври 2010 г. е проведена открита тържна процедура за извършване на „**Независими оценки на ОПТ през 2010 и 2011 г.**” В тържната документацията е предвидено избраният изпълнител да извърши три тематични и междинна оценка на ОПТ - съгласно Индикативния план за оценка в срок от две години. За участие в процедурата са получени две оферти, които са разгледани от оценителна комисия, но поради непълни финансови отчети и на двата участника - не са допуснати до оценка на офертите и процедурата е прекратена през месец октомври 2010 г. В процес на изготвяне е нова тържна

документация и предстои стартирането на процедура за избор на оценител на ОПТ. Същевременно, Ръководителят на УО на ОПТ е актуализирал графика за извършване на оценки в Индикативния план за оценка (публикуван на интернет-страницата на ОПТ).

Напредък по отделните ПО

По **ПО 1 „Развитие на железопътната инфраструктура по транс-европейските и основните национални транспортни оси”** през отчетния период е сключен само един договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ, с което общият брой на подписаните договори от стартиране изпълнението на ОПТ в страната достига **3**. Размерът на договорената безвъзмездна финансова помощ по ПО е над **29,8 млн. евро** (под **5%** от разполагаемия ресурс по ПО 1), а разплатеният ресурс е от порядъка на **11,6 млн. евро** (като почти **8 млн. евро** от тях са изплатени през отчетната година), което представлява около **2%** от наличните средства по ПО 1 или близо **30%** от успешно договорения ресурс към края на 2010 г. В рамките на тази ПО се изпълнява първият проект, финансиран от ОПТ, в железопътния сектор: BG161PO004-1.0.01-0002 - **„Електрификация и реконструкция на ж.п линията Свиленград – турска граница”**. Строителните работи при него се извършват съгласно актуализираната работна програма на Изпълнителя за етапа на строителството. Физическото изпълнение на заложените дейности по проекта е над **30%**. Към 31.12.2010 г., УО на Програмата е изплатил почти 11,6 млн. евро на бенефициента. Прогнозира се забавяне в проекта (с около 4-5 месеца), както и искане за допълнителни средства от страна на Изпълнителя, дължащо се основно на забавянето при издаването на разрешението за строеж, недостатъчното време за изграждане на сложно мостово съоръжение над река Марица и възникването на допълнителни работи по проекта.

През 2010 г., основните усилия на бенефициента по ПО 1, в лицето на **Национална компания „Железопътна инфраструктура”**, са концентрирани както върху приключване на подготовката на формулярите за кандидатстване за големите проекти по оста, така и за обявяване на съответните тръжни процедури. В резултат от тях е изготвен и одобрен Формуляр за кандидатстване за недовършената по бившата Програма ИСПА част от проекта **„Реконструкция и електрификация на железопътната линия Пловдив – Свиленград”**. На **29 ноември 2010 г.**, УО на ОПТ е одобрил въпросния формуляр за кандидатстване по ОПТ, покриващ частта от дейностите за отсечката **„Димитровград – Свиленград”** от железопътната линия. Апликационната форма е процедурна от българска страна към Европейската комисия и се очаква решение по нея. Общата стойност на проекта, съгласно Формуляра за кандидатстване, е в размер от над 339,1 млн. евро, а стойността на поисканата безвъзмездна финансова помощ по него е над 178,7 млн. евро.

През месец декември 2010 г. е подаден и Формуляр за кандидатстване за проект **„Подновяване на участъци от железопътната инфраструктура по железопътната линия Пловдив – Бургас”**, а до края на месец януари 2011 г. се очаква да бъде подадена Апликационната форма за проект **„Модернизация на железопътната линия София – Пловдив” – участък Септември - Пловдив”**.

По **ПО 2 „Развитие на пътната инфраструктура по транс-европейските и основните национални транспортни оси”** през отчетния период е сключен един договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ, а общият брой на договорите от стартиране изпълнението на Програмата в страната достига **3**. Подписаният договор е за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по проект BG161PO004-2.0.01-0004 **„Доизграждане на Автомагистрала „Тракия”, Логове 2, 3 и 4”**, на стойност от над **357,7 млн. евро**. Формулярът за кандидатстване по проекта е представен пред ЕК на **14 юни 2010 г.** На **29 юли 2010 г.**, ЕК е изисквала допълнителни разяснения по Апликационната форма, представени от българска страна на **19**

октомври 2010 г. Формулярът за кандидатстване е одобрен от ЕК на **21 декември 2010 г.** Основните цели на проекта са достигане на по-висока скорост на движение (от 68 км/ч на 105 км/ч), намаляване времето за пътуване (47,6 минути средно), ограничаване броя на катастрофите (5 пъти), намаляване броя на пътнотранспортните произшествия (9 пъти по-малко произшествия и 7 пъти по-малко тежко ранени лица) и намаляване експозицията на хората на шум и замърсяване на въздуха. През 2010 г. е даден стартът и на реалното физическо изпълнение на проекта. Изпълняват се строителни дейности по почти цялото трасе на Лот 2 и Лот 3, като е акумулирано закъснение спрямо графика за строителство при Лот 2. В ход са и строителните дейности на Лот 4. Акумулирано е закъснение при издаването на разрешението за строеж на инженерната инфраструктура, поради забавяне на процедурите по отчуждаване от страна на бенефициента, респективно Изпълнителите изпитват затруднения да изпълняват договорните си задължения, в т.ч. да подават междинни плащания. В периода 28 септември – 12 октомври 2010 г., УО е извършил проверка на място по проекта и са констатирани редица слабости от системен и технически характер за преодоляването на които, към края на 2010 г., бенефициентът не е представил адекватен план за действие, което от своя страна повишава риска от извършване на недопустими разходи и нередности по проекта.

Общата стойност на договорената безвъзмездна финансова помощ по ПО 2 е от порядъка на **360,2 млн. евро** (около **39 %** от разполагаемия ресурс по ПО 2), а разплатеният ресурс е от порядъка на **12,4 млн. евро** (като целият е изплатен през отчетната година), което представлява около **1,3%** от наличните средства по ПО 2 или приблизително **3,4%** от успешно договорения ресурс към края на 2010 г.

По **ПО 3 „Подобряване на интермодалността при превозите на пътници и товари”** през 2010 г. не са подписвани договори за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ. В периода 1 януари 2007 г. – 31 декември 2010 г., в рамките на ПО 3 са сключени **2** договора, на обща стойност от над **185,4 млн. евро** (около **88%** от разполагаемия ресурс по ПО 3). През **2010 г.** са разплатени приблизително **44,3 млн. евро** (**21%** от разполагаемия ресурс по ПО 3), а от **началото на прилагане на ОПТ в страната – до края на изминалата година**, този показател достига **81 млн. евро** (**38%** от разполагаемия ресурс по ПО 3 или около **44%** от успешно договорените средства до момента).

Както бе отбелязано и в предходните доклади на КЕВКЕФ за усвояването на средствата от ЕС, по ПО 3 на ОПТ се финансира най-успешният към момента проект от Програмата, а именно **ВГ 161РО004-3.0.01-0001 „Разширение на софийското метро – I етап: Пътен възел „Надежда”-бул. „Черни връх”**. Проектът е одобрен за финансиране от Европейската комисия на **22 септември 2009 г.** Към момента се извършват строителни дейности по цялото му трасе. Физическото изпълнение надвишава **50%**, а финансовото изпълнение достига близо **44%**. Ключов елемент при строителните работи е изграждането на тунелните участъци. Тунелопробивната машина е завършила прокопаването на тунела между Стартовата шахта и Метро-станция 5 (V-та градска болница) и между Метро-станция 5 и Метро-станция 6 („Централна железопътна гара”). Прокопаването на тунела между Метро-станция 10 (хотел „Хемус”) и Метро-станция 11 (бул. „Черни връх”) е приключило през месец декември 2010 г. На Метро-станция 8 (пл. „Св. Неделя”) паралелно се работи по конструкцията на метро-станцията и се извършват археологични изкопи и проучвания на археологическите находки, попадащи в строителната площадка на метро-станцията. Очаква се тунелопробивната машина да завърши своята работа през месец август 2011 г. Констатирани са отклонения от утвърдените времеви графици, които се дължат основно на обективни причини, във връзка с наложили се промени на проектните решения.

От началото на действие на ОПТ – до края на 2010 г., по **ПО 4 „Подобряване на условията за корабоплаване по морските и вътрешни водни пътища”**, считано към датата на настоящия доклад, на практика липсват сключени договори за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ. Единственият подписан до момента договор, на стойност от над **296,5 млн. евро**, по проект за техническа помощ за подготовка на проектите за **„Създаване на речна информационна система в българската част на река Дунав (BulRIS) и „Изграждане на информационна система за управление на корабния трафик – (VTMIS) - фаза 3”**, е прекратен по искане на бенефициента в лицето на **Държавно предприятие „Пристанищна инфраструктура”**, поради констатирани възможни рискове за реализиране на планираните дейности. Очаква се подаването на нова Апликационна форма от страна на бенефициента. Не се провеждат текущи процедури за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по ПО 4 към датата на настоящия доклад.

По отношение на проект **„Подобряване на корабоплаването в българо-румънския участък на р. Дунав при островите Батин - Белене”**, включен за финансиране в рамките на ПО 4, УО на ОПТ е възложил на бенефициента (**Изпълнителна агенция „Проучване и поддържане на река Дунав”**) да проучи възможностите за изпълнението му в по-малък обем през този програмен период в сравнение с първоначално предвиденото по Програмата. Окончателното решение по темата предстои да бъде взето, като то ще бъде съобразено също така и с въздействието на предвидените хидроенергийни комплекси по река Дунав. Както бе отбелязано и в Годишния доклад на КЕВКЕФ за усвояването на средствата от ЕС в Република България през 2009 г., в първоначалния вариант на този проект са включени два договора – за строителство и за консултантски услуги, но съществува голям риск за практическата му реализация, тъй като неговото изпълнение зависи пряко от резултатите на проучвания, извършвани от страна на структури в Република Румъния по Програма ИСПА.

Другият бенефициент по тази ПО – **Държавно предприятие „Пристанищна инфраструктура”**, е сключил договори за изпълнение, като предстои и одобрение на съответния Формуляр за кандидатстване по ОПТ, за **проект „Създаване на речна информационна система в българската част на река Дунав (BulRIS)”**. Стойността на сключените договори с изпълнители по проекта е над **6,9 млн. евро**.

Държавно предприятие „Пристанищна инфраструктура” е предложило за изпълнение и шест алтернативни проекта по ОПТ.

Броят на сключените договори/издадените заповеди за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по **ПО 5 „Техническа помощ”**, от старта на ОПТ – до **31 декември 2010 г.**, достига **41** (на обща стойност от близо **24 млн. евро** или **36,3%** от разполагаемия ресурс по ПО 5), като **11** (на обща стойност от близо **6,5 млн. евро** или **9,8%** от разполагаемия ресурс по ПО 5) от тях са подписани през отчетния период. Разплатените средства през **2010 г.** достигат над **5,5 млн. евро** (**8,4%** от разполагаемия ресурс по ПО 5 или **23%** от успешно договорения ресурс по ПО 5 към 31 декември 2010 г.), а общо за действието на ОПТ – над **7,5 млн. евро** (**11,4%** от разполагаемия ресурс по ПО 5 или **31,3%** от успешно договорения ресурс по ПО 5 към 31 декември 2010 г.). Приключило е изпълнението по **9** от подписаните договори/заповеди за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ.

Подробни данни в цифрово изражение за изпълнението на ОПТ – като цяло за Програмата и по ПО, са представени в Таблица № 1 на настоящия доклад.

- **Извършени (в периода 1 януари 2010 г. – 31 декември 2010 г.)/предвидени промени в ОПТ**

Решението за финансово преразпределение на средства между ПО 1 и ПО 2 на ОПТ (60 млн. евро), описано по-долу в настоящия доклад, е взето на заседание на СКУСЕС от **26 октомври 2010 г.** В ПО 1 ще се изпълняват както всички ж.п. проекти, така и новият проект за разширение на столичното метро (Етап 2). Тези промени са отразени в проекта за изменение на ОПТ, който е обсъден по време на **Деветото заседание на КН на ОПТ** (9 и 10 декември 2010 г.) и в последствие е приет чрез неприсъствено вземане на решения от КН на ОПТ през месец декември 2010 г. Предложението за изменение на ОПТ е изпратено до ЦКЗ на **30 декември 2010 г.**, с оглед процедиране към ЕК чрез системата за обмен на данни „SFC 2007”.

По време на **Осмото заседание на КН**, проведено на 7 и 8 юни 2010 г., са взети решения за разширяване обхвата на ОПТ със следните проекти:

ПО 1

- Неизпълнената част от проекта по бившата Програма ИСПА за *изграждане на железопътната линия Пловдив - Свиленград* да бъде включена в ОПТ;

ПО 2

- Проект *Автомагистрала „София - Калотина”* с прогнозна стойност 380 млн. евро и три фази: Фаза I - Участък: Западна дъга на Софийски околовръстен път (СОП); Фаза II – Участък: Северна скоростна тангента; Фаза III – Участък: Калотина-СОП.

- Пътните отсечки по проект *„Подобряване на първокласни пътища в Република България по Трансевропейската транспортна мрежа и с трансгранично значение”*, отговарящи на критериите на ОПТ.

ПО 3

- Разширение на метрото в София Етап 2 – *Проект за разширение на метрото в София: Участък - ж.к. Обеля - Пътен възел Надежда (Лот 1) и Участък - ж.к. Младост I - бул. Цариградско шосе (Лот 2)* с индикативна стойност 335 млн. евро, в т.ч около 100 млн. евро подвижен състав.

ПО 4

Бенефициент: Държавно предприятие „Пристанищна инфраструктура”

- Проект *„Геоинформационна система за управление на пристанищната инфраструктура”* с индикативна стойност 2,5 млн. евро;

- Проект: *„Система за мониторинг на състоянието на акваторията на пристанищата по р. Дунав”* с индикативен бюджет 1,5 млн. евро;

- Проект: *„Модернизация с цел обезопасяване и удълбочаване на лимана на Пристанище Русе – Запад”* с индикативен бюджет 2 млн. евро;

- Проект: *„Подобряване на условията и повишаване на безопасността на корабоплаването в района на морските пристанища за обществен транспорт с национално значение на Република България”* с четири лота и обща стойност 11,5 млн. евро;

- Проект: *„Интегрирана и актуализирана комуникационна световна морска система за бедствия и безопасност”* с индикативна стойност 2,5 млн. евро;

- Искане за допълнително финансиране по проект *“Изграждане на система за управление на корабния трафик – /VTMIS/ - фаза 3”* с индикативен допълнителен бюджет от 7,9 млн. евро (обща стойност на проекта 11,75 млн. евро);

Бенефициент: Изпълнителна агенция „Проучване и поддържане на река Дунав”

- Проект „Подобряване на системите за навигация и топохидрографните измервания по река Дунав” с индикативен бюджет 5 млн. евро.

По време на **Деветото заседание на КН** на ОПТ, проведено на 9 и 10 декември 2010 г., са представени предложения за изменение на Програмата, с оглед изпълнението на взетите решения от предходното заседание на КН и Индикативна годишна работна програма на УО на ОПТ за 2011 г.

Поради липса на кворум по време на заседанието, следните решения са приети неприсъствено (чрез писмена процедура) от КН на ОПТ през месец декември 2010 г.:

- Решение № 1:

1. „Обхватът на ПО 1 „Развитие на железопътната инфраструктура по Транс-европейските и основните национални транспортни оси” да бъде допълнен с дейности, допустими съгласно Регламент (ЕО) № 1084/2006 на Съвета от 11 юли 2006 г. за създаване на Кохезионен фонд и за отмяна на Регламент (ЕО) 1164/94, насочени към развитие на устойчив градски железопътен транспорт извън Транс-европейските транспортна мрежа и неговата оперативна съвместимост, който е благоприятен за околната среда, а именно чист градски обществен транспорт. В тази връзка се променя името на ПО 1 на „Развитие на железопътната инфраструктура по Транс-европейските и основните национални транспортни оси и устойчив градски железопътен транспорт”.

2. В ПО 1 се добавя като бенефициент „Метрополитен” ЕАД;

3. Като бенефициент по ПО 3 се добавя Държавно предприятие „Пристанищна инфраструктура”;

4. По ПО 5 се добавя като бенефициент Министерство на регионалното развитие и благоустройството;

5. Финансовото разпределение на средствата от Кохезионния фонд по ПО 1 и ПО 2 се променя както следва – от ПО 2 „Развитие на пътната инфраструктура по Транс-европейските и основните национални транспортни оси” се **прехвърлят в ПО 1 „Развитие на железопътната инфраструктура по Транс-европейските и основните национални транспортни оси и устойчив градски железопътен транспорт” 60 млн. евро**, от които 48 млн. евро Кохезионен фонд и 12 млн. евро съответстващо национално финансиране. След изменението, **бюджетът на ПО 1** (национално финансиране и Кохезионен фонд) става **640 млн. евро**, от които 512 млн. евро Кохезионен фонд и 128 млн. евро национално финансиране. **Бюджетът на ПО 2** се изменя по следния начин: общ бюджет (Кохезионен фонд и национално финансиране) **929 587 365**, от които **743 669 892 евро** по Кохезионен фонд и **185 917 473 евро** от национално финансиране;

6. Актуализира се индикативният списък с големи проекти, като са добавени нови четири големи проекта – а) доизграждане на АМ „Тракия”, лотове 2, 3 и 4; б) АМ „София-Калотина”, планиран в три фази: Фаза I - Участък: Западна дъга на Софийски околновръстен път (СОП); Фаза II – Участък: Северна скоростна тангента; Фаза III – Участък: Калотина-СОП; в) недовършената част от проекта за реконструкция на ж.п. линията „Пловдив – Свиленград” и г) проекта за „Разширение на метрото в София - Етап II - I фаза”. Проектът за разширение на

метрото в София етап II, фаза I се финансира в рамките на ПО I от Кохезионния фонд. От ПО 3 „Подобряване на интермодалността при превозите на пътници и товари” съответно се премахва втори етап от проекта за разширение на метрото – жк. „Младост” – жк. „Дружба” - летище София;

7. В ПО 4 „Подобряване на корабоплаването по морските и вътрешните водни пътища” се уточнява допустимостта на дейностите по подобряване на безопасността и условията за корабоплаване по река Дунав и в акваториите на пристанищата с национално значение по река Дунав и черноморското крайбрежие на Република България;

8. В ОПТ се прецизира, че бенефициенти на ОПТ са публичните организации на национално ниво, на които е възложено изпълнението на дейностите, определени като допустими в програмата, като потенциалните бенефициенти се посочват в съответната ПО;

9. Актуализират се стойностите на индикаторите, финансовите таблици и таблиците с проекти;

10. Общото финансово разпределение на ниво програма от Кохезионния фонд и Европейския фонд за регионално развитие се запазва;

11. КН дава мандат на УО да отразява евентуални бъдещи коментари от страна на ЕК в процеса на одобрение на изменението на програмата.

УО следва, в срок до 10 работни дни от окончателното приемане от ЕК на изменението на Програмата, да уведоми КН относно взетото решение от страна на ЕК.

- Решение № 2:

Одобрение на Индикативната годишна работна програма за отпускане на безвъзмездна финансова помощ от Структурните и Кохезионния фонд по ОПТ за 2011 г.

- Решение № 3:

Приемане за сведение на представените предложения на бенефициентите за проекти, които не са големи проекти по смисъла на чл. 39 от Регламент (ЕО) № 1083/2006 на Съвета от 11 юли 2006 година относно определянето на общи разпоредби за Европейския регионален фонд, Европейския социален фонд и Кохезионния фонд и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1260/1999, като КН възлага на УО на ОПТ да проучи възможността за тяхното финансиране.

- Решение № 4:

Приемане протокола от Осмото заседание на КН (7-8 юни 2010 г.).

- Идентифицирани проблеми от УО при реализирането и управлението на Програмата и предприети корективни мерки в периода 1 януари 2010 г. – 31 декември 2010 г.

Основният общ проблем при изпълнението на ОПТ е ниската усвояемост на средства по Европейския фонд за регионално развитие и Кохезионния фонд на ЕС, което е следствие от:

- Системното забавяне при подготовката на проектите, включени в обхвата на ОПТ и респективно изготвянето на формулярите за кандидатстване по Програмата (**бавен процес на подготовката на формулярите за кандидатстване**);

Развитие: Този проблем частично е преодолян при Национална компания „Железопътна инфраструктура” и при подготовката на Апликационната форма за АМ „Тракия” чрез ангажирането на допълнителна експертиза от JASPERS. Една от мерките за увеличаване на усвояването на средства по ОПТ е т.нар. „**overbooking**” или включване в обхвата на Програмата на проекти, които надвишават нейния бюджет. Този въпрос е особено актуален за средствата по Кохезионен фонд, доколкото има съществено забавяне при големите пътни и железопътни проекти. По време на Осмото и Деветото заседание на КН са предложени нови проекти, които да бъдат включени към ОПТ. Чувствително усвояване на средства ще бъде реализирано в рамките на няколко месеца при одобрението на допълнително включения проект за разширяване на столичното метро (Етап 2).

- Нерешените въпроси с **навременното приключване на отчуждителните процедури и археологическите проучвания**;

Развитие: Все още липсват достатъчно средства в бюджета на бенефициентите. Възможно решение според УО на ОПТ е уреждането на национален механизъм за пре-финансиране на проекти преди одобряването на формулярите за кандидатстване, след което разходите да бъдат възстановени по ОПТ.

- **Многократното изместване на прогнозите за изпълнението на проектите**, заплашващо финансовото изпълнение на Програмата (налице е реална опасност от загуба на средства в края на 2011 г. и най-рисково в това отношение е изпълнението на проектите в пътният сектор и проектът за подобряване на корабоплаването по река Дунав);

Развитие: Констатацията остава валидна. Възможен изход от ситуацията според УО може да се търси в две насоки: 1) разширяване списъка на проектите в Програма, както бе обяснено по-горе и 2) започване изпълнението на проектите преди окончателното им одобрение от страна на ЕК.

- **Недостатъчен административен капацитет** на двата най-големи бенефициента – Агенция „Пътна инфраструктура” и Национална компания „Железопътна инфраструктура”.

Развитие: Подготовка на проекти за техническа помощ от страна на бенефициентите и заемане на свободните позиции. Необходими са адекватни действия от страна на оперативния мениджмънт на тези бенефициенти.

- В процеса на изпълнение на одобрените проекти по ОПТ се засилва тенденцията за **допускане слабости от страна на бенефициентите** Агенция „Пътна инфраструктура” и Национална компания „Железопътна инфраструктура” **при спазване на всички изисквания и процедури по ОПТ**. Ситуацията допълнително се влошава от недостатъчно бързите и адекватни мерки, които предлагат бенефициентите при изпълнение на препоръките от страна на УО на ОПТ. С това поведение на бенефициентите може да се повиши рискът от извършването на недопустими разходи и нередности по Програмата. Предвид факта, че бенефициентите са публични организации - това ще доведе от една страна до директни загуби на бюджетни средства, а от друга и до усвояване на средства и загуба на БФП по ОПТ.

Развитие: УО полага всички усилия и средства, предвидени в системите за управление и контрол, но за съжаление това не е достатъчно за да доведе до очакваните резултати.

- **Планирани дейности за 2011 г.**

ИГРП за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по ОПТ за 2011 г. е одобрена с писмена процедура от СКУСЕС през месец ноември 2010 г. и през месец декември 2010 г. чрез неприсъствено вземане на решения от КН на ОПТ (след провеждане на Деветото заседание на КН).

ИГРП предвижда през 2011 г. да бъдат подготвени и представени **29 формуляра за кандидатстване** за проекти по петте ПО. Общата им стойност възлиза на над **1,64 млрд. евро** европейско и национално съфинансиране, което представлява приблизително **81,9%** от общия бюджет на Програмата.

По отделните ПО са включени следните проекти:

- **ПО 1: 7 проекта** на обща стойност от над **859 млн. евро**;
- **ПО 2: 6 проекта** на обща стойност от близо **615,8 млн. евро**;
- **ПО 3: 1 проект** на обща стойност от над **25 млн. евро**;
- **ПО 4: 7 проекта** на стойност от близо **128,4 млн. евро**;
- **ПО 5: 8 проекта** за ефективно и ефикасно управление на ОПТ на стойност от близо **12 млн. евро**.

Пренасочени от 2010 г. и включени в ИГРП 2011 са **11 проекта** (3 по ПО 1, 5 по ПО 2, 1 по ПО 3 и 2 по ПО 4).

- **Проведени изслушвания пред КЕВКЕФ през 2010 г.**

По време на редовното заседание на КЕВКЕФ от **12 май 2010 г.** е разгледана актуална информация за напредъка и текущия статус по ОПТ. Отчетен е постигнатият ръст в договарянето и разплащането в последните месеци, като участниците се обединиха около очевидната необходимост от допълнително оптимизиране и ускоряване на процесите. В тази връзка е коментирано и изработването на **Модел за управление на инфраструктурните проекти** и финализирането на **Генералния план за развитието на транспорта**.

Представителите на МТИТС напомниха, че **наследството в сектор „Транспорт“** **предопределя и текущия статус на изпълнение на ОПТ**. Пред-присъединителната програма ИСПА е трябвало да подготви средата за успешното реализиране на проектите по ОПТ в Република България в настоящия програмен период, но за жалост това не се е случило на практика.

На редовното заседание на КЕВКЕФ от **1 декември 2010 г.** е обсъден моментният статус на Програмата. Сред по-важните аспекти от проведената дискусия в рамките на изслушването могат да бъдат открити: **разпределението на отговорностите и координация** в дейността на Министерството на транспорта, информационните технологии и съобщенията, Министерството на регионалното развитие и благоустройството и Агенция „Пътна инфраструктура“ при подготовката и реализацията на пътните проекти, финансирани с европейски средства, както и **качеството на програмиране на ОПТ за настоящия програмен период**, с оглед залагането на

тежки инфраструктурни проекти за реализация в страната, в **отсъствието на адекватна степен на проектна готовност** и т.н.

Министърът по управление на средствата от ЕС г-н Томислав Дончев, очерта възможностите пред Република България за **използването на външна експертна помощ от Международните финансови институции** и информира за проведената по темата среща в Министерски съвет на **18 ноември 2010 г.** с участието на представители на Световната банка, Европейската инвестиционна банка, Европейската банка за възстановяване и развитие, Европейската комисия и българското правителство.

Приоритетни оси/Програма	Бюджет: европейско финансиране**	Бюджет: национално финансиране**	Общ бюджет (европейски и национални средства) **	Разплатени средства от УО за периода 01.01.2010г.-31.12.2010г.	Разплатени средства от УО: от 01.01.2007г. до 31.12.2010г.	Очакван размер на плащанията от УО: от 01.01.2007г. до 30.06.2011г.	Бр. сключени договори в периода 01.01.2010г.-31.12.2010г.	Бр. сключени договори: от 01.01.2007г. до 31.12.2010г.	Стойност на сключените договори в периода 01.01.2010г--31.12.2010г. *	Стойност на сключените договори: от 01.01.2007г. до 31.12.2010г. *	Индикативен бр. на сключените договори: от 2007г. до 30.06.2011г.	Индикативна стойност на сключените договори: от 2007г. до 30.06.2011г. *	Бр. приключили процедури в периода 01.01.2010г.-31.12.2010г.	Бр. прикл. процедури: от 01.01.2007г. до 31.12.2010г.	Бр. текущи процедури	Бр. планирани процедури за стартиране: 01.01.2011г.-30.06.2011г.
ПО1	512 000 000	128 000 000	640 000 000	7 991 163,94	11 594 067,36	149 327 636,26	1	3	8819,78	29 833 864,98	8	987 097 201,66	2	4	2	5
ПО2	743 669 892	185 917 473	929 587 365	12 403 868,59	12 403 868,59	102 245 420	1	3	357 724 489,00	360 178 690,03	0	357 724 489,00	1	4	0	5
ПО3	179 429 731	31 664 070	211 093 801	44 278 683,75	81 004 234,57	118 735 435,00	0	2	0	185 449 446,94	5	240 494 341,00	0	3	0	3
ПО4	133 322 500	23 527 500	156 850 000	0	0	4 578 100,00	0	0	0	0	5	29 261 291,88	1	1	0	6
ПО5	56 057 500	9 892 500	65 950 000	5 518 104,68	7 501 438,24	32 555 894,46	11	41	6 482 714,15	23 965 383,99	47	35 159 902,43	14	51	4	6
ОП	1 624 479 623	379 001 543	2 003 481 166	70 191 820,96	112 503 608,76	407 442 485,72	13	49	364 216 022,93	599 427 385,94	65	1 649 737 225,97	18	63	6	25

Таблица № 1 Финансово изпълнение по ОПТ към 31.12.2010 г., по данни на УО (в евро)

** Стойност на безвъзмездната финансова помощ*

*** Бюджетът на ПО е актуализиран съгласно решенията за изменение на ОПТ 2007-2013 г., взети на IX-то заседание на КН на ОПТ*

- **ПО 1** „Развитие на железопътната инфраструктура по транс-европейските и основните национални транспортни оси”
- **ПО 2** „Развитие на пътната инфраструктура по транс-европейските и основните национални транспортни оси”
- **ПО 3** „Подобряване на интермодалността при превозите на пътници и товари”
- **ПО 4** „Подобряване на условията за корабоплаване по морските и вътрешно водни пътища”
- **ПО 5** „Техническа помощ”

1.2 ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „ОКОЛНА СРЕДА” 2007 – 2013 г.

За информация относно цели, приоритетни оси, бюджет, структура за управление, бенефициенти по програмата и др.:

Подробности относно същността на Програмата, в т.ч. за нейната цел, приоритетни оси, бюджет и т.н. могат да бъдат открити на:

- Официалната интернет-страница на УО: <http://ope.moew.government.bg/>
- Единния информационен портал за Структурните фондове на ЕС: <http://eufunds.bg/>
- Годишния доклад за усвояването на средствата от ЕС в Република България за 2009 на КЕВКЕФ (стр. 31): http://parliament.bg/pub/cW/240ANNUAL_REPORT_2009-final-pdf.pdf

• Напредък по Програмата:

Общ напредък по ОПОС:

Системите за управление и контрол на ОПОС бяха одобрени от ЕК на 11 февруари 2010 г., когато Комисията даде **положителна оценка за съответствие** на програмата, което е необходима предпоставка за получаване на междинни плащания.

Обявени са **22 процедури** за набиране на проектни предложения – 7 процедури на конкурентен подбор и 15 процедури на директно предоставяне. Прекратени са 2 процедури на конкурентен подбор.

В процес на изпълнение са **237 договора/заповеди** за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ. Прекратени са 28 договора/заповеди за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ (поради оттеглено финансиране от програмата, отпаднала необходимостта от изпълнението на проектите, настъпили съществени промени пречатстващи изпълнението).

По данни на УО към 31 декември 2010 г. по оперативната програма са **сключени договори** за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ в размер на **492,5 млн. евро** или над **27 %** от общия размер на средствата по програмата, като само през 2010 г. контракуваните средства са в размер на приблизително 81 млн. евро. **Плащанията** към 31.12.2010 г. са в размер на **124,3 млн. евро** или близо **7 %** от общия ресурс на програмата.

През 2010 г. се наблюдава значителен ръст в **плащанията по програмата** – разплатени са близо 77 млн. евро, което представлява ръст от **над 2,5 пъти**. За сравнение, в края на 2009 г. общо разплатените средства по програмата са малко над 49 млн. евро. Предпоставка за регистрираното ускоряване в темповете на усвояване на средства по програмата са предприетите от УО на ОПОС мерки за оптимизиране на процедурите, както и по-бързата верификация и възстановяване на извършените от бенефициентите разходи.

Подробни данни в цифрово изражение за изпълнението на ОПОС – като цяло за Програмата и по ПО, са представени в Таблица № 2 на настоящия доклад.

Напредък по отделните ПО:

Приоритетна ос 1 – сектор „Води”:

По Приоритетна ос 1 се изпълняват 122 договора за техническа помощ, 26 договора за инфраструктура и 1 заповед на министъра на околната среда и водите за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ (БФП) на обща стойност 438,4 млн. евро.

В резултат от прегледа на проектите за спазване на принципа на добро финансово управление е оттеглено финансирането от програмата за 37 договора, от които са прекратени 19 договора (16 за техническа помощ и 3 за инфраструктура). Други 3 договора са прекратени по желание на бенефициентите или поради промяна на обстоятелствата, които правят изпълнението на проектите невъзможно.

В рамките на Приоритетната ос се изпълняват и 2 от т. нар. големи проекти - „Интегриран проект за водния цикъл на гр. Враца” (подписан на 21 декември 2009 г.) и „Интегриран проект за водния цикъл на град Габрово” (подписан на 23 февруари 2010 г.), на обща стойност близо **123,2 млн. евро.**

През 2010 г. са **пуснати в експлоатация първите пет обекта** в сектор води, финансирани от ОПОС, на обща стойност 40,3 млн. евро – в общините Приморско, Белослав, Благоевград, Сопот и Казанлък.

Осигурен е финансов ресурс за общините в размер на **613,6 млн. евро (1,2 млрд. лв.)** за подготовка и изпълнение на инвестиционни проекти (за общините с ниска степен на проектна готовност) и за строителство в сектор „Води”, като проектите по двете схеми трябва да бъдат финализирани не по-късно от 31 декември 2014 г.

По обявената на 30 юни 2010 г. процедура за директно предоставяне на БФП към общините, на чиято територия се намират 124-те агломерации – за строителство с сектор „Води”, с общ финансов ресурс **306,8 млн. евро (600 млн. лв.)** към 31.12.2010 г. проекти са подали общините Кнежа, Тервел, Столична, Козлодуй и Трявна. Крайният срок за подаване на проекти е 20 февруари 2012 г.

По обявената на 18.08.2010 г. процедура за директно предоставяне на БФП с няколко крайни срока за кандидатстване (01.11.2010 г., 31.01.2011 г. и 30.06.2011 г.) към 36 общини за подготовка и изпълнение на инвестиционни проекти за пречиствателни станции за отпадъчни води и канализационни системи в агломерации с над 10 000 е. ж., с общ финансов ресурс **306,8 млн. евро (600 млн. лв.)**, до изтичане на първия от заложените срокове (01.11.2010 г.) по процедурата са подадени 9 проектни предложения на обща стойност около 174 млн. евро.

С цел гарантиране на качество на одобрените за финансиране проекти, **се провеждат предварителни консултации на потенциални бенефициенти**, подготвящи проектни предложения във връзка с обявените 2 процедури. Към 19 ноември 2010 г. са проведени 84 консултации с представители на 62 общини.

Приоритетна ос 2 – сектор „Отпадъци”:

По Приоритетна ос 2 се изпълняват 32 договора по проекти за техническа помощ на обща стойност 10,2 млн. евро и 1 договор за изграждане на регионална система за управление на отпадъци в **регион Ботевград (подписан на 23 ноември 2010 г.)** на стойност 7,4 млн. евро.

Прекратени са 3 договора за техническа помощ – на общините Стражица (поради двойно финансиране), Видин (по желание на бенефициента) и Провадия (поради липса на площадка).

В процес на оценка са проектите за изграждане на регионални системи за управление на отпадъците в **регион Видин** (на стойност 10,5 млн. евро), **регион Перник** (на стойност 10,7 млн. евро), **регион Бургас** (на стойност 20,5 млн. евро), както и големият проект за изграждане на интегрирана система от съоръжения за третиране на битовите отпадъци на **Столична община** (на стойност приблизително 131 млн. евро), който е изпратен за оценка в Европейската комисия, съгласно разпоредбите на чл. 39 от Регламент № 1083/2006 г., след положителна оценка на национално ниво.

През месец ноември 2010 г. са **отправени 2 покани до общо 14 общини** (1 покана на 4 ноември до община Малко Търново и 1 покана на 18 ноември до останалите 13 общини - Борово (Бяла, област Русе), Варна, Велико Търново, Габрово, Добрич, Костенец (Самоков), Левски (Никопол), Луковит, Панагюрище, Плевен, Разлог, Стара Загора и Ямбол) **за изграждане на регионални системи за управление на отпадъците** на обща стойност приблизително 113,5 млн. евро. Крайният срок за представяне на проектните предложения е съответно 30 май 2011 г. (за община Малко Търново) и 31 август 2011 г. (за останалите общини).

Приоритетна ос 3 – „Биоразнообразие“:

По Приоритетна ос 3 се изпълняват 27 договора/заповеди за безвъзмездна финансова помощ на обща стойност **над 28 млн. евро**.

Прекратени са проектите на Регионалната инспекция по околната среда и водите (РИОСВ) – Плевен, Дирекция „Национален парк Рила“, РИОСВ – Смолян и община Марица. Причините за прекратяване на проектите са от различно естество – наличие на технически затруднения при изпълнението на проекта и недостатъчно добре разработени дейности; нарушения, свързани със задълженията на бенефициента за докладване на напредъка по проекта; по желание на бенефициента, поради липса на капацитет за управление на проекта.

В края на месец октомври е обявена процедура за конкурентен подбор за **дейности по опазване и възстановяване на биологичното разнообразие** на обща стойност над 17,4 млн. евро с краен срок за кандидатстване – 21 февруари 2011 г.

Предстои да бъдат обявени още три процедури, които са заложили в ИГРП на ОПОС за 2010 г., но не бяха обявени в края на 2010 г.: **1 процедура за конкурентен подбор** „Разработване на планове за управление на защитени зони за опазване на дивите птици, които не се припокриват със защитени зони за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна” и **2 процедури на директно предоставяне** на безвъзмездна финансова помощ, насочени към дирекция „Национална служба защита на природата” в МОСВ и Изпълнителна агенция по околна среда, които ще обхващат дейности по проучвания, анализи и изследвания, необходими за определянето на политиката и разработването на стратегически и програмни документи за опазване, спиране загубата и възстановяване на биоразнообразието. По предстоящите процедури в рамките на приоритетна ос 3 ще бъде осигурен финансов ресурс в размер на приблизително **5 млн. евро**.

От началото на месец декември стартираха **информационни дни** по процедурите в сектор „Биоразнообразие” за представяне на процедурите, изискванията за подготовка на проектни предложения, попълване на формуляра за кандидатстване, изготвяне бюджета на проекта и др.

Приоритетна ос 4 – „Техническа помощ“:

Към 31 декември 2010 г. са издадени са 57 заповеди на министъра на околната среда и водите за директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ, от които: 2 прекратени проекта, 27 приключили и 28 проекта в процес на изпълнение на обща стойност близо 12 млн. евро. Одобрен е и един доклад за изплащане на бонуси, съгласно ПМС № 197 /05.08.2009 г. и РМС № 261/14.04.2009 г. в размер на близо 70 хил. евро.

- **Извършени (в периода 1 януари 2010 г. – 31 декември 2010 г.)/предвидени промени в ОПОС**

Заседания на Комитета за наблюдение по ОПОС:

На **8-то заседание на Комитета за наблюдение (КН) на ОПОС**, проведено на **15 юни 2010 г.**, е одобрен Годишният доклад за напредък за 2009 г., Изменения в Стратегическия план за Техническа помощ за периода 2007-2013 г., както и Механизъм за управление на приоритетна ос 3 на ОПОС. Определен е нов конкретен бенефициент по Приоритетна ос 3 - **Изпълнителната агенция по околна среда.**

На **9-то редовно заседание на Комитета за наблюдение на ОПОС**, проведено на **8 декември 2010 г.**, е одобрена Индикативната годишна работна програма за 2011 г., изменения във Вътрешните правила за работа на КН, както и предложение за допълнение в оперативната програма, чиято цел е **да се финансира закупуването на сметосъбираща и сметоизвозваща техника**, след отпадането на тази възможност в рамките на ОПРР, което ще гарантира интегрираност на проектите и ще улесни разделното сметосъбиране. Промяната ще се отрази благоприятно на **социалната поносимост** при въвеждането в експлоатация на новите съоръжения за третиране на отпадъците, тъй като общините ще имат възможност да бъдат по-гъвкави при определянето на такса „битови отпадъци”.

Промени в програмата през 2011 г.

Не се предвиждат промени в оперативната програма през 2011 г.

Статус на междинната оценка

Извършваните постоянни прегледи на изпълнението по приоритетните оси на ОПОС изпълняват ролята на **текуща оценка** на изпълнението на програмата, като в резултат от тях се набелязват и прилагат корективни мерки, които водят до ефективно и ефикасно прилагане на програмните приоритети.

Определен е обхватът на оценката на изпълнението на програмата за периода 2007 - 2010 г., който ще бъде финансиран по приоритетна ос 4 „Техническа помощ”. Разработени са технически спецификации за избор на изпълнител за извършване на ежегодна оценка на изпълнението на ОПОС до края на програмния период.

Текущата оценка ще обхване периода 01 януари 2011 г. до 31 декември 2013 г., а междинната - 01 януари 2007 до 31 декември 2010 г., като оценките ще включват най-малко: преглед на програмните документи на ОПОС; преглед на изпълнението на ОПОС и постигане на заложените индикатори; преглед на системите за управление, наблюдение (партньорство), оценка, осигуряване на прозрачност и информация; извеждане на препоръки за подобряване/изменение на програмните документи и др.

- **Идентифицирани проблеми при реализирането и управлението на Програмата и предприети корективни мерки в периода 1 януари 2010 г. - 31 декември 2010 г.**

Идентифициран проблем:

Едно от основните предизвикателства, както по приоритетна ос 1, така и по приоритетна ос 2 представляват **отчуждителните процедури на имоти/терени частна собственост**, необходими за изпълнение на инвестиционни проекти. Проектите обхващат голяма площ и е необходимо отчуждаването на голям брой частни имоти, което създава затруднения.

Промяната на предназначението на земята (в повечето случаи – земеделска) е предизвикателство за бенефициентите и забавя стартирането на проектите.

Предприети мерки:

В тази връзка е отправена молба към МЗХ за приоритетно третиране на преписки, свързани както с ОПОС, така и с други оперативни програми.

Идентифициран проблем:

Бенефициентите срещат значителни затруднения с **процедурите, свързани с издаване на разрешителни съгласно екологичното законодателство**. Поради дългия период на подготовка на проектите, в определени случаи липсва съответствие между параметрите на разрешителните и обхвата на проектите. Като се имат предвид сроковете за издаване на нови разрешителни и изменение на разрешителни, това създава затруднения и забавя подготовката на проектите.

Предприети мерки:

В тази връзка, на провежданите с потенциалните бенефициенти консултации, се осигурява присъствието на експерти от дирекция „Превантивна дейност” в МОСВ, с цел предоставяне на компетентни съвети за съответните казуси и разрешаването им на най-ранен етап.

Идентифициран проблем:

Сериозен проблем представляват **заложените отстояния** в Наредба № 7 от 24 август 2004 г. за изискванията, на които трябва да отговарят **площадките за разполагане на съоръжения за третиране на отпадъци**.

По приоритетна ос 3 **забавянето на картирането и оценката на благоприятния природозащитен статус** от своя страна забавя важни последващи проекти за кандидатстване по ОПОС, като разработването и одобрението на планове за управление за защитени зони от мрежата НАТУРА 2000.

Предприети мерки:

Предприети са мерки за повишаване на капацитета на бенефициентите – структури на МОСВ.

Идентифициран проблем:

Неспазване на правилата за обществените поръчки - с цел гарантиране на доброто финансово управление, УО налага финансови корекции в съответствие с насоките на ЕК, за допуснати нарушения в процеса по възлагане на обществените поръчки. Някои от нарушенията са с особена тежест и финансовите корекции по тях са в размер на 100% от стойността на некоректните договори с изпълнители, което в условията на финансова и икономическа криза застрашава финансовата стабилност на общините.

Предприети мерки:

В тази връзка, УО на ОПОС предлага да се обмисли възможността за създаване на механизъм за заделяне на средства в рамките на националния бюджет или на общинските бюджети, чрез който да бъдат покривани налаганите финансови корекции.

Идентифициран проблем:

Необходимост от ускоряване на темповете на възстановяване на извършените от страна на бенефициентите разходи в рамките на ОПОС.

Предприети мерки:

Възприет е нов подход за извършване на верификации и плащания към бенефициентите, като **плащанията се извършват ежеседмично**, което представлява значително по-амбициозен план за УО на ОПОС от предвидената времева рамка за извършване на верификации и плащания по оперативните програми, съгласно ПМС № 179/10.08.2010 г. Стремещт на УО на програмата е новите срокове за извършване на плащания да бъдат приложени и по отношение на изпълняваните в настоящия момент договори, а не само по отношение на договори за

безвъзмездна финансова помощ, сключени след влизане в сила на постановлението, каквато е действащата уредба.

Този нов механизъм за плащания позволява да се осигури постоянен поток от средства към бенефициентите, които по ОПОС са основно общини, а това е от съществено значение особено при изпълнението на инфраструктурни проекти, по които извършваните разходи са значителни по размер. От друга страна, с ускоряването на темповете на плащания по програмата ще се подобрят показателите за усвояемост на средствата от ЕС.

Идентифициран проблем:

Налице са **проблеми във връзка с осигуряване на финансови средства за проектите, за които е оттеглено финансирането по ОПОС**. Въпреки взетото решение тези средства да бъдат осигурени от националния бюджет, в проекта на Закон за бюджета за 2011 г. се предвижда такива средства да бъдат осигурявани от бюджетите на съответните първостепенни разпоредители.

Проблем за изпълнението на проекти по програмата, по които бенефициенти са общините, създава **липсата на достатъчно собствени приходи, с които да бъде финансирано собственото участие (собствения принос) на общините** в големите инфраструктурни проекти, финансирани със средства от фондовете на ЕС. Тези проекти в общия случай са проекти, генериращи приходи, при които доходността се формира от цената на услугата, която се събира от ползвателите, но от страна на оператора, а не от собственика на инвестицията. Съществуващата неяснота относно прилагането на Закона за водите, възпрепятства създаването на механизъм за ангажиране на оператора с частично или цялостно финансиране на собственото участие на бенефициента към проекта.

Идентифициран проблем:

Необходимост от оптимизиране изпълнението на ОПОС.

Предприети мерки:

Повишен е капацитетът на звената, отговорни за управление на програмата: проведени са редица обучения за бенефициентите и за служителите на отговорните дирекции, проведени са конкурси за назначаване на служители в тези звена, провеждат се информационни дни при процедурите на конкурентен подбор.

На интернет страницата на ОПОС **периодично се публикуват проекти на предстоящите обяви с цел получаване на коментари от потенциалните бенефициенти**.

За **популяризиране на програмата**, в рамките на проведената информационна кампания по Приоритетна ос 1 е излъчен **рекламен видеоклип** по трите национални телевизии (БНТ, БТВ и Нова Телевизия), разпространени са печатни информационни материали за приоритетната ос.

В резултат на постоянния диалог между експертите в МОСВ и бенефициентите по ОПОС и предоставената обратна връзка се предприемат мерки за **опростяване на процедурите**, с цел улесняване на бенефициентите в процеса на изпълнение на техните проекти по програмата. Опростени са **процедурите за докладване**, оптимизирана е **предоставяната информация** (броят на изискваните доклади и формата на самите образци). Същевременно в актуалния процедурен наръчник на ОПОС е предвидено **последващият контрол на процедурите за безвъзмездна финансова помощ да се извършва** веднага след провеждане на обществената поръчка, а не при представяне на исканията за плащане. По този начин е намален рискът да се изпълняват договори, когато при провеждането на процедурата за възлагане на обществени поръчки е допусната нередност.

Като резултат от предприетите мерки, ефективността от опростяването на процедурите по изпълнението на ОПОС е повишена значително, бенефициентите са по-улеснени при изпълнението на проектите, темповете на възстановяване на извършените от страна на бенефициентите разходи са ускорени.

- **Планирани дейности за 2011 г.**

Съгласно **Индикативната годишна работна програма за 2011 г.** за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по ОПОС е предвидено обявяването на девет процедури на обща стойност **над 72 млн. евро.**

По приоритетна ос 1 на ОПОС е предвидена процедура на директно предоставяне за „Актуализиране на планове за управление на речните басейни и разработване на планове за управление на риска от наводнения” с бенефициенти - басейнови дирекции. Предвиденият бюджет е **10,5 млн. евро.**

По приоритетна ос 2 през 2011 г. е планирано отправянето на покани за забавените проекти за регионални системи за управление на отпадъците в регионите Пазарджик, Кочериново, Провадия и община Своге (за изграждане на претоварна станция) на обща стойност приблизително **45 млн. евро.**

По приоритетна ос 3 са предвидени 5 процедури на обща стойност приблизително **17 млн. евро.**

Във връзка с изпълнението на **Комуникационния план на ОПОС**, през 2011 г. се планират следните по-важни информационни дейности:

- Разработване на медийна стратегия за изграждане на позитивен имидж на ОПОС;
- 54 съвместни рубрики между МОСВ и БНР, започващи от средата на януари до края на август 2011 г. както по „Хоризонт”, така и по шестте регионални радиостанции на БНР в Благоевград, Пловдив, Стара Загора, Варна, Шумен и Видин;
- продължаване на рубриката в „Дарик радио”, която по договор трябва да приключи през март 2011 г.;
- съвместна кампания между МОСВ, „Дарик радио” и в-к „24 часа” за избиране на „Най-зеленият град в България”;
- съвместни информационни кампании с дирекция „Национална служба за защита на природата”, във връзка с Международната година на гората, ден на влажните зони и др.;

Предстои обявяването на процедура по възлагане на обществена поръчка с предмет „Организация на информационни и/или публични събития и производство на рекламно-информационни материали за оперативна програма „Околна среда 2007 - 2013 г.”.

- **Проведени изслушвания пред КЕВКЕФ през 2010 г.**

През 2010 г. КЕВКЕФ проведе две изслушвания по ОПОС, съответно на **21 април** и на **13 октомври 2010 г.**

По време на изслушването от 21 април 2010 г. беше представен напредъкът на програмата и **ефектите от предприетите в края на 2009 г. мерки за оптимизиране управлението на ОПОС**, в т.ч. опростяване на процедурите, въвеждане на нов подход за управление на приоритетни оси и по-стриктен контрол на изпълнението, извършване на структурни промени в административните звена, ангажирани с реализацията на програмата, стремеж към децентрализиране на управлението на ОПОС и поставянето му на експертна основа и др. Налице е един непрестанен

стремеж към **поддържането на активен диалог и партньорство с бенефициентите** по ОПОС и максимално ефективно използване на обратната връзка от тях - организиране на чести обучения, провеждане на редовни месечни срещи в секторите „Отпадъци” и „Води”, организиране на приемни дни всяка седмица и др.

На проведеното на 13 октомври 2010 г. заседание на КЕВКЕФ, беше отчетен **ръст от близо 29 млн. евро** в усвояването по ОПОС от предишното изслушване по програмата (21 април 2010 г.). УО докладва, че до края на 2010 г. се предвижда разплащане на още 46 млн. евро, с което **общият размер на плащанията по ОПОС ще достигне 138 млн. евро**. Предвид заложеното в ИГРП за 2011 г. се очаква сериозен ръст в договарянето и разплащането по програмата, като **до средата на следващата година успешно може да бъде договорен целият наличен ресурс по ОПОС**.

По време на изслушването са очертани основните **проблемни области**, водещи до забавяне в цялостното изпълнение на програмата (*продължителни процедури по промяна в предназначението на земите, процесът по извършване на оценка на въздействието на инвестиционното предложение върху околната среда (ОВОС) и др.*). Сред **предприетите мерки за оптимизиране изпълнението по ОПОС**, УО посочва въведеното ускоряване на процеса по верифициране и разплащане към бенефициентите (на ежеседмична база), опростяване на процедурите (по отношение на докладването от страна на бенефициентите и извършването на последващ контрол на процедурите по възлагане на обществени поръчки), както и мерките за повишаване на административния капацитет, чрез провеждане на обучения за бенефициентите.

Приоритетни оси/Програма	Бюджет: европейско финансиране	Бюджет: национално финансиране	Общ бюджет (европейски и национални средства)	Разплатени средства от УО за периода 01.01.2010г. – 31.12.2010г.	Разплатени средства от УО: от 01.01.2007г. до 31.12.2010г.	Очакван размер на плащанията от УО: от 01.01.2007г. до 30.06.2011г.	Бр. сключени договори в периода 01.01.2010г.-31.12.2010г.	Бр. сключени договори: от 01.01.2007г. до 31.12.2011г.*	Стойност на сключените договори в периода 01.01.2010г. - 31.12.2010г.	Стойност на сключените договори: от 01.01.2007г. до 31.12.2010г.	Индикативен бр. на сключените договори: от 01.01.2007г. до 30.06.2011 г.	Индикативна стойност на сключените договори: от 01.01.2007г. до 30.06.2011 г.	Бр. приключили процедури в периода 01.01.2010г. - 31.12.2010г.	Бр. приключили процедури: от 01.01.2007г. до 31.12.2010г.	Бр. текущи процедури	Бр. преиздадени процедури за стартиране: 01.01.2011г. – 30.06.2011 г.
ПО 1	1 027 366 273	256 841 568	1 284 207 841	68 478 310	113 552 687	170 069 674	1	167	60 049 826	435 537 026	N/A	530 637 316	0	5	2	0
ПО 2	311 732 038	55 011 536	366 743 574	2 504 459	4 139 329	9 952 979	1	32	7 408 338	17 240 942	N/A	96 397 726	5	6	2	2
ПО 3	87 811 841	15 496 207	103 308 048	3 588 960	4 596 703	7 705 248	4	27	5 689 829	28 351 946	N/A	30 325 950	0	6	1	5
ПО 4	39 515 329	6 973 293	46 488 622	1 357 189	2 060 795	3 771 757	21	55	7 541 864	11 418 268	N/A	18 234 306	N/A	N/A	N/A	N/A
ОП	1 466 425 480	334 322 605	1 800 748 085	75 928 918	124 349 515	191 499 658	27	281	80 689 857	492 548 182	N/A	675 595 297	5	17	5	7

Таблица № 2 Финансово изпълнение по ОПОС към 31.12.2010 г., по данни на УО (в евро)

ПО 1 – Подобряване и развитие на инфраструктурата за питейни и отпадъчни води в населени места с над 2000 екв.ж. и в населени места с под 2000 екв. ж., попадащи в градски агломерационни ареали.

ПО 2 – Подобряване и развитие на инфраструктурата за третиране на отпадъци

ПО 3 – Опазване и възстановяване на биологичното разнообразие

ПО 4 – Техническа помощ

Забележка:

* Броят на сключените договори за периода 01.01.2007 г. - 31.12.2010 г. не включва прекратените договори за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ

1.3 ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ” 2007 – 2013 г.

За информация относно цели, приоритетни оси, бюджет, структура за управление, бенефициенти по програмата и др.:

- Официалната интернет-страница на УО: <http://www.bgregio.eu/>
- Единния информационен портал за Структурните фондове на ЕС: <http://eufunds.bg/>
- Годишния доклад за усвояването на средствата от ЕС в Република България за 2009 на КЕВКЕФ (стр. 38): http://parliament.bg/pub/cW/240ANNUAL_REPORT_2009-final-pdf

• Напредък по Програмата:

Общ напредък:

Ключово събитие по отношение на програмата е получената на 9 февруари 2010 г. **положителна оценка от Европейската комисия за съответствие на системите за управление и контрол с изискванията на европейската нормативна база**, с което ОПРР се явява първата оперативна програма в България с положителна оценка от ЕК и реална възможност за получаване на първите междинни плащания.

Програмата отбелязва значителен напредък в изпълнението през 2010 г., предпоставка за което са добре планираните, гъвкави и ефективни процедури. Обективните показатели за постигнатия напредък **от стартиране на програмата до 31 декември 2010 г., представени от УО на ОПРР**, са:

- Публикувани са **33 схеми** за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ на обща стойност приблизително **1,2 млрд. евро** или **76 %** от размера на бюджета по ОПРР. С предвидените за пускане схеми за кандидатстване през 2011 г. (10 нови схеми на стойност 320 млн. евро), **на практика ще бъде постигнато 96 % покритие на операциите по ОПРР**;
- Подадени са **1 338 проектни предложения**, като **броят на сключените договори** възлиза на **482 на обща стойност около 843,4 млн. евро**, което представлява около **53 %** от бюджета на програмата. Контрактуваните средства само през 2010 г. достигат **367,8 млн. евро**;
- **Плащанията** по програмата достигат над **185 млн. евро** към 31.12.2010 г., което представлява приблизително **12 %** от бюджета на програмата.

През 2010 г. се регистрира **осезаем ръст в плащанията** по ОПРР – близо **6 пъти** са нараснали плащанията (над 154 млн. евро) в сравнение с общо платеното по програмата към 31.12.2009 г. (над 31 млн. евро). Сред причините за значителното ускоряване в усвояването на средства по програмата, следва да се отбележат подобрената ефективност на системата за разплащания с бенефициентите (на ежеседмична база), оптимизираните процедури и укрепения административен капацитет в УО на ОПРР.

Подробни данни в цифрово изражение за изпълнението на ОПРР – като цяло за Програмата и по ПО, са представени в Таблица № 3 на настоящия доклад.

През 2010 г. по ОПРР са обявени **12 от 14-те планирани схеми** на обща стойност над **375 млн. евро**, което над **85 %** изпълнение. Обявените през 2010 г. схеми са насочени към **реконструкция, обновяване и оборудване на държавни лечебни заведения в градските агломерации**, прилагане на мерки за **енергийна на ефективност в общинска образователна инфраструктура**, създаване и промотиране на **иновативни културни събития**, **дребномащабни мерки за предотвратяване на наводнения**, прилагане на **JESSICA** в България, подкрепа за **интегриран градски транспорт в община Бургас**, развитие на

природни, културни и исторически атракции, организирани на събития с регионален и национален обхват и въздействие, подготовка, проучвания и проектиране за изграждане на междусистемна газова връзка България – Сърбия.

За 2011 г. е отложено публикуването на две схеми, насочени към **реконструкция/обновяване и оборудване на общински лечебни заведения**. Алокираните средства за двете схеми са съответно **51 млн. евро** за общините в градските агломерации и **21 млн. евро** за по-малките 178 общини. Допустими кандидати са общините, на територията на които са разположени **общинските лечебни заведения, посочени в Концепцията за реструктуриране на болничната помощ в Република България, одобрена от Министерския съвет**. Концепцията служи като основа при разработване на двете схеми за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по ОПРР. **Причините за отлагане обявяването на схемите са свързани с:**

- **изменението и в следствие, допълнението на Концепцията за болнично реструктуриране на Министерството на здравеопазването;**
- **необходимостта от определянето на общините, съгласно Концепцията, като конкретни бенефициенти по операция 1.1. и 4.1. на ОПРР за целите на изпълнение на схемите чрез процедура за директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ. Включването на конкретни бенефициенти е одобрено на заседание на КН на ОПРР, проведено в началото на месец декември 2010 г.;**
- **необходимостта от допълнителни срещи и дискусии със заинтересованите страни – Министерството на здравеопазването, НСОРБ, общини, с цел постигане на единна визия за реализиране на схемите и уточняване на конкретните изисквания за кандидатстване.**

Напредък по ключови приоритети на ОПРР:

Интегриран градски транспорт

В рамките на приоритетна ос 1 „Устойчиво и интегрирано градско развитие”, операция 1.5 „Системи за устойчив градски транспорт”, е предвидено изпълнението на проекти за **модернизиране на градския транспорт на седемте големи града на България: София, Пловдив, Варна, Бургас, Стара Загора, Русе и Плевен**. Общата стойност на операцията е над 210 млн. евро.

През отчетния период е **одобрен първият голям проект** по смисъла на чл. 39 от Регламент (ЕО) № 1083/2006 по ОПРР. Това е **проектът за интегриран градски транспорт на Бургас** на обща стойност **67 млн. евро**. На 19.11.2010 г. проектът е изпратен чрез системата SFC2007 за съгласуване и одобрение от Европейската комисия. На 26 ноември 2010 г. е подписан и договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по проекта между Ръководителя на УО на ОПРР и кмета на община Бургас.

В рамките на Приоритетна ос 5 „Техническа помощ” на ОПРР е одобрен проект **„Разработване на пакет документи, насочени към модернизация и развитие на устойчив градски транспорт в петте големи града (Пловдив, Стара Загора, Варна, Русе и Плевен)”,** който включва изготвяне на **предпроектни проучвания** с цел маркиране на обхвата и съдържанието на проектите за градски транспорт, изготвяне на **транспортни стратегии**; изготвяне на **финансово-икономически анализи** за проектите; **проучване за собствеността на подвижния състав на градския транспорт на всеки град**; включително и **проучвания за съпровождащата инфраструктура** за градски транспорт. След провеждане на **обществена поръчка за изготвяне на предпроектните проучвания** за транспорта на 5-те големи града, са подписани договори с изпълнителите за Пловдив, Стара Загора и Плевен. Предстои подписване на договор с

изпълнителя за Варна. За град Русе е публикувана нова обществена поръчка, предвид факта, че не е избран изпълнител по горепосочената обществена поръчка.

С оглед управление и администриране на цялостния процес, в УО на ОПРР е **създадено специално звено за управление на проектите за интегриран градски транспорт**, което със съдействието на експерти от JASPERS ще подпомага седемте големи града на България при подготовката и изпълнението на проектите по операция 1.5. Консултантският екип от страна на JASPERS ще оказва техническа помощ и обучение на експертите в звеното с оглед подготовка и управление и на бъдещи проекти за градски транспорт.

Инициативата JESSICA

През 2010 г. е постигнат **напредък в прилагането на инициативата JESSICA**.

На 29 юли 2010 г. е **подписано финансовото споразумение между Правителството на Република България**, представлявано от Министъра на регионалното развитие и благоустройството и **Европейската Инвестиционна Банка (ЕИБ) за създаване на Холдингов Фонд по JESSICA в рамките на ЕИБ**. Народното събрание на Република България **ратифицира** финансовото споразумение на 07 октомври 2010 г., като последното **влезе в сила** на 19 октомври 2010 г., след обнародване в Държавен вестник.

От бюджета на ОПРР са преведени **33 млн. евро** по сметка на Холдинговия фонд по JESSICA (ЕИБ). Създаденият Холдингов фонд от своя страна ще инвестира в два фонда за градско развитие, които ще започнат да се разпределят през 2011 г. при спазване на следното индикативно разпределение: за София (12,5 млн. евро) и за шестте големи града на страната - Пловдив, Варна, Бургас, Русе, Стара Загора и Плевен (18,8 млн. евро).

Номинирани са **членовете на Инвестиционния съвет** на Холдинговия фонд по JESSICA, който ще **осъществява контрол и мониторинг на дейността по JESSICA**. Изготвяните към момента от ЕИБ подробен **списък с дейностите на Холдинговия фонд по JESSICA и процедура за избор на Фондове за градско развитие**, подлежат на одобрение от Инвестиционния съвет.

Рехабилитация на второкласна и третокласна пътна мрежа

Продължава успешното изпълнение на друга ключова мярка за подкрепа за **рехабилитация и реконструкция на второкласни и третокласни пътища**. Основната цел на схемата е да бъде насърчена достъпността, взаимосвързаността и сближаването вътре в регионите чрез **подобряване и ремонт на регионални пътища**. Конкретен бенефициент по схемата е **Агенция „Пътна инфраструктура“**. Общият размер на предвидените по ОПРР средства възлиза на повече от **256 млн. евро**.

Сключени са **29 договора** на обща стойност повече от **236 млн. евро.**, вкл. за **рехабилитация и реконструкция на Софийски околовръстен път** – участъци от Южна дъга и пътен възел Младост (на стойност 17,4 млн. евро). За остатъка от наличния финансов ресурс по схемата предстои АПИ да подадат проектни предложения до 30 юни 2011 г.

- **Извършени (в периода 1 януари 2010 г. – 31 декември 2010 г.)/предвидени промени в ОПРР**

Взети решения от заседания на КН на ОПРР:

През 2010 г. са проведени две редовни заседания на КН на ОПРР – на **4 юни** и на **1-2 декември**. Взетите решения са свързани преди всичко с изменения на оперативната програма, които са направени в съответствие с чл. 33 от Регламент No.1083/2006.

6-то заседание на Комитета за наблюдение, 04.06.2010г.:

- Като конкретни бенефициенти по **Операция 1.4 „Подобряване на физическата среда и превенция на риска”** по схемата за подкрепа за интегрирани планове за градско възстановяване и развитие са определени 36-те общини, центрове на агломерационни ареали съгласно Приложение 3а на ОПРР;
- Като конкретни бенефициенти по **Операция 1.5 „Системи за устойчив градски транспорт”** са определени общините на 7-те големи града: София, Варна, Бургас, Русе, Плевен, Пловдив и Стара Загора;
- **Разширен е обхватът на допустимите дейности по Операция 1.5 „Системи за устойчив градски транспорт”**, като са добавени дейностите: рехабилитация и реконструкция на улични мрежи, включително системи за видеонаблюдение и др. във връзка с развитието на интегрирана система за градски транспорт; изграждане/ реконструкция/ рехабилитация на пешеходни алеи и тротоари, изграждане на велосипедни пътеки и алеи, пешеходни зони, алеи и подлези за пешеходци и велосипедисти, включително свързани дейности, като поставяне на указателни знаци, маркировка и др. като част от интегрираната система за градски транспорт; мерки във връзка с организация на паркирането във възлови точки на масовия градски транспорт;
- **В рамките на Приоритетна ос 3 „Устойчиво развитие на туризма” е разширен териториалният обхват на Операция 3.1 „Подобряване на туристическите атракции и свързаната с тях инфраструктура”, като за допустими бенефициенти са определени всички общини с население над 10 000 жители.** В случаите на подкрепа за паметници на културата с национално и световно значение като допустими бенефициенти са определени **всички 264 общини.**

7-мо заседание на Комитета за наблюдение, 1-2.12.2010г.:

- **Определяне на нови конкретни бенефициенти по Приоритетна ос 1, Операция 1.1. „Социална инфраструктура” и Приоритетна ос 4, Операция 4.1. „Местно развитие и сътрудничество”.** Като конкретни бенефициенти са определени общините, на чиято територия са разположени общинските лечебни заведения, в съответствие с Допълнението към Концепцията за реструктуриране на болничната помощ на Република България;
- **Определяне на нов конкретен бенефициент по Приоритетна ос 3, Операция 3.1. „Подобряване на туристическите атракции и свързаната с тях инфраструктура”.** За конкретен бенефициент е определен Министерски съвет с оглед реализацията на проект за реставрация и консервация на двореца „Евксиноград” и прилежащия към него парк;
- **Определяне на нови конкретни бенефициенти по Приоритетна ос 5, Операция 5.3. „Укрепване на капацитета на бенефициентите по ОПРР”.** Държавните институции - конкретни бенефициенти по ОПРР, са определени като конкретни бенефициенти по операция 5.3. с бюджетна линия за всеки конкретен бенефициент 200 хил.евро и общ бюджет 1,8 млн.евро.

Статус на междинната оценка

През август 2010 г. е избран изпълнител за изготвяне на **Средносрочната оценка на програмата** (Дружество по ЗЗД „КПМГ България и КПМГ „Адвайзъри” – Унгария), с който е

сключен договор на обща стойност 159 хил. евро без ДДС. Дейностите по договора са в процес на изпълнение, като предварителните заключения от средносрочната оценка на ОПРР са представени на 7-я КН на ОПРР. Оценката се очаква да **приключи през месец февруари 2011 г.**

Целта на провежданата оценка е **да подпомогне цялостното управление на ОПРР и ако е необходимо – нейното преориентиране, и да осигури информация за подобряване на нейното изпълнение.**

Средносрочната оценка ще направи оценка на уместността на стратегията на ОПРР и евентуалната нужда от актуализиране на програмната логика и разпределението на ресурсите на програмата в резултат от промените във външната среда, настъпили след одобряването на оперативната програма и ще оцени изпълнението на ОПРР до момента, постигнатите резултати и вероятността за постигане на очакваните въздействия. В рамките на средносрочната оценка се предвижда и оценка на резултатите от изпълнението на ОПРР върху околната среда в съответствие с принципите за устойчиво развитие и опазване на околната среда.

- **Идентифицирани от УО проблеми при реализирането и управлението на Програмата и предприети корективни мерки в периода 1 януари 2010 г. - 31 декември 2010 г.**

Затруднение: Забавяне на процедурите на **предварителен контрол**, дължащо се на нарастващия брой договори в изпълнение.

Предприети стъпки: Осъществяване на предварителен контрол на документация за участие в процедури за обществени поръчки на бенефициентите на **извадков принцип** и на базата на **оценка на риска**.

Затруднение: Затруднение за извършване на **100 % проверки на място** при искане за междинни плащания, поради нарастващия брой договори в изпълнение.

Предприети стъпки: Осъществяване на **извадкови проверки на място**, базирани на **оценка на риска**.

Затруднение: Идентифицирана необходимост от **ускоряване в по-голяма степен на процеса на разплащания** с бенефициентите.

Предприети стъпки: Оптимизиране и **съкращаване на срока за верификация** по подадени Искания за плащане на бенефициенти; **оптимизирана система на разплащания** с бенефициенти и въвеждане на процедура за по-гъвкаво управление на наличния финансов ресурс по ОПРР.

Затруднение: Успешното проследяване на физическото изпълнение на договорите за безвъзмездна финансова помощ налага **допълнително укрепване на капацитета на регионалните отдели за юридически консултации и техническа експертиза**, посредством включването на юристи и строителни инженери към настоящия щатен състав на регионалните отдели на УО.

Предприети стъпки: В съответствие с ПМС № 203/13.09.2010 г. за изменение и допълнение на нормативни актове на Министерския съвет е **увеличен численият състав на регионалните отдели** и предстои провеждане на конкурси и назначаване на 12 сътрудници по управление на европейски програми и проекти, съответно по 1 юрист и 1 строителен инженер във всеки регионален отдел.

Затруднение: Установена е необходимост от допълнителна подкрепа за подготовка, управление и изпълнение на Средносрочните рамкови инвестиционни програми и проектните фишове към тях. Отправени са одитни препоръки за **укрепване капацитета на конкретните бенефициенти по ОПРР**.

Предприети стъпки: За периода 01.01.2010 – 15.11.2010 г. са проведени 2 обучения с цел укрепване на капацитета на бенефициентите по ОПРР. Основните теми на обученията са свързани с управлението на проекти по програмата (идентифициране и докладване на нередности; финансови корекции; практически и правни проблеми при възлагането на обществени поръчки; предварителен контрол на тръжна документация – често допускани грешки) и управлението и изпълнението на договори по ОПРР от АПИ (често допускани грешки при изготвянето на проекти и договори; администриране и управление на договори; предотвратяване на нередности; верификация на плащанията и др.). Проведени са обучения и в шестте района на ниво NUTS 2 по 6 обявени схеми за безвъзмездна финансова помощ.

В следващият период, предстои да се разработят програми за обучение по конкретни операции/схеми на ОПРР, да се осигурят обмяна на опит и посещения в държави-членки на ЕС с добра регионална политика.

Затруднение: Забавяне на изпълнението на приоритетна ос **Техническа помощ** в подкрепа на УО и бенефициентите на ОПРР.

Предприети стъпки: Оптимизирана и подобрена процедура по изготвяне и одобрение на проекти по приоритетна ос 5 *Техническа помощ*.

- **Планирани дейности за 2011 г.**

Съгласно Индикативната годишна работна програма за 2011 г. предстои да бъдат обявени **10 нови схеми** на обща стойност **320 млн. евро**, с което размерът на публикуваните схеми ще възлиза на **96 %** от размера на ОПРР.

Предвижда се обявяването на **6 схеми по ПО 1** „Устойчиво и интегрирано градско развитие” на обща стойност близо **265 млн. евро**, насочени към подкрепа за:

- деинституционализация на социални институции, предлагащи услуги за деца в риск;
- реконструкция/обновяване и оборудване на общински лечебни заведения в градските агломерации;
- осигуряване на съвременни социални жилища за настаняване на уязвими, малцинствени и социално слаби групи от населението и други групи в неравностойно положение;
- енергийна ефективност в многофамилни жилищни сгради;
- интегриран градски транспорт в Столична община и в 5-те големи града.

Предстои обявяването на **1 схема по ПО 2** „Регионална и местна достъпност” на обща стойност **20 млн. евро** за подкрепа за развитие на критична, защитена, сигурна и надеждна обществена ИКТ инфраструктура.

По **ПО 3** „Устойчиво развитие на туризма” ще бъдат обявени **2 схеми** на стойност 14,5 млн. евро – за реставрация и консервация на дворец „Евксиноград” и прилежащия му парк, както и за подкрепа за развитие на регионалния туристически продукт и маркетинг на дестинациите.

В рамките на **ПО 4** „Местно развитие и сътрудничество” ще бъде осъществена подкрепа за реконструкция/обновяване и оборудване на общински лечебни заведения в общини, извън градските агломерационни ареали.

- **Проведени изслушвания пред КЕВКЕФ през 2010 г.**

През 2010 г. КЕВКЕФ проведе две изслушвания по ОПРР, съответно на **28 април** и на **24 ноември 2010 г.** КЕВКЕФ поздравява екипа на УО за добрата организация на работа, както и за

високото качество на предоставяната преди всяко изслушване информация. Предвид широкия спектър от дейности, които финансира ОПРР (социална, транспортна, ИКТ и енергийна инфраструктура, мерки за енергийна ефективност, развитие на туристическия и културен потенциал на дестинациите и др.), КЕВКЕФ изразява задоволство от постигнатия устойчив напредък по всички направления на програмата, както и от предприетите мерки по отношение на стартиране на планирането за следващия програмен период на Кохезионната политика.

Изслушване от 28 април 2010 г.

По време на **изслушването от 28 април 2010 г.** беше представена информация за **напредъка по ОПРР** – към датата на изслушването са договорени около 39 % от бюджета на ОПРР (620 млн. евро) и са разплатени – приблизително 4 % от бюджета на програмата (65,4 млн. евро), както и предприетите мерки за допълнително укрепване капацитета на бенефициентите чрез провеждането на нови обучения за подготовка на проектни предложения. Беше посочена необходимостта от **увеличаване на авансите по проекти на общините** до размер от 35-40%.

Предмет на дискусия беше и планираната схема за **реконструкция, обновяване и оборудване на лечебни и здравни заведения, общинска собственост**, както и причините за забавяне при обявяването ѝ.

Изслушване от 24 ноември 2010 г.

На **заседанието на КЕВКЕФ от 24 ноември 2010 г.**, беше докладван напредък от предходното изслушване (28 април 2010 г.), като беше отчетено, че за последните 7 месеца са договорени още 84 млн. евро и са усвоени нови 94 млн. евро, с което размерът на **договорените средства е достигнал 44 %**, а на **разплатените – 10 % от бюджета на програмата**. Отчетено беше оптимизирането на системите за управление и контрол на програмата, което води до подобрена ефективност в процеса на разплащане към бенефициентите.

По време на изслушването беше засегната темата за **подготовката за следващия програмен период** на Кохезионната политика на Европейския съюз (2014 – 2020 г.) и предприетите от УО на ОПРР мерки в тази посока: реализиран е проект по приоритетна ос Техническа помощ, свързан с извършването на анализ на потребностите и проучване на варианти за подготовка и реализация на процеса на програмиране на регионалното развитие за следващия програмен период. Като **основни предизвикателства пред УО** за следващия програмен период е изведено укрепване /засилване/ **ролята на регионалните и местни структури** за формулиране и изпълнение на регионални приоритети, както и концентриране на ресурсите и използване на интегриран подход в градовете и градските райони с цел постигане на националните цели в рамките на Стратегия „Европа 2020“.

В резултат от състоялата се дискусия с народните представители, беше изразено становище, че би било удачно да се **обмисли прехвърлянето на предвидената подкрепа за пътни проекти от ОПТ към ОПРР**, предвид темповете на изпълнение на двете програми и функционалността на АПИ. В отговор, ръководителят на УО на ОПРР информира, че е **предвидено създаването на Междинно звено в МРРБ през 2011 г.**, което да поеме управлението на приоритетната ос за **републиканска пътна инфраструктура от ОПТ**.

Приоритетни оси/Програма	Бюджет: европейско финансиране	Бюджет: национално финансиране	Общ бюджет (европейски и национални средства)	Разплатени средства от УО за периода 01.01.2010г. - 31.12.2010г.	Разплатени средства от УО: от 01.01.2007г. до 31.12.2010г.	Очакван размер на плащанията от УО: от 01.01.2007г. до 30.06.2011г.	Бр. сключени договори в периода 01.01.2010г.-31.12.2010г.	Бр. сключени договори: от 01.01.2007г. до 31.12.2011г.	Стойност на сключените договори в периода 01.01.2010г. - 31.12.2010г.	Стойност на сключените договори: от 01.01.2007г. до 31.12.2010г.	Индикативен бр. на сключените договори: от 01.01.2007г. до 30.06.2011г.	Индикативна стойност на сключените договори: от 01.01.2007г. до 30.06.2011г.	Бр. приключили процедури в периода 01.01.2010г. - 31.12.2010г.	Бр. приключили процедури: от 01.01.2007г. до 31.12.2010г.	Бр. текущи процедури	Бр. предвидени процедури за стартиране: 01.01.2011г. - 30.06.2011г.
ПО 1	713 207 777	125 860 196	839 067 973	95 001 892,96	100 196 065,49	178 620 680,78	66	209	236 922 815,19	447 992 643,38	259	483 783 075,07	6	10	9	6
ПО 2	340 270 886	60 047 803	400 318 689	41 799 349,57	56 081 284,48	105 623 511,54	1	59	106 712 739,77	278 682 968,74	60	284 307 179,43	0	1	2	0
ПО 3	185 379 580	32 714 043	218 093 623	1 751 527,64	2 176 116,90	19 804 755,72	8	19	10 775 605,56	34 687 759,38	41	53 094 267,10	1	1	4	1
ПО 4	76 220 679	13 450 708	89 671 387	13 891 859,90	23 849 892,65	33 216 798,53	37	158	12 945 080,53	49 815 605,17	190	66 285 850,53	1	4	1	1
ПО 5	46 004 623	8 118 464	54 123 087	1 608 988,35	2 840 570,34	10 521 604,46	10	37	445 330,03	32 240 551,33	43	34 797 010,73	0	0	1	0
ОП	1 361 083 541	240 191 214	1 601 274 759	154 053 618,42	185 143 929,86	347 787 351,03	122	482	367 801 571,08	843 419 528	593	922 267 382,86	8	16	17	8

Таблица № 3 Финансово изпълнение по ОПРР към 31.12.2010 г., по данни на УО (в евро)

- ПО 1 - Устойчиво и интегрирано градско развитие
- ПО 2 - Регионална и местна достъпност
- ПО 3 - Устойчиво развитие на туризма
- ПО 4 - Местно развитие и сътрудничество
- ПО 5 - Техническа помощ

1.4 ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ” 2007 – 2013 г.

За информация относно цели, приоритетни оси, бюджет, структура за управление, бенефициенти по програмата и др.:

- Официалната интернет-страница на УО: <http://ophrd.government.bg/>
- Единния информационен портал за Структурните фондове на ЕС: <http://eufunds.bg/>
- Годишния доклад за усвояването на средствата от ЕС в Република България за 2009 на КЕВКЕФ (стр. 45 и следващи): http://parliament.bg/pub/cW/240ANNUAL_REPORT_2009-final-pdf.pdf

• Напредък по Програмата:

Общ напредък

По данни на УО към 31.12.2010 г. по програмата са получени 5 495 проектни предложения и са сключени общо 1 754 договора на стойност близо **596,8 млн. евро**. По данни от ИСУН стойността на договорените средства към 31 декември 2010 г. е **574,9 млн. евро** или **47,36 %** от общия бюджет на програмата.

Размерът на реално платените средства по програмата, по данни от дирекция „Национален фонд”, МФ и по справка от ИСУН е **108,1 млн. евро**, което представлява **8,91 %** усвояване на средствата по програмата. Регистриран е значителен ръст в разплащанията по програмата за последната 1 година (31.12.2009 – 31.12.2010 г.) от близо 3 пъти, като към края на 2009 г. са изплатени едва 39,8 млн. евро или малко над 3 % от общия бюджет на програмата.

Към 31 декември 2010 г. КН на ОПРЧР е одобрил критерии за избор на 94 операции в размер на стойност – 1,2 млрд. евро. По този начин в средата на програмния период е поставена точна времева и финансова рамка за реалното усвояване на 98 % от наличните по програмата финансови средства. В процес на изпълнение са 68 процедури за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ в размер на 734,7 млн. евро.

• Извършени (в периода 1 януари 2010 г. – 31 декември 2010 г.)/предвидени промени в ОПРЧР

Основни решения от заседанията на КН на ОПРЧР през 2010 г.:

В рамките на **6-то редовно заседание** на КН на ОПРЧР, проведено на **19 май 2010 г.**, са одобрени условията за изпълнението на **13 нови процедури** за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по програмата с общ бюджет от **139,1 млн. евро**. Допълнителни 15,3 млн. евро са насочени за разширяване обхвата на схеми, които са в процес на изпълнение.

На провело се на **1 декември 2010 г. 7-мо заседание** на КН на ОПРЧР са одобрени общо **32 нови операции** на обща стойност от приблизително **426 млн. евро**, като по този начин общият размер на средствата от оперативната програма, насочени към изпълнението на конкретни мерки нараства от 905 млн. евро до 1,2 млрд. евро. С одобрените нови схеми е реализиран качествен и съществен напредък по отношение на операциите по приоритетните оси на ОПРЧР, управлявани от МОМН -11 нови операции на обща стойност от 264,3 млн. евро.

Одобрените от КН операции предлагат **цялостно виждане как Европейският социален фонд ще подкрепи българския пазар на труда, модернизацията на образователната система и стартиралия процес на деинституционализация на социалните услуги за деца.**

Предвидени промени в Програмата

Към момента Управляващият орган не счита, че е необходимо да бъдат правени промени в ОПРЧР, доколкото с решенията на КН 98 % от финансовия план на програмата е разпределен за изпълнението на конкретни мерки, основната част от които ще бъдат изпълнени в периода 2011-2013 г. През 2011 г. предстои да бъде извършена междинната оценка за изпълнението на оперативната програма, резултатите от която могат да послужат като основание за внасяне на промени по програмата, в случай, че бъде изрично идентифицирана нуждата от такива.

Статус на междинната оценка

УО е разработил проект на техническо задание за избор на външен изпълнител за извършване на междинната оценка. След неговото окончателно съгласуване предстои да бъде стартирана процедурата за възлагане на обществена поръчка.

Същевременно, в началото на 2011 г. започва работа и избраният изпълнител за **оценка на първите шест схеми** за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по ОП РЧР, стартирали през 2007 г.

- **Идентифицирани от УО проблеми при реализирането и управлението на Програмата и предприети корективни мерки в периода 1 януари 2010 г. – 31 декември 2010 г.**

Идентифициран проблем: Необходимост от **укрепване на административния капацитет** на Управляващия орган и Междинните звена. Това се дължи и на спецификата на програмата, доколкото големия брой сключени договори налага ангажирането на значителен брой експерти, които да осъществяват контрол по тяхното изпълнение.

Предприети мерки: Благодарение на последната промяна в нормативната уредба за **осигуряване на допълнителен персонал** за управление и контрол на помощта от европейските фондове (ПМС № 203/13.09.2010 г. за изменение и допълнение на нормативни актове на Министерския съвет), е увеличена числеността на УО с 2 щатни бройки и на трите МЗ с 41 щатни бройки, разпределени съответно – Агенция по заетостта (10), Агенция по социално подпомагане (9) и МОМН (22). С последваща промяна на Устройствения правилник на Агенцията по заетостта от месец октомври, числеността на МЗ в АЗ е увеличена с нови 10 бройки. Новите щатни бройки са за длъжности по трудово правоотношение, които могат да бъдат заемани до края на програмния период. Предимството на тази опция е, че на различните етапи от изпълнение на оперативната програма могат да бъдат наемани лица по трудово правоотношение при възникване на необходимост от експерти със специфична за държавната администрация експертиза или високи нива на компетенции.

Като част от усилията за укрепване и надграждане на административния капацитет по управление на средствата от ЕС, през 2010 г. са проведени и **73 обучения на служители от УО и МЗ**. За укрепване капацитета на служителите от МЗ спомага и доброто взаимодействие и провеждането на редовни работни срещи с представители на УО. В резултат от проведените обучения ще бъде минимизиран и риска от забавяне в плащанията и забавено обработване на документи по програмата.

Успешното функциониране на ИСУН също се очаква да спомогне за по-доброто администриране на ОПРЧР.

Идентифициран проблем: В резултат от **проведените през 2010 г. одити по ОПРЧР** са идентифицирани **системни пропуски** в следните области: 1) Процедури за подбор на операции;

2) Информация и стратегия за предоставяне на указания на бенефициентите; 3) Верификация; 4) Одитна пътека. Предвид факта, че констатациите касаят отминал период във времето, голяма част от пропуските са били отстранени още към момента на одитните проверки. Понастоящем, **всички системни пропуски са отстранени**, а по отношение на констатациите и препоръките по конкретни договори, ще бъдат наложени съответните финансови корекции. Промените в нормативната уредба, както и промените във вътрешните правила, на база на препоръки от одитния доклад, са довели до **известно забавяне на старта на схемите за конкурентен подбор, като се предвижда те да се отворят през 2011 г.**

Предприети мерки: Във връзка с констатациите от проведените през 2010 г. одити по ОП РЧР, УО е разработил **план за действие по всеки от получените доклади**, като по-голямата част от предвидените мерки са вече изпълнени. Внесени са промени във вътрешните правила за работа на УО и МЗ, както и в стандартните образци на документи, свързани с кандидатстването по схеми за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ, оценката на проектни предложения и изпълнението на сключените договори. Предприети са и стъпки за намаляване на административното бреме за бенефициентите и въвеждане на единни правила за определяне на възнагражденията, които се изплащат на физически лица по договори по ОП РЧР. На базата на описаните и изпълнени мерки в плана за действие на УО, оценката на ЕК от одита на системите за управление и контрол е определена на ниво 2 в окончателния одитен доклад.

Идентифициран проблем: Тежки тържни и административни процедури по предоставяне на безвъзмездна финансова помощ

Предприети мерки: Най-съществената стъпка за **намаляване на административното бреме** при изпълнението на оперативната програма е въвеждането с ПМС № 251/21.10.2009 г. за **определяне на условията и реда за предоставяне на ваучери за обучение на безработни и заети лица по ПО 1 и 2 на ОПРЧР на възможността за финансиране на обученията посредством ваучери** по ПО 1 и 2 на Програмата. В края на септември 2010 г. са одобрени промени в постановлението, имащи за цел да разширят обхвата на обученията, които могат да се финансират по този ред и да прецизират изискванията за отчитане на извършените дейности с оглед данъчното третиране на предоставяните услуги.

С приетите от МС на 30 септември 2010 г. промени в ПМС № 180/27.07.2007 г. за **определяне на детайлните правила за допустимост на разходите по ОПРЧР** се дава възможност да бъдат приложени на практика въведените през 2010 г. на европейско равнище опции за **отчитане на разходи по Европейския социален фонд на база общи суми и скала от фиксирани единични стойности**. Към допустимите преки разходи по ОП РЧР се включват и разходи, свързани с **участието на хора с увреждания** – за специализирани транспортни средства, за лични асистенти, жестомимични преводачи и др., при условие че отговарят на общите изисквания за допустимост.

Идентифициран проблем: Необходимост от ускоряване на процеса по верифициране и изплащане на средства по проектите.

Предприети мерки: Съгласно приетото постановление, което регулира механизма за верифициране на разходите и изплащане на безвъзмездна финансова помощ по Оперативните програми (ПМС № 179 от 10 август 2010 г.), УО е длъжен да извършва авансови плащания в срок от 10 работни дни от датата на подаване на искане за плащане, а по отношение на междинни и окончателни плащания – да верифицира разходите в срок от 40 работни дни от подаване на искане за плащане, придружено от необходимата документация. УО се задължава да извърши плащане в срок от 10 работни дни от датата на верифициране на разходите. Управляващият орган

на ОП РЧР е предприел конкретни мерки за спазване на заложените в постановлението срокове. През месец юли 2010 г. е разработена и утвърдена процедура за преразпределение на свободни лимити по оперативната програма.

- **Планирани дейности за 2011 г.**

ИГРП по ОПРЧР за 2011 г. предвижда да бъде стартирано изпълнението на **нови 47 процедури** за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ с общ бюджет приблизително **516 млн. евро**. По този начин УО цели да създаде предпоставки за договарянето на 80 % от средствата по ОПРЧР още през 2011 г.

В **сферата на пазара на труда** предстои да стартира изпълнението на 8 нови операции с общ бюджет от 126,4 млн. евро. В съответствие с ясната тенденция за възстановяване на българската икономика и плавното намаляване на равнището на безработица в страната, 6 от предстоящите нови операции са насочени в **подкрепа на бизнеса и заетите лица**. Ще стартира трета фаза на ползващата се с интереса на работодателите **схема за обучение на заети лица**, по която УО е предвидил нов компонент, по който ще се предоставят **допълнителни стимули за специфично обучение, когато бенефициентът е направил инвестиция клас А или клас Б**. За подкрепа на **професионалната мобилност на заетите** в структурата на Агенция по заетостта ще бъдат създадени и **10 центъра за кариерно развитие**. Същевременно ще стартират и нови операции в подкрепа на **интеграцията на пазара на труда на представителите на уязвимите групи**.

Одобрените по **ПО 5 „Социалното включване и насърчаване социалната икономика”** три операции са насочени към постигане на **реална деинституционализация на грижите за децата в България**. Подкрепата ще бъде насочена към деинституционализацията на децата от **специализирани институции чрез създаване на устойчиви модели за предоставяне на алтернативни грижи в общността или в среда, близка до семейната**. Към момента в България има 130 институции, в които са настанени около 7 000 деца.

На по-късен етап, в изпълнението на операциите ще могат да се включат и организациите от неправителствения сектор, доставчици на социални услуги. Реализацията на операциите ще е възможно благодарение на финансовата подкрепа на две оперативни програми. Трите операции се реализират в съответствие с планираните в **Националната стратегия „Визия за деинституционализация на децата в Република България”** и **Плана за нейното изпълнение** дейности и надграждат дейностите по вече изпълняващата се операция „Да не изоставим нито едно дете”, финансиран от ОПРЧР. Планът за действие обхваща периода 2010-2015 г. и стартира с **5 проекта**, чиято реализация ще допринесе за постигането на **синергичен ефект между различните източници на финансиране, както и допълняемост на мерките по различните ОП**.

Ключов момент е прилагането на **иновативен модел на партньорство между отговорните за процеса на деинституционализация институции** – МТСП, МРРБ, Министерство на здравеопазването (МЗ), Държавната агенция за закрила на детето (ДАЗД), Агенцията за социално подпомагане (АСП) и общините.

Първият проект – „**Детство за всички**”, от Плана за действие, стартира през юни 2010 г. и е насочен към деинституционализация на децата над 3 години и младежи от домовете за деца с увреждания. Проектът обхваща целева група от 1 800 деца и младежи, настанени в 24-те специализирани институции за деца с увреждания, които трябва да бъдат закрити до 2014 г. Процесът на деинституционализация започва от тези домове, тъй като децата в тях са най-

уязвими и в най-висока степен са поставени в социална изолация. Проектът се изпълнява от ДАЗД, АСП и МЗ. За реализацията му е осигурено финансиране от ОПРР (20,5 млн. евро за инфраструктура) и ОПРЧР (11,8 млн. евро за издръжка на услугите). Очаква се включването и на ПРСР.

Вторият проект е за извеждане на децата от домовете за медико-социални грижи, като се предвижда да стартира през 2011 г. и да завърши през 2017 г. Проектът е насочен към разкриването на услуги за превенция, заместваща семейна грижа и здравно-социални услуги и се изпълнява съвместно от МЗ, АСП и ДАЗД. За реализация на проекта са осигурени първоначално средства от ОПРР (5,1 млн. евро за инфраструктура) и от ОПРЧР (8,2 млн. евро за издръжка на услугите).

Третият проект е за закриване на домовете за деца, лишени от родителски грижи и настаняването им в семейна среда или в новоизградени малки групови домове. Срокът за изпълнение на проекта е с по-широк диапазон (2015-2020 г.). Към момента е осигурено финансиране от ОПРЧР за издръжка на услугите в размер на 14,8 млн. евро.

Четвъртият проект е за развитие на приемната грижа, като се постигне специализация на професионалните приемни семейства. Предвижда се проектът да се реализира в периода 2011-2013 г. от АСП. По ОПРЧР са осигурени 7,7 млн. евро.

Петият проект е за кариерно развитие на социалните работници от отделите за закрила на детето и на дирекциите „Социално подпомагане”. Отпуснатото финансиране по линия на ОПРЧР е в размер на 5,1 млн. евро.

Финансов ресурс от програмата ще бъде насочен и за **създаване и внедряване на информационна система за медицинската експертиза в страната**. Благодарение на тази система и свързването ѝ с информационните системи на Националната здравно-осигурителна каса, Националния осигурителен институт, Агенция за хората с увреждания и Агенция по социално подпомагане, се очаква рязко да намалее злоупотребите с публични средства, изплащани като помощ за хората с увреждания.

Министерство на здравеопазването и негови агенции и специализирани звена ще получат средства за създаване на **национална здравно-информационна система, информационна система за трансфузионната хематология и електронен регистър на медицинските изделия**.

- **Проведени изслушвания пред КЕВКЕФ през 2010 г.**

През 2010 г. са проведени две изслушвания за напредъка по ОПРЧР, съответно на **17 март** и на **13 октомври 2010 г.**

По време на изслушването от 17 март 2010 г. е представен напредъкът по провеждания **системен одит от страна на ЕК** в УО и Междинните звена на Програмата. Същевременно е отправена препоръка от страна на КЕВКЕФ относно **капацитета на Междинните звена** да се справят достатъчно адекватно със задълженията си при нарастване обема на работа по Програмата в бъдеще.

На заседанието на КЕВКЕФ от 13 октомври 2010 г. е представена концепцията за **допълняемост в реализацията и синергетичен ефект на ОПРЧР, както с ОПРКБИ, така и с ОПРР**. След проведени консултации между съответните Управляващи органи е решено да бъдат реализирани **мерки за подкрепа на специализирани предприятия и кооперации на хора с увреждания** чрез паралелни действия по ОПРЧР и ОПРКБИ. Що се отнася до синергията между ОПРЧР и ОПРР, то в това направление са **предвидени мащабни действия за деинституционализацията на деца с увреждания** (част от действията по ОПРЧР вече са в ход). В подкрепа на търсената синергия между различните ОП, е отбелязано, че се провеждат консултации между МТСП, МРРБ

и МЗ за осигуряването на допълнителни средства по ОПРЧР и ОПРР за **извеждането на деца, настанени в домове за медико-социални грижи за деца.**

По време на изслушването са представени **резултатите от проведения от ЕК одит на системите за управление и контрол на програмата**, като е направено уточнението, че **обект на одита са разходи, декларирани пред Комисията до 31 август 2009 г.** В рамките на регламентирания срок след постъпване на проекта на доклад (27.07.2010 г.), българската страна е представила утвърден план за действие и становище по констатациите на одиторите. Очаква се официалната реакция на ЕК по предоставените материали.

Очертани са и предприетите мерки по изготвения от УО **План за действие за ускоряване на усвояването на средствата по ОПРЧР.** Бавната реализация на обществените поръчки обуславя забавянето при изпълнението на проектите и разплащането по Програмата. От началото на годината е въведена практика, подобна на тази по Програма ФАР, да се провеждат месечни срещи за обсъждане напредъка на проектите по ОПРЧР, където навременно се обсъждат възникналите проблеми и се търсят адекватни решения.

Акцентирано е и върху **антикризисните мерки, изпълнявани по линия на ОПРЧР.** Над 6 000 безработни лица са одобрени за включване в обучения. Плановите на МТСП предвиждат до средата на 2011 г., в схемата за обучение на безработни лица да бъдат включени 65 000 души. От началото на 2010 г. са осигурени средства за наемането на 6 200 лица с увреждания, като са предвидени и допълнителни услуги за бъдещо подпомагане на над 9 000 представители на тази целева група.

По отношение на финансовото изпълнение на програмата, УО е докладвал, че на този етап няма опасение по отношение на финансовите индикатори от гледна точка на правилото N+3/N+2. С оглед логиката на схемите по Програмата, **в началото на 2011 г. се очаква сериозен ръст на разплащанията по ОПРЧР.** Най-рискова остава 2012 г., където се събират бюджетните ангажименти от 2009 г. и 2010 г.

Към Таблица № 4:

- ПО 1 – Насърчаване на икономическата активност и развитие на пазар на труда, насърчаващ включването*
- ПО 2 – Повишаване на производителността и адаптивността на заетите*
- ПО 3 – Подобряване качеството на образованието и обучението в съответствие с потребностите на пазара на труда за изграждане на икономика, основана на знанието*
- ПО 4 – Подобряване на достъпа до образование и обучение*
- ПО 5 – Социално включване и насърчаване на социалната икономика*
- ПО 6 – Повишаване ефективността на институциите на пазара на труда, социалните и здравните услуги*
- ПО 7 – Транснационално и междурегионално сътрудничество*
- ПО 8 – Техническа помощ*

Приоритетни оси/Програма	Бюджет: европейско финансиране	Бюджет: национално финансиране	Общ бюджет (европейски и национални средства)	Разплатени средства от УО за периода 01.01.2010г. – 31.12. 2010г.	Разплатени средства от УО: от 01.01.2007г. до 31.12.2010г.	Очакван размер на плащанията от УО: от 01.01.2007г. до 30.06.2011г.	Бр. сключени договори в периода 01.01.2010г.-31.12.2010г.	Бр. сключени договори: от 01.01.2007г. до 31.12.2010г.	Стойност на сключените договори в периода 01.01.2010г. - 31.12.2010г.	Стойност на сключените договори: от 01.01.2007г. до 31.12.2010г.	Индикативен бр. на сключените договори: от 01.01.2007г. до 30.06.2011г.	Индикативна стойност на сключените договори: от 01.01.2007г. до 30.06.2011 г.	Бр. приключили процедури в периода 01.01.2010г. - 31.12.2010г.	Бр. приключили процедури: от 01.01.2007г. до 31.12.2010г.	Бр. текущи процедури	Бр. превидени процедури за стартиране: 01.07.2010г. – 31.12.2010г.
ПО 1	216 675 719	38 236 892	254 912 611	2 204 825	4 113 037	23 019 818	13	19	178 840 065	196 879 518	21	203 160 068	0	0	7	2
ПО 2	185 722 045	32 774 478	218 496 523	13 138 358	17 904 224	31 300 769	116	494	78 145 855	139 500 484	497	187 050 629	0	0	14	6
ПО 3	206 357 828	36 416 087	242 773 915	8 419 121	16 872 288	20 877 862	0	161	0	41 710 719	164	90 794 740	0	0	9	9
ПО 4	165 086 262	29 132 870	194 219 132	15 339 873	28 963 643	32 879 395	0	465	0	40 775 384	567	58 984 166	0	0	8	1
ПО 5	144 450 479	25 491 261	169 941 740	15 057 348	34 246 552	43 538 386	246	592	56 053 728	96 757 435	594	106 983 272	0	0	13	3
ПО 6	51 589 457	9 104 022	60 693 479	1 033 654	1 995 586	5 599 287	2	9	8 180 639	40 593 680	15	49 413 465	0	0	11	4
ПО 7	20 635 783	3 641 609	24 277 392	0	0	0	0	0	0	0	4	2 045 167	0	0	0	4
ПО 8	41 271 566	7 283 217	48 554 783	1 719 860	4 026 176	7 909 717	4	14	1 174 856	40 618 053	14	40 618 053	0	0	6	0
ОП	1 031 789 139	182 080 436	1 213 869 575	56 913 040	108 121 506	165 125 234	381	1 754	322 395 142	596 835 272	1 876	739 049 560	0	0	68	29

Таблица № 4 Финансово изпълнение по ОПРЧР към 31.12.2010 г. (в евро)

1.5 ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА

„РАЗВИТИЕ НА КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТТА НА БЪЛГАРСКАТА ИКОНОМИКА” 2007 – 2013 г.

Подробности относно същността на Програмата, в т.ч. за нейната цел, приоритетни оси, бюджет, институционална рамка и т.н. могат да бъдат открити на:

- Официалната интернет-страница на УО (<http://www.opcompetitiveness.bg/>)
- Официалната интернет-страница на МЗ (<http://www.ibsme.org/>)
- Единния информационен портал за Структурните фондове на ЕС (<http://www.eufunds.bg/>)
- Годишния доклад за усвояването на средствата от ЕС в Република България за 2009 на КЕВКЕФ (стр. 52) http://parliament.bg/pub/cW/240ANNUAL_REPORT_2009-final.pdf

• Напредък по Програмата

Общ напредък по ОПРКБИ

На **10 февруари 2010 г.**, Европейската комисия утвърди **Оценката за съответствие на системите за управление и контрол по ОПРКБИ**, с което се предостави възможност за извършването и на междинни плащания по Програмата.

През 2010 г. са обявени **10** от заложените в ИГРП 2010 г. **16 процедури** за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ, в т.ч. **2 процедури по ПО 1**, **7 процедури по ПО 2** и **1 процедура по ПО 3** (покани за заявяване на интерес по Инициативата JEREMIE).

Извън включените в ИГРП за 2010 г. 16 процедури и в отговор на потребностите на бизнеса, УО е обявил през месец декември на изминалата година и процедура за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ BG161PO003-2.1.10 „**Подкрепа за предприятия и кооперации на хора с увреждания**”, с краен срок за подаване на проекти до 14 март 2011 г. и общ размер на безвъзмездната финансова помощ от 10 млн. евро.

УО планира да включи в ИГРП 2011 г. и процедурите за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ, които не са обявени през 2010 г., след извършване на съответния анализ.

През **2010 г.** са сключени/издадени **6 договори/заповеди** за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Програмата, единствено в рамките на ПО 5 „Техническа помощ”, на обща стойност от над **1,1 млн. евро**. Общият размер на изплатените през 2010 г. средства надвишава **221,2 млн. евро**, в т.ч. и **199 млн. евро по Инициативата JEREMIE**.

От началото на 2007 г., считано към **31.12.2010 г.**, общият брой на сключените договори за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Програмата възлиза на **759**, а тяхната стойност, по данни на УО, достига почти **405,9 млн. евро (34,92%** от разполагаемия ресурс по ОПРКБИ). Най-голям е дялът на договорените до момента средства по ПО 3 „**Финансови ресурси за развитие на предприятията**” (по линия на Инициативата JEREMIE), възлизащ на **199 млн. евро (17,1%** от общия бюджет на ОПРКБИ), следван от ПО 2 „**Повишаване ефективността на предприятията и развитие на благоприятна бизнес среда**” – **131,2 млн. евро (11,3%** от общия бюджет на ОПРКБИ). По ПО 2 е и най-голям дялът на сключените договори – **699**.

Общият брой на **договорите с директен бенефициент бизнеса в страната** (т.е. по процедури в рамките на **ПО 1** и **ПО 2** на ОПРКБИ) е **739**, а стойността им е от порядъка на **147,3 млн. евро (17,5% от бюджета на тези две ПО или 12,7% от целия бюджет на ОПРКБИ)**. Средствата, реално достигнали до фирмите в страната като разплатен ресурс по ПО 1 и ПО 2, към 31 декември 2010 г., са **16,6 млн. евро (2% от предвидените средства за ПО 1 и ПО 2 или 1,4% от общия разполагаем ресурс по ОПРКБИ)**.

Окончателни плащания в размер на **8,5 млн. евро** са извършени към **161** фирми-бенефициенти по Програмата, с над **90%** усвояване при по-голямата част от тях.

Общият размер на плащанията по ОПРКБИ – от момента на стартиране на Програмата, до 31 декември 2010 г., е в размер на близо **225,9 млн. евро (19,44% от разполагаемия ресурс)**. Най-голям е делът им по ПО 3 **„Финансови ресурси за развитие на предприятията”**, възлизащ на **199 млн. евро (17,1 % от общия бюджет на Програмата, предназначен за финансиране по Инициативата JEREMIE)**, следван от ПО 2 **„Повишаване ефективността на предприятията и развитие на благоприятна бизнес среда”**, по която вече са изплатени над **15,3 млн. евро (1,32 % от наличния ресурс по ОПРКБИ)**. През 2010 г. е постигнат ръст в разплащанията от **48,5 пъти** спрямо величината на този показател към **31 декември 2009 г.**, благодарение на развитието по Инициативата JEREMIE.

Напредък по отделните ПО

ПО 1 „Развитие на икономика, базирана на знанието и иновационни дейности”:

Към **31 декември 2010 г.** са **разплатени около 1,3 млн. евро (1,1 млн. евро от тях през отчетния период)** от предвидените средства по тази ПО (**0,5 % от нейния бюджет**). Подписани са **40 договори** за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ, на обща стойност от порядъка на **16,1 млн. евро (6,6 % от бюджета на ПО)**. През отчетния период не са сключвани нови договори за предоставяне на финансова подкрепа.

ПО 2 „Повишаване ефективността на предприятията и развитие на благоприятна бизнес среда”:

От старта на ОПРКБИ, до **края на 2010 г.**, по тази ПО са **разплатени над 15,3 млн. евро (2,6 % от нейния бюджет)**. През отчетния период са извършени плащания от порядъка на **12,1 млн. евро**. **Сключени са 699 договора** за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ, на обща стойност от порядъка на **131,2 млн. евро (22 % от бюджета на ПО)**. През отчетния период не са сключвани нови договори за предоставяне на финансова подкрепа.

ПО 3 „Финансови ресурси за развитие на предприятията”:

Предвидени са инструментите за финансов инженеринг, изпълнявани чрез създаването на Холдингов фонд. Европейският инвестиционен фонд е определен за мениджър на Холдинговия фонд в рамките на Инициативата JEREMIE. **На 27 май 2009 г.** са подписани Рамково и Финансово споразумения между правителството на Република България и Европейския инвестиционен фонд за прилагане на Инициативата JEREMIE в страната.

В следствие, в резултат на извършен от Министерството на икономиката, енергетиката и туризма анализ, е установена необходимост от преговаряне на Споразуменията в редица насоки. Основните изменения, договорени между страните, се състоят в:

- Засилване на контрола от страна на Министерството на икономиката, енергетиката и туризма върху Европейския инвестиционен фонд и дейността на Холдинговия фонд, с цел гарантиране успешното изпълнение на Инициативата JEREMIE;
- Промяна в прага и начините на доказване на разходите за управление;
- Изменения в броя на акционерите и опростяване на структурата на Холдинговия фонд и свързаното с това избягване на риска впоследствие инструментът да бъде квалифициран като държавна помощ;
- Въвеждане на ангажименти за Европейския инвестиционен фонд във връзка с прехвърлянето на ноу-хау;
- Промяна в съотношението на предвидените инструменти за финансов инженеринг, с акцент върху капиталовите за сметка на заемните продукти;
- Постигане на съответствие на споразуменията с ОП.

Измененото Рамково Споразумение и Финансово Споразумение са подписани на **29 април 2010 г.** и са ратифицирани със Закон (обн., ДВ, бр. 43 от 8 юни 2010 г.).

В изпълнение на Финансовото споразумение, през отчетния период - на Европейския инвестиционен фонд е преведен транш в размер на **199 млн. евро**. От страна на Европейския инвестиционен фонд своевременно е представен сертификат, удостоверяващ, че средствата са преведени по набирателната сметка на Дружеството със специална цел (ДСЦ) с оглед неговото вписване в Търговския регистър, като на **16 юли 2010 г.** ДСЦ-„Джереме България” АД е вписано в Търговския регистър.

На **19 юли 2010 г.** е проведено първото заседание на Инвестиционния борд на ДСЦ, на което бордът е конституиран, утвърдени са председател и заместник-председател, както и правила за дейността му. Утвърдена е и поканата за заявяване на интерес от финансовите посредници за фонд за рисков капитал и са представени предстоящите финансови инструменти.

На **3 септември 2010 г.**, Европейският инвестиционен фонд е обявил Покана за заявяване на интерес № JER-009/1 за подбор на Финансови посредници, които ще получат средства от Холдинговия Фонд по JEREMIE за прилагане на финансов инструмент „**Фонд(ове) за рисков капитал**” (Venture Capital). До **2 ноември 2010 г.**, крайния срок за подаване на заявления за интерес по финансовия инструмент, са получени **12 кандидатури**. Очаква се през първото тримесечие на 2011 г. да бъде избран финансовият посредник, който да управлява Фонда.

На писмена процедура от **24 септември 2010 г.** са одобрени общите критерии по останалите три финансови инструмента: „**Гаранции, покриващи загуби на портфейл от заеми**”, „**Фонд за инвестиции в компании в етап на растеж**” и „**Мецанин фонд**”. По време на второто заседание на Инвестиционния борд от **14 октомври 2010 г.** са одобрени общите критерии, заедно с поканите за заявяване на интерес. На заседанието на Инвестиционния борд са разгледани и редица въпроси, свързани с учредяването и дейността на Холдинговия фонд, както и с годишните прогнози за допустимите и недопустими разходи на дружеството. Трите покани за заявяване на интерес по изброените финансови инструменти са обявени на **17 ноември 2010 г.** и са с краен срок за подаване на заявления за интерес **17 януари 2011 г.**

ПО 4 „Укрепване на международните пазарни позиции на българската икономика”:

Към **31 декември 2010 г.**, по тази ПО са подписани и са в процес на изпълнение **6 договори за директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ** със следните бенефициенти: Българска агенция за инвестиции, Изпълнителна агенция за насърчаване на малките и средните предприятия, Български институт по метрология, Държавна агенция за метрологичен и

технически надзор, Изпълнителна агенция „Българска служба за акредитация” и Български институт за стандартизация. Общият размер на безвъзмездната финансова помощ, по сключените към датата на настоящия доклад договори, възлиза на близо **37,8 млн. евро** (приблизително **43,4%** от бюджета на ПО). **Разплатени** са около **7,6 млн. евро** (всичките през отчетния период), представляващи близо **8,7%** от разполагаемия ресурс по тази ПО. През 2010 г. не са подписвани нови договори за директно предоставяне на финансиране по ПО 4.

На 7 юни 2010 г., УО на ОПРКБИ е направил предложение, изпълнението на договора за директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ с Държавната агенция за метрологичен и технически надзор да бъде временно спряно - до окончателното вземане на решение по въпроса за закриването ѝ. Целта е да не се извършват разходи от бенефициента, с риск същите да не бъдат верифицирани впоследствие от УО и признати за допустими по Програмата. В случай, че ДАМТН бъде закрыта, договърът за безвъзмездна финансова помощ ще се прекрати и ще се обяви нова процедура по ПО 4.

ПО 5 „Техническа помощ”:

От началото на действие на ОПРКБИ, до **31 декември 2010 г.**, са **сключени/издадени 13 договори/заповеди за директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ**, като размерът ѝ възлиза на **21,8 млн. евро** (около **62,5%** от разполагаемия ресурс по ПО). През 2010 г. са **сключени/издадени 6** от тези **договори/заповеди**, на обща стойност над **1,1 млн. евро**. През годината са **разплатени над 1,4 млн. евро**, а кумулативният обем на разплащанията, към **31 декември 2010 г.**, достига **2,7 млн. евро (7,7%** от алокирания финансов ресурс по ПО 4).

Подробни данни в цифрово изражение за изпълнението на ОПРКБИ – като цяло за Програмата и по ПО, са представени в Таблица № 5 на настоящия доклад.

- **Идентифицирани проблеми от УО при реализирането и управлението на Програмата и предприети корективни мерки в периода 1 януари 2010 г. – 31 декември 2010 г.**

Основен проблем остават забавените темпове на изпълнение на ОПРКБИ с оглед на реалните потребности на бизнеса в страната и постигнатия същински напредък по Програмата към 31 декември 2010 г. (абстрахирайки се от развитието по Инициативата JEREMIE).

Сред **предизвикателствата пред УО** са: бавния процес на извършване на плащания към бенефициентите, тромавите процедури за оценка и обработка на отчетите по отделните проекти, административния капацитет на служителите в МЗ и способността за навременно справяне с очакваните бързи темпове на нарастване на задълженията им по ефективното изпълнение на ОПРКБИ, координацията и комуникацията между УО и МЗ и т.н.

С оглед на гореизложеното, през последната година, УО е предприел редица мерки за оптимизиране на процедурите, намаляване на административната тежест и премахване на бариерите и трудностите пред българските предприятия в процеса на подготовка, кандидатстване и изпълнение на финансираните по ОПРКБИ проекти. Срещите, съвместната работа, дискусиите и обмяната на мнения с широк кръг представители на социално-икономическите партньори и бизнеса в страната са били основен момент в усилията на УО в посока - подкрепата по ОП да бъде максимално близка и отговаряща на нуждите на българските предприятия, промененото състояние на националната икономика, рецесията и свития пазар. Съвместно са разработени редица предложения за промяна в процедурите и нормативната база, които са довели до

облекчаване на достъпа до финансиране за бизнеса и ще способстват за повишаване усвояемостта на средствата.

В резултат от усилията на УО, през 2010 г. са въведени **следните облекчения за бенефициентите в процеса на кандидатстване:**

- Публикуване за публично обсъждане на проект на Насоки за кандидатстване по предстоящите за обявяване процедури за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ;
- Признаване на консултантските услуги за изготвяне на проектните предложения като допустима дейност и разход по обявените през 2010 г. процедури за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ;
- Публикуване на Оперативно ръководство за изпълнение на договорите за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по всяка процедура заедно с Насоките за кандидатстване и пакета с документи по тях;
- Публикуване на пълна Методика и критерии за оценка на проектните предложения заедно с Насоките за кандидатстване и пакета с документи по тях;
- Възможност за предварителна проверка за окомплектованост на проектното предложение;
- В случай, че кандидат не е представил някой от изискуемите съгласно Насоките за кандидатстване придружителни документи или ги е представил, но не са в изискуемата форма, същите могат да бъдат изискани допълнително от Оценителната комисия;
- Участие на външни оценители в Оценителните комисии за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по ОПРКБИ, притежаващи доказана експертиза в областта, в която е съответното проектно предложение. Подборът на външните оценители се извършва на конкурентен принцип;
- Проверка на някои от декларираните от кандидата обстоятелства по служебен път - когато кандидатът е регистриран по Закона за търговския регистър и посочените от него документи са оповестени към датата на кандидатстване.

По отношение на **процеса по изпълнение** на финансираните проекти, усилията на УО на ОПРКБИ са били насочени към **въвеждането на следните облекчения:**

- Прецизиране на общите условия на договорите за безвъзмездна финансова помощ, като са намалени сроковете за преглед и произнасяне от страна на Договарящия орган по всички отчети и документи, представени от бенефициентите във връзка с изпълнението на проектите;
- Съкращаване срока за извършване на проверка на постъпилите отчети от 60 на 40 работни дни;
- Премахване месечното отчитане за изпълнението на индикаторите по проектите (подаването на Месечна справка), като информацията се подава с междинните и финални отчети;
- Провеждане на обучения на бенефициентите, непосредствено след сключване на договорите за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ, с оглед намаляване и избягване на допусканите грешки в процеса на изпълнение и отчитане;
- Чрез едновременното публикуване на Оперативното ръководство за изпълнение на договорите за безвъзмездна финансова помощ, Насоките за кандидатстване и пакета документи, бенефициентите могат предварително да се запознаят с основните процедури и изисквания, свързани с изпълнението на финансираните проекти, което значително улеснява както самата подготовка на проектните предложения, така и самата реализация;
- УО е провел серия от обучения на експерти от централната администрация и териториалните звена на Изпълнителната агенция за насърчаване на малките и средни предприятия (в чиято структура попада МЗ по ОПРКБИ), с цел уеднаквяване критериите на експертите, които участват на всички нива в процеса на верификация на разходите и дейностите;

- Оптимизирана е структурата на УО и МЗ, с оглед повишаване ефективността на процеса на управление, контрол и изпълнение на Програмата, ускоряване на плащанията и повишаване усвояемостта на средствата по нея;
- Подготвени са промени в Системите за управление и контрол на ОПРКБИ и е разработен нов общ Наръчник на Програмата, който ще бъде прилаган от УО и МЗ;
- Планира се провеждането на целенасочени обучения на служителите на двата органа и внедряване на ИТ система за контрол и мониторинг.

• **Планирани дейности за 2011 г.**

Планираните процедури по ИГРП за 2011 г. са **10**, на обща стойност от над **405 млн. евро** (което представлява малко под **35%** от общия бюджет на Програмата), в т.ч.:

По **ПО 1** „Развитие на икономика, базирана на знанието и иновационни дейности” (4 процедури за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ, с общ размер от **90 млн. евро**):

- „Подкрепа за научноизследователската и развойна дейност на българските предприятия” (с максимален размер на безвъзмездната финансова помощ от **30 млн. евро**);
- „Изграждане на технологични паркове” (с максимален размер на безвъзмездната финансова помощ от **45 млн. евро**);
- „Развитие на приложните изследвания в изследователските организации в Република България” (с максимален размер на безвъзмездната финансова помощ от **10 млн. евро**);
- „ИНОВАЦИОННА МРЕЖА - БГ” (с максимален размер на безвъзмездната финансова помощ от **5 млн. евро**).

По **ПО 2** „Повишаване ефективността на предприятията и развитие на благоприятна бизнес среда” (5 процедури за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ, с общ размер от порядъка на **265,9 млн. евро**):

- „Технологична модернизация в малки и средни предприятия” (с максимален размер на безвъзмездната финансова помощ от **30 млн. евро**);
- „Покриване на международно признати стандарти и въвеждане на системи за управление в предприятията” (с максимален размер на безвъзмездната финансова помощ от **15 млн. евро**);
- „Създаване на регионални бизнес инкубатори” (с максимален размер на безвъзмездната финансова помощ от **15 млн. евро**);
- „Въвеждане на енергоспестяващи технологии в предприятията” (с максимален размер на безвъзмездната финансова помощ от близо **107,9 млн. евро**);
- „Въвеждане на възобновяеми енергийни източници в предприятията” (с максимален размер на безвъзмездната финансова помощ от близо **98 млн. евро**).

По **ПО 4** „Укрепване на международните пазарни позиции на българската икономика” (1 процедура за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ, с общ размер от над **49,2 млн. евро**):

- Институционалните бенефициенти по ОПРКБИ ще могат да се възползват от процедура за директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ „Укрепване на международните позиции на българската икономика” (с максимален размер на безвъзмездната финансова помощ от над **49,2 млн. евро**).

- **Проведени изслушвания пред КЕВКЕФ през 2010 г.**

През 2010 г. са организирани две изслушвания пред КЕВКЕФ за постигнатия напредък и текущото състояние по ОПРКБИ, съответно на **14 април 2010 г.** и **8 декември 2010 г.** Изслушванията са проведени с широкото участие на представителите на бизнеса в страната, сред които - Българската стопанска камара, Българската-търговско промишлена палата, Асоциацията на индустриалния капитал в България, Конфедерацията на работодателите и индустриалците в България и Българската асоциация на консултантите по европейски програми, с оглед запознаване структурите на изпълнителната и законодателната власт със становищата на бизнеса относно **ефективността при управлението и изпълнението на ОПРКБИ.**

По време на редовното заседание на КЕВКЕФ от **14 април 2010 г.**, представителите на Министерството на икономиката, енергетиката и туризма информираха за извършените промени в посока оптимизиране на работния процес по Програмата, усилията за подобряване на действащата нормативна уредба в страната и подобряване на комуникацията между УО и МЗ. Като позитив при управлението и изпълнението на ОПРКБИ е отчетен **въведеният по-отворен и прозрачен подход за взаимодействие с бизнеса** в страната.

Представителите на бизнеса обърнаха внимание, че все още фирмите изпитват затруднения при разработването на проектни предложения и в тази връзка трябва да се работи в посока **допълнително опростяване на насоките за кандидатстване.** Също така е отправен апел от тях да се стартира от рано подготовката за следващия програмен период (2014 – 2020 г.), като се търсят по опростени правила и процедури.

На изслушването по ОПРКБИ от **8 декември 2010 г.** са отчетени действията на УО през годината в посока опростяване на процедурите по ОПРКБИ. Извършен е обобщен преглед на изпълнението по Индикативните годишни работни програми за 2007 г., 2008 г., 2009 г. и 2010 г. Очертани са и планираните области на подкрепа през 2011 г. Представителите на бизнеса отчетоха наличието на **подобрене в процеса на оценка на проектните предложения** през 2010 г. и се поинтересуваха за вижданията на УО относно бъдещата роля на търговските банки в този процес. Обърна се внимание и на повишените изисквания към финансовите показатели на малките и средни предприятия.

Приоритетни оси/Програма	Бюджет: европейско финансиране	Бюджет: национално финансиране	Общ бюджет (европейски и национални средства)	Разплатени средства от УО за периода 01.01.2010г. - 31.12.2010г.	Разплатени средства от УО: от 01.01.2007г. до 31.12.2010г.	Очакван размер на плащанията от УО: от 01.01.2007г. до 30.06.2011г.	Бр. сключени договори в периода 01.01.2010г. – 31.12.2010г.	Бр. сключени договори: от 01.01.2007г. до 31.12.2010г.	Стойност на сключените договори в периода 01.01.2010г. - 31.12.2010г.	Стойност на сключените договори: от 01.01.2007г. до 31.12.2010г.	Индикативен бр. на сключените договори: от 01.01.2007г. до 30.06.2011г.	Индикативна стойност на сключените договори: от 01.01.2007г. до 30.06.2011г.	Бр. приключили процедури в периода 01.01.2010г. – 31.12.2010г.	Бр. приключили процедури: от 01.01.2007г. до 31.12.2010г.	Бр. текущи процедури	Бр. планирани процедури за стартиране: 01.01.2011г.–30.06.2011г.
ПО1	209 525 000	36 975 000	246 500 000	1 129 919,42	1 296 335,53	2 500 000	0	40	0	16 146 725,57	43	16 880 000	1	2	4	4
ПО2	504 762 113	89 075 667	593 837 780	12 127 443,01	15 302 803,50	38 300 000	0	699	0	131 153 572,86	1 235	232 750 000	4	9	4	5
ПО3	170 000 000	30 000 000	200 000 000	199 000 000	199 000 000	199 000 000	0	1	0	199 000 000	1	199 000 000	1	1	3	0
ПО4	73 960 090	13 051 780	87 011 870	7 555 643,58	7 555 643,58	7 800 000	0	6	0	37 778 218,66	6	37 778 218,66	0	3	0	1
ПО5	29 636 016	5 229 885	34 865 901	1 423 836,23	2 737 228,92	3 300 000	6	13	1 141 800,69	21 813 909,88	16	22 990 000	0	3	0	0
ОП	987 883 219	174 332 332	1 162 215 551	221 236 842,24	225 892 011,53	250 900 000	6	759	1 141 800,69	405 892 426,97	1 301	509 398 218,66	6	18	11	10

Таблица № 5 Финансово изпълнение по ОПРКБИ към 31.12.2010 г., по данни на УО (в евро)

- ПО 1 „Развитие на икономика, базирана на знанието и иновационни дейности”
- ПО 2 „Повишаване ефективността на предприятията и развитие на благоприятна бизнес среда”
- ПО 3 „Финансови ресурси за развитие на предприятията”
- ПО 4 „Укрепване на международните пазарни позиции на българската икономика”
- ПО 5 „Техническа помощ”

1.6 ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА

„АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ” 2007 – 2013 г.

За информация относно цели, приоритетни оси, бюджет, структура за управление, бенефициенти по програмата и др.:

- Официалната интернет-страница на УО: <http://www.opac.government.bg>
- Единния информационен портал за Структурните фондове на ЕС <http://eufunds.bg/bg/page/10>
- Годишния доклад за усвояването на средствата от ЕС в Република България за 2009 на КЕВКЕФ (стр. 65 и следващи) http://parliament.bg/pub/cW/240ANNUAL_REPORT_2009-final-pdf.pdf

• Напредък по Програмата

Подробни данни в цифрово изражение за изпълнението на ОПАК – като цяло за Програмата и по приоритетни оси, са представени в Таблица № 6 на настоящия доклад.

Общ напредък

От стартирането на програмата през 2007 г. до края на 2010 г.:

- На 11.02.2010 г. от ЕК е получена положителна оценка за съответствие на ОПАК;
- Отворени общо **41 процедури**;
- Броят на подадените проектни предложения към 31 декември 2010 г. възлиза на **1 490**;
- Сключени са **259 договора за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ** (включително осем проекта по приоритетна ос 4 „Техническа помощ”), на **обща стойност 82,6 млн. евро по данни на УО**, които представляват **45.69 %** от финансовата помощ по Програмата;
- Към бенефициентите са **изплатени близо 45 млн. евро**, или 100 % от предвидените средства за 2007 г. и 2008 г., 47.90 % от средствата за 2009 г.;
- Над 190 са приключилите проекти;
- Над 230 различни бенефициенти по Програмата, от които 27 звена на централната администрация, 8 областни и 48 общински администрации, 11 от съдебната система и 134 представители на неправителствения сектор.

За периода 01.01.2010 г. – 31.12.2010 г. по данни на УО са **сключени договори** за финансиране в размер на **14,8 млн. евро**. До края на месец януари 2011 г., по данни на УО, предстои сключването на нови договори на обща стойност – 4,9 млн. евро.

Разплатените средства, по данни на УО, за същия едногодишен период са **7 млн. евро**, като **само през месец декември 2010 г. разплащанията са интензивни и достигат 2,1 млн. евро**. Това е най-високата стойност на месечна база, която е възстановявана на бенефициентите по програмата, от началото на 2010 г. и представлява една четвърт от всички плащания за годината.

Напредък по отделните ПО

ИГРП на ОПАК за 2010 г. включва 12 процедури за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ на обща стойност 24,5 млн. евро. От тях 5 процедури на обща стойност 5,6 млн. евро са планирани за конкретни бенефициенти на програмата, и 7 процедури на стойност 18,9 млн. евро – за централните, областните и общинските администрации. Към разглеждания период са отворени всички процедури, като **общият брой на проектните предложения подадени по тях е 154 броя**. В тази връзка ИГРП на ОПАК за 2010 г. е изпълнена на 100%.

По **Приоритетна ос 1: Добро управление** са сключени 85 договора на обща стойност 23,9 млн. евро, или 55,18 % от общия бюджет за ПО. Разплатени са 16,3 млн. евро, или 37,63%, като по темпове на разплащане тази ос е на първо място. В рамките на ПО 1, **най-много договори са сключени по процедура „Гражданското общество – повече идеи за прозрачност и достъпност на държавната администрация” с представители на неправителствения сектор.**

По **Приоритетна ос 2: Управление на човешките ресурси** са сключени най-много договори от 2007 г. до сега – **117**. Договорирани са 35,93 % от бюджета на ПО, а са разплатени 24,34 % (над 18 млн. евро).

По **Приоритетна ос 3: Качественото административно обслужване и развитие на електронното управление** са сключени 56 договора с органи на държавната и местната администрация на обща стойност 29,2 млн. евро или 52,07 %, като са разплатени 16,96 % - 9,5 млн. евро).

По **Приоритетна ос 4: Техническа помощ** са сключени 8 договора на стойност 2,8 млн. евро, или 39,38 % от бюджета на ПО, като реалното разплащане достига 1,1 млн. евро, или 14,84 % от бюджета на ПО.

Към края на 2010 г. може да се отчете **приносът на ОПАК към започналата през 2009 г. административна реформа, в рамките на Съвета за административна реформа** (създаден с ПМС № 192 от 5 август 2009 г.), оглавяван от вицепремиера и министър на финансите Симеон Дянков.

Сключен е договор по проект „Подобряване на обслужването на гражданите и бизнеса, в това число чрез развитие на електронното управление” на стойност 9,4 млн. евро със срок за изпълнение – 18 месеца. Проектът цели създаването на **100 административни услуги, които да бъдат достъпни чрез интернет**. Сред очакваните резултати от проекта са още изменение и допълнение на съществуващата нормативна база в сферата на предоставянето на административни услуги по електронен път, дефинирани и вписани в регистрите на електронното правителство услуги и данни, предоставяни от първичните администратори, създадени стандарти за електронните услуги, както и реализирано обучение на служители на ведомството.

Освен това по данни на УО близо 50 администрации приключват проекти по процедура **„Подобряване на обслужването на гражданите и бизнеса, в това число чрез развитие на електронното управление”**, която е открита от УО на ОПАК през м. октомври 2008 г.

В резултат, тези администрации ще автоматизират процесите по обработка на документи и ще предлагат редица **услуги по електронен път**. Това значително ще подобри обслужването на гражданите и бизнеса и ще допринесе за развитието на електронното управление в страната. Общата стойност на одобрените проекти по тази процедура е близо 5,1 млн. евро.

В рамките на ОПАК са проведени редица семинари за бенефициенти, с участието на УО, МФ, и МТИТС. В обучението се включват общо 78 представители на различни административни звена и на фирмите, ангажирани в изграждането на ведомствените информационни системи, които ще се присъединят към **Единната среда за обмен на електронни документи (ЕСОЕД)**.

- **Извършени (в периода 1 януари 2010 г. – 31 декември 2010 г.)/предвидени промени в ОПАК**

Взети решения от заседания на КН на ОПАК:

В рамките на отчетния период УО на ОПАК е провел две писмени процедури за вземане на решения от КН на ОПАК (януари-февруари и юни 2010 г.), чрез които са разгледани и приети:

- Индикативна годишна работна програма (ИГРП) на ОПАК за 2010 г.
- Вътрешни правила за работа на Подкомитета за оценка на ОПАК.
- Годишен доклад за напредъка по изпълнението на ОПАК за 2009 г.
- Актуализация на ИГРП за 2010 г.

На 12 ноември 2010 г. е проведено седмото официално заседание на КН на ОПАК, на което е приета ИГРП за 2011 г. и ревизиран вариант на Годишен доклад за напредъка по изпълнението на ОПАК за 2009 г. Посланията на ЕК, изложени по време на заседанието сочат, че като цяло нагласата към Програмата е положителна и темповете на разплащане и договаряне са задоволителни, предвид факта, че програмният период вече е към средата си. Открити са и някои слабости.

Статус на междинната оценка

Във връзка с взето решение от членовете на Комитета за наблюдение на заседание от 19 октомври 2009 г., през 2010 г. е сформиран Подкомитет за оценка на ОПАК, чието първо заседание се състоя на 26 октомври 2010 г. Разгледан е проект на Техническо задание към документацията за възлагане на обществена поръчка за извършване на оценка на ОПАК.

След приемане на извършените промени по документацията, ще бъде обявена обществена поръчка за възлагане извършването на оценка на Оперативната програма.

- **Идентифицирани проблеми при реализирането и управлението на Програмата и предприети корективни мерки в периода 1 януари 2010 г. – 31 декември 2010 г.**

Проблемни области:

- ниско качество на някои от реализираните проекти;
- ниско усвояване на финансови ресурси по вече сключени договори;
- някои институции спират изпълнението на вече сключени договори;
- риск от натрупване на неизразходвани средства по ОПАК;
- все още съществува риск от двойно финансиране, който КЕВКЕФ е отчела и в Междинния си доклад;
- нарушения при възлагането на обществени поръчки от страна на бенефициентите по проекти за 2009 г.;

Предприети действия:

- С цел осигуряване на адекватността на бюджетите за предлаганите дейности, УО е въвел следните мерки: **промяна в Методиката за оценка на качеството** с оглед намаляване вероятността от нереалистични цени; въведено е изискване в Насоките/Указанията за **представяне на две индикативни оферти за всеки заложен разход** от бюджетите на проектните предложения на етап кандидатстване (с изключение на разходите за командировки и разходите за организация и управление); разработени са **Указания за изплащане на възнагражденията на екипите за организация и управление**, в които са включени **максимални часови ставки**; в образците на договори е посочен **срок** за

- **допустимост на разходите** по проекта;
 - УО е разработил **Методология за формиране на извадка от проекти, подлежащи на проверка на място**, на база на която се изготвя годишния план;
 - предвидени са възможности за **обжалване на Решенията за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ** по реда на Административно-процесуалния кодекс. С изменението в ПМС 121/31.05.2007 г. (изм. юни 2010 г.) е дадена възможността след приключване на оценката на етапи административно съответствие и допустимост на интернет страницата на ОПАК да се публикува списък с отхвърлените кандидати. Кандидатите имат възможност да подават възражения срещу оценката чрез Ръководителя на УО;
 - с цел ритмично усвояване на средствата по ОПАК, планирани в бюджета й за 2011 г., е изготвена **балансирана ИГРП за 2011 г., която е с по-висок интензитет на процедурите**, в сравнение с 2010 г.;
 - чрез предвидени обучения ще се повишава административния капацитет не само на служителите от централната администрация, но и на местната. Една от мерките, от които ще могат да се възползват и общините е насочена към **развитието на стажантски програми**;
 - Като основен приоритет за ОПАК е продължаването на **съдебната реформа**. В тази връзка за 2011 г. са предвидени 4 процедури, предлагащи **повече гъвкавост** (излиза се от досегашната тенденция само веднъж в годината да може да се кандидатства и се предлага възможността на администрациите да кандидатстват тогава, когато са готови с конкретни проектни предложения).
- **Планирани дейности за 2011 г.**

Приетата **ИГРП за 2011 г.**, включва 13 процедури за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ в размер на 33,2 млн. евро. Основната цел е чрез предвидените процедури за 2011 г. да се подпомогне **разрешаването на редица хоризонтални проблеми, касаещи доброто управление в администрацията, управлението на човешките ресурси и доизграждането на системите на електронното правителство**. Поставен е и много **по-голям акцент върху съдебната система**, за подпомагане на която са планирани 5 процедури.

Процедурите, които ще бъдат стартирани в рамките на ОПАК през 2011 г., ще имат надграждащ ефект и ще бъдат насочени към нуждата от по-голямо взаимодействие и засилена институционална активност и отговорност за подобряване на регулаторната и административна среда и качеството на предоставяните административни услуги в изпълнение на мерките от Националната програма за реформи.

През 2011 г. предстои да бъде обявена обществена поръчка за възлагане извършването на оценка на ОПАК.

- **Проведени изслушвания пред КЕВКЕФ през 2010 г.**

По време на отчетния период се проведеха две изслушвания по ОПАК на заседания на КЕВКЕФ, съответно на **9 юни и на 8 декември 2010 г.** На първото изслушване е представен накратко напредъкът по Програмата, като акцентът е поставен върху множеството извършвани проверки по Програмата, в т.ч. от Одитния орган, Сертифициращия орган и Сметната палата и др., поради които е акумулирано забавяне в разплащанията.

Към датата на второто изслушване пред КЕВКЕФ, е отчетено, че УО на ОПАК е предприел мерки по ускоряване процесите по договаряне и разплащане, резултатите, от които към 31.12.2010 г. са осезаеми.

Приоритетни оси/Програма	Бюджет: европейско финансиране	Бюджет: национално финансиране	Общ бюджет (европейски и национални средства)	Разплатени средства от УО за периода 01.01.2010г.-31.12.2010г.	Разплатени средства от УО: от 01.01.2007г. до 31.12.2010г.	Очакван размер на плащанията от УО: от 01.01.2007г. до 30.06.2011г.	Бр. сключени договори в периода 01.01.2010г.-31.12.2010г.	Бр. сключени договори: от 01.01.2007г. до 31.12.2010г.	Стойност на сключените договори в периода 01.01.2010г. – 31.12.2010г.	Стойност на сключените договори: от 01.01.2007г. до 31.12.2010г.	Индикативен бр. на сключените договори: от 01.01.2007г. до 30.06.2011г.	Индикативна стойност на сключените договори: от 01.01.2007г. до 30.06.2011г.	Бр. приключили процедури в периода 01.01.2010г.-31.12.2010г.	Бр. приключили процедури: от 01.01.2007г. до 31.12.2010г.	Бр. текущи процедури	Бр. планирани процедури за стартиране: 01.01.2010г.-30.06.2011г.
ПО 1	36 880 973,85	6 508 407,15	43 389 381,00	2 858 514,07	16 326 466,88	16 826 466,88	1	85	-1 106 931,19	23 940 181,21	123	30 586 975,67	1	4	1	2
ПО 2	63 004 997,10	11 118 528,90	74 123 526,00	1 614 474,87	18 039 692,34	18 539 692,34	2	113	3 325 777,00	26 632 719,62	142	31 234 346,55		2	1	2
ПО 3	47 637 924,45	8 406 692,55	56 044 617,00	2 367 904,53	9 507 941,09	11 007 941,09	2	53	8 478 942,65	29 180 002,95	61	34 548 567,70	1	2		4
ПО 4	6 146 828,55	1 084 734,45	7 231 563,00	238 883,92	1 072 851,59	1 172 851,59	2	8	453 332,77	2 847 958,09	10	3 819 412,67				
ОП	153 670 723,95	27 118 363,05	180 789 087,00	7 079 777,39	44 946 951,90	47 546 951,90	7	259	11 151 121,24	82 600 861,87	336	100 189 302,59	2	8	2	8

Таблица № 6 Финансово изпълнение по ОПАК към 31.12.2010 г. (в евро)

- ПО 1 – Добро управление
- ПО 2 – Управление на човешките ресурси
- ПО 3 – Качествено административно обслужване и развитие на електронното управление
- ПО 4 – Техническа помощ

1.7 ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „ТЕХНИЧЕСКА ПОМОЩ” 2007 – 2013 г.

За информация относно цели, приоритетни оси, бюджет, структура за управление, бенефициенти по програмата и др.:

- Единен информационен портал за Структурните фондове на ЕС
<http://www.eufunds.bg/bg/page/15>
- Годишния доклад за усвояването на средствата от ЕС в Република България за 2009 на КЕВКЕФ (стр.72 и следващи) http://parliament.bg/pub/cW/240ANNUAL_REPORT_2009-final-pdf.pdf

• Напредък по Програмата

Общ напредък

На 9 февруари 2010 г. е получена **положителна Оценка за съответствие от ЕК**.

По данни на УО към 31.12. 2010 г. по ОПТП са **договорени 14,3 млн. евро**. Справката от ИСУН показва 13,5 млн. евро общо договорени средства по ОПТП към 31.12.2010 г., което представлява 23,82 % договорени средства от общия бюджет на програмата.

Ръстът в разплащането за 2010 г. е забележителен: спрямо 2009 г. реално изплатените средства са се увеличили със 127,24 % (над 2 пъти), като достигат общо **6,3 млн. евро**. За сравнение общо платените средства по програмата към 31.12.2009 г. е едва 2,8 млн. евро.

Напредък по отделните ПО

През 2010 г. могат да бъдат отбелязани две значими събития, свързани с реализирането на проекти по ПО 2 и 3, съответно: **изграждането и въвеждането в експлоатация на публичния модул на ИСУН**.

По **ПО 3** към 31.12.2010 г. в процес на реализация са 4 проекта. На 2 ноември 2010 г. е обявена процедура за директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по ПО 3 за **изграждане и функциониране на 28 областни информационни центрове**. Общият бюджет на процедурата е 5,9 млн. евро, а проектните предложения ще се подават в срок до три месеца от официалното публикуване на Насоките за кандидатстване. Разчетите на УО са за реален старт в изпълнението на проектите през месец април 2011 г. Предвидени са обучения за представителите на общините за подготовка на проектни предложения по процедурата. Служителите на информационните центрове, които ще бъдат назначени в общинската администрация, на практика ще получават възнагражденията си от бюджета на ОПТП и по този начин няма да се създава допълнителна финансова тежест за общините. По предварително направените от УО изчисления, между 2010-2015 г. ще бъдат спестени близо 20 000 000 лв. на Държавния бюджет.

Подробни данни в цифрово изражение за изпълнението на ОПТП – като цяло за Програмата и по ПО, са представени в Таблица № 7 на настоящия доклад.

• Извършени (в периода 1 януари 2010 г. – 31 декември 2010 г.)/предвидени промени в ОПТП

С изменение и допълнение на Устройствения правилник на Министерския съвет и на неговата администрация (обн., ДВ, бр. 30 от 20.04.2010 г., в сила от 24.04.2010 г.) дирекция „Оперативна

програма „Техническа помощ”, която изпълнява функциите на УО на ОПТП, е **прехвърлена от Министерството на финансите в администрацията на Министерския съвет.**

С Постановление № 70 на Министерския съвет от 14.04.2010 г. за координация при управлението на средствата от Европейския съюз (обн., ДВ, бр. 31 от 23.04.2010 г., в сила от 23.04.2010 г.) за **ръководител на УО на ОПТП е определен министърът по управление на средствата от ЕС.**

В резултат на настъпилите структурни промени и с оглед на привеждане на системата за управление и контрол на Оперативната програма в съответствие с тях, са предприети мерки за **ревизиране на действащите административни и нормативни актове, на процедурите и вътрешните работни документи за изпълнение на програмата.** Предприети са също и мерки за **ускоряване на процеса на верифициране и разплащане.**

Взети решения от заседания на КН на ОПТП:

През 2010 г. са проведени три присъствени заседания на КН на ОПТП и една процедура за вземане на неприсъствено решение. Основен акцент в дискусиите на членовете на КН на ОПТП са **изпълнението на програмата и извършените одити на УО на ОПТП.**

През 2010 г. членовете на КН на ОПТП одобряват:

- Годишния доклад за изпълнението на ОПТП за 2009 г.;
- Критерии за избор на проекти за финансиране на възнаграждения на служители, изпълняващи функции по подготовката, координацията, управлението, мониторинга, оценката, информацията, одита, контрола и сертификацията на средствата от СКФ на ЕС;
- Критерии за избор на проекти по процедура за директно предоставяне с определен срок за кандидатстване по ПО 3 на ОПТП „Изграждане и функциониране на областни информационни центрове”;
- ИГРП на ОПТП за 2010 г. и 2011 г.;
- Актуализирани Вътрешни правила за работа на КН на ОПТП;
- Актуализирания Комуникационен план на ОПТП 2007-2013 г.;
- КН на ОПТП е приел и предложение до УО на ОПТП за промени на ОПТП, предвиждащи включването като конкретни бенефициенти на програмата на 28-те общини в областните административни центрове.

В рамките на проект „Оценяване изпълнението на ОПТП в периода 2009 – 2010 г.”, финансиран по ОПТП, са извършени три оценки на програмата (анализ на напредъка по програмата през периода 2007 - 2008 г., анализ на системата за наблюдение по ОПТП (вкл. индикаторите по програмата), както и анализ на изпълнението на програмата за 2009 г.). Докладът за последната оценка е представен през 2010 г.

- **Идентифицирани проблеми при реализирането и управлението на Програмата и предприети корективни мерки в периода 1 януари 2010 г. – 31 декември 2010 г.**

Проблемни области:

През 2010 г. са идентифицирани следните проблеми, които могат да се разглеждат като потенциални рискове за изпълнението на ОПТП:

- Липса на стратегическо планиране и последователност при разработването на проектни предложения от бенефициентите и тяхната реализация;
- Институционалното адаптиране на бенефициентите към настъпилите промени продължава на практика и през 2010 г.;

- Значително забавяне в изпълнението на част от дейностите в частта подготовка и организация на обществени поръчки от бенефициентите по програмата;
- Забавяния, породени от нормативни изисквания.

Предприети действия:

През 2010 г., с оглед на отчетените забавяния при реализирането на проекти по програмата, УО на ОПТП е предприел следните мерки за ускоряване на цялостното изпълнение на ОПТП:

- Постоянна подкрепа на бенефициентите при реализирането на проекти по програмата с цел своевременно отстраняване на идентифицирани проблеми;
- Обучение на бенефициентите по текущи въпроси, свързани с настъпили промени в правилата за изпълнение на ОПТП;
- Определен е редът и правната рамка за прехвърляне на част от действащите проекти от МФ в администрацията на МС, както и по отношение на изпълнението на сключените по тях договори. В тази връзка е разработен типов договор за прехвърляне на проектите и типови споразумения за прехвърляне на договорите с изпълнители.

- **Планирани дейности за 2011 г.**

В ИГРП на ОПТП за 2011 г. са планирани за обявяване 7 процедури на обща стойност **9,7 млн. евро**.

По ПО 2 на ОПТП са предвидени **1,5 млн. евро** за техническа поддръжка на ИСУН, както и за развитие на системата за предоставяне на географска информация за проектите, финансирани по оперативните програми. През 2011 г. **се очаква да стартира още един модул на ИСУН – „Електронни услуги за бенефициентите”**, чрез който ще се създаде възможност, за подаване на формуляри за кандидатстване, искания за плащане и други документи по електронен път.

Заложени са и средства (92 хил. евро) за извършване на **средносрочната оценка по програмата**.

- **Проведени изслушвания пред КЕВКЕФ през 2010 г.**

За периода 01.01.2010 – 31.12.2010 г. бяха проведени заседания две изслушвания пред КЕВКЕФ – съответно **на 9 юни и на 10 ноември**.

На първото изслушване фокусът е поставен върху гореспоменатите институционални промени в рамките на ОПТП. Накратко е представен и напредъкът по Програмата за първото шестмесечие на 2010 г., като е подчертано значението на получената през февруари положителна Оценка за съответствие на ОПТП.

На второто изслушване акцентът е поставен върху процедурата за изграждане и функциониране на споменатите областни информационни центрове.

Приоритетни оси/Програма	Бюджет: европейско финансиране	Бюджет: национално финансиране	Общ бюджет (европейски и национални средства)	Разплатени средства от УО за периода 01.01.2010г. – 31.12.2010г.	Разплатени средства от УО: от 01.01.2007г. до 31.12.2010г.	Очакван размер на плащанията от УО: от 01.01.2007г. до 30.06.2011г.	Бр. сключени договори в периода 01.01.2010г. – 31.12.2010г.	Бр. сключени договори: от 01.01.2007г. до 31.12.2010г.	Стойност на сключените договори в периода 01.01.2010г. – 31.12.2010г.	Стойност на сключените договори: от 01.01.2007г. до 31.12.2010г.	Индикативен бр. на сключените договори: от 01.01.2007г. до 30.06.2011г.	Индикативна стойност на сключените договори: от 01.01.2007г. до 30.06.2011г.	Бр. приключили процедури в периода 01.01.2010г. – 31.12.2010г.	Бр. приключили процедури: от 01.01.2007г. до 31.12.2010г.	Бр. текущи процедури	Бр. планирани процедури за стартиране: 01.07.2010г.–30.06.2011г.*
ПО 1	25 000 000	4 411 765	29 411 765	2 155 729	3 281 154	1 800 000	5	26	2 401 340	9 992 138	38	15 747 790	3	6	15	11
ПО 2	9 659 303	1 704 583	11 363 886	530 006	1 502 627	1 400 000	0	2	0	1 990 014	7	6 237 761	0	0	1	5
ПО 3	13 637 210	2 406 566	16 043 776	463 488	1 115 936	2 000 000	1	8	88 564	2 328 318	45	10 737 129	1	1	4	37
ОП	48 296 513	8 522 914	56 819 427	3 149 223	5 899 717	5 200 000	6	36	2 489 904	14 310 471	90	32 722 680	4	7	20	53

Таблица № 7 Финансово изпълнение по ОПГП към 31.12.2010 г. по данни на УО (в евро)

ПО 1 Подпомагане реализирането на дейностите на структурите на централно ниво и мерки за изграждане на капацитет на институциите, работещи по СКФ

ПО 2 Допълнително разработване и подпомагане на функционирането на Унифицирана информационна система за управление и наблюдение на СКФ в България

ПО 3 Популяризиране на европейската Кохезионна политика и нейните цели в България и осигуряване на обща и статистическа информация

* Тъй като по ОПГП има директно предоставяне на БФП на конкретни бенефициенти, предоставената информация е на ниво проекти, а не процедура.

1.8 ФИНАНСОВО ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ОПЕРАТИВНИТЕ ПРОГРАМИ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ ПО ЦЕЛ 1 „СБЛИЖАВАНЕ” ЗА ПЕРИОДА 2007 – 2013 г.

Обобщени данни за договарянето и финансовото изпълнение на седемте ОП са представени в Таблица № 8 и Таблица № 9 на настоящия доклад.

Договорени средства (евро)				
ОП	Общо към 31.12.2010 г.	Общо към 31.12.2009 г.	Увеличение през 2010 г.	Ръст през 2010 г.
ОПТ	599 355 449,1	235 205 687,67	364 149 761,43	155%
ОПОС	492 594 971,83	459 102 050,33	33 492 921,50	7%
ОПРР	843 419 528	475 617 956,92	367 801 571,08	77%
ОПРКБИ	405 892 426,98	384 331 341,95	21 561 085,03	6%
ОПТП	14 310 471,77	12 888 381,26	1 422 090,51	11%
ОПРЧР	574 861 338,41	260 256 562,86	314 604 775,55	121%
ОПАК	82 600 861,87	71 406 318,28	11 194 543,59	16%
ОБЩО	2 944 559 706,65	1 898 808 299,27	1 045 751 407,38	55%

Таблица № 8 Договаряне на средствата по СКФ на ЕС към 31.12.2010 г. по официални данни от екипа на министъра по управление на средствата от ЕС (**в евро**)

ОП / Фонд	Бюджет на ОП (средства от ЕС)	Бюджет на ОП (нац. средства)	Общо платено към 31 декември 2009 г. (ЕС и нац. средства)	Общо платено към 30 юни 2010 г. (ЕС и нац. средства)	Общо платено към 31 декември 2010 г. (ЕС и нац. средства)
1. ОПТ/ЕФРР и КФ	1 624 479 623	379 001 543	42 311 788	77 472 648	112 503 609
2. ОПОС/ЕФРР и КФ	1 466 425 481	334 322 604	49 428 496	75 097 441	125 357 474
3. ОПРР/ЕФРР	1 361 083 545	240 191 214	31 087 583	78 874 073	185 430 539
4. ОПРЧР/ЕСФ	1 031 789 139	182 080 436	39 831 993	70 527 642	108 121 506
5. ОПРКБИ/ЕФРР	987 883 219	174 332 333	4 655 169	216 932 910	225 968 378
6. ОПАК/ЕСФ	153 670 724	27 118 363	37 865 892	39 801 998	45 433 077
7. ОПТП/ЕФРР	48 296 513	8 522 914	2 750 495	3 289 157	6 250 139
ОБЩО	6 673 628 244	1 345 569 407	207 931 416	561 995 869	809 064 722

Таблица № 9 Финансово изпълнение на СКФ на ЕС към 31.12.2010 г. по официални данни на Сертифициращия орган (*в евро*)

2. ПРОГРАМИ ЗА ТРАНСГРАНИЧНО СЪТРУДНИЧЕСТВО ПО ЦЕЛ 3 „ЕВРОПЕЙСКО ТЕРИТОРИАЛНО СЪТРУДНИЧЕСТВО”

За информация относно цели, приоритетни оси, бюджет, структура за управление, бенефициенти по програмата и др.:

- Интернет-страницата на ОПРР: <http://www.bgregio.eu/>
- Годишният доклад на КЕВКЕФ за 2009 г., стр. 79-94 и стр. 160-161 : http://parliament.bg/pub/cW/240ANNUAL_REPORT_2009-final-pdf.pdf

- **Проведени изслушвания пред КЕВКЕФ през 2010 г. – 28 април и 24 ноември 2010 г.**

По отношение на Програмите за териториално сътрудничество 2007 – 2013 г., са акцентирани следните ключови аспекти:

Програми за ТГС по външните граници:

По Програмите с **Република Македония** и **Република Турция** се очаква ратифициране на Меморандумите за разбирателство от страна на НС на Република България. Финализирана е Оценката за съответствие по Програмата с Република Македония и се очаква положително становище от страна на ЕК. След смяна на партниращия орган по Програмата с Република Турция, е акумулирано забавяне и е налице сериозен риск от получаване на негативна Оценка за съответствие, което ще доведе и до загуба на определен ресурс по Програмата. По отношение на Програмата с **Република Сърбия**, след смяна на партниращия орган, се очаква НС на Република България да може да ратифицира Меморандума за разбирателство в близко бъдеще. Все още няма Оценка за съответствие по тази Програма. МРРБ изразява очакване през първото тримесечие на 2011 г. да бъдат одобрени първите проекти за финансиране и по трите програми.

Програми за ТГС по вътрешните граници на ЕС:

Забавянето на изпълнението по програмите за ТГС с Румъния и Гърция се дължи до голяма степен на политическите промени в партниращите ни държави.

Представителите на МРРБ отбелязват, че по отношение на усвояването на средства от Европейския фонд за регионално развитие, Република Румъния и Република Гърция са на последните две позиции, докато България се е покачила на 18 позиция.

Правителствената криза в Румъния е обусловила допълнително риск от неусвояване на средства по тази Програма. Въпреки одобрението на 89 проекта с български партньори по време на последния Комитета за наблюдение по програмата, броят им не е достатъчен и е натрупано сериозно забавяне от румънска страна.

По Програмата с Република Гърция все още липсва Меморандум за разбирателство, който не е представен от гръцките партньори. В следствие на сериозната правителствена криза, Управляващият орган на Програмата в страната почти не е функционирал.

На заседание на Комитета за наблюдение от 9 и 10 декември 2010 г. подлежат на одобрение първите проекти за финансиране по тази Програма.

Положителното за тези две програми е **наличието на одобрена Оценка за съответствие** от Европейската комисия и от тази гледна точка не предстои загуба на средства.

- **Идентифицирани проблеми при управлението и изпълнението на ТГС-програмите**

Идентифицирани проблеми при изпълнението на програмите за ТГС по външните граници

Като страна-член на ЕС, на която е поверено управлението на програмите за трансгранично сътрудничество по Инструмента за предприсъединителна помощ (ИПП), България е длъжна да осигури адекватна система за подготовка, управление, наблюдение, оценка и контрол на изпълнението на програмите. Въпреки че този процес на институционализиране и фактическо стартиране на програмите отбелязва напредък, все още съществуват въпроси, които са на дневен ред и са ключови за неговото успешно финализиране:

- **Необходимост от преходен финансов ресурс**

До одобрението на Оценките за съответствие по всяка от програмите не се предвижда предоставяне на авансови средства от страна на ЕК и отговорността за осигуряване на средства за стартиране и първоначално обезпечаване на тези програми е изцяло на участващите в тях страни. **Необходимостта от преходен финансов ресурс съществува и след получаване на положителна Оценка на съответствието** (особено за приоритетна ос „Техническа помощ“) с оглед авансово финансиране на дейности до възстановяването на средствата от съответната програма.

- **Информационна система**

Програмите за трансгранично сътрудничество, финансирани от ИПП, вкл. и тези, съфинансирани от ЕФРР, не попадат в обхвата на ИСУН.

В рамките на МРРБ е потърсен вариант за решаване на този проблем и са финансирани договори за създаване на модули на Информационна система за програмите за трансгранично сътрудничество по ИПП. Финансовите средства са осигурени за **Програмата за ТГС България – Сърбия - в рамките на проект BG 2006/018-388.01.03 за Техническа помощ по програма ФАР, финансиран от ПМС 76/2009 г. и за Програмите за ТГС България – Турция и България – Македония – авансово от бюджета на МРРБ, като средствата ще бъдат възстановени от приоритет „Техническа помощ“ по съответната програма.**

Идентифицирани проблеми при изпълнението на програмите за ТГС по вътрешните граници

Най-общо основните проблеми са както следва:

- Голяма част от **нормативните актове, които са издадени във връзка с управлението, разходването и контрола на средствата от ЕС са едностранни и е невъзможно приложението им при програмите за ТГС**, като чл. 23 от Наредбата за определяне на процедурите за администриране на нередности по фондове и програми, съфинансирани от ЕС, приета с ПМС № 285/30.11.2009 г. и Наредбата за осъществяване на предварителен контрол върху процедури за обществени поръчки, финансирани напълно или частично със средства от европейските фондове;

- Важността на Програмите за териториално сътрудничество се оценява според размера на програмните бюджети, без да се взема под внимание, че техният ефект далеч надхвърля финансовото им изражение, тъй като те премахват границите и водят до фактическото създаване на трансгранични общности, носещи духа на Обединена Европа. **Поради ниските си бюджети програмите за ТГС все още не ангажират достатъчно институционално внимание и**

обществена енергия на национално и регионално ниво в страните-членки на ЕС, както и в ЕК;

- Усложнени и продължителни съгласувателни процедури на национално ниво;
- Областните администрации на българска територия, попадащи в обхвата на програмите, са допустими кандидати по проекти, но ще им бъдат необходими средства за собствено съфинансиране по Програмата за ТГС България – Румъния 2007-2013 г. на дейностите по одобрените проекти, като тези средства следва да бъдат заложиени в бюджетите на Областите, а това не им се разрешава в рамките на бюджетната процедура.

2.1 ПРОГРАМИ ЗА ТГС С УЧАСТИЕТО НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ ПО ВЪТРЕШНИТЕ ГРАНИЦИ НА ЕС

2.1.1 ПРОГРАМА ТГС „РУМЪНИЯ - БЪЛГАРИЯ” 2007 – 2013 г.

- **Общ напредък по Програмата**

Одобрени проекти за финансиране към 31.12.2010 г.	Стойност (евро)	% от бюджета за ПО	Брой одобрени проекти
1. Приоритетна ос 1: Достъпност	83 753 443,86	87,77 %	20
2. Приоритетна ос 2: Околна среда	64 669 289,64	71,95 %	28
3. Приоритетна ос 3: Икономическо и социално развитие	58 321 672,75	100 %	81
4. Общо одобрени проекти за финансиране по (1+2+3)	206 744 406,25	85,50 %	129

	Стойност ЕФРР (евро)	Брой договориранни проекти
Стойност на сключените договори от УО за ЕФРР към 31.12.2010 г.		
1. Приоритетна ос 1: Достъпност	24 870 147,51	9
2. Приоритетна ос 2: Околна среда	24 790 279,69	13
3. Приоритетна ос 3: Икономическо и социално развитие	19 331 412,82	39
Обща стойност на сключените договори за ЕФРР (1+2+3)	68 991 840,02	61

- **Резюме от проведените заседания на Съвместния комитет за наблюдение и Съвместния направляващ комитет**
 - На 21.04.2010 г., в гр. Гюргево, е проведено Третото заседание на Съвместния направляващ комитет. Одобрени са 44 проектни предложения, на стойност от 86 962 360,09 евро от подадени общо 74 проектни предложения в рамките на междинния срок до 30 април 2009 г.
 - Обявена е втора покана за набиране на стратегически проектни предложения, с краен срок на подаване 14 май 2010 г. На 11.11.2010 г., в гр. Русе, е проведено Четвъртото заседание на Съвместния направляващ комитет, на който са одобрени два стратегически проекта, на стойност 16 959 078,64 евро.
 - На 07.12.2010 г., в гр. Букурещ, е проведено Петото заседание на Съвместния направляващ комитет, на който са одобрени 40 проектни предложения, на обща стойност от 70 219 165,51 евро, от подадени общо 67 бр. в рамките на междинния срок до 31 юли 2009 г.
- **Идентифицирани проблеми при реализирането и управлението на програмата**
 - Забавяне на възстановяването на средства на бенефициенти по проекти от Европейския фонд за регионално развитие;
 - Необходимост от оптимизиране на системата за осъществяване на първо ниво на контрол.
- **Статус на процеса по финализиране на Меморандума за разбирателство между Република България и Република Румъния, участващи в Програмата за трансгранично сътрудничество България – Румъния 2007-2013 г. и статус на Оценката за съответствие на Програмата**

На 10 юни 2010 г. Европейската комисия даде положителна Оценка на съответствието на изготвената и одобрена от СКН система за управление и контрол на Програмата.

На 17 септември 2010 г. МВнР информира за изпълнението на националните законодателни процедури за влизането в сила на Меморандума за разбирателство, считан за влязъл в сила на 10 септември 2010 г. Законът за ратификация на Меморандума за разбирателство по Програмата е обнародван и влязъл в сила (ДВ бр. 62/2010).

На 15 септември 2010 г. УО информира за одобрение от Европейската комисия на годишния доклад за изпълнение на Програмата за 2009 г.

- **Планирани дейности по Програмата за трансгранично сътрудничество България – Румъния 2007-2013 г.**

Оценка на постъпилите в рамките на междинния срок до 30 октомври 2009 г. проектни предложения и одобрение за финансиране, съобразно наличните финансови средства по Програмата.

Приоритетни оси/Програма за трансгранично сътрудничество	България - Румъния	Бюджет: европейско финансиране	Бюджет: национално финансиране	Общ бюджет (европейски и национални средства)	Разплатени средства от НПО* за периода 01.01.2010 - 31.12.2010	Разплатени средства от НПО* от 01.01.2007 г. до края на 31.12.2010 г.	Очакван размер на плащанията от НПО*: от 2007 г. до 30.06.2011 г.	Бр. сключени договори 01.01 до 31.12.2010 г.	Бр. сключени договори: от 2007 до 31.12.2010 г.	Стойност на сключените договори за периода 01.01 до 31.12.2010	Стойност на сключените договори: от 2007 г. 31.12.2010 г.	Индикативен бр. на сключените договори: от 2007 г. до 30.06.2011 г.	Индикативна стойност на сключените договори: от 2007 г. до 30.06.2011 г.	Бр. приключили процедури през 01.01.2010 - 31.12.2010 г.	Бр. приключили процедури: от 2007 г. до 31.12.2010 г.	Бр. текущи процедури	Бр. планирани процедури за стартиране: 01.01.2011 г. - 30.06.2011
ПО 1	80 594 790	14 832 151	95 426 941	1 015 672,23	1 015 672,23	1 015 672,23	2 908 170,01	10	10	1 269 590,29	1 269 590,29	131	3 035 129,04	1	5	0	0
ПО 2	76 238 315	13 646 018	89 884 333	711 076,57	711 076,57	1 537 149,51	888 845,71	18	18	888 845,71	888 845,71		1 626 034,09				
ПО 3	47 921 227	8 577 497	56 498 724	603 587,94	603 587,94	1 712 863,93	754 484,92	53	53	754 484,92	754 484,92		1 788 312,42				
ПО 4	13 069 425	7 124 118	20 193 543	75 268	304 450	504 450	65 531	76	88	262 333	262 333	268	504 450	1	9	0	2
Общо по ОП	217 823 757	44 179 784	262 003 541	2 405 604,74	2 634 786,74	6 662 633,45	2 978 451,92	157	169	3 175 253,92	3 175 253,92	399	6 953 925,54	2	14	0	2

Таблица № 10 Финансово изпълнение по Програма ТГС „Румъния – България” 2007 – 2013 г. към 31.12.2010 г. (в евро)

*НПО (Национален партньорски орган) - подпомага УО, който е Министерство на регионалното развитие и туризма в Република Румъния. НПО сключва договори за предоставяне на национално финансиране, а УО сключва за ЕФРР, които са основните договори по проектите. Цифрите се отнасят до основните договори.

* Разплатените средства за 2010 г. и за периода 2007-2009 г., които надвишават средствата за сключени договори, са вследствие на разплащания по рамкови сключени споразумения между МРРБ и съответен изпълнител и разходи за командировки на служители от НПО.

2.1.2 ПРОГРАМА ТГС „ГЪРЦИЯ - БЪЛГАРИЯ” 2007 – 2013 г.

- **Общ напредък по Програмата**

Одобрени проекти за финансиране към 31.12.2010 г.	Стойност (евро)	% от бюджета за ПО	Брой одобрени проекти
1. Приоритетна ос 1: Качество на живот	42 069 883,77	82,59 %	42
2. Приоритетна ос 2: Достъпност	4 196 680,22	15,79 %	3
3. Приоритетна ос 3: Конкуренетоспособност и човешки ресурси	17 565 395,65	66,09 %	21
4. Общо одобрени проекти за финансиране по (1+2+3)	63 831 959,64	61,32 %	66

- **Резюме от проведените заседания на Съвместния комитет за наблюдение и Съвместния направляващ комитет**

- На 31 юли 2009 г. стартира процедура по набиране на персонал в Съвместния технически секретариат в гр. Солун и Информационното звено в гр. Смолян, която приключи през месец април 2010 г. Персоналът е назначен.
- На 9 декември 2010 г., в гр. София, е проведено Първото заседание на Съвместния направляващ комитет по Програмата за Европейско териториално сътрудничество Гърция - България 2007 – 2013 г. На заседанието на Комитета е докладвана оценката на съвместните проектни предложения по първата покана, като са одобрени за финансиране 66 проекти, на стойност 63 831 960 евро.

- **Идентифицирани проблеми при реализирането и управлението на програмата**

- Необходимост от оптимизиране на системата за осъществяване на първо ниво на контрол.
- Уеднаквяване на възлагателните процедури по обществени поръчки между двете държави и съответно партньори.

- **Статус на процеса по финализиране на Меморандума за разбирателство между Република България и Република Гърция, участващи в Програма за европейско териториално сътрудничество България – Гърция 2007 – 2013 г.**

- На 20 юли 2010 г. ЕК дава положителна Оценка за съответствието на системите за управление и контрол на програмата.
- В процес на финализиране е предложение за одобрение на проект на Меморандум за разбирателство с Решение на МС, заложен в Законодателната програма за 2011 г.

- **Планирани дейности по Програма за европейско териториално сътрудничество България – Гърция 2007 – 2013 г.**

- Обявяване на втора покана за набиране на проектни предложения, на стойност в размер на 44 млн. евро;
- Обявяване на покана за набиране на стратегически проектни предложения;
- Оценка на постъпилите проектни предложения и одобрение за финансиране;
- Сключване на договори за финансиране на одобрените проекти по поканите

Приоритетни оси/Програма за трансгранично сътрудничество България - Гърция	Бюджет: европейско финансиране	Бюджет: национално финансиране	Общ бюджет (европейски и национални средства)	Разплатени средства от НПО* за периода 01.01.2010 – 31.12.2010	Разплатени средства от НПО* от 01.01.2007 г. до края на 31.12.2010 г.	Очакван размер на плащанията от НПО*: от 2007 г. до 30.06.2011 г.	Бр. сключени договори 01.01 до 31.12.2010 г.	Бр. сключени договори: от 2007 до 31.12.2010 г.	Стойност на сключените договори за периода 01.01 до 31.12.2010	Стойност на сключените договори: от 2007 г. 31.12.2010 г.	Индикативен бр. на сключените договори: от 2007 г. до 30.06.2011 г.	Индикативна стойност на сключените договори: от 2007 г. до 30.06.2011 г.	Бр. приключили процедури през 01.01.2010 – 31.12.2010 г.	Бр. приключили процедури: от 2007г. до 31.12.2010 г.	Бр. текущи процедури	Бр. планирани процедури за стартиране: 01.01.2011 г. – 30.06.2011
ПО 1	50,938,541	8,989,154	59,927,695			3 293 729,							1	1		1
ПО 2	26,576,630	4,689,994	31,266,624			12							1	1		
ПО 3	26,576,630	4,689,994	31,266,624													
ПО 4	6,644,157	1,172,498	7,816,655	21	21 986	50 000	1	1	4 231,49	4 231,49			1	1		
Общо по ОП	110,735,958	19,541,640	130,277,598	21 986	21 986	3 343 729,	1	1	4 231,49	4 231,49			2	2		1

Таблица № 11 Финансово изпълнение по Програма ТГС „Гърция - България” 2007 – 2013 г. към 31.12.2010 г. (в евро)

**НПО (Национален парнириращ орган) - подпомага УО, който е Министертво на икономиката, конкурентноспособността и търговския флот в Република Гърция. УО сключва договорите по проектите*

*** Разплатените средства за 2009 г. и за периода 2007-2009 г. са вследствие на разплащания по рамкови сключени споразумения между МРРБ и съответен изпълнител и разходи за командировки на служители от НПО.**

2.2 ПРОГРАМИ ЗА ТГС С УЧАСТИЕТО НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ ПО ВЪНШНИТЕ ГРАНИЦИ НА ЕС

2.2.1 ПРОГРАМА ТГС „БЪЛГАРИЯ - СЪРБИЯ” 2007 – 2013 г.

- **Общ напредък по програмата**

- Проведена процедура за подбор на ръководител и експерти от българска страна в Съвместния технически секретариат (СТС). Назначен състав на СТС, включително и експертите от сръбска страна в клона на СТС – гр. Ниш, Република Сърбия;
- Подготовка за стартиране на оценката на подадените по първата покана проектни предложения; общ брой постъпили в срок проектни предложения – 110; налични средства за финансиране на проекти по първата покана – 7 239 272 евро.
- Приключена проверка за административно съответствие и съответствие за допустимост на проектните предложения по първата покана; Брой проекти, отговарящи на критериите за административно съответствие и допустимост – 100 с обща стойност 23 181 835 евро;
- Подготовка за техническа оценка на проектните предложения – предстои стартиране на процедура за избор на независими външни оценители от българска и сръбска страна;
- Подготовка и изпращане в Европейската комисия на Годишния доклад за изпълнение на програмата;
- Одобрение на промените в Програмата на 19-ти ИПП Комитет и от Европейската комисия;
- Наръчник за изпълнение на Програмата – в процес на финализиране със сръбските партньори;
- Описанието на системите за управление и контрол – в процес на финализиране със сръбските партньори;
- Изградена и функционираща информационна система;
- Проект на меморандум за разбирателство между двете страни, одобрен на заседанието на МС на 8 декември 2010;

- **Резюме на дискусии, наличие на взети решения на последните заседания на Съвместния комитет за наблюдение (СКН) по Програмата**

Писмена процедура на СКН за одобряване на Годишен доклад за 2009 г. и одобряване на индикативен бюджетен план по Приоритетна ос „Техническа помощ” за 2010 г.

- **Идентифицирани проблеми при реализирането и управлението на програмата**

Недостатъчно разбиране от страна на Националния партниращ орган по отношение на необходимата информация за изготвяне на документите за Оценка на съответствие на програмата. Натрупано забавяне при реализирането на програмата, свързано с реструктурирането на Националния партниращ орган в Република Сърбия.

- **Статус на Оценката за съответствие на програмата и процеса по финализиране на Меморандума за разбирателство**

Описанието на системите за управление и контрол, както и наръчника за изпълнение на програмата са в процес на финализиране със сръбските партньори. Предстои стартирането на одитна мисия на Одитния орган.

Изготвена и одобрена Финансова обосновка към проекта на Решение на Министерския съвет за упълномощаване на министъра на регионалното развитие и благоустройството за подписване на Меморандума. Проектът за меморандум е одобрен от МС на 8 декември 2010 г. и министърът на регионалното развитие и благоустройството е упълномощен от страна на МВнР да подпише Меморандума за разбирателство. Съгласувателната процедура от сръбска страна е в процес на финализиране, след което предстои подписване на меморандума и ратификацията му.

- **Планирани дейности за 2011 г.:**

- Писмена процедура на СКН относно ревизиране на програмата за трансгранично сътрудничество България – Сърбия и правилата за работа на СКН; актуализиране на комуникационния план на програмата; одобряване на годишния план за работа на Съвместния технически секретариат;
- Одитна мисия за становище на Одитния орган по описанието на системите за управление и контрол във връзка с оценка на съответствието;
- Двустранно подписване на Меморандум за разбирателство и последваща ратификация със Закон на Народното събрание;
- Процедура за избор на независими външни оценители от българска и сръбска страна;
- Определяне на общия българо-сръбски състав на работната група за техническа оценка на проектните предложения по първата покана;
- Финализиране оценката на проектните предложения по първата покана с изготвяне на доклад и предложение до СКН;
- Организиране и провеждане на заседание на СКН за одобряване на проектите от първата покана, които ще бъдат финансирани;
- Сключване на договори за изпълнение на одобрените проекти;
- Осъществяване на мониторинг и контрол при изпълнението на финансираните проекти;
- Стартиране подготовката на пакета документи за втората покана за набиране на проектни предложения;
- Организиране и провеждане на заседание на СКН за одобряване на пакета документи за втората покана за набиране на проектни предложения;
- Обявяване на втората покана за набиране на проектни предложения; провеждане на информационни кампании;
- Оценка на проектните предложения от втората покана и сключване на договори.

2.2.2 ПРОГРАМА ТГС „БЪЛГАРИЯ - МАКЕДОНИЯ” 2007 – 2013 г.

- **Общ напредък по програмата**

- Проведена процедура за подбор на ръководител и експерти от българска страна в Съвместния технически секретариат (СТС). Назначен състав на СТС, включително и експертите от македонска страна в клона на СТС - Струмица;
- Подготовка за стартиране на оценката на подадените по първата покана проектни предложения; общ брой постъпили проектни предложения – 93; налични средства за финансиране на проекти по първата покана – 4 131 652 евро;
- Приключена проверка за административно съответствие и съответствие за допустимост на проектните предложения по първата покана; Брой проекти отговарящи на критериите за административно съответствие и допустимост – 82 с обща стойност 12 326 573 евро;
- Подготовка за техническа оценка на проектните предложения – приключена процедура за избор на независими външни оценители от българска страна.

- Подготовка и изпращане в Европейската комисия на годишния доклад за изпълнение на програмата;
 - Одобрение на промените в Програмата на 19-ти ИПП Комитет и от Европейската комисия;
 - Одобен наръчник за изпълнение на програмата;
 - Изготвено описание на системите за управление и контрол;
 - Изградена и функционираща информационна система;
 - Осъществена одитна мисия за становище на Одитния орган по описанието на системите за управление и контрол във връзка с оценка на съответствието;
 - Одобрено описание на системите за управление и контрол от ЕК;
 - Двустранно подписан меморандум за разбирателство при изпълнението на програмата и ратифициран със Закон от Народното събрание.
- **Резюме на дискусии, наличие на взети решения на последните заседания на Съвместния комитет за наблюдение (СКН) по програмата**

Писмена процедура на СКН за одобряване на годишен доклад за 2009 г. и одобряване на индикативен бюджетен план по Приоритетна ос „Техническа помощ” за 2010 г.

Писмена процедура на СКН относно ревизиране на програмата за трансгранично сътрудничество България – Македония и правилата за работа на СКН; актуализиране на комуникационния план на програмата; одобряване на годишния план за работа на Съвместния технически секретариат.

- **Идентифицирани проблеми при реализирането и управлението на програмата**

Недостатъчно разбиране от страна на Националния партниращ орган по отношение на необходимата информация за изготвяне на документите за Оценка на съответствие на програмата.

- **Статус на Оценката за съответствие на програмата и процеса по финализиране на Меморандума за разбирателство**
- Описанието на системите за управление и контрол е изготвено. Осъществена е Одитна мисия на Одитния орган с изготвено становище. Описанието на системите за управление и контрол е представено в Европейската комисия на 18 октомври 2010 г. Получени забележки и коментари от ЕК – средата на месец ноември 2010 г. Допълнение (включващо необходимите корекции) към описанието на системите за управление и контрол е представено в ЕК на 1 декември 2010 г. Ревизираното описание на системите за управление и контрол е одобрено от ЕК на 16 декември 2010 г.
 - Двустранният меморандум за изпълнение на програмата е подписан на 31 август 2010 г. Същият е ратифициран със Закон от Народното събрание на 17 декември 2010 г. Законът за ратификация е обнародван в ДВ бр. 101 от 28 декември 2010 г.
- **Планирани дейности за 2011 г.**
 - Процедура за избор на независими външни оценители от македонска страна (ангажимент на Националния партниращ орган от Македония)
 - Определяне на общия българо-македонски състав на работната група за техническа оценка на проектните предложения по първата покана;

- Финализиране оценката на проектните предложения по първата покана с изготвяне на доклад и предложение до СКН;
- Организиране и провеждане на заседание на СКН за одобряване на проектите от първата покана, които ще бъдат финансирани;
- Сключване на договори за изпълнение на одобрените проекти;
- Осъществяване на мониторинг и контрол при изпълнението на финансираните проекти;
- Стартиране подготовката на пакета документи за втората покана за набиране на проектни предложения;
- Организиране и провеждане на заседание на СКН за одобряване на пакета документи за втората покана за набиране на проектни предложения;
- Обявяване на втората покана за набиране на проектни предложения; провеждане на информационни кампании;
- Оценка на проектните предложения от втората покана и сключване на договори.

2.2.3 ПРОГРАМА ТГС „БЪЛГАРИЯ - ТУРЦИЯ” 2007 – 2013 г.

- **Общ напредък по програмата**

- Проведена процедура за подбор на ръководител и експерти от българска страна в Съвместния технически секретариат (СТС). Назначен състав на СТС;
- Подготовка за стартиране на оценката на подадените по първата покана проектни предложения; общ брой постъпили проектни предложения – 111; налични средства за финансиране на проекти по първата покана – 6 293 611 евро;
- Приключена проверка за административно съответствие и съответствие за допустимост на проектните предложения по първата покана; Брой проекти отговарящи на критериите за административно съответствие и допустимост – 79 с обща стойност 16 601 050 евро;
- Подготовка за техническа оценка на проектните предложения – приключена процедура за избор на независими външни оценители от българска и турска страна.
- Подготовка и изпращане в Европейската комисия на годишния доклад за изпълнение на програмата;
- Одобрение на промените в Програмата на 19-ти ИПП Комитет и от Европейската комисия;
- Одобен наръчник за изпълнение на програмата;
- Изготвено описание на системите за управление и контрол;
- Изградена и функционираща информационна система;
- Осъществена одитна мисия за становище на Одитния орган по описанието на системите за управление и контрол във връзка с оценка на съответствието;
- Одобрено описание на системите за управление и контрол от ЕК;
- Двустранно подписан меморандум за разбирателство при изпълнението на програмата.

- **Резюме на дискусии, наличие на взети решения на последните заседания на Съвместния комитет за наблюдение (СКН) по програмата**

Писмена процедура на СКН за одобряване на годишен доклад за 2009 г. и одобряване на индикативен бюджетен план по Приоритетна ос „Техническа помощ” за 2010 г.

Писмена процедура на СКН относно ревизиране на програмата за трансгранично сътрудничество България – Турция.

- **Идентифицирани проблеми при реализирането и управлението на програмата**

Недостатъчно разбиране от страна на Националния партниращ орган по отношение на необходимата информация за изготвяне на документите за Оценка на съответствие на програмата. Смяна на Националния партниращ орган от турска страна. Липса на необходимите структури на турска територия. Неяснота от страна на Националния партниращ орган относно системата за осъществяване на първо ниво на контрол на турска територия.

- **Статус на Оценката за съответствие на програмата и процеса по финализиране на Меморандума за разбирателство**

Описанието на системите за управление и контрол е изготвено. Осъществена е Одитна мисия на Одитния орган с изготвено становище. Описанието на системите за управление и контрол е представено в Европейската комисия на 26 ноември 2010 г. Същото е одобрено от ЕК на 16 декември 2010 г.

Двустранният меморандум за изпълнение на програмата е подписан на 11 октомври 2010 г. Пакета документи за предложение до Народното събрание за ратифициране със закон на Меморандума е представен в Министерския съвет. Очаква се през м. януари 2011 г. меморандумът да бъде ратифициран.

- **Планирани дейности за 2011 г.**

- Финализиране оценката на проектните предложения по първата покана с изготвяне на доклад и предложение до СКН;
- Организиране и провеждане на заседание на СКН за одобряване на проектите от първата покана, които ще бъдат финансирани;
- Сключване на договори за изпълнение на одобрените проекти;
- Осъществяване на мониторинг и контрол при изпълнението на финансираните проекти;
- Стартиране подготовката на пакета документи за втората покана за набиране на проектни предложения;
- Организиране и провеждане на заседание на СКН за одобряване на пакета документи за втората покана за набиране на проектни предложения;
- Обявяване на втората покана за набиране на проектни предложения; провеждане на информационни кампании;
- Оценка на проектните предложения от втората покана и сключване на договори

Приоритетни оси/Програма	Бюджет 2007-2011 (в евро)	Бюджет 2007-2011: национално финансиране (в евро)	Общ бюджет 2007-2011 (европейски и национални средства) (в евро)	Разплатени средства от УО за периода 01.01.2010 г. - 31.12.2010 г. (в евро)	Разплатени средства от УО от 2007 г. до 31.12.2010 г.	Очакван размер на плащанията от УО: от 01.01.2007 г. до 30.06.2011 г.*	Бр. сключени договори в периода 01.01.2010 г. - 31.12.2010 г.	Бр. сключени договори: от 01.01.2007 до 31.12.2010 г.	Стойност на сключените договори в периода 01.01 - 31.12.2010 г.	Стойност на сключените договори: от 01.01.2007 г. до 30.06.2011 г.	Индикативен бр. на сключените договори: от 01.01.2007 г. до 30.06.2011 г.	Индикативна стойност на сключените договори: от 01.01.2007 г. до 30.06.2011 г.	Бр. приключили процедури в периода 01.01.2010 г. до 31.12.2010 г.	Бр. приключили процедури: от 01.01.2007 г. до 31.12.2010 г.	Бр. текущи процедури	Бр. планирани процедури за стартиране: 01.01.2011 г. - 30.06.2011 г.
ПО1	11 695 422	2 063 898	13 759 320	0	0	884800	0	0	0	0	0	4424000	0	0	1	0
ПО2	7 442 542	1 313 390	8 755 932	0	0	563054	0	0	0	0	12-30	2815273	0	0	1	0
ПО3-ТА	2 126 440	375 254	2 501 694	32109	52817		0	1	0	9820					0	0
Програма за трансгранично сътрудничество България – Турция по Инструмента за предприемаческа помощ																
ПО1	7 394 659	1 304 940	8 699 599	0	0	559432	0	0	0	0	10-25	2797160	0	0	1	0
ПО2	9 243 324	1 631 175	10 874 499	0	0	699290	0	0	0	0		3496451	0	0	1	0
ПО3-ТА	1 848 665	326 235	2 174 900	39696,7	58554,7		2	3	11693	21543					0	1
Програма за трансгранично сътрудничество България – Македония по Инструмента за предприемаческа помощ																
ПО1	4 854 471	856 672	5 711 143	0	0	367258	0	0	0	0	13-20	1836290	0	0	1	0
ПО2	6 068 089	1 070 839	7 138 928	0	0	459072	0	0	0	0		2295362	0	0	1	0
ПО3-ТА	1 213 618	214 168	1 427 786	32 468,6	79633,6		2	3	11693	19493					0	1

Таблица № 12 Финансово изпълнение по Програмите за ТПС по външните граници за 2007 – 2013 г. към 31.12.2010 г. (в евро)

*Посочените средства са 20% (размера на авансовото плащане) от предвидените за финансиране на проекти по първата покана средства. Всички суми са в евро по курса на Info-euro (1 euro=1.9558 лв.)

III. ПРОГРАМИ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ ПО ЕВРОПЕЙСКИЯ ЗЕМЕДЕЛСКИ ФОНД ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ И ЕВРОПЕЙСКИЯ ФОНД ПО РИБАРСТВО НА ЕС ЗА ПРОГРАМНИЯ ПЕРИОД 2007 – 2013 г.

1. ПРОГРАМА ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ 2007 – 2013 г.

Подробности относно същността на Програмата за развитие на селските райони, в т.ч. за нейната цел, приоритетни оси, бюджет и т.н. могат да бъдат открити на:

- Официалната интернет-страница на програмата www.prsr.bg
- Единния информационен портал за Структурните фондове на ЕС www.eufunds.bg
- Годишния доклад за усвояването на средствата от ЕС в Република България за 2009 на КЕВКЕФ (стр. 97 и следващи) http://parliament.bg/pub/cW/240ANNUAL_REPORT_2009-final-pdf.pdf

• Общ напредък по ПРСР и напредък по отделните оси и мерки

Разплатените към 31 декември 2010 г. средства по ПРСР представляват **19 %** от целия наличен за усвояване бюджет на ПРСР. **Договорените средства** (с включени оторизирани суми по мерките, по които не се извършва договаряне) представляват **37 %** спрямо целия бюджет на ПРСР.

Таблица № 13: Приети проекти по мерки от ПРСР 2007-2013 г. с натрупване от одобрението на Програмата до 31 декември 2010 г.

Мярка	Брой приети заявления	Разходи, за които се кандидатства (евро)
ОБЩО ОС 1	10,513	1 321 262 487
ОБЩО ОС 2	148,909	11 944 722,7
ОБЩО ОС 3	3,039	2 095 459 055
ОБЩО ОС 4	190	698 849,5933
<i>511 "Техническа помощ"</i>	171	20 781 133,33
ОБЩО:	162,822	3 450 146 247

Таблица № 14: Сключени договори по мерки от ПРСР 2007-2013г. с натрупване от одобрението на Програмата до 31 декември 2010 г.

Мярка	Брой сключени договори	Одобрени разходи (евро)
ОБЩО ОС 1	7,322	716 575 554
ОБЩО ОС 2	105,130	63 515 609
ОБЩО ОС 3	598	422 786 214
ОБЩО ОС 4	93	7 743 833
<i>511 "Техническа помощ"</i>	126	9 147 560
ОБЩО:	113,269	1 219 768 772

*За мерки 211, 212 и 214 са представени оторизираните суми, по мярка 143 не се сключват договори. В таблицата са представени проектите с активен към момента договор, т.е. изключени са анулираните и оттеглени проекти.

Таблица № 15: Изплатени проекти по мерки от ПРСР 2007-2013г. с натрупване от одобрението на Програмата до 31 декември 2010 г.

Мярка	Брой платени заявления	Разплатена субсидия(евро)
ОБЩО ОС 1	6,313	240 637 068
ОБЩО ОС 2	15	59 197 216
ОБЩО ОС 3	322	158 606 109
ОБЩО ОС 4	46	698 849
<i>511 "Техническа помощ"</i>	78	3 854 555
<i>611 "Доплащания към директните плащания"</i>	n/a	154 972 149
ОБЩО:	6,774	617 965 949

* По мерки 211, 212 и 214 са представени сумите с натрупвания за всички кампании

- Взети решения на заседания на Комитета за наблюдение (КН) на ПРСР през 2010 г. и предвиждани промени в Програмата през 2011 г.

През 2010 г. са проведени 3 присъствени заседания на КН и три писмени съгласувателни процедури. По-важните решения на КН са:

- Одобрение на предложенията за пето изменение на ПРСР (2007-2013г.) и упълномощаване Секретариата на Комитета за официалното изпращане на изменението до ЕК, с оглед провеждане на процедура по одобрение. Основните изменения, включени в **5-ата нотификация**, са: предложения за промени в мярка 121; промяна на критериите за допустимост и за оценка на проектите по мярка 321, промени във връзка с демаркацията по отношение на мерките от ос 3, когато са включени в стратегиите за местно развитие по мярка 41 от ос 4 ЛИДЕР и разработеният текст на мярката мярка 114 „Използване на консултантски услуги от фермери и собственици и/или ползватели на гори.
- Одобрение на предложение за **6-то изменение** на Програмата, изпратено официално на ЕК на 23 декември 2010 г. чрез SFC 2007. Основните изменения включени в 6-тата нотификация на ПРСР са: промени в посока на облекчаване и допълване на възможности за кандидатстване по **мярка 121, мярка 141, мярка 142, мярка 143, мярка 211, мярка 213, мярка 214, мярка 223, мярка 226, мярка 321.**

На заседанието на КН на **16 декември 2010 г.** е обсъдена **Междинна оценка на ПРСР**. На база резултатите от Междинната оценка се предвижда изменение на Програмата, което ще е свързано с преразпределение на средства между отделни мерки, където нуждите от инвестиции са големи и прехвърлянето на средствата ще доведе до изпълнение на заложените в Програмата цели, както и изменения по мерките, по които се прехвърлят средства, с цел по-точно насочване на помощта.

- **Идентифицирани проблеми при реализирането и управлението на ПРСР и предприети корективни мерки в периода 1 януари 2010 г. – 31 декември 2010 г.**

Идентифициран проблем: Забавяне обработката на проектите по Програмата
 Основен проблем при прилагането на ПРСР е необработката до края на 2010 г. на всички приети заявления в предходни приеми (преди 14 юни 2010 г).

Забавяне има и в обработката на заявленията за подпомагане по мярка 214, поради закъснялата подготовка на информацията относно физическите блокове с висока природна стойност. Затруднения и забавянния има и в обработката на заявленията и заявките за плащане по под-мярка 431-2 от ос 4 ЛИДЕР, въпреки отбелязания напредък.

Предприети мерки: Предприети са следните мерки за повишаване на административния капацитет на УО на ПРСР и ДФЗ-РА:

УО на ПРСР - МЗХ

С цел укрепване на административния капацитет на дирекция „Развитие на селските райони” е подготвена процедура за **наемане на допълнителен персонал** от 20 експерта към УО в рамките на техническа помощ на ПРСР, която ще бъде завършена до края на януари 2011 г. В дейностите по техническа помощ за 2011г. са предвидени и **обучения**, включително обмяна на опит и добри практики с другите страни-членки, с цел повишаване на компетентностите и подобряване на експертния капацитет в УО. Даден е акцент върху **обученията, свързани с подхода ЛИДЕР**, тъй като УО е отговорен освен за програмирането и за прилагането на ос 4 ЛИДЕР от Програмата.

ДФЗ-РА

ДФЗ-РА е извършила задълбочен анализ на необходимостта от рационално и адекватно разпределение на човешките ресурси и на възможността за оптимизация на работния процес, с цел наваксване на допуснатото натрупване на проекти и неспазване на нормативно определените срокове. Назначава се допълнителен персонал в рамките на ПМС № 230 на МС от 25.09.2009 г., със средства по линия на техническа помощ.

Идентифициран проблем: Небалансираното прилагане на мерките от Програмата и опасност от непостигане целите на някои от мерките
УО на ПРСР заедно с независимите оценители извърши анализ на постигнатия прогрес по отделните мерки и установи небалансирано прилагане на мерките по Програмата и съответно застрашено постигането на стратегическите цели на ПРСР.

Предприети мерки:

- По мярка 121 е изготвен списък на инвестициите, директно свързани с изпълнение на задължителните изисквания съгласно Програмата, за ограничаване и ликвидиране на замърсяването с нитрати от земеделски източници в нитратно уязвимите зони, което ще облекчи кандидатите в процеса на подготовка на проектите;
- По мярка 431-2, в рамките на 5-тото изменение на ПРСР, са предприети действия за облекчаване на процедурата и избягване на дублирането на осъществявания контрол от страна на УО и на ДФЗ-РА при одобрение на извършените дейности, което ще ускори реализирането на одобрените проекти и подготовката на потенциалните МИГ за кандидатстване със стратегии за местно развитие;
- По мярка „Техническа помощ” на ПРСР се предвижда провеждане на целенасочена информационна кампания за повишаване на информираността на земеделските производители за възможностите и видовете инвестиции, подпомагани в рамките на „гарантираните бюджети” по мярка „Модернизирани земеделски стопанства”;
- За горските мерки 122, 223 и 226 се предвижда провеждане на насочена по групи бенефициенти информационна кампания.

УО счита за приоритет създаването на предпоставки за по-добро усвояване на средствата, предвидени за мерките от ос 2. Предприемат се стъпки в следните направления:

- В рамките на мярка Техническа помощ е предвидена широка информационна кампания, насочена към мерки 211, 212, 213 и 214;
- Провеждане на предвидените безплатни обучения по мярка 111 от ПРСР;
- Чрез отварянето на нови мерки от ос 2, ще се създадат нови възможности за подобряване на усвояването на средствата по тази ос.

За мерки 141 и 142 се предприемат следните действия:

- Изменение на мярка 141 в рамките на 5-тото изменение на ПРСР, с цел опростяване и отпадане на някои от изискванията към кандидатите;
- Изменение в текста на мярка 142, в частта касаеща броя на членовете в организацията, което ще облекчи организирането на кандидатите и създаването на такива организации;
- В рамките на „Техническа помощ” изготвяне на видео материали с най-добри практики на вече одобрени кандидати и по-добра информираност за възможностите, които предоставя мярка 141;

Извършени са промени и в наредбите по мерките от Ос 3, с цел улесняване кандидатстването на бенефициентите по тях, както и опростяване процедурата по разглеждането на приети заявления по оста.

Идентифициран проблем: Труден достъп до кредити за кандидатите от ПРСР като резултат от икономическата и финансова криза

Предприети мерки:

Разработи се като изменение на Програмата схема за държавна помощ (надбавка към подпомагането по мярка 121), свързано с въвеждане на стандарти на Общността в областта на

хигиената на кравето мляко и хуманно отношение към кокошките-носачки. Целта на схемата е създаване на предпоставки за кандидатстване по гарантираните бюджети по мярка 121.

Идентифициран проблем: По-голяма степен на децентрализация на процеса на оценка и контрол на малки проекти

Предприети мерки:

Разплащателната агенция предприема необходимите корективни действия на база получени одиторски констатации и препоръки, както и на основание извършени собствени анализи. Създадени са адекватни механизми, като е разписана и подробна **методология за децентрализиране на процеса на обработка на заявленията за подпомагане по мерките 112 "Създаване на стопанства на млади фермери" и 141 "Полу-пазарни стопанства в процес на реструктуриране"**. Въведената процедура е за децентрализирана обработка на проекти на стойност по-малка от левовата равностойност на 25 000 евро, включително с възможност за увеличаване до 200 000 евро. Извършена е аналогична промяна и на ниво обработка на проектите за плащане отново за мярка 141, като предстои да бъде направено и за мярка 112. Посоченото е невъзможно без осигуряване на необходимото качествено обучение на експертите от Регионалните разплащателни агенции, за да бъде осигурено адекватното прилагане на мерките и защита на извършените плащания при множеството одитни проверки.

Идентифициран проблем: Опростяване на процедурите по кандидатстване и намаляване на изискуемите документи

Предприети мерки:

Извършени са изменения в правилата за прилагане на отделните мерки по ПРСР, като същите са свързани с опростяване на процедурите за кандидатстване за подпомагане и за плащане, за намаляване броя на заложените изискуеми документи, както за първоначално одобрение, така и за подаване на заявка за плащане. Основните промени по всички мерки за подпомагане са свързани с **отпадане изискването на документи, които са достъпни по електронен път за администрацията**, например всички документи, които могат да бъдат взети от Търговския регистър.

Идентифициран проблем: Подобряване на комуникацията с бенефициентите

Предприети мерки:

През 2010 години към ДФЗ е **създаден информационен център**, чиято основна цел е оптимизиране комуникацията между ДФЗ и бенефициентите, както и кандидатите за подпомагане. На разположение на бенефициентите са телефони за връзка с експерти от всеки един отдел, който работи пряко с тях. За улеснение на кандидати и бенефициенти са създадени електронни адреси, на които те могат писмено да зададат своите въпроси, като отговори се получават в рамките на 5 дни. Най-често задаваните въпроси са систематизирани и достъпни на страницата на Програмата за развитие на селските райони prsr.bg и подлежат на актуализация на всеки три месеца. От момента на създаването си информационният център постига своите цели, като осигурява по-голяма прозрачност при работата на ДФЗ и изпълнява успешно своите функции по информирание и улесняване на бенефициенти и кандидати за подпомагане.

• **Планирани дейности за 2011 г.**

През 2011 г. е планирано да бъдат обработени 2548 бр. заявления за подпомагане с обща стойност на разходите 1 128 млн. евро и да бъдат обработени 2588 бр. заявки за плащане на стойност 292 млн. евро.

Справката за очаквания брой заявки за плащане, които следва да бъдат подадени през 2011 г. е изготвена на база налични сключени договори за подпомагане и заложените в тях максимални срокове за изпълнение на проектите. Следователно това е **минималният брой** очаквани заявки за плащане, предвид възможността за по-ранно изпълнение от страна на бенефициентите, както и непрекъснатата работа на ДФЗ – РА в насока сключване на нови договори по ПРСР.

Индикативна годишна работна програма за 2011 г.

През 2011 г. освен отварянето на мерките, по които има неусвоен бюджет, се предвижда разработване и отваряне на прием по следните мерки: втора покана по мярка 41 на ос „ЛИДЕР”, мярка 125 „Подобряване и развитие на инфраструктура, свързана с развитието и адаптирането на земеделието и горското стопанство, мярка 114 „Използване на консултантски услуги от фермери и собственици на гори”.

• Проведени изслушвания пред КЕВКЕФ през 2010 г.

През 2010 г. са проведени две изслушвания на УО на ПРСР пред КЕВКЕФ – на **24 март** и на **20 октомври**. На двете изслушвания е представен напредъкът по програмата, броят на обработените проекти, размерът на изплатената субсидия. Депутатите бяха запознати с работата по укрепване административния капацитет на служителите в Разплащателната агенция, заети с обработването на заявленията за подпомагане по ПРСР. Представено е **становището на Главна дирекция „Земеделие” на ЕК, че не се препоръчва прехвърляне на финансов ресурс от неатрактивните към привлекателните мерки по тази Програма – преди извършването на междинна оценка**. Обсъдено е действието на Комитета за наблюдение на Програмата, който е набелязал сериозен пакет от мерки за облекчаване на процедурите по ПРСР.

2. ОП ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕКТОР РИБАРСТВО 2007 – 2013 г.

Подробности относно същността на Оперативна програма за развитие на сектор рибарство, в т.ч. за нейната цел, приоритетни оси, бюджет и т.н. могат да бъдат открити на:

- Официалната интернет-страница на програмата <http://oprsr.government.bg/>
- Единния информационен портал за Структурните фондове на ЕС www.eufunds.bg
- Годишния доклад за усвояването на средствата от ЕС в Република България за 2009 на КЕВКЕФ (стр. 105 и следващи) http://parliament.bg/pub/cW/240ANNUAL_REPORT_2009-final-pdf.pdf

• Общ напредък по ОПРСР и напредък по отделните оси и мерки

Кумулативният физически напредък в изпълнението на ОПРСР към декември 2010 г. може да се обобщи, така:

- Общ брой регистрирани проекти: **121**
- Общ брой подписани договори/одобрени проекти: **43** (19 подписани договора с частни бенефициенти)
- Общ брой изплатени проекти: **18**
- Общо договорирани средства: **9 509 437** евро (**8,91 %**)
- Общо изплатени средства: **3 859 031** евро (**3,61%**)

Физически напредък в изпълнението на ОПРСР през 2010 г.:

- Общ брой регистрирани проекти: **55**

- Общ брой подписани договори/одобрени проекти: **25**
- Общ брой изплатени проекти: **12**
- Общо договорирани средства: **6 480 912** евро (**6,07 %**)
- Общо изплатени средства: **3 677 839** евро (**3,44%**)

Таблица №16 Финансово изпълнение на ОПРСР за периода 2007-2010 г.

Мярка по ОПРСР	Брой сключени договори	Стойност на сключените договори в евро	Стойност на извършените плащания в евро
Мярка 1.3. „Инвестиции на борда на риболовните кораби и селективност”	2	30 324	4 907
Мярка 2.1. „Производствени инвестиции в аквакултурата”	16	5 786 685	598 620
Мярка 2.6. „Инвестиции в преработка и маркетинг на продукти от риболов и аквакултура”	1	159 022	0
Мярка 2.7 „Финансов инженеринг”	1	3 067 751	3 067 751
Мярка 5.1 „Техническа помощ”	24	465 655	187 753
Общо:	44	9 509 437	3 859 031

През 2010 г. са отворени за прием мерки по всички приоритетни оси на Програмата, като актуалните процедури, по които може да се кандидатства, са вече **10**.

От общо регистрирани 121 проектни предложения от одобрението на Оперативната програма на 14.12.2007 г., **около 50 % са регистрирани през 2010 г.** В рамките на второто полугодие на 2010 г. са **завършени и първите 3 инвестиционни проекта** по Оперативната програма. Данните за 2009 г. сочат 3,34 % договорирани средства, докато **към 31 декември 2010 г. този процент е нараснал до 17,43%**, което представлява трикратен ръст в договарянето по програмата. Разплащанията са съответно 0,19 % за 2009 г. и 7,07 % за 2010 г.

През 2010 г. са изплатени 95 % от общата стойност на изплатената безвъзмездна финансова помощ за периода 2007 – 2010 г. За същия период броят на отворените за прием на проектни предложения мерки се увеличава от 4 на 10, като Мярка 3.1. „Колективни дейности” и Мярка 3.4. „Развитие на нови пазари и промоционални кампании” са отворени за прием на проектни предложения по-рано от предварително посочения период.

През месец декември 2010 г. към ЕК е изпратено първото заявление за междинно плащане по ОПРСР.

С ПМС № 131 от 2 юли 2010 г. **функциите на Одитен орган по ОПРСР са прехвърлени от МЗХ към Изпълнителна агенция „Одит на средствата от ЕС”,** с което е изпълнена препоръка на ЕК за осигуряването на функционална независимост на органите, свързани с прилагането на Оперативната програма.

През 2010 г. е **финализиран процесът на изготвяне на подзаконовата нормативна уредба** за прилагане на всички мерки от Оперативната програма. Изготвени са и процедури по всички мерки от Оперативната програма. В периода 06.10-12.10.2010 г. е проведена писмена съгласувателна процедура на КН на ОПРСР, по предложение за **изменение на Програмата, във връзка с първата нотификация на ОПРСР**, която касае главно включването на текст за новия Одитен орган.

През 2010 г. е **изградена и връзката между отделните информационни системи на различните административни структури**, участващи в прилагането на Оперативната програма, както и е **осигурена връзка с ИСУН**, с цел постигане на по-голяма координация между дейността на структурите, ангажирани в прилагането на ОПРСР и органите, прилагащи СКФ на ЕС в България.

- **Взети решения на заседания на Комитета за наблюдение (КН) на ПРСР през 2010 г. и предвиждани промени в Програмата през 2011 г.**

През 2010 г. са проведени 2 заседания на Комитета за наблюдение на ОПРСР на **1 юни 2010 г.** и на **09 декември 2010 г.**

На заседанието от **1 юни 2010 г.** е одобрен Годишният доклад за изпълнението на ОПРСР за 2009 г. Споделена е необходимостта от извършване на анализ на ефективността на обявените процедури, както и нуждата от ускоряване на процедурите за прием и обработка на проектите, в т.ч. наличието на прозрачна и ефективна система за разплащане в кратки срокове, за да не се изгуби ефекта на предоставените средства.

От страна на ЕК е идентифициран като проблем при прилагането на ос 4, ролята на общините в местните инициативни рибарски групи (МИРГ), които не трябва да придобиват монопол върху контрола на групата. По отношение на изграждането на системата за управление и контрол, представителите на ЕК са изразили убеждението си, че напредък е постигнат само на равнище Управляващ орган. Отбелязано е, че Одитният орган няма капацитет и не може да изпълнява задълженията си съгласно европейското законодателство. Отново е препоръчано одитните функции да се прехвърлят на Министерство на финансите.

На заседанието от **9 декември 2010 г.** е отбелязан положителният ефект от включването на целия риболовен флот в Плана за приспособяване на риболовното усилие, което определя тяхната допустимост като кандидат-бенефициенти по програмата. Основната препоръка от страна на членовете на КН е насочена към увеличаване на договориранияте и реално изплатените средства по Програмата.

Представителите на ЕК са изразили задоволство по отношение на изграждането на системата за управление и контрол, направената подготовка и отваряне на по-голяма част от мерките, стартирането на схемата за финансов инженеринг, като е изразена препоръка за разширяване на нейните параметри в посока осигуряване работ на лихвата за потенциалните бенефициенти.

- **Статус на междинната оценка**

През декември 2010 г. стартира процедурата по ЗОП за избор на независим оценител за извършване на междинната оценка на ОПРСР. Съгласно изискванията на Регламент 1198/2006 Междинната оценка на ОПРСР трябва да бъде изготвена **до края на месец юни 2011 г.** Във връзка с направените констатации и препоръки в резултат на междинната оценка на ОПРСР, може да възникне необходимостта от ревизия на Оперативната програма.

- **Идентифицирани проблеми при реализирането и управлението на ОПРСР и предприети корективни мерки в периода 1 януари 2010 г. – 31 декември 2010 г.**

Идентифициран проблем: Затруднение в осигуряването на регламентирания размер **частно съфинансиране от страна на кандидатите** за безвъзмездна финансова помощ, което води до невъзможност част от тях да пристъпят към реализиране на своите проекти

Предприети мерки:

С оглед подпомагането на кандидатите за безвъзмездна финансова помощ в тази насока, **УО инициира съвместно с Българска банка за развитие, в рамките на която е създаден Националният гаранционен фонд, създаването на гаранционната схема, която да улесни достъпа до финансиране за малки и средни предприятия /МСП/ от сектор „Рибарство”,** като компенсира липсата на история или достатъчно обезпечение при кандидатстване за кредит, както и да намали риска, поеман от търговските банки в страната, кредитиращи МСП. Със сключеното на 07 декември 2010 г. споразумение за осъществяване на гаранционна дейност по ОПРСР между УО на ОПРСР и Българската банка за развитие е финализиран процесът на стартиране прилагането на гаранционната схема.

- **Статус на процеса по Оценка на съответствието**

На 14.10.2010 г. е утвърден документът „Описание на системата за управление и контрол на ОПРСР”. На **01 ноември 2010 г. ИА ОСЕС излиза с мнение за съответствието на системите за управление и контрол на ОПРСР, съгласно което те съответстват на изискванията на Регламент 1198/2006 и Регламент 498/2007.** Съгласно изготвения през ноември 2010 г. доклад за оценка на съответствието на системите за управление и контрол на ОПРСР Одитният орган не констатира препоръки за коригиращи действия към органите, свързани с прилагането на Оперативната програма. **На 22 декември 2010 г. е получена положителна оценка на съответствието от страна на Генерална дирекция „Морски въпроси и рибарство”, ЕК.**

- **Планирани дейности за 2011 г.**

До средата на 2011 г. УО ще има готовност да отвори за прием на проектни предложения 7 мерки с общ бюджет 20 451 000 евро:

В периода 21-23 март 2011 г. УО на ОПРСР, съвместно с организацията „ФАР-НЕТ”, в качеството ѝ на Европейска мрежа на рибарските групи и Генерална дирекция „Морски въпроси и рибарство”, ЕК, организира в гр. София **общоевропейски семинар** за всички съществуващи и потенциални рибарски групи от страните-членки на ЕС.

С цел запознаване с условията и реда за кандидатстване по Оперативната програма, през 2011 г. УО ще проведе **интензивни информационни кампании** в цялата страна.

- **Проведени изслушвания пред КЕВКЕФ през 2010 г.**

През 2010 г. са проведени две изслушвания на напредъка по програмата пред КЕВКЕФ, съответно на **24.03.2010 г.** и на **20.10.2010 г.** По време на заседанията е обсъдена препоръката на ЕК за прехвърляне на Одитния орган и Сертифициращия орган по ОПРСР – от системата на МЗХ към системата на МФ. Обсъдено е и очакването на УО до края на месец октомври 2010 г. да бъде завършен и изпратен до ЕК Докладът за Оценка на съответствието.

IV. ДРУГИ ПРОГРАМИ И ИНСТРУМЕНТИ, ПРЕДОСТАВЯЩИ ФИНАНСОВА ПОДКРЕПА ЗА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

1. ИНСТРУМЕНТ ШЕНГЕН

За информация относно цели, приоритетни оси, бюджет, структура за управление, бенефициенти по Инструмента Шенген и др.:

- Единния информационен портал, относно обща информация за инструмента:

<http://eufunds.bg/bg/page/19>

- Интернет-страницата на МФ, относно финансовото изпълнение по инструмента:

<http://www.minfin.bg/bg/page/449>

- Годишният доклад на КЕВКЕФ за 2009 г., стр. 110-116 и стр. 163-164:

http://parliament.bg/pub/cW/240ANNUAL_REPORT_2009-final-pdf.pdf

- **Общ напредък за периода 1 януари 2010 г. – 31 декември 2010 г. и кумулативен (от стартиране на дейностите – до 31 декември 2010 г.), в т.ч. физически и финансов прогрес (брой и стойност на сключените договори, извършени плащания и т.н.)**

Съгласно Решение на ЕК № С(2007) 1417 от 04.04.2007 г. и последващите го изменения, са определени следните срокове за усвояване на средствата по Инструмента Шенген:

Краен срок за договаряне: 31 март 2010 г.

Краен срок за изпълнение: 31 декември 2010 г.

Краен срок за плащане: 31 декември 2010 г.

Сключени договори по Инструмент Шенген

Сключените през 2010 г. договори са 60 на приблизителна стойност 49 млн. евро без ДДС. По този начин към крайния срок за договаряне на средства по Инструмента Шенген 31.03.2010 г., успешно са сключени общо 179 договори на стойност 128,96 млн. евро без ДДС, с което са договорени наличните средства по Инструмента Шенген в целия им размер.

От тях:

- 91 договора за доставка на обща стойност 136,421 мил. евро без ДДС
- 13 договора за строителство на стойност 6,431 мил. евро без ДДС
- 7 договора за услуги на стойност 0,771 мил. евро без ДДС
- 68 за техническа помощ (външни оценители) на стойност 0,052 мил. евро без ДДС.

Кумулативният напредък по Инструмента Шенген по данни на МВР от стартирането му до момента може да бъде представен по следния начин:

➤ 2007

Няма сключени договори.

➤ 2008

Сключен е договор за доставка на автомобили с нормална проходимост /200 бр./ на обща стойност 1,84 млн. евро. Това представлява 1,43 % договаряне по Национална индикативна програма 2007 - 2009 на Инструмент Шенген.

➤ **2009**

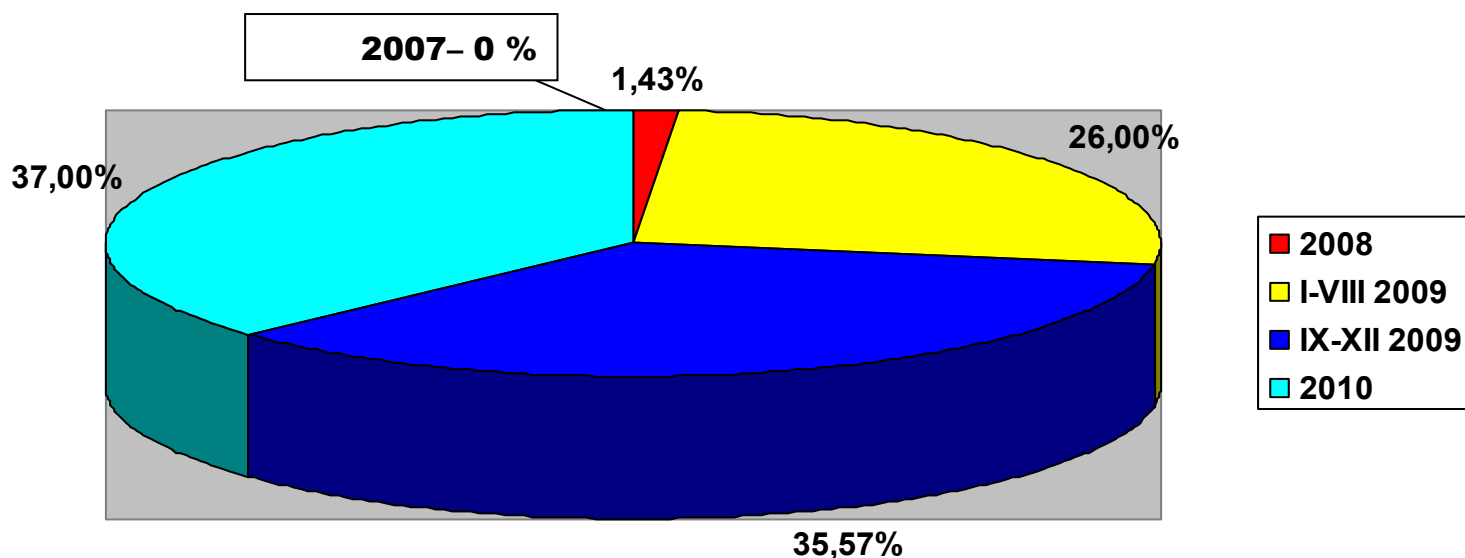
В периода 01.01.2009 г. - 31.08.2009 г. са сключени договори на стойност 31, 59 млн. евро или 24,48 % от НИП 2007-2009, а от месец септември 2009 г. до края на 2009 г. са сключени договори на стойност над 48 млн.евро. Така кумулативният напредък към 31.12.2009 г. достига 119 договора на обща стойност около 81 млн. евро без ДДС, което представлява 63 % от общата сума по Инструмент Шенген.

➤ **2010**

В рамките на удължения срок за контракуване от 01.01.2010 г. до 31.03.2010 г. са сключени 60 договора на приблизителна стойност 49 млн. евро без ДДС или 37 % от общия бюджет на инструмента.

Гореизложената информация е представена графично на кръгова **Диаграма №1** за договарянето на средствата през годините (**в проценти**):

Договаряне по Инструмента Шенген (2007-31.03.2010)

На 08.09.2010 г. е сключен и договърът „Изграждане на интегрирана система за контрол и наблюдение на българо-турска граница и на координационен център” на стойност 10 377 719 евро без ДДС.

В допълнение на финансираните от ЕС средства в частта Шенген в размер на 128,96 млн. евро, българското правителство прие ПМС 17/15.02.2010 г., чрез което осигури допълнителни средства в размер на 14,810 млн. евро без ДДС за реализирането на проекти по Националната Индикативна Програма на Инструмент Шенген, свързани с изпълнението на поетите ангажименти от страна на Република България за присъединяване към Шенгенското пространство.

Общият размер на всички сключени договори в изпълнение на Националната Индикативна Програма 2007-2009 към 31.12.2010 г. възлиза на 143,675 евро без ДДС, което на практика е 100% изпълняемост на целите и мерките по програмата.

Изпълнение на сключените договори

Към 31.12.2010 г. е приключило изпълнението на 169 договора, които изцяло покриват финансовия размер на наличните средства по Инструмента Шенген.

През 2011 г. се очаква да бъдат приключени общо 7 договора, финансирани по ПМС 17/2010 г., 6 от които са в процес на изпълнение поради закъснение от страна на изпълнителите на договорните им задължения и 1 е със срок за изпълнение до декември 2011 г.

В началото на 2011 година ще бъдат прекратени 3 договора на обща стойност 1,109 млн. евро без ДДС, поради неизпълнение на задълженията на изпълнителите.

Финансово изпълнение на Инструмента Шенген

Към крайния срок за изпълнение и разплащане 31.12.2010 г. дирекция „Централно звено за финансиране и договаряне” – МФ е изплатила средства по приключени към 31.12.2010 договори в размер на 129,64 млн. евро без ДДС (252,83 млн. лева). По този начин са изплатени средства, покриващи изцяло финансирането по Инструмента Шенген от ЕК. Размерът на бюджета е завишен със сумата на натрупаната към 31.12.2010 г. лихва по банковите сметки на дирекция "Национален фонд".

Към 31.12.2010 г. дирекция „Централно звено за финансиране и договаряне” към Министерство на финансите е изплатила общо средства по Инструмента Шенген в размер на 132.8 млн. евро без ДДС. Сумата включва и изплатен аванс по договора „Изграждане на интегрирана система българо-турска граница”, финансиран по ПМС 17/2010 г.

Верифициране на разходите по Инструмента Шенген

Органите за управление на средствата по Инструмента Шенген разработиха единни правила за верифициране на разходите, което позволи да се координира целия процес на регионално и национално ниво. Проверките преди верификация на разходите обхващат комплекс от контроли, които се осъществяват на две нива - на ниво бенефициент на 100% от договорите и на ниво Старши програмен ръководител /СПР/ на извадков принцип.

В резултат, бенефициентите са извършили необходимите проверки преди верификация по 62 договора от НИП 2007-2009, за което са представени доклади и контролни листа на СПР. Проверките на ниво СПР също се извършват регулярно. В докладите от проверките по част от проверените договори са разписани препоръки и корективни мерки.

Верифицирането на разходите по Инструмента Шенген се извършва от дирекция ЦЗФД, съвместно със Секретариата на КУНК по утвърден механизъм от КУНК през 2010 г. Към 31.12.2010 г. са верифицирани от дирекция „Централно звено за финансиране и договаряне” и утвърдени от КУНК над 21 млн. евро, в рамките на които са верифицирани разходите по 83 договора.

В процес на верификация са приблизително 40 договора на обща прогнозна стойност над 20 млн. евро. Докладът по сертификация ще бъде представен за утвърждаване на КУНК през месец януари 2011 г.

Останалите разходи по Инструмента Шенген се очаква да бъдат верифицирани в установените срокове, с оглед окончателното им верифициране към 30.06.2011 г.

Мониторингови и одитни дейности

От своя страна дирекция „Международни проекти” – МВР извърши мониторинг по отношение на делегираните функции чрез проверки на място в Междинното звено, с цел

преглед на цялостната документация, свързана с възлагането на обществените поръчки, сключване на договори и разплащане по конкретни договори.

Комитетът за управление, наблюдение и контрол по Инструмента Шенген одобри два доклада по сертификация и декларацията за допустимите разходи, изготвени на база на извършените проверки и ги предостави на Сертифициращия орган - дирекция „Национален фонд” - МФ за сертифициране на верифицираните разходи.

В съответствие с Одитната стратегия и Годишния план на Одитния орган за Инструмента Шенген, в началото на 2010 г. представители на ИА „ОСЕС” - МФ, извършиха одит на договори, финансирани в рамките на Инструмент Шенген. Целта на одита бе да се провери ефективното прилагане и доброто функциониране на системата за управление и контрол на програмата, както и достоверността и допустимостта на извършените разходи при изпълнение на дейностите.

В рамките на одита бяха извършени документални проверки, проверки на място, интервюта и съпоставяне на информацията, получена от различните нива на звената, участващи в процеса на управление и контрол на Инструмента Шенген.

През 2011г. ще продължи провеждането на дейности по мониторинг и оценка на изпълнението на Инструмента Шенген.

Предстои подготовка на окончателен доклад за изпълнението на програмата, който ще бъде предоставен на Европейската комисия през юни 2011г. съобразно изискванията на Решение на ЕК С (2007) 1417.

- **Идентифицирани проблеми при реализирането и управлението на Инструмента и предприети корективни мерки**

Съвместният План за действие на заместник министър - председателят и министър на вътрешните работи и заместник министър - председателят и министър на финансите е изпълнен успешно. Всяките административни и съдебни спорове са разгледани приоритетно от КЗК и ВАС и това дава възможност Възложителят да номинира изпълнители по съответните обществени поръчки.

Възприетият подход за спазване на принципите за прозрачност, лоялна конкуренция и равнопоставеност на участниците в процедурите за възлагане на обществени поръчки и мерките за по-голяма гъвкавост при оценката и класирането на получените оферти намаляват основанията за обжалване.

При изпълнението на дейности по Инструмент Шенген, до настоящия момент не са констатирани и докладвани случаи на нередности и измами със средства на ЕС.

- **Проведени изслушвания пред КЕВКЕФ през 2010 г.**

В рамките на 2010 г. са проведени 2 изслушвания по инструмента Шенген- съответно на 19 май и 10 ноември.

По време на първото изслушване (19.05.2010г.) е предоставена подробна информация за напредъка по Инструмента.

Обърнато е внимание на приетото ПМС № 17/15.02.2010 г. за одобряване финансирането на проекти, свързани с изпълнението на поетите ангажименти от страна на Република България за присъединяване към Шенгенското пространство, с оглед реализиране на предварително планираните дейности по Инструмента Шенген. Отбелязано е, че са осигурени национални средства в размер на 14 809 603 евро (28 965 067 лв.) за финансиране изпълнението на 21 проекта по Националния индикативен план (НИП) за периода 2007 – 2009 г.

Отчетено е също така, че решението на ЕК за удължаване срока за сключването на договори след 31.12.2009 г. (до 31.03.2010 г.), по отношение на дейностите, финансирани по Инструмента Шенген, на практика е компенсирало в максимална степен забавените процедури и е позволило подписването на договори без да се нарушат правата и интересите на участниците.

На второто изслушване (10.11.2010 г.) е очертана институционалната рамка по Инструмента, както и тематичната насоченост на финансирането.

Представен е кумулативният напредък в контракуването от 2007 до края на удължения срок- 31.03.2010 г.

Отчетено е постигането на 100 % договаряне на средствата по Инструмента Шенген, както и фактът, че правителството на Република България е осигурило допълнително общо 28, 632 млн. евро (56 млн. лева) за финансирането на проекти, свързани с поети от страната ангажименти за присъединяване към Шенгенското пространство.

Отбелязано е още, че от 5 ноември 2010 г. функционира Националното бюро „СИРЕНЕ" за връзка с Шенгенската информационна система.

Очертан е в детайли напредъкът в изпълнението на сключените договори, верифицирането и сертифицирането на разходите, както и размерът на разплатените средства.

2. ФИНАНСОВ МЕХАНИЗЪМ НА ЕВРОПЕЙСКОТО ИКОНОМИЧЕСКО ПРОСТРАНСТВО (ФМ на ЕИП)

Акцент в настоящия доклад, както бе и в предходните доклади на Комисията, е поставен върху усвояването на средствата от ЕС в Република България. В тази връзка, въпреки че страните донори (Исландия, Княжество Лихтенщайн и Кралство Норвегия) по Финансовия механизъм на ЕИП не са членки на ЕС, КЕВКЕФ счита за целесъобразно проследяването на процесите и по този източник на финансова подкрепа за насърчаване икономическото и социалното развитие на страната, с оглед отчитане допълняемостта с финансовата подкрепа по линия на СКФ.

За информация относно цели, приоритетни оси, бюджет, структура за управление, бенефициенти по ФМ на ЕИП и др.:

- Интернет-страницата на МОМН: <http://sf.mon.bg/index.php?w=eik-izpulnitelna>
- Годишният доклад на КЕВКЕФ за 2009 г., стр. 116-119 и стр. 164: http://parliament.bg/pub/cW/240ANNUAL_REPORT_2009-final-pdf.pdf

- **Физически и финансов напредък**

Към 31.12.2010 г. реално са изплатени разходи на бенефициенти в размер на 5 302 594 евро. След направен анализ и проверка от Изпълнителната агенция (ИА) и Националното координационно звено (НКЗ) по изпълнение на предвидените дейности и готовността за отчитане на бенефициентите, прогнозната стойност за усвояване до края на 2011 г. и до месец април 2012 г., за удължените проекти възлиза на 14 718 206 евро.

Изпълнението на одобрените проекти по ФМ на ЕИП стартира със закъснение, поради **структурни промени в схемата за управление на програмата в България:**

- Съгласно ПМС № 229 от 20.09.2009 г., § 3, ал.5 за приемане на УПМСНА, дейността във връзка с координацията на изпълнението на програмите и проектите със средствата от Европейския съюз и други донорски програми премина от МФ към администрацията на МС. Функциите на НКЗ по ФМ на ЕИП бяха прехвърлени от дирекция „Управление на средствата от ЕС” в Министерство на финансите на дирекция „Мониторинг на средствата от ЕС” в администрацията на Министерския съвет. Дирекция „Мониторинг на средствата от ЕС” бе определена за Национално координационно звено по ФМ на ЕИП с **Решение на МС № 218/16.04.2010 г.**

В рамките на писмата за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ (Grant offer letter) за проектите по ФМ на ЕИП за България, страните донори поставиха условие за извършване на плащания по програмата. Условието изискваше Изпълнителната агенция да потвърди, че всички тръжни процедури по проектите са успешно проведени и са сключени договори с избраните подизпълнители, преди да бъдат направени плащания по програмата. Това изискване до голяма степен беше блокирало изпълнението на проектите, поради липса на финансов ресурс. За решаването на проблема НКЗ – дирекция „Мониторинг на средствата от ЕС” изготви мотивирано искане до Офиса на ФМ на ЕИП за отпадане на условието, като описа статуса на изпълнение на обществените поръчки по отделните проекти, както и детайлна обосновка за необходимостта от отпускане на средства за изпълнение целите на проектите. В резултат на 25.03.2010 г. Офисът на ФМ взе решение да отпадне предусловието за предоставяне на финансови средства по програмата, което даде възможност да бъдат изплатени авансовите средства по проектите, както и да бъдат възстановени реално направените разходи.

- На основание Решение по т. 33.1 от Протокол № 2 от заседанието на Министерския съвет от 15 януари 2009 г., изменено с Решение по т. 42 от Протокол № 21 от заседанието на Министерски съвет от 28 май 2009 г., Главна дирекция „Структурни фондове и международни образователни програми” (ГД СФМОП) в Министерство на образованието, младежта и науката (МОМН) изпълнява функциите на Изпълнителна агенция (ИА) по Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство (ФМ на ЕИП).

По всички одобрени за финансиране проекти по ФМ на ЕИП има сключени договори за изпълнение със срок на приключване на дейностите 30.04.2011 г. След сериозен анализ от Националното координационно звено и Изпълнителната агенция на ФМ на ЕИП по изпълнение на дейностите от проектите, през месец септември бе поискано удължаване на срока на изпълнение на 12 проекта. Офисът на ФМ на ЕИП подготви критерии за одобрение на искането за удължаване на срока за изпълнение и през месец октомври одобри удължаването на 7 проекта до 30 април 2012 г.

През месец Март 2010 г. Офисът на ФМ на ЕИП обяви, че 62 % от финансираните проекти са рискови и са обект на специално внимание. От общо финансирани 42 проекта по Програмата, в 26 от тях са предвидени СМР, реставрационни и консервационни дейности, които изискват

специфична външна експертиза за осъществяване на технически контрол по изпълняваните дейности. Това наложи екипа на ИА на ФМ на ЕИП да бъде подсилен със строителни експерти от Дирекция „Държавна собственост и обществени поръчки на МОМН, които се включиха към екипите за проверка на място при извършването на контрол по изпълнението на дейностите. Допълнително е подсилена и юридическата експертиза на ИА ФМ на ЕИП.

С оглед на ясното разграничение на функциите на ИА на ФМ на ЕИП от месец август 2010 г. влезе в сила нова структура на Главна дирекция „Структурни фондове и международни образователни програми” (ГД СФМОП) в МОМН. В тази рамка е създаден нов отдел „Външни европейски програми”, чиито функции са изцяло свързани с наблюдението, контрола и отчетността при изпълнението на проекти, финансирани от ФМ на ЕИП.

В допълнение и с цел оптимизиране на процесите по наблюдение, контрол и отчетност по Програмата, ИА на ФМ на ЕИП предприе активни мерки за осигуряване на подходяща външна експертиза от страна на ресорни ведомства, имащи отношение към процеси и процедури във финансираните проекти. Бяха проведени работни срещи с експерти от Министерство на околната среда и водите, Национален институт за недвижимо културно наследство и Агенция по геодезия, картография и кадастър. В резултат през месец Декември 2010 бяха подписани Междуинституционални споразумения с Национален институт за недвижимо културно наследство и Агенция по геодезия, картография и кадастър, което на практика ще подсили специализираната експертиза на ИА на ФМ на ЕИП и ще гарантира качеството на процесите на мониторинг, контрол и отчетност при изпълнение на проектите.

Към 31.12.2010 г. извършените плащания, прегледаните тръжни документи и направените проверки на място по изпълнение на проектите по приоритетни области са обобщени и анализирани.

С писмо от 10 септември 2010 г. Офисът на Финансовия механизъм даде възможност да бъде поискано удължаване на изпълнението на проектите по ФМ на ЕИП. В тази връзка и с оглед на направената оценка на риска, Националното координационно звено внесе искане за удължаване на 11 индивидуални проекти и за Фонда за стипендии. В резултат от направен детайлен преглед, Министерството на външните работи на Кралство Норвегия одобри удължаване на 6 от предложените проекти: BG0012, BG0041, BG0042, BG0050, BG0061 и BG0067, както и на проект BG0008 Техническа помощ. Бенефициентите по проектите и Националното координационно звено потвърдиха пред Офиса на ФМ на ЕИП, че са съгласни с удължаването и поставените условия (фиксиран размер на сумата по ФМ на ЕИП, която може да бъде усвоена в периода 01.05.2011 г. – 30.04.2012 г., както и задължение проектите да бъдат завършени в рамките на удължения срок).

Бяха проведени срещи с бенефициентите с отхвърлени искания за удължаване на периода за изпълнение с цел идентифициране на възможности за приключване на проектите в срок до 30.04.2011 г., като на база на това ще бъде изготвен анализ до Офиса на ФМ на ЕИП. За 3 от проектите беше изразено становище, че ще могат да бъдат приключени в рамките на крайния срок.

На 22.03.2010 г. Офисът на ФМ изпрати списък с 25 проекта, оценени като рискови предвид възможността планираните дейности по проектите да не приключат в рамките на крайния срок за изпълнение по ФМ на ЕИП – 30.04.2010 г. В отговор Националното координационно звено изготви своя оценка, като раздели проектите в 3 основни категории:

- Проекти, за които е налице сериозен риск да не приключат в срок – 5 проекта;

- Проекти, за които при адекватни мерки рискът от неизпълнение може да бъде преодолян – 11 проекта;
- Проекти, за които рискът от неизпълнение е минимален - 9 проекта.

В резултат от направената оценка Националното координационно звено включи 4 допълнителни проекта единият, от които оценен като високо рисков и 3 проекта, за които рискът може да бъде овладян.

*След извършени проверки на място Изпълнителната агенция на ФМ на ЕИП изготви оценка на оценка на риска на изпълняваните проекти. Изпълнителната агенция на ФМ на ЕИП е извършила проверка на всички 42 проекта, които е разделила в категории, в зависимост от степента на риска. Видовете рискове са: **Нисък риск**, при който имаме 60% и повече изпълнение на дейностите по проекта – 30 проекта или 70% от общия брой са определени като такива; **Среден риск**, при който имаме от 40% до 60% изпълнение на дейностите по проекта - 6 проекта или 14% от общия брой са определени като такива; **Висок риск**, при който имаме под 40% изпълнение на дейностите по проекта – 7 проекта или 16% от общия брой са определени като такива; **За прекратяване**, проекти, при които дейностите реално не са стартирали – няма проекти, които да не са стартирали или 0% са определени като такива.*

- **Идентифицирани проблеми при реализирането и управлението на Механизма и предприети корективни мерки в периода 1 януари 2010 г. – 31 декември 2010 г.**

Финализиране на проектите в рамките на крайния срок за изпълнение 30.04.2011 г.

Напредъкът по отношение на укрепването на административния капацитет на ИА на ФМ на ЕИП е както следва:

- За финансиране на дейността на ГД СФМОП са предвидени да се използват средствата от одобрен проект за техническата помощ, предоставени от ФМ на ЕИП, на обща стойност 600 000 лв. Изпълнителната агенция е отправила писмено искане до НКЗ за отпускане на аванс в размер на 20% от предвидената сума по техническата помощ, които позволяват да бъдат изпълнявани предвидените в правилата за управление дейности и функции. Към 12.10.2010 г. има отпуснат транс от Офиса на ФМ по проекта за Техническа помощ и е подписано Междунституционално споразумение с Администрацията на Министерски съвет за оптимално усвояване на получения аванс.
- С променената структура на ГД СФМОП в отдел „Външни европейски програми” са обособени 6 щатни позиции на служебни правоотношения по управление на изпълняваните проекти на ФМ на ЕИП. Към тях с ПМС 203 / 13.09.2010 г. са добавени още 4 броя позиции по трудово правоотношение с цел оптимизиране на процесите по мониторинг, контрол и отчетност на програмата.

- **Планирани дейности за 2011 г.**

Във връзка с навлизането на програмата в нейния заключителен етап и приключването на проектите от първия програмен период, както и свързаното с нова постигане на необходимо качество на отчетната документация, в момента се подготвя провеждането на работен семинар.

Предстои изготвяне на план за мониторинг на място на всички проекти през 2011 г., с цел верифициране на извършените дейности по проектите.

Предстои участие в публични събития, съвместно с Норвежкото посолство, относно представяне на резултатите по проектите.

До 30.04.2011 г. следва да бъдат приключени всички дейности по проектите, които не са с удължен срок на изпълнение, като до края на 2011 г. трябва да бъдат предадени окончателните доклади и да бъдат извършени финалните плащания по проектите

- **Проведени изслушвания пред КЕВКЕФ през 2010 г.**

В рамките на 2010 г. бяха проведени 2 изслушвания за напредъка по ФМ на ЕИП – съответно на **19 май** и **10 ноември**.

На изслушването от 19 май 2010 г. беше акцентирано върху проблемите със съ-финансирането на бенефициентите по НПС, които не са публични институции и забавянето при стартиране изпълнението на ФМ на ЕИП, поради загубата на време при разпределянето на ангажиментите по управлението на Механизма. Внимание беше обърнато и на предстоящите промени в Закона за обществените поръчки и бъдещата синхронизация между този Закон и постановленията на Министерски съвет, уреждащи материята по усвояване на средствата от ЕС.

По време на изслушването на 10 ноември беше докладвано, че през месец март т.г., офисът на ФМ на ЕИП е обявил 62 % от финансираните проекти по Механизма в страната ни за рискови. В резултат на адекватните действия на МОМН, през месец септември т.г., делът на рисковите проекти е сведен под 30 %. Уточнено беше, че проблемът с административния капацитет на Изпълнителната агенция в Министерството вече е разрешен. Към началото на месец ноември 2010 г., са усвоени около 24 % от договорените средства по Механизма, а очакванията са - до края на годината, този показател да достигне 50.

3. НОРВЕЖКА ПРОГРАМА ЗА СЪТРУДНИЧЕСТВО

Както вече бе отбелязано по-горе, акцентът в настоящия доклад е поставен върху усвояването на средствата от ЕС в Република България, както бе и в предходните доклади на Комисията. Аналогично на логиката за проследяване усвояването на средствата по Финансовия механизъм на ЕИП, КЕВКЕФ счита за целесъобразно да следи напредъка и по Норвежката програма за сътрудничество, с оглед отчитане допълняемостта с финансовата подкрепа по линия на СКФ.

За информация относно цели, приоритетни оси, бюджет, структура за управление, бенефициенти по НПС и др.:

- Интернет-страницата на НПС: <http://www.norvegia.bg/>
- Годишният доклад на КЕВКЕФ за 2009 г., стр. 119-121 и стр. 164: http://parliament.bg/pub/cW/240ANNUAL_REPORT_2009-final-pdf.pdf

- **Физически и финансов напредък**

- Одобрени са общо 24 индивидуални проекта на стойност 17 983 354 евро, 16 проекта за подготовка на проекти (на стойност 303 180 евро) и 9 проекта за подкрепа на пътуванията (на стойност 13 466 евро);
- Към 31.12.2010 г. са извършени плащания в размер на 9 593 207 €;
- Получени и одобрени са общо 44 междинни отчета;
- Във връзка с предстоящия краен срок за изпълнение на проектите по Норвежката програма за сътрудничество 30.04.2011 г. Иновация Норвегия е изпратила искане за удължаване на изпълнението до 30.04.2012 г. на общо 5 проекта, като искането е подкрепено и от Националното координационно звено;

- В резултат от направен детайлен преглед, Министерството на външните работи на Кралство Норвегия е одобрило удължаване на 4 от предложените проекти, като е отхвърлено единствено искането за удължаване на проект „Изграждане на вятърни турбини в североизточна България”, изпълняван от Еко – Енерджи 2006 ООД и Norsk Vind Energy AS.
- Подписани са грантови споразумения за всички 24 индивидуални проекти между „Иновация Норвегия” и бенефициентите.

- **Основни предизвикателства**

- Във връзка с изпълнението на проект на Еко Енерджи 2006 ООД за изграждане на вятърен парк в Североизточна България е получено положително становище, под условие от страна на Европейската комисия относно избора на район, в който да бъде изграден вятърния парк. Предприемат се мерки за финализиране на проекта в срок до 30.04.2011 г.;
- Предстои да стартира съдебна процедура срещу СВ Феникс АД – бенефициент по проект „Подготвителни дейности за изграждане на пилотен завод за биогаз” поради неизпълнение на дейностите и отказ на фирмата да преведе средства от полученото авансово плащане по проекта на норвежкия партньор Фондация „Vekst” и/или да възстанови средствата на норвежката страна.
- Фалит на норвежкия партньор Inhom Ltd. по проект „Изграждане на завод за борба с пожарите в България”, което съгласно изразено становище от Иновация Норвегия, няма да се отрази съществено на изпълнението на проекта, който е в заключителна фаза.
- липса на съ-финансиране от страна на бенефициентите, които не са публични институции (средствата за съ-финансиране на проектите на публичните институции са заложили в националния бюджет) ;
- продължителни процедури за провеждане на обществените поръчки.

- **Проведени изслушвания пред КЕВКЕФ през 2010 г.**

В рамките на 2010 г. бяха проведени 2 изслушвания за напредъка по Норвежката програма – съответно на **19 май** и **10 ноември**.

По време на изслушването от 19 май 2010 г. беше акцентирано върху проблемите със съ-финансирането на бенефициентите по НПС, които не са публични институции и забавянето при стартиране изпълнението на ФМ на ЕИП, поради загубата на време при разпределението на ангажиментите по управлението на Механизма. В рамките на изложението си, той обърна внимание и на предстоящите промени в Закона за обществените поръчки и бъдещата синхронизация между този Закон и постановленията на Министерски съвет, уреждащи материята по усвояване на средствата от ЕС.

По време на второто изслушване за напредъка по Норвежката програма (от 10 ноември) беше докладвано, че на практика вече е разплатен почти половината от договорения бюджет по Програмата, като очакванията на изпълнителната власт са – до края на настоящата година, да бъдат усвоени общо около $\frac{3}{4}$ от контракуваните средства.

4. ПРЕХОДЕН ФИНАНСОВ ИНСТРУМЕНТ(ПФИ)

Подробности относно същността и финансовото изпълнение на Инструмента могат да бъдат открити в:

- Интернет-страницата на МФ (<http://www.minfin.bg/bg/page/203>)
- Годишния доклад за усвояването на средствата от ЕС в Република България за 2009 на КЕВКЕФ (стр. 121) http://parliament.bg/pub/cW/240ANNUAL_REPORT_2009-final-pdf.pdf

- **Постигнат напредък по Инструмента**

С Решение на Европейската комисия С (2007)/5277 от 5 ноември 2007 г. се предоставя финансова подкрепа на Република България и Република Румъния за подпомагане на продължаващите нужди от укрепване на административен капацитет в определени области чрез дейности, които не могат да бъдат финансирани от Структурните фондове или политиките за развитие на селските райони.

Общият бюджет на ПФИ за Република България е в размер от **33,294 млн. евро**, в т.ч. **1,806 млн. евро** национално съ-финансиране. Крайният срок за договаряне е изтекъл на 15 декември 2009 г. Част от средствата не са договорени заради отнетата акредитация на Дирекция „Централно звено за финансиране и договаряне” в Министерството на финансите като Изпълнителна агенция по Програма ФАР с решение на Европейската комисия от **23 юли 2008 г.**

Сред основните бенефициенти по ПФИ са Министерството на земеделието и храните, Министерството на правосъдието, Министерството на вътрешните работи, Министерството на околната среда и водите, Министерството на културата, Комисията по финансов надзор, Върховният административен съд, Висшият съдебен съвет и др.

Към крайния срок за договаряне са сключени **73 договори**, на обща стойност от **23,417 млн. евро** (**70,3%** от алокирания ресурс по ПФИ), в т.ч. **22** туининг договори, **31** туининг лайт договори, **19** договори с асистенти на постоянни туининг съветници и **1** договор за техническа помощ.

Периодът за **изпълнение на договорите** е приключил на **15 декември 2010 г.** По данни на Министерството на финансите, **успешно са реализирани всички 73 договори**, като са постигнати заложените задължителни резултати. Не са регистрирани съществени проблеми при изпълнението на туининг-проектите, които да застрашават достигането на заложените в проектите цели. Разплатени са всички договори с асистенти на постоянните туининг съветници. Одобрени са окончателните доклади на 14 туининг и туининг-лайт договори.

Срокът за разплащане приключва на **15 декември 2011 г.** Към **31 декември 2010 г.**, разплатеният ресурс възлиза на **18,049 млн. евро**, което представлява **54,2%** от първоначалния бюджет на ПФИ или **77,1%** от стойността на сключените договори. За сравнение, към **31 декември 2009 г.**, разплатените средства са почти наполовина - **9,538 млн. евро** (**28,6%** от първоначалния бюджет или **40,7%** от стойността на сключените договори). На практика, за отчетния период е постигнат ръст в усвояването от **89,2%**.

Финансов Инструмент	Общо отпуснати средства	Договорени средства	Изплатени средства
ПФИ	33,294	23,417	18,049

Таблица № 17 Финансово изпълнение по ПФИ към **31.12.2010 г.**, по данни на дирекция „Национален фонд” в Министерството на финансите (**в млн. евро**)

- **Проведени изслушвания пред КЕВКЕФ през 2010 г.**

Напредъкът по ПФИ е обсъден пред КЕВКЕФ на два пъти през изминалата година, съответно на заседанията на Комисията от **9 юни 2010 г.** и **8 декември 2010 г.** По време на изслушване пред КЕВКЕФ от месец декември, е докладвана прогноза за постигане на

усвояване, до края на срока за разплащане, от над **90%** от размера на реално договорените средства по ПФИ.

V. ПРЕДПРИСЪЕДИНИТЕЛНИТЕ ПРОГРАМИ НА ЕС КАТО ИЗТОЧНИК НА ФИНАНСОВА ПОДКРЕПА ЗА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Предприсъединителните програми са предназначени да подпомогнат България в социално-икономическата реформа и в подготовката за усвояването на средствата от СКФ на ЕС за програмния период 2007 – 2013 г.

1. ПРОГРАМА ФАР

Подробности относно същността и финансовото изпълнение на Програмата могат да бъдат открити в:

- Интернет-страницата на МФ: <http://www.minfin.bg/bg/page/78>
- Годишния доклад за усвояването на средствата от ЕС в Република България за 2009 на КЕВКЕФ (стр. 123 - 127): http://parliament.bg/pub/cW/240ANNUAL_REPORT_2009-final-pdf.pdf

• Напредък по Програмата

В рамките на 2010 г. са мобилизирани са всички усилия за успешното приключване на Програма ФАР.

Съгласно разпоредбите на съответните Финансови меморандуми/Финансови споразумения, изпълнението на всички проекти по програма ФАР приключи на 30.04.2010 г. На 30.11.2010 г. изтече и периодът за извършване на плащания по проектите по програма ФАР 2006.

На ЕК бяха възстановени изплатените средства по проектите с бенефициент АПИ, оттеглени за финансиране от програмата с Постановление на МС № 259 от 30.10.2009 г.

По данни на дирекция „Национален фонд“ в МФ към 31.12.2010 г. по Финансови меморандуми/споразумения по програма ФАР 1998-2006 са изплатени общо 1 166, 235 млн. евро, които плащания представляват 86, 54 % от стойността на сключените договори по програмата (обща стойност на сключените договори около 1 347, 592 млн. евро) и 66, 42 % от бюджета, определен със съответните Финансови меморандуми/споразумения (общ бюджет приблизително 1 755, 924 млн. евро). От своя страна, договорените средства представляват 76, 75 % от общия бюджет на програмата.

След отчитане на всички разплащания и финансови корекции в изпълнение на поетите ангажименти по програма ФАР 1998-2006 към 31.12.2010 г. се отбелязва сумарен ръст на плащанията в размер на 2, 109 млн. евро спрямо 31.12.2009 г.

Подробна информация за финансовото изпълнение на програмата се съдържа в следната таблица:

ФМ/ФС	Бюджет (млн. евро)			Размер на договорените средства (млн. евро)			Договорено/ Бюджет (Общо) %	Размер на изплатените средства (млн. евро)			Платено/ Договорено (Общо) %	Платено/ Бюджет (Общо) %
	ФАР	НСФ	Общо	ФАР	НСФ	Общо		ФАР	НСФ	Общо		
Финансови меморандуми 1998	138, 195	6, 735	144, 930	135, 913	6, 044	141, 957	97, 95	130, 378	5, 215	135, 593	95, 52	93, 56
Финансови меморандуми 1999	116, 784	14, 588	131, 372	105, 608	6, 270	111, 878	85, 16	99, 593	5, 778	105, 371	94, 18	80, 21
Финансови меморандуми 2000	124, 288	50, 565	174, 853	105, 606	37, 459	143, 065	81, 82	99, 694	35, 796	135, 490	94, 71	77, 49
Финансови меморандуми 2001	112, 593	35, 050	147, 643	97, 508	40, 002	137, 510	93, 14	84, 745	41, 065	125, 810	91, 49	85, 21
Финансови меморандуми 2002	127, 180	37, 215	164, 395	114, 095	39, 783	153, 878	93, 60	95, 438	44, 232	139, 670	90, 77	84, 96
Финансови меморандуми 2003	129, 957	39, 671	169, 628	101, 961	37, 682	139, 643	82, 32	88, 395	33, 669	122, 064	87, 41	71, 96
Финансови меморандуми 2004	214, 795	45, 828	260, 623	184, 626	52, 420	237, 046	90, 95	148, 711	39, 378	188, 089	79, 35	72, 17
Финансови споразумения 2005	231, 125	64, 641	295, 766	176, 996	60, 552	237, 548	80, 32	135, 511	43, 679	179, 190	75, 43	60, 59
Финансови споразумения 2006	212, 408	54, 306	266, 714	36, 338	8, 729	45, 067	16, 90	28, 519	6, 439	34, 958	77, 57	13, 11
ОБЩО	1 407, 325	348, 599	1 755, 924	1 058, 651	288, 941	1 347, 592	76, 75	910, 984	255, 251	1 166, 235	86, 54	66, 42

Таблица № 18 Финансово изпълнение на Програма ФАР по данни на дирекция „Национален фонд“ в МФ към 31.12.2010 г. (в млн. евро)

- **Проведени изслушвания пред КЕВКЕФ през 2010 г.**

В рамките на 2010 г. по Програма ФАР бяха проведени 2 изслушвания по време на редовните заседания на КЕВКЕФ съответно на **9 юни** и **8 декември**.

Бяха дискутирани въпросите за актуалното състояние на програмата и предприетите действия по нейното приключване.

Изразено бе становището, че въпреки отнетата акредитация на Изпълнителните агенции в МФ и МРРБ през 2008 г., реализацията на програмата в Република България може да бъде отчетена като успешна.

2. ПРОГРАМА ИСПА

За информация относно цели, приоритетни оси, бюджет, структура за управление, бенефициенти по програмата и др.:

- Годишният доклад на КЕВКЕФ за 2009 г. – стр. 132:
http://parliament.bg/pub/cW/240ANNUAL_REPORT_2009-final-pdf.pdf
- Интернет-страницата на МРРБ: <http://www.mrrb.government.bg/?lang=bg&do=ispa>
- Интернет-страницата на МОСВ: <http://www.moew.government.bg/>
- Интернет-страницата на МТИТС: <http://www.mtitc.government.bg/page.php?category=167>
- Интернет-страницата на АПИ: <http://www.napi.government.bg/arubrik.php?r=5>

- **Статус и постигнат напредък по Програмата като цяло (по данни на МФ)**

В съответствие със сключените финансови меморандуми по ИСПА/Кохезионен фонд (Регламент 1164/94) **периодът на допустимост на разходите по проектите е 31.12.2010 г.** За всички проекти, одобрени след 2004 г., от страна на ЕК, беше получено **принципно съгласие за удължаване на срока за тяхното завършване** с 1 година - до края на 2011 г., като за проекта за изграждане на втори мост на р. Дунав при Видин-Калафат с 2 години - до края на 2012 г. През 2010 г. българските власти процедираха искания за изменение на Финансовите меморандуми, подписани от ЕК след 2004 г., като за голяма част от проектите, включени в меморандумите, се очаква положителен отговор от ЕК. До получаване на решение на ЕК за удължаване срока на Финансовите меморандуми, Разплащателният орган ще одобрява лимити за извършване на плащания от осигуреното допълнително национално финансиране.

Наред с предприетите стъпки за удължаване на срока по Финансовите меморандуми, през 2010 г. бяха извършени **нормативни промени**, целящи ускоряване изпълнението на проектите по ИСПА – по отношение на процедурите за отчуждаване, облекчаване на процедурите за удължаване на сключени договори по ЗОП за проекти от национално значение и др.

С приетата актуализация на Закона за Държавния бюджет за 2010 г. бяха осигурени **допълнителни национални средства** за проектите, които няма да завършат до края на 2010 г. В тази връзка, за **АМ Люлин е осигурен допълнителен ресурс от Държавния бюджет за 2010 г. в размер на 62,6 млн. лв.**

Финансов напредък за периода 01.01.2010 г. – 31.12.2010 г. и кумулативно от стартирането на Програмата до 31.12.2010 г.

По данни на Министерство на финансите към 31 декември 2010 г. от общо 40-те проекта (11 проекта в сектор „Транспорт”, 25 в сектор „Околна среда” и 4 проекта - хоризонтални мерки), съфинансирани по Кохезионен фонд (Регламент 1164/94), **6 са официално затворени, а за 2 се очаква окончателното плащане от ЕК.** От останалите 32 проекта, 17 са достигнали или са близо до прага за обща стойност на авансовите и междинните плащания, заложен във Финансовите меморандуми, който е 80 или 90 % в зависимост от естеството на Меморандума.

От началото на изпълнението на програма ИСПА до 31.12.2010 г. **общо платените средства** по програмата са на стойност приблизително **1,069 млрд. евро**, от които средствата по Финансови меморандуми (в т. ч. средства от ЕК, национално съфинансиране и заемни средства от Международни финансови институции) възлизат на 1,014 млрд. евро, а средствата от допълнително национално финансиране и друго финансиране (осигурено от бенефициенте, управляващите органи или чрез акт на Министерския съвет) са 55,4 млн. евро.

Всички **изплатени средства** представляват **70 % от договорените средства и 63 % от общия бюджет на програмата (1,692 млрд. евро).** Размерът на изплатените от Финансовите меморандуми средства представлява **75 % от договорените и 66 % от бюджета по Финансовите меморандуми.**

За периода 01.01-31.12.2010 г. общо изплатените средства по програмата достигат **396 млн. евро**, което представлява значително нарастване (1,8 пъти) в сравнение с общо изплатените средства през 2009 г. – приблизително 218 млн. евро. В рамките на десетгодишния период на изпълнение на предприсъединителната програма 1/3 от плащанията са извършени само през последната година.

Стойността на сключените договори от общия бюджет на програма ИСПА/ Кохезионен фонд (Регламент 1164/94) към 31 декември 2010 г. е **1,519 млрд. евро, което представлява 90 % контракувани средства.**

От началото на програмата до 31 декември 2010 г. по програма ИСПА/Кохезионен фонд (Регламент 1164/94) Разплащателният орган е сертифицирал към ЕК разходи на обща стойност 861,9 млн. евро, като получените от ЕК **траншове са на обща стойност над 612 млн. евро.**

Предстоящи действия през 2011 г., удължаване сроковете за допустимост на разходите по Финансовите меморандуми и друга информация

През месец април 2010 г. българските власти получиха **комюнике от ЕК за възможността за удължаване с 1 година на Финансовите меморандуми, подписани от ЕК след 2004 г.** (общо 12 проекта, от които 4 в сектор „Транспорт” и 8 в сектор „Околна среда”), а за проект Дунав мост – с 2 години, или общо 13 проекта.

През 2010 г. към ЕК са процедурани 17 искания за изменение на Финансовите меморандуми, а именно подписаните от Комисията (общо 11 проекта) и от Република България (общо 5 проекта) след 2004 г. меморандуми, както и за изменение на обхвата и стойността на проект Пловдив-Свиленград.

На **7-то заседание на Комитета за наблюдение и контрол** на усвояването на финансовата помощ за България, предоставяна от Кохезионния фонд по Регламент на ЕС 1164/94 (бившата Програма ИСПА), проведено на 9-11 юни 2010 г., е взето решение два от рисковите проекти по програма ИСПА – за *реконструкция и електрификация на железопътната линия Пловдив-Свиленград* и *интегрирания проект за водния сектор на град София* да продължат своето изпълнение след края на 2010 г. по Оперативни програми „Транспорт” и „Околна среда”.

В началото на месец ноември 2010 г. ЕК уведоми българските власти, че за 3 от исканията за изменение на Финансовите меморандуми по проекти Техническа помощ за пътни проекти, Техническа помощ за железопътните проекти и Техническа помощ Видин-София ЕК не е в състояние да даде удължаване на срока на допустимост на разходите след 31.12.2010 г. За останалите 14 се очаква официалното становище/решение на ЕК. Финансовото изражение от положителното решение на Комисията за тези 14 проекта е приблизително 96 млн. евро без заемните средства от международни финансови институции, които също са част от бюджета на съответните Финансови меморандуми.

За проектите, за които ЕК одобри удължение на срока на допустимост на разходите и все още не са достигнали прага за обща стойност на авансовите и междинните плащания, заложен във Финансовите меморандуми (80/90 %), Разплащателният орган ще продължи междинна сертификация и през 2011 г. Несертифицираните разходи за проектите, приключващи на 31.12.2010 г., ще бъдат включени в окончателните сертификати към ЕК, които Разплащателният орган ще представи не по-късно от 30.06.2011 г.

- Статус и постигнат напредък по Програмата по сектори и отговорни структури (по данни на МОСВ, МРРБ, МТИТС)

Проекти в сектор „Околна среда”, управлявани от МОСВ:

По данни, предоставени от МОСВ, към 31 декември 2010 г. са сключени договори на стойност 545,6 млн. евро и са извършени плащания на стойност 341,6 млн. евро, което представлява 62,6 % от стойността на сключените договори.

➤ Подготовка на проекти:

Към 31 декември 2010 е приключила подготовката на редица инфраструктурни проекти, които следва да получат финансиране по ОПОС. Очаква се бенефициентите на долу изброените подготвени проекти да кандидатстват за финансиране от ОПОС в началото на 2011 г.:

Сектор води: Приключи подготовката на формуляри за кандидатстване за следните общини: Ловеч, Монтана, Севлиево, Кърджали, Ямбол, Велико Търново, Благоевград, Горна Оряховица, Долна Оряховица и Лясковец.

Сектор отпадъци: Приключи подготовката на формуляри за изграждане на системи за управление на отпадъците за регионите Стара Загора, Луковит и Костенец.

През първата половина на 2011 г. предстои приключването и подготовката на долуизброените инфраструктурни проекти:

Сектор води: За общините Асеновград, Гоце Делчев, Банско, Перник, Видин, Пловдив и Добрич.

Сектор отпадъци: За изграждане на системи за управление на отпадъците за региони Бяла, Варна, Левски и Велико Търново.

За закриване на 14 стари сметища за финансиране от държавния бюджет ще приключи подготовката на проекти в населените места Берковица, Лом, Севлиево, Дряново, Русе, Сливо поле, Иваново и Созопол, разположени в регионите Монтана, Русе, Севлиево, Созопол.

➤ Изпълнение на проекти:

Продължава изпълнението на следните проекти по КФ (Регламент 1164/94) на фаза строителство:

- „Интегриран проект за водния сектор на град София”;
- „Изграждане на сероочистващи инсталации за блокове 5 и 6 на ТЕЦ „Марица Изток 2” ЕАД, България”;
- „Събиране и пречистване на отпадъчните води на гр. Пазарджик”;
- „Изграждане на пречиствателна станция за отпадни води – гр. Търговище”;
- „Интегриран воден проект – гр. Смолян”;
- „Интегрирано управление на водите на град Балчик”;
- „Подобрения във водния цикъл на гр. Шумен”;
- „Регионален център за управление на отпадъците - гр. Кърджали”;
- „Интегриран проект за водния сектор в град Сливен”.

През 2010 г. в експлоатация са въведени ПСОВ в градовете Ловеч, Балчик, Попово, Кюстендил, както и ВиК мрежите на Кюстендил, Варна и Горна Оряховица.

В значителна степен са завършени строително-монтажните работи и **предстои въвеждането в експлоатация до средата на 2011 г.** на следните обекти: ВиК мрежа на гр. Търговище; ПСОВ – Сливен; ПСОВ – Кубратово, София; ВиК мрежата на гр. Шумен; ВиК мрежата на кв. Ивайло, гр. Пазарджик; ВиК мрежата на гр. Смолян; ПСОВ – Варна; Последен компонент от ВиК мрежата на гр. Г. Оряховица.

➤ **Предприети стъпки за искане удължаване на срока на допустимост на разходите**
Към ЕК са изпратени искания за удължаване на срока на Финансовите споразумения за следните проекти:

- „Интегриран проект за водния сектор на град **София**”;
- „Изграждане на сероочистващи инсталации на блокове 5 и 6 на **ТЕЦ „Марица изток 2”** ЕАД;
- „Интегриран проект за водния сектор в град **Кюстендил**”;
- „Интегриран проект за водния цикъл на град **Сливен**”;
- „Техническа помощ за институционално укрепване и подготовка на проекти по програма ИСПА и Кохезионен фонд в областта на сектор води и отпадъци в България”;
- „Техническа помощ за подготовка на проекти в сектор Околна среда”;
- „Интегриран проект за управление на водите на гр. **Смолян**”;
- „Интегриран проект за управление на водния цикъл – **Варна**”;
- „Подобрения във водния цикъл на **Шумен**, България”;
- „Интегрирано управление на водите на гр. **Балчик**”.

Удължаване на периода за допустимост на разходите на горепосочените проекти ще позволи завършването им в значителна степен през 2011, както и възстановяване на разходите по тези проекти от ЕК. По предварителни индикации на ЕК се очаква да бъде удължен срокът за допустимост на разходите по интегрираните проекти за управление на водите на градовете **София, Кюстендил, Сливен, Смолян и Варна.**

➤ **Оптимистичен, реалистичен и песимистичен сценарии за усвояването на средствата до приключването на програма ИСПА**

Във връзка с приключването на програма ИСПА и различният етап на реализация на проектите в сектор „Околна среда”, МОСВ в качеството на УО по Кохезионен фонд (Регламент 1164/94)/ИСПА е разработило песимистичен, оптимистичен и реалистичен сценарии за размера на средствата, който няма да бъде усвоен.

При **песимистичния вариант** (без удължаване на нито един Финансов меморандум) – неусвоените средства се очаква да бъдат от порядъка на **160,8 млн. евро.**

Оптимистичният вариант (при удължаване на срока по всички Финансови меморандуми, за които са изпратени искания за удължаване) е с финансово изражение от **81,1 млн. евро** неусвоени средства.

При **реалистичния вариант** (удължаване допустимостта на разходите на Финансовите меморандуми, за които има индикация от страна на ЕК, че ще бъдат удължени) неусвоените средства се очаква да бъдат от порядъка на **139,6 млн. евро**.

Независимо от представените по-горе сценарии, приключването на ангажиментите по проектите ще бъде извършено със **средства от държавния бюджет**. В тази връзка, в Държавния бюджет за 2011 г. са предвидени 231 520 780 лева (около **118,4 млн. евро**), за финансиране на проектите.

Проекти в сектор „Околна среда”, управлявани от МРРБ:

По ИСПА мерките (проекти на стойност по Финансови меморандуми - 132,7 млн. евро), управлявани от дирекция „Европейски инфраструктурни проекти” в МРРБ, по данни на министерството, към 31 декември 2010 г. са разплатени общо **117 млн. евро**, което представлява **84 %** от стойността на договорените средства. Проектите са с висока степен на реализация, с изключение на интегрирания воден проект на гр. Русе, при който поради забавяне в изпълнението на част от компонентите (за изграждане на канализация и ПСОВ), през месец юли 2010 г. е поискано удължаване на финансовия меморандум за Русе до края на 2011 г. Очаква се решението на ЕК.

- **Проект „Изграждане на Пречиствателни станции за отпадъчни води (ПСОВ) в басейна на р. Марица - Стара Загора, Димитровград и Хасково”, ИСПА мярка 2000/BG/16/P/PE/003, обща стойност на проекта - 64,9 млн. евро**

Всички компоненти по проект „Марица” са завършени до 31.12.2010 г. с изключение на компонент „Канализация на левия бряг на р. Марица в Димитровград”, който завършва на 31 януари 2011 г. Усвоените средства по проекта са в размер на **56,3 млн. евро**, което представлява **95 %** усвояемост.

Общото физическо изпълнение на трите ПСОВ е завършено на 100 %, като ПСОВ Димитровград е **въведена в експлоатация** на 17 декември 2010 г. Предстои въвеждането в експлоатация (след тестване на съоръженията) на ПСОВ Стара Загора (в края на месец януари 2011 г.) и ПСОВ Хасково (месец февруари 2011 г.).

В рамките на **допълнителни компоненти**, които се финансират по проект „Марица”, са рехабилитацията и реконструкцията на водопроводната и канализационната мрежа на левия бряг на р. Марица в Димитровград. По отношение на компонента за рехабилитация и разширяване на **водопроводната мрежа** на левия бряг на р. Марица, е отчетено 100 % изпълнение, като на 17 декември 2010 г. е получено разрешение за ползване. Общият среден физически напредък по проекта за рехабилитация на **канализационната мрежа** на левия бряг на р. Марица към 31 декември 2010 г. е 87 %. Основна причина за наблюдаваното закъснение в изпълнението на проекта е прекратяването на договора с избрания изпълнител и обявяването на нова процедура за възлагане на обществена поръчка. Договорът за строителство с новия изпълнител е сключен през август 2010 г., като строителните работи следва да приключат в края на месец януари 2011 г. Вследствие на решение на ЕК (ноември 2010 г.) за разрешаване на споровете по правилата на FIDIC, са отхвърлени всички искове на изпълнителя.

- **Интегриран воден проект за гр. Бургас, ИСПА мярка 2005/BG/16/P/PE/003, обща стойност на проекта – 21 млн. евро**

Интегрираният воден проект – Бургас е изцяло завършен и въведен в експлоатация към 30 ноември 2010 г. Уسوените средства по проекта са в размер на 20,8 млн. евро, което представлява **98 %** усвояемост.

- **Интегриран воден проект в гр. Русе, ИСПА мярка 2005/BG/16/P/PE/004, обща стойност на проекта – 46,8 млн. евро.**

Към 31 декември 2010 г. усвоените средства по проекта са в размер на приблизително 40 млн. евро или **69 %**.

Лот 1 „Рехабилитация и разширение на водоснабдителната мрежа” от проекта е изпълнен на 100 % и въведен в експлоатация на 29 декември 2010 г.

По отношение на Лот 2 „Рехабилитация и разширение на канализационната мрежа” средният физически напредък е 59 %. Почти завършено е изграждането на нова ПСОВ и спомагателни съоръжения – 97 %. Поради сериозните обективни причини за забавяне на изпълнението по рисковите компоненти: Лот 2 – канализация и ПСОВ – Русе, УО по Кохезионен фонд (Регламент 1164/94) - Дирекция „Европейски инфраструктурни проекти” в МРРБ е изпратила през месец юли 2010 г. **аргументирано искане с подкрепящи документи за удължаване на Финансовия меморандум за Русе до края на 2011 г.**, като все още не е получено решението на ЕК за удължаване на Финансовия меморандум.

Проекти в сектор „Транспорт”, управлявани от МТИТС

Основните големи инфраструктурни проекти по Програма ИСПА/Кохезионен фонд (Регламент 1164/94) в сектора, управлявани през изминалата година от страна на Министерството на транспорта, информационните технологии и съобщенията са:

- **Проект 2004/BG/16/P/PT/005 „Строителство на втори мост над река Дунав при Видин - Калафат”** - договорени са средства в размер на **183,4 млн. евро**. Изплатеният ресурс, от старта на проекта - до 31 декември 2010 г., е **115,75 млн. евро (63,1% финансово изпълнение на договорите)**. Крайният срок за допустимост на разходите, съгласно подаденото към ЕК предложение за изменение на Финансовия меморандум, е **31 декември 2012 г.** Управляващият орган е прогнозировал пълно усвояване на безвъзмездната финансова помощ по проекта до **31 декември 2012 г.** Предложението за изменение на Финансовия меморандум е представено пред ЕК на **15 ноември 2010 г.** Коментари за неговото допълнение са получени по електронна поща на **21 декември 2010 г.** и Управляващият орган планира да ги отрази до края на месец януари 2011 г. Очаква се одобрението на искането от страна на ЕК в началото на настоящата година, когато ще бъде направено и удължаването на двата финансови договори с Европейската инвестиционна банка;
- **Проект 2001/BG/16/P/PT/003 „Реконструкция и електрификация на железопътната линия Пловдив - Свиленград”** – договорени са средства в размер на **228,8 млн. евро**. Изплатеният ресурс, от старта на проекта - до 31 декември 2010 г., е **162,2 млн. евро (70,9 % финансово изпълнение на договорите)**. Крайният срок за допустимост на разходите е **31.12.2010 г.** и той няма да бъде удължен от страна на ЕК. Стратегията за завършването на проекта се базира на прехвърляне на дейности от обхвата на бившата Програма ИСПА към

ОПТ, с цел приключване и постигане целите на проекта със средства от Оперативната програма посредством: 1) Промяна в обхвата на Финансовия меморандум по бившата Програма ИСПА - изпратено е мотивираното предложение до ЕК на **15 ноември 2010 г.** и се очаква одобрението му в началото на 2011 г.; 2) Дефиниране обхват на дейностите за изпълнение по ОПТ и осигуряване на съответното финансиране - Апликационната форма за новия проект е изпратена на **1 декември 2010 г.** до ЕК. С електронно съобщение от **14 декември 2010 г.**, УО е уведомен, че Апликационната форма е приета като допустима за разглеждане. Очаква се одобрението ѝ и по същество в началото на 2011 г.; 3) Удължени са двата финансови договори по проекта с Европейската инвестиционна банка до края на 2012 г. и е прецизиран техният обхват, предвид разделянето на изпълнението на проекта между бившата Програма ИСПА и ОПТ. С промяната в обхвата на Финансовия меморандум ще се постигне пълно усвояване на средствата по проекта от бившата Програма ИСПА към 31 декември 2010 г. То ще бъде признато за допустимо, при условие че българската страна постигне функционална завършеност на участъците по Фаза 1 и Фаза 2 (до Димитровград) до края на 2011 г.;

- **Проект 2001/BG/16/P/PT/004.01 „Строителство на автомагистрала „Люлин“: Софийски околновръстен път – пътен възел Даскалово”** - договорени са средства в размер на **191,48 млн. евро**. Изплатеният ресурс, от старта на проекта - до 31 декември 2010 г., е **179,81 млн. евро**, от който 32 млн. евро от бюджета на Агенция „Пътна инфраструктура” (**93,9%** финансово изпълнение на договорите). Крайният срок за допустимост на разходите е **31 декември 2010 г.** По проекта няма да има удължаване на периода за разплащане. На **22 юли 2010 г.** е подписано допълнително споразумение № 3 към договора с Изпълнителя (МАРА/Ченгиз). Клаузите на споразумението предвиждат усвояване на средствата от безвъзмездното финансиране по бившата Програма ИСПА до края на 2010 г. Предприети са и се изпълняват редица мерки за ускоряване темпа на извършване на строителните работи. Окончателното приключване и пускането на целия проект в експлоатация е планирано за месец **май 2011 г.** В резултат от усилията на правителството, през 2010 г. е постигнат значителен ръст в темповете на строителство по проекта и е преодолян сериозният риск за неговото неизпълнение, като до края на 2010 г. на практика е завършена съществена част от строителните работи.

Освен горепосочените големи инфраструктурни проекти, Министерството на транспорта, информационните технологии и съобщенията отговаря за проекти и по **още седем Финансови меморандуми по Програма ИСПА/Кохезионен фонд (Регламент 1164/94) в сектор „Транспорт”**.

- **Проведени изслушвания пред КЕВКЕФ през 2010 г.**

През 2010 г. бяха проведени по 2 изслушвания на УО по Кохезионен фонд (Регламент 1164/94)/ИСПА – МОСВ, МРРБ, МТИТС, както и 2 обобщаващи

Изслушване на МОСВ за напредъка по управляваните проекти по програма ИСПА в сектор „Околна среда” – 21 април 2010 г. и 13 октомври 2010 г.:

Изслушване от 21 април 2010 г.

При представяне на актуалното състояние на проектите по Програма ИСПА/Кохезионен фонд (Регламент 1164/94) в сектор „Околна среда”, беше отчетен значителен напредък в усвояемостта на средствата по сключените договори (42 % към месец април 2010 г.) в сравнение със средата на 2009 г. (37 % към 31 юли 2009 г.). Предприети са редица мерки за минимизиране необходимостта от осигуряване на средства от националния бюджет за

довършване на проектите, в т.ч. оптимизиране структурата на УО по програмата и подобряване качеството на изпълнение на сключените договори. Наложени са бързи темпове за обработване на документацията, с оглед осигуряване ритмичност в плащанията по договорите.

По отношение на рисковия проект за изграждане на сероочистващи инсталации на блокове 5 и 6 на ТЕЦ „Марица-Изток 2” ЕАД, ЕК временно е преустановила плащанията, поради текуща проверка на процедурата.

Предварителната оценка (в най-песимистичния сценарий) на МОСВ относно размера на средствата, които ще бъдат загубени по програма ИСПА в сектор „Околна среда” (проектите, управлявани от МОСВ), ако не бъде получено одобрение от страна на ЕК на искането за удължаване на сроковете по меморандумите, възлиза приблизително на 147 млн. евро.

Изслушване от 13 октомври 2010 г.

Към 1 октомври 2010 г. е изплатена около 49,5 % от стойността на сключените договори по ИСПА проектите, управлявани от МОСВ.

Във връзка с изпратените до ЕК искания за удължаване на финансовите споразумения по проектите, одобрени от ЕК след 2004 г. (както и за тези, одобрени в края на декември 2003 г. и подписани от българска страна в началото на 2004 г.), беше докладвано, че българските власти очакват положително решение от страна на ЕК. МОСВ е очертало оптимистичен, реалистичен и песимистичен сценарии за усвояването на средствата до приключването на програмата.

Изслушване на МРРБ за напредъка по управляваните проекти по програма ИСПА в сектор „Околна среда” – 28 април 2010 г. и 24 ноември 2010 г.:

Изслушване от 28 април 2010 г.

По време на изслушването беше представена актуална информация относно текущата ситуация и предстоящите стъпки при управлението на трите проекта по Програма ИСПА/Кохезионен фонд (Регламент 1164/94) в сектор „Околна среда”, за които отговаря МРРБ. **Интегрираният воден проект за гр. Бургас** беше окачествен като най-успешен с приключили строителни дейности и предстоящо въвеждане в експлоатация. Като основна причина за наблюдаваното забавяне при изпълнението на проекта за **рехабилитация и разширяване на канализационната мрежа на левия бряг на р. Марица в гр. Димитровград** беше посочено прекратяването на договора с избрания изпълнител и необходимостта от провеждане на нова обществена поръчка за избор на изпълнител. Налице са проблеми и с **Интегрирания воден проект за гр. Русе** по отношение на рехабилитацията и разширението на канализационната мрежа, като МРРБ полага сериозни усилия за успешното реализиране на проекта, което е видно и от факта, че към месец септември 2009 г., по Лот 2 (Рехабилитация и разширение на канализационната мрежа) средният физически напредък е около 3%, а към датата на изслушването – вече достига 35%.

Изслушване от 24 ноември 2010 г.

В качеството си на УО по Програма ИСПА/Кохезионен фонд (Регламент 1164/94) в сектор „Околна среда”, МРРБ, представи **основните проблемни области** по управляваните три проекта. По отношение на отчетеното и при предходното изслушване забавяне в реализацията на **проекта за канализационната мрежа на левия бряг на град Димитровград**, е все още налице, тъй като след тежки тръжни процедури договорът с новия

изпълнител е сключен през месец август 2010 г. Очакваният срок за завършване на проекта е месец януари 2011 г., когато ще е изтекъл Финансовият меморандум по програмата. В тази връзка, МРРБ очаква през 2011 г. да останат за разплащане **със средства от държавния бюджет около 45 хил. евро**, които са предвидени в бюджета и обектите ще бъдат въведени в експлоатация. С оглед преодоляване на забавянето в изпълнението на два рисков компонента (кейовата стена и довеждащия колектор) от **Интегрирания воден проект за гр. Русе**, МРРБ е представило искане за удължаване на сроковете по проекта с една година. При одобрение от страна на ЕК, ще се предотврати загубата на финансов ресурс в размер на 10 млн. евро, който в противен случай ще трябва да бъде осигурен от държавния бюджет през 2011 г., за да се довърши водния цикъл на града. При положително становище от страна на ЕС, натоварване на държавния бюджет ще има само за 2012 г. предвид окончателните плащания.

Беше отчетено, че **Интегрирания воден проект за гр. Бургас** е изцяло завършен и в края на месец ноември 2010 г. е официалното въвеждане в експлоатация. Финалното плащане по проекта, в размер на 50 хил. евро, което ще се извърши през 2011 г., е осигурено от Министерството на финансите.

До края на 2010 г. прогнозите на МРРБ са трите проекта по бившата Програма ИСПА, с малки изключения, да бъдат приключени и средствата по тях да бъдат усвоени успешно.

Изслушване на МТИТС за напредъка по управляваните проекти по програма ИСПА в сектор „Транспорт” – 12 май 2010 г. и 1 декември 2010 г.:

Изслушване от 12 май 2010 г.

По отношение на текущата ситуация и предстоящите стъпки при управлението на проектите по Програма ИСПА/Кохезионен фонд (Регламент 1164/94) в сектор „Транспорт”, акцент е поставен върху състоянието на трите големи проекти: **„Строителство на втори мост над р. Дунав при Видин – Калафат”**; **„Реконструкция и електрификация на железопътната линия Пловдив – Свиленград”** и **„Строителство на АМ Люлин: Софийски околоръстен път – пътен възел Даскалово”**. Към датата на изслушването е в процес на изготвяне искане до ЕК за удължаване на срока на допустимост на разходите по част от проектите. По отношение на АМ Люлин е отчетено, че Междинното звено по проекта - АПИ провежда преговори с изпълнителя и инженера на проекта за подписването на допълнително споразумение към договора (адендум), за завършване на съществена част от строителните работи до месец декември 2010 г. и окончателно приключване на строителните работи и пускане на целия проект до 31 май 2011 г., което да позволи представянето на финален доклад по проекта пред ЕК до края на месец юни 2011 г.

Изслушване от 1 декември 2010 г.

По време на изслушването за статуса на управлението на проектите по Програма ИСПА/Кохезионен фонд (Регламент 1164/94) в сектор „Транспорт”, са очертани ключовите моменти по трите големи инфраструктурни проекти по програмата. Потвърдено е планираното завършване на АМ Люлин през месец май 2011 г. По проекта за жп линията Пловдив – Свиленград е отчетено, че няма да бъде удължен срокът на Финансовия меморандум по бившата Програма ИСПА, поради което стратегията за завършването на проекта се базира на прехвърляне на дейности от обхвата на бившата Програма ИСПА към ОПТ. Що се отнася до проекта за строителство на втори мост над р. Дунав при Видин – Калафат, срокът на Финансовия меморандум по бившата Програма ИСПА ще бъде удължен до 31 декември 2012 г.

3. ПРОГРАМА САПАРД

За информация относно цели, приоритетни оси, бюджет, структура за управление, бенефициенти по програмата и др.:

- Официалната интернет-страница на програмата www.dfz.bg
- Единния информационен портал за Структурните фондове на ЕС в Република България www.eufunds.bg
- Годишния доклад за усвояването на средствата от ЕС в Република България за 2009 на КЕВКЕФ (стр. 137 и следващи) http://parliament.bg/pub/cW/240ANNUAL_REPORT_2009-final-pdf.pdf

- **Обобщена информация за резултатите от прилагането на Програма САПАРД в Република България**

За целия период (2001 – 2009 г.) на прилагане на програма САПАРД са **одобри и договорирани общо 3 509 проекта**, като **общата стойност на субсидията е в размер на 724 098 001.53 евро**.

Към 31.12.2009 г. по програма САПАРД са **платени** всички коректно изпълнени, реализирани в определения срок и отговарящи на заложените изисквания и процедури, общо **2 602 проекта**. **Усвоеният ресурс** по програмата е в размер на **450 457 442.90 евро**.

Размерът на неусвоените средства не може да бъде определен на този етап, защото предстои уравниване на сметки за 2008 г. и 2009 г. по програмата.

- **Дейности по приключване на Програмата в периода 1 януари 2010 г. – 31 декември 2010 г. и предстоящи стъпки през 2011 г.**

Информация за развитието по темата за разследваните проекти (28 на брой), които към 31 декември 2009 г. останаха неразплатени със средства от бюджета на Програмата, поради текущите проверки

От тях са платени три проекта на обща стойност 1 322 893.04 евро, със средства на ДФ „Земеделие”, съгласно издадени съдебни решения в полза на бенефициенти по Програмата;

Неразплатените проекти по програма САПАРД са 25 броя, като общата субсидия по тези инвестиции е в размер на 10 665 509.27 евро, поради извършвани текущи проверки от страна на компетентните органи. Понастоящем по четири от проектите е постъпила информация за приключване на случаите от страна на разследващите органи, въз основа на което Агенция САПАРД е възобновила обработката на подадените заявки за плащане. Същите ще бъдат финализирани, съгласно акредитираните правила и процедури на Агенция САПАРД.

Финансовата корекция от края на месец септември 2010 г. , наложена от ЕК:

С писмо от 24.09.2010 г. на Европейската комисия, относно уравниване на сметките на Агенция САПАРД за 2007 г., Р. България е информирана за размера на определената като недопустима за възстановяване от Общността сума по Програмата, възлизаща на 6 451 292,03 евро, на основание неосигуряването на навременното предоставяне на безвъзмездна финансова помощ от Агенцията към крайните бенефициенти.

От своя страна ДФ „Земеделие” е предоставил на Националния ръководител, Министерство на финансите, позицията си по процедура за уравниване на сметки за 2007 г. на Агенция САПАРД,

съгласно която стойността на финансовата корекция е в размер на 1 622 746,21 евро. Същата е подкрепена с информация за всеки бенефициент в електронен вид и копия на документи, приложени към подадените заявки за плащане, отразяващи изложената информация.

Заведени дела срещу Държавен фонд „Земеделие” от бенефициенти по проекти, включени в книгата на длъжниците и произтичащите финансови последици:

Към 31.12.2010 г. се водят 41 дела, по които ДФ „Земеделие” е ищец и 59, по които ДФ „Земеделие” е ответник. На основание чл. 71 от Гражданския процесуален кодекс, по водене на делата се събират държавни такси върху цената на иска и разноски за производството. ДФ „Земеделие” заплаща държавна такса в размер на 4% от стойността на иска, когато е ищец, а когато обжалва решение на първоинстанционния съд – 2 % от стойността на въззивната претенция. Разноските по производството се определят за всеки конкретен случай, като най-често тези разноски са за депозит за вещи лица относно изготвянето на съдебни експертизи.

Основни дейности на Агенция САПАРД в периода на мониторинг по Програмата /2010 – 2014г./, включително 01.01.2010 г. – 31.12.2010 г.:

Към настоящия момент Агенция САПАРД извършва мониторинг, в рамките на пет годишен период / до 2014 г. / по субсидирани проекти, включващ:

- Извършване на проверки на място след плащане от Регионално Разплащателни Агенции /РРА/ и сектор „Изпълнение на мерките” /СИМ/, отдел „Европейско финансиране, с цел упражняване на постоянен контрол за целевото използване на инвестицията.
- Осъществяване на контрол по изпълнението на поетото задължение от бенефициента – в рамките на 5 год. да застрахова активите предмет на инвестицията, включващ:
 - Поддържане на регистър на застрахователните полици;
 - Обработка на подновените застрахователни полици за всички активи по платени проекти.
- Събиране на информация и докладване и регистриране на нередности, в случай на установени нарушения по изплатените проекти.
- Обработка на постъпващи запитвания, както от ползватели на помощ по програма САПАРД, така и от вътрешни звена на ДФ „Земеделие” и външни институции /Европейска комисия, ОЛАФ, Национален фонд, ОСЕС, МЗХ, Прокуратура на РБ, МВР, ДАНС и други/.

Успоредно с това отдел „Европейско финансиране” в ДФЗ обработва подадените 97 заявки за плащане за трета агроекологична година по мярка 11 „Развитие на селскостопански дейности, целящи опазване на околната среда”.

Във връзка с уравниване на сметки за 2007г., 2008г. и 2009г., отдел „Европейско финансиране” е извършил преглед, анализ и сканиране на документи по общо платените 988 проекта, въз основа на който са изготвени изчерпателни справки /по образец / до Сертифициращия орган и Националния ръководител по Програмата и Европейската комисия.

• Проведени изслушвания пред КЕВКЕФ през 2010 г.

Изслушванията са проведени на 24.03.2010 г. и 20.10.2010 г. Оповестено е, че на основание окончателните становища по извършените допълнителни проверки е възобновена обработката на подадените заявки за плащане по редовните проекти. Министърът на земеделието и храните оповести, че Държавен фонд „Земеделие” възнамерява да оспори размера на наложената финансова корекция от страна на Европейската комисия в края на месец септември 2010 по установения ред. Той уведоми, че Фондът вече е комуникирал с Министерството на финансите позицията си по казуса и информира КЕВКЕФ, че реалният размер на корекцията е около 1,6 млн. евро, а не както е посочено от страна на Комисията – приблизително 6,5 млн. евро.

VI. Инструментът LOTNAR и ИСУН

1. Инструментът LOTNAR

ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ОП КЪМ 31.12.2010 г. (ЕВРО)

ОП	Договорени средства - ЕС			Верифицирани разходи -ЕС			Сертифицирани пред ЕК разходи - ЕС														
	Общо към 31.12.2010	% на изпълнение от бюджета	Прогноза към 30.12.2010	Общо към 31.12.2010	% на изпълнение от бюджета	Прогноза към 30.12.2010	Общо към 31.12.2010	% на изпълнение от бюджета	Прогноза към 30.12.2010												
Финансиране от ЕС																					
ОП*	1 624 479 623	32%	653 414 059	79 844 561	5%	179 902 646	72 752 829	4%	114 969 241	7%											63%
ОПОС	1 466 425 481	27%	707 637 263	45 706 179	3%	238 113 065	15 681 946	1%	124 506 447	8%											13%
ОППР	1 361 083 545	53%	748 108 531	117 285 267	9%	292 175 809	99 526 189	7%	173 430 774	13%											57%
ОП РКБИ	987 883 219	31%	489 301 534	179 271 431	18%	211 501 753	171 104 375	17%	47 874 791	5%											357%
ОППП	48 296 513	25%	14 368 956	3 487 733	7%	6 538 906	2 477 236	5%	3 351 276	7%											74%
ОП РЧР	1 031 789 139	47%	534 212 094	59 887 651	6%	233 716 055	16 327 909	2%	155 336 014	15%											11%
ОПАК**	153 670 724	46%	87 690 322	31 964 054	21%	71 610 193	26 782 413	17%	45 380 918	30%											59%
ОБЩО	6 673 628 244	38%	3 234 732 759	517 446 878	7.8%	1 233 558 425	404 652 897	6.1%	664 849 461	10%											61%

* Отчитат се само разходи, извършени от бенефициентите, които могат да бъдат сертифицирани и са платени от УО. В разходите, сертифицирани пред ЕК са включени и разходи, платени с частни средства, което води до по голямата стойност на сертифицираните разходи.

Таблица № 19 Изпълнение на ОП и прогнозите по Инструмента LOTNAR към 31.12.2010 г. (в евро), по официални данни от екипа на министъра по управление на средствата от ЕС

Изпълнение на прогнозите по Инструмента LOTNAR за 2010 г.

Основната цел на Инструмента LOTNAR е да предоставя ясна картина за изпълнението на съответната Оперативна програма и за възможността от загуба на средства при съблюдаването на правилото N+3/N+2. Инструментът дава възможност за проследяване на целия цикъл в управлението на една Програма - от сключването на договора с бенефициент, през верификацията на разходите от УО, до сертификацията на разходи от СО пред ЕК. Той може да бъде използван и като измерител за ефективността на изпълнението на всяка Оперативна програма. При анализиране постигането на целите, заложи в Инструмента LOTNAR, следва да се вземе предвид както степента на изпълнение на отделните прогнози, така и цялостното изпълнение на Оперативната програма.

Първият елемент, който следва да бъде разгледан, е постигането на целите, поставени в прогнозите за размера на **договорените средства**. При изготвянето на прогнозите за размера на договорените средства УО са поставили за цел общият размер на договорените средства за всички ОП да достигне 48,5% от разполагаемия им бюджет, като стойностите варират от 29,75% за ОПТП до 57 % за ОПАК. **Цялостната прогноза за размера на договорените средства през 2010 г. е изпълнена на 77,8%.**

При прегледа на Програми може да бъде направено следното разделение:

- **Програми с отлично изпълнение на прогнозите си за размера на договорените средства: ОПРР и ОПРЧР.** При тези програми изпълнението на прогнозите е над **90%**, като те са лидери и като процент на договорените средства към бюджета на програмата.
- **Програми с много добро/добро изпълнение на направените прогнози за размера на договорените средства: ОПТП, ОПАК и ОПТ.** При тези програми изпълнението на направените прогнози е над **80%**, което показва добро целеполагане в процеса на планиране. Въпреки много доброто изпълнение на поставените цели ОПТ и ОПТП са двете програми с най-нисък процент на договорени средства спрямо бюджета им. ОПАК е сред лидерите при размера на договорените средства от бюджета и нейното изпълнение може да бъде класифицирано като добро.
- **Програми със слабо изпълнение на прогнозите за договаряне: ОПРКБИ и ОПОС.** И при двете програми процентът на изпълнение на прогнозите и поставените цели е под **65%**. При ОПРКБИ е налице изпълнение на 63% от направената прогноза, но тук е включен и Инструментът JEREMIE. Ако JEREMIE бъде изключен от прогнозите, то ОПРКБИ е изпълнила прогнозите си за размера на договорените средства на едва **44%**. Изпълнението на ОПОС за размера на договорените средства е едва **56%**, но тук следва да се има в предвид, че УО прекрати множество договори в първото тримесечие на 2010 г., което води и до ниския процент на изпълнение на прогнозата. За съжаление, неизпълнението на прогнозата е довело и до изоставане в процеса на договаряне и в този аспект двете програми са с незадоволително изпълнение.

Етапът на договаряне е първата важна стъпка в процеса на използване на средствата от ЕС и минимизиране на риска от загуби по правилото N+3/N+2. Резултатите от оценката на

изпълнението на прогнозите показват, че като цяло **УО съзнават ясно своите възможности и си поставят реално изпълними цели.**

Следващият процес, който Инструментът LOTNAR проследява, е финансовото изпълнение на ОП във връзка с процеса на сертификация – верифицирането на реално извършените разходи от УО. При разглеждане изпълнението на тези прогнози следва да се има в предвид, че липсваше единен подход за данните, които да бъдат представени в Инструмента LOTNAR сред УО. След провеждането на координационни срещи през декември 2009 г. между ЕК, ЦКЗ и УО, е взето решение в Инструмента LOTNAR да се отчитат верифицираните разходи. Тъй като прогнозите са изготвени през октомври 2009 г., част от тях отразяват прогнозите на УО за размера на реално изплатените суми през 2010 г., а не на верифицираните разходи. Това е една от основните причини за не доброто изпълнение на прогнозите. Занапред, това разминаване ще бъде преодоляно.

В края на 2010 г. **изпълнението на направените прогнози за размера на верифицираните разходи е близо 42%.** Основната причина за слабото изпълнение на прогнозите е липсата на предишен опит за оценка на времето необходимо за изпълнение и отчитане на един проект и съществуващите рискове за забавяне изпълнението на проектите. Очакванията са през 2011 г. да бъде постигнато много по-добро изпълнение на поставените цели, тъй като вече има голям брой проекти, които са в процес на изпълнение и служителите на УО могат да направят по-добра прогноза базирайки се на миналия опит. Бяха предприети стъпки за съкращаване сроковете необходими за изпълнение и отчитане на един проект: въведени са ясни срокове за верификация, което ще доведе до съкращаване на забавянията, породени от тромави процедури, създадена е работна група за преработване на ЗОП, което ще доведе до съкращаване сроковете за възлагане на обществени поръчки и по този начин ще бъде премахната основна пречка за скоростното изпълнение на проектите. При разглеждане на изпълнението на индивидуалните прогнози за размера на плащанията може да бъде открито само ОПРКБИ, чиято прогноза е изпълнена на **84,76%**. При всички други Програми, изпълнението е под **60%**, като най-недобро е изпълнението на ОПОС **19,20%**.

Последният етап от процеса по управлението на една ОП, който Инструмента LOTNAR следи, е **процесът на сертификация** на разходите от страната-членка пред ЕК. Той е изключително важен за изчисляване на възможните загуби на средства, тъй като при определянето им се взема предвид размерът на сертифицираните пред ЕК разходи. Тъй като процесът на сертификация и предхождащата го верификация на финансовото изпълнение са много тясно свързани, то резултатите и причините за изоставането от изпълнението на двата типа прогнози са сходни. По-доброто изпълнение на тези прогнози от прогнозите за верификация се дължи най-вече на по-кратките срокове за сертификация и бързата работа на Сертифициращия орган. При разглеждане на индивидуалното изпълнение на прогнозите за размера на сертифицираните разходи следва да бъде отличена ОПРКБИ. Тук изпълнението е от **357%**. Това се дължи на по-бързото сертифициране на разходите по инструмента JEREMIE, а не на реален напредък по Програмата. Ако инструментът JEREMIE бъде изваден от реалното изпълнение на прогнозата за останалите приоритетни оси на ОПРКБИ е **25%**. При останалите Програми могат да бъдат отделени две групи:

- **ОПТП, ОПРР, ОПАК и ОПТ** - където изпълнението на прогнозите е над **55%**., като за ОПТП достига **74%** и може да се класифицира като добро.

- **ОПРЧР и ОПОС** - под **15%** постигане на целите, като за ОПРЧР това може да бъде отдадено най-вече на недоброто целеставяне, а при ОПОС се наблюдава цялостно изоставане в процеса на изпълнение на Програмата.

Направеният цялостен анализ показва ясно разделение на Оперативните програми на няколко групи:

- **ОПРР и ОПАК** - отлично постигане на целите, заложен в ИГРП за 2010 г., високо ниво на договорените средства и отлично финансово изпълнение в сравнение с останалите ОП. И двата УО са показали добро познаване на процесите и добро целеполагане, което дава основание да оценим работата им до края на 2010 г., като отлична. Базирайки се на досега натрупания опит може да бъде прогнозирано, че тези две програми ще бъдат най-добре изпълняващите се и през 2011 г.
- **ОПРЧР** - подобно на ОПРР и ОПАК има високо ниво на договорените средства, но не толкова доброто финансово изпълнение на Програмата. Недоброто изпълнение на прогнозите не позволяват тази ОП да бъде включена в горната група. Ако УО и МЗ на Програмата ускорят процеса на верификация на финансовото изпълнение ще може да бъде компенсирано изоставането от ОПРР и ОПАК и през 2011 г., трите Програми могат да бъдат включени в една обща група.
- **ОПТ и ОПТП** – въпреки, че между двете Програми има огромни разлики, са налице и редица прилики, в т.ч.: ограничен кръг институционални бенефициенти, липса на конкурсен подбор на проектите, тясно взаимодействие между УО и бенефициентите. Тези общи характеристики водят и до сходните нива на изпълнение по Програмите, като ОПТ през 2010 г. успява да достигне дори и в някои отношения да изпревари нивата на ОПТП. И двете Програми имат ниски нива на договаряне, но нивата на финансово изпълнение показват, че договорените проекти се движат с добри темпове. Следва да се има предвид, че ниските нива на договаряне в края на периода създават сериозен риск от забавяния на финансовото изпълнение на Програмите в бъдеще. Поради ниските нива на договорените, верифицираните и сертифицираните средства по тези Програми тяхното изпълнение може да бъде определено като слабо. Като основни причини за изоставането при ОПТ могат да бъдат посочени ниската проектна готовност, забавянията при провеждането на тръжни процедури и недостатъчният административен капацитет на бенефициентите. Основните причини за забавянето при ОПТП е институционалното преместване на основния бенефициент и УО и текучеството в УО.
- **ОПОС и ОПКРБИ** - най-недобре представящите се Програми. Въпреки, че показателите на ОПКРБИ са номинално високи, ако бъде изваден Инструментът JEREMIE, чието реално прилагане не е започнало, нейното изпълнение е сходно с нивата на ОПОС. Двете Програми имат сериозно изоставане, като УО са предприели действия за компенсирането му и през 2011 г. може да очакваме резултати от тях. И докато при ОПКРБИ не съществува риск от загуба на средства съгласно правилото N+3/N+2 през 2012 г., то при ОПОС този риск може да бъде идентифициран още към този момент, ако не бъдат изпълнени на 100% направените прогнози от УО на ОПОС. Основните причини за изоставането в ОПОС са недоброто качество на част от проектите, одобрени през минали периоди, което наложи подготовката на проекти да стартира отново. Промяната на механизма за предоставяне на безвъзмездна помощ показва, че бенефициентите на Програмата нямат подготвени качествени проекти, което води до забавяне в изпълнението на Програмата. Основните причини за забавянето в ОПКРБИ са утежнените процедури за изпълнението на проекти и ниския административен капацитет на УО и МЗ.

В бъдеще, КЕВКЕФ ще продължи да следи развитието по темата и степента на съответствие между прогнозирано и реално постигнато.

2. ИСУН

- *Текущо състояние на Системата към 31 декември 2010 г.*

Информационната система за управление и наблюдение на Структурните инструменти на ЕС в Република България (ИСУН) е въведена в експлоатация през пролетта на 2009 г. Технически тя е изградена като централизирана база данни, която към настоящия момент е инсталирана в Министерство на финансите.

Достъпът до системата се осъществява от потребителите чрез Интернет, като връзката със системата може да се осъществи от всеки компютър с инсталиран браузър. ИСУН се използва от всички структури участващи в управлението, контрола и наблюдението на Структурните инструменти на ЕС в Република България. В края на 2010 г., със системата работят потребители от 23 различни институции и/или административни звена, в това число от Европейската комисия и ОЛАФ.

Изпълнител на дейностите по разработване и поддръжка на ИСУН е „Информационно обслужване“ АД. За успешното изпълнение на проекта е създадена междуведомствена работна група, която включва представители на всички УО, СО, ОО, ЦКЗ и др. Координацията на дейностите по управление и развитие на системата се осъществява от дирекция „Информация и системи за управление на средствата от ЕС“ към администрацията на Министерския съвет, на която с ПМС № 229/23.09.2009 г. е възложена отговорността за „развитието, управлението и поддръжката“ на ИСУН.

През 2010 г., разработената първоначално функционалност на ИСУН е съществено доразвита и изсъвършенствана със следните по-значими промени и допълнения:

Модул Регистрация

- Въведена е в експлоатация функционалност, позволяваща регистрацията в ИСУН на самоосигуряващи се лица като бенефициенти и изпълнители по проекти;
- Въведена е в експлоатация функционалност, позволяваща регистрацията на чуждестранен кандидат като бенефициент, партньор и/или изпълнител;

Модул „Оценка на проектни предложения“

- Въведена е в експлоатация допълнителна функционалност, позволяваща работа с така наречения „Резервен списък“.

Модул управление на проекти

- В ИСУН е въведен нов източник на финансиране: „**други публични средства**“ като част от националното съфинансиране. Стойността на националното съфинансиране се изчислява автоматично от системата;
- Реализирана е нова функционалност за задължително прикачване на файл:

Модул „Финансов“

- Реализирана е функционалност за частично одобряване на искане за средства от МЗ към УО и от УО към СО;
- Съгласуван е алгоритъм за извършване на закръгляване на сумите в ИСУН и конвертиране на средствата от лева в евро;
- Добавена е функционалност за проверка на доклади за сертификация;

- Разработена е функционалност, позволяваща извършването на частично одобрение на доклад по сертификация от СО на ниво договор;
- Добавена е възможност за ръчно изравняване на разликите между националното и европейското финансиране;
- В под-модул „Обобщени разходи” е добавена възможност за групиране на справката на ниво договор;
- За целите на коректното отразяване в системата на случаите на възстановяване на суми и финансови корекции, във „Финансов модул” е разработена и въведена в експлоатация допълнителна функционалност и са създадени нови под-менюта „Възстановени суми” и „Финансови корекции”, чрез които се дава възможност за:
 - Въвеждане и редактиране на възстановени суми;
 - Въвеждане и редактиране на финансови корекции.
- С цел ускоряване процеса по усвояване на средствата от СКФ е разработена и е въведена в експлоатация функционалност, позволяваща МЗ да подават ИС към УО на ОП повече от един път месечно.

Модул „Проверки на място и управление на нередности”

- Функционалността на модула е адаптирана в съответствие с промените в ДНФ № 08/29.12.2009 г., относно възстановяване на недължимо платени и надплатени суми, както и на неправомерно получени или неправомерно усвоени средства по проекти, финансирани от СКФ на ЕС във връзка с регистрирани от УО нередности;
- Реализирана е функционалност за задължително прикачване на документи към проверки на място. Без прикачен документ не може да се регистрират констатации и/или препоръки в системата.

Модул „Наблюдение”

- През 2010 г. по искане на УО на ОП в ИСУН са създадени редица нови справки с цел улесняване процеса на мониторинг.

През 2010 г. е завършена също така разработката на два изцяло нови модула в ИСУН

- **Модулът за публична информация** започва да функционира успешно от **26 октомври 2010 г.** Той е достъпен от адрес www.eufunds.bg. Модулът предоставя обобщена информация за финансовото изпълнение на ОП (договорени и изплатени средства), за седемте програми на различните нива: от ниво програма (профил, прогноза, изпълнение), през приоритетна ос, под-приоритет, процедура. Ще се предоставя информация за проектите, които се изпълняват от бенефициентите (по тип на бенефициента) и за изпълнителите на проектите. Предоставена е възможност за извеждане на информация за разпределението на проектите по региони, области и общини, както за всички ОП, така и за всяка програма. На потребителите могат да се създават собствени справки (чрез генератор на справките), за детайлно търсене по комбинация от различни критерии и ключови думи. Информацията ще се предоставя в табличен и графичен вид. Чрез въвеждане на модула в експлоатация, се изпълняват изискванията на **European transparency initiative**.
- През втората половина на месец ноември 2010 г. е въведен в редовна експлоатация интерфейсът между ИСУН, Интегрираната система за администриране и контрол (ИСАК) по Програмата за развитие на селските райони и Системата за наблюдение на проекти по Оперативната програма за развитие на сектор „Рибарство”(Акстър-Попай). Посредством този интерфейс, в ИСУН е представена информация за всички кандидати, бенефициенти, проектни предложения и договори по Програмата за развитие на селските райони и Оперативна

програма за развитие на сектор „Рибарство”. Тази информация се използва при извършването на проверки, контрол и превенция на двойното финансиране със средствата на ИСУН.

- *Дейности, предвидени за изпълнение през следващата година по развитие на ИСУН*
 - В процес на финално съгласуване е документът, специфициращ изискванията към така наречените „Електронни услуги за бенефициентите”. Предстои тяхното разработване и въвеждане в експлоатация до края на месец септември 2011 г.;
 - Продължава процесът по интегрирането на Инструмента LOTNAR в ИСУН. През 2010 г. дейностите са напреднали съществено, но честите промени, които се правят в Инструмента LOTNAR затрудняват съществено процеса на интегриране;
 - През 2011 г. предстои изграждането на интерфейс между ИСУН и информационната система за управление на фондовете на Европейската комисия – SFC2007;
 - Предстои също така изграждането на интерфейс между програмите за ТГС и ИСУН. Процесът е започнал и тече съгласуване на вида и формата на данните за обмен.

ЧАСТ II.

ИДЕНТИФИЦИРАН НАПРЕДЪК, ПРОБЛЕМИ И ПРЕПОРЪКИ. ВИЗИЯ НА КЕВКЕФ ЗА ПРЕДСТОЯЩИТЕ ДЕЙНОСТИ ПРЕЗ 2011 Г.

1. ИДЕНТИФИЦИРАН НАПРЕДЪК, ПРОБЛЕМИ И ПРЕПОРЪКИ

- **Предприсъединителни програми – ФАР, ИСПА, САПАРД**

Пред прага на окончателно приключване на предприсъединителните програми, КЕВКЕФ призовава всички структури за управление и изпълнение на програмите да предоставят **обобщен анализ за изпълнението им през годините, констатираните проблеми и предприетите мерки за тяхното разрешаване**. По-широкият стратегически поглед ще даде възможност да бъде извършена една **цялостна оценка на изпълнението и реалния ефект от прилагането на предприсъединителните програми** в България, чиято основна задача беше да подготви страната ни в социално-икономическата реформа и в подготовката ѝ за усвояването на средствата от СКФ на ЕС за периода 2007 – 2013 г.

Равносметката на постигнатото през 10 годишния период на прилагане на програмите, както и ясното очертаване на допуснатите пропуски и слаби места, е необходима стъпка към формулирането на бъдещите приоритетни сфери, за които ще бъде търсено европейско финансиране.

В тази връзка, КЕВКЕФ призовава **натрупаният ценен опит и административен капацитет по тези програми да бъде запазен и адекватно използван и след тяхното приключване**.

Програма ФАР

Постигнат напредък:

Изпълнението на всички проекти по програма ФАР приключи на 30 април 2010 г.

На **30 ноември 2010 г.** изтече и периодът за извършване на плащания по проектите по програма ФАР 2006.

По данни на дирекция „Национален фонд” в МФ **разплатените средства** по програма ФАР 1998-2006 към 31 декември 2010 г. са в общ размер от **над 1 166 млн. евро**, с което се регистрира ръст на плащанията в размер на повече от 2,1 млн. евро спрямо предходната година.

Постигнато е близо **77 % договаряне** по програмата (контрактувани са около 1 348 млн. евро при общ бюджет от приблизително 1 756 млн. евро). От своя страна, **плащанията представляват около 87 % от договорените средства**, което е **над 66 % от общия бюджет** на ФАР 1998-2006.

Програма САПАРД

Постигнат напредък:

За целия период (2001 – 2009 г.) на прилагане на програма САПАРД са одобрени и договорирани общо 3 509 проекта, като общата стойност на субсидията е в размер на 724 098 001.53 евро. Усвоеният ресурс по Програмата е в размер на 450 457 442.90 евро.

Проблемни области:

От проблемните 28 проекта към края на 2010 г. **неразплатените проекти** по програма САПАРД са 25 броя, като общата субсидия по тези инвестиции е в размер на 10 665 509.27 евро, поради извършвани текущи проверки от страна на компетентните органи.

ЕК е определила **финансова корекция** за уравниване на сметките на Агенция САПАРД за 2007 г., като размера на определената като недопустима за възстановяване от Общността сума по Програмата възлиза на 6 451 292,03 евро. От своя страна позицията на ДФ „Земеделие” е за финансова корекция в размер на 1 622 746,21 евро. Същата е подкрепена с информация за всеки бенефициент в електронен вид и копия на документи, приложени към подадените заявки за плащане, отразяващи изложената информация.

Препоръки:

КЕВКЕФ препоръчва ДФ „Земеделие” да предприема незабавни мерки за изплащането на субсидията, веднага след приключването на процесуалните действия от страна на компетентните органи и при произнасянето им в полза на бенефициентите.

Програма ИСПА

Постигнат напредък:

От началото на изпълнението на програма ИСПА (с общ бюджет **1,692 млрд. евро**) до 31.12.2010 г. **общо платените средства** по програмата са на стойност приблизително **1,069 млрд. евро**, което представлява **70 % от договорените средства** и **63 % от общия бюджет на програмата**.

В рамките на десетгодишния период на изпълнение на предприсъединителната програма 1/3 от плащанията са извършени само през последната година (през 2010 г. плащанията по програмата достигат **396 млн. евро**).

Стойността на сключените договори от общия бюджет на програма ИСПА/ Кохезионен фонд (Регламент 1164/94) към 31 декември 2010 г. е **1,519 млрд. евро, което представлява 90 % контракувани средства.**

По данни на Министерство на финансите към 31 декември 2010 г. от общо 40-те проекта (11 проекта в сектор „Транспорт”, 25 в сектор „Околна среда” и 4 проекта - хоризонтални мерки), съфинансирани по Кохезионен фонд (Регламент 1164/94), **6 са официално приключили, а за 2 се очаква окончателното плащане от ЕК.** От останалите 32 проекта, 17 са достигнали или са близо до прага за обща стойност на авансовите и междинните плащания, заложен във Финансовите меморандуми, който е 80 или 90 % в зависимост от естеството на Меморандума.

Предвид приключването на програмата и риска от незавършване на част от проектите в срок, през 2010 г. до ЕК са изпратени **17 искания за удължаване на срока на допустимост на разходите по Финансовите меморандуми** за проектите, одобрени от ЕК след 2004 г. (както и за тези, одобрени в края на декември 2003 г. и подписани от българска страна в началото на 2004 г.).

За проектите в сектор „Околна среда”, управлявани от МОСВ, са изготвени **оптимистичен, песимистичен и реалистичен сценарий** (със съответното финансово изражение) в зависимост от решението на ЕК за удължаване на срока по Финансовите меморандуми, което позволява предвидимост и възможност за планиране на необходимия финансов ресурс за завършване на проектите със средства от националния бюджет. В допълнение, през 2010 г. е приключила подготовката на редица инфраструктурни проекти на общините в секторите води и отпадъци, което позволява последващо кандидатстване за финансиране на изграждането на инфраструктурата по ОПОС.

По отношение на проектите в сектор „Околна среда”, управлявани от МРРБ, е постигнат значителен физически и финансов напредък. МРРБ, в качеството си на УО, е с най-добри показатели на усвояемост по програмата – 84 % от стойността на договорените средства.

В началото на месец юни 2010 г., на **7-то заседание на Комитета за наблюдение и контрол** по бившата програма ИСПА, е взето решение два от рисковите проекти по програма ИСПА – *за реконструкция и електрификация на железопътната линия Пловдив-Свиленград и интегрирания проект за водния сектор на град София* да продължат своето изпълнение след края на 2010 г. по ОПТ и ОПОС.

Проекти в сектор „Транспорт”, управлявани от МТИТС

През 2010 г. следва да бъде отчетено наваксването на сериозното изоставане, акумулирано в предходните години, по проекта **2001/BG/16/P/PT/004.01 „Строителство на автомагистрала „Люлин”: Софийски околновръстен път – пътен възел Даскалово**”. Предприети са редица мерки за ускоряване темпа на строителните работи и към края на 2010 г. е завършена съществена част от строителните дейности. Окончателното приключване и пускането на целия проект в експлоатация е планирано за месец **май 2011 г.**

С приетата актуализация на Закона за Държавния бюджет за 2010 г. бяха осигурени **допълнителни национални средства** за проектите, които няма да завършат до края на 2010 г. В тази връзка, за **АМ Люлин е осигурен допълнителен ресурс от Държавния бюджет за 2010 г. в размер на 62,6 млн. лв.**

Налице е принципно съгласие от страна на ЕК за удължаване срока за допустимост на разходите по проект **2004/BG/16/P/PT/005 „Строителство на втори мост над река Дунав при Видин - Калафат”** до **31 декември 2012 г.** Управляващият орган е прогнозировал пълно усвояване на безвъзмездната финансова помощ по проекта в този срок, а предложението за изменение на Финансовия меморандум е представено пред ЕК на **15 ноември 2010 г.** Постъпили са коментари за неговото допълнение от **21 декември 2010 г.** и Управляващият орган работи по отразяването им. Ревизирано искане за изменение на Меморандума се предвижда да бъде представено пред ЕК до края на месец януари 2011 г. Одобрението на ЕК се очаква в началото на настоящата година.

Крайният срок за допустимост на разходите по проект **2001/BG/16/P/PT/003 „Реконструкция и електрификация на железопътната линия Пловдив - Свиленград”** е **31.12.2010 г.** и той няма да бъде удължен от страна на ЕК. Стратегията за завършването на проекта се базира на прехвърляне на дейности от обхвата на бившата Програма ИСПА към ОПТ, с цел приключване и постигане целите на проекта със средства от Оперативната програма. Апликационната форма за новия проект е изпратена на **1 декември 2010 г.** до ЕК, а на **14 декември 2010 г.** е приета като допустима за разглеждане. Очаква се одобрението ѝ и по същество в началото на 2011 г. Мотивираното предложение за промяна в обхвата на Финансовия меморандум по бившата Програма ИСПА е изпратено до ЕК на **15 ноември 2010 г.** и се очаква одобрението му в началото на 2011 г. С промяната в обхвата на Меморандума на практика се цели постигането на пълно усвояване на средствата по проекта от бившата Програма ИСПА към 31 декември 2010 г. То ще бъде признато за допустимо, при условие че българската страна постигне функционална завършеност на участъците по Фаза 1 и Фаза 2 (до Димитровград) до края на 2011 г.

Проблемни области:

Като основни причини за забавяне в реализацията на проектите, финансирани по Кохезионен фонд (Регламент 1164/94), могат да бъдат изведени – многократно повторение на процедурите за обществени поръчки за избор на изпълнител, обжалване на част от процедурите, което води до забавяне на подписването и изпълнението на договорите, забавяне при строителството по вина на изпълнителя, както и други обективни причини, затрудняващи процеса на строителство.

В началото на месец ноември 2010 г. **ЕК уведоми българските власти, че за 3 от исканията за изменение на Финансовите меморандуми** по проекти Техническа помощ за пътните проекти, Техническа помощ за железопътните проекти и Техническа помощ Видин-София ЕК **не е в състояние да даде удължаване на срока на допустимост на разходите** след 31.12.2010 г. За останалите 14 се очаква официалното становище/решение на ЕК. Получаването на положително становище от ЕК е от съществено значение с оглед минимизиране на риска от осигуряване на средства по държавния бюджет за приключване на проектите.

Препоръки:

Усилията на УО по бившата програма ИСПА да продължат да бъдат концентрирани върху ключовите проекти в сектор „Околна среда” и „Транспорт”, в т. ч. проекта за жп линията Пловдив-Свиленград, АМ Люлин, Дунав мост 2, сероочистващите инсталации на блокове 5 и 6 на ТЕЦ „Марица изток 2”. В тази връзка са необходими последователни усилия за укрепване капацитета на основните бенефициенти по проектите в сектор „Транспорт” – АПИ и НКЖИ.

До окончателното приключване на програмата, КЕВКЕФ ще продължи да следи развитието по въпроса с удължаването на Финансовите меморандуми и напредъка по проектите в двата сектора, с оглед извършването на реална преценка на риска от загуба на европейски средства по програмата и необходимостта от осигуряване на национални средства за довършване на проектите.

- ОПТ

Постигнат напредък:

На първо място като позитив през 2010 г. следва да бъде отбелязано получаването на **положителна Оценка за съответствие на системите за управление и контрол** на ОПТ от страна на Европейската комисия на **10 февруари 2010 г.**, с което се откри възможността за извършването на междинни плащания.

През 2010 г., по данни на ЦКЗ, по Програмата е постигнат **ръст в договарянето от близо 155%** (при съпоставяне на стойностите на показателя към 31 декември съответно през 2009 г. и 2010 г.). За последните 12 месеца е контракуван ресурс от **364,2 млн. евро** и общият размер на договорените средства към края на 2010 г., считано от началото на програмния период, вече достига приблизително **599,4 млн. евро**.

По данни на Сертифициращия орган, към края на 2010 г. по ОПТ са разплатени общо **112,5 млн. евро**, което представлява около **5,62%** от разполагаемия ресурс по Програмата. За сравнение, към 31 декември 2009 г. са изплатени едва **42,3 млн. евро**. На практика, през отчетния период нови близо **70,2 млн. евро** са достигнали до бенефициентите на Програмата.

Най-голям е делът на договорените средства по ПО 2 на ОПТ, с оглед одобрението от страна на ЕК на Апликационната форма по проекта за **Автомагистрала „Тракия“** от края на 2010 г. Това е вторият голям инфраструктурен проект по ОПТ, след този за разширението на столичното метро (одобрен през 2009 г.), получил „зелена светлина“ от ЕК. Именно развитието около тези два проекта до момента се свързва с най-позитивното в изпълнението на ОПТ. Гладкото и ритмично реализиране на **проекта за разширение на метрото** предопределя и най-високия дял на разплащанията по ПО 3 на Програмата. Третият инфраструктурен проект, с който на този етап се изчерпва списъкът с проекти, по които се изпълнява реално строителство, е **„Електрификация и реконструкция на ж.п. линията Свиленград - турска граница“**, финансиран по ПО 1 на ОПТ.

Според степента на финансово изпълнение на **ИГРП 2010 г.**, ОПТ попада в групата на Оперативните програми с по-слабо изпълнение през годината, заедно с ОПРКБИ и ОПРЧР. Средното финансово изпълнение на ИГРП 2010 г. за седемте оперативни програми е **80,3%**, а за ОПТ е **65,5%**. Предвид спецификата на Програмата в ИГРП се съдържа единствено индикативен списък с проекти за финансиране през годината. Поради тази причина, горепосочената величина на показателя е изведена чрез съпоставка между стойността на прогнозните и получените проектни предложения през годината. Въпреки ниските нива на контракуване, все пак финансовото изпълнение показва, че вече договорените проекти се движат с добри темпове.

Изпълнение от **80%** на прогнозата за договорените средства по **Инструмента LOTNAR** за 2010 г. поставя ОПТ по този показател в групата на добре представилите се през годината Оперативни програми. Средното изпълнение на прогнозата по всички Оперативни програми е **78%**.

Проблемни области:

Основният проблем при изпълнението на Програмата е свързан с **ниската степен на усвояемост** на средства предвид настоящия етап от финансова перспектива. Нещо повече, все още ниските

темпове на договаряне и разплащане до момента, създават предпоставки за забавяне във финансовото изпълнение на Програмата в бъдеще.

Анализът показва, че действително е налице изоставане в темповете на усвояване на средствата по Програмата, дори при чисто математическо сравняване със средния процент на усвояване по седемте Оперативни програми на страната, финансирани по линия на Структурните и Кохезионния фондове на ЕС, който към края на месец декември 2010 г. достига **10,01%**.

Подемът в изпълнението на ОПТ, в т.ч. ръстът в разплащанията за последните 12 месеца от почти **166%** и в договарянето от **155%**, е недостатъчен предвид етапа от програмния период и степента на проектна готовност по Програмата като цяло. При анализирането на ситуацията разбира се, не бива да се забравя за спецификата на ОПТ, с оглед **характера на финансираните интервенции**. Успешното изпълнение на проектите за Автомагистрала „Тракия“ и столичното метро през 2011 г. може осезаемо да подобри абсорбцията по Програмата.

Като цяло, без да пренебрегва свършеното по ОПТ през изминалата година, КЕВКЕФ отчита, че постигнатият **напредък по Програмата не е задоволителен**. За ситуацията в сектора се обръща внимание и в писмото от 13 декември 2010 г., адресирано от председателя на ЕК г-н Жозе Мануел Барозу, до премиера на Република България г-н Бойко Борисов. Както отбелязва председателят на ЕК, за избягване потенциалната загуба на финансов ресурс по ОПТ - следва да бъдат адресирани главните пречки, като се изискват решителни действия в сектора, с оглед забавянето на планираните интервенции. Най-слабо е представянето на страната ни в контекста на ОПТ, при подготовката и изпълнението на големите инфраструктурни проекти в пътния и железопътния сектор. При анализирането му следва да бъде отчетено акумулираното забавяне от началото на програмния период, както и традиционните проблеми в сектора, намиращи проявление още преди участието на страната ни в Кохезионната политика на ЕС. Партньорите ни от Европейската комисия отчитат сериозната политическа ангажираност на ресорните министри и заместник-министри за успешната реализация на проектите по ОПТ, но подчертават, че до момента Агенция „Пътна инфраструктура“ като един от основните бенефициенти по ОПТ, не се е справила с предизвикателствата. Ситуацията в железопътния сектор също се очертава като проблемна. КЕВКЕФ сигнализира за същите проблеми по ОПТ, очертани в горепосоченото писмо от ЕК, в Междинния си доклад за усвояването на средствата от ЕС за 2010 г. КЕВКЕФ насочва вниманието и към все още статичния, към датата на излизане на настоящия доклад, проект *„Подобряване на корабоплаването в българо-румънския участък на река Дунав при островите Батин - Белене“*, включен в рамките на ПО 4 на Програмата.

Основните причини за изоставането по ОПТ до момента могат да бъдат обобщени, както следва:

- Ниска степен на проектна готовност и бавен процес на подготовка на формулярите за кандидатстване;
- Ненавременното приключване на отчуждителните процедури и археологическите проучвания, липса на средства за тях, както и на ясен механизъм и финансови ресурси за префинансиране на големите инфраструктурни проекти;
- Забавяне в подготовката на тръжната документация и провеждането на тръжните процедури;
- Многократно изместване на прогнозите за изпълнение на проектите;
- Недостатъчен административен капацитет на бенефициентите, особено на Агенция „Пътна инфраструктура“ и Национална компания „Железопътна инфраструктура“.

Препоръки:

КЕВКЕФ приветства сериозната ангажираност и усилията на политическото ръководство на Министерството на транспорта, информационните технологии и съобщенията, както и **пореждата инициативи** на министъра по управление на средствата от ЕС г-н Томислав Дончев за **ускорено подобряване на ситуацията и успешно реализиране на планираните интервенции в транспортния сектор**, в т.ч. чрез:

- Използването на **експертна подкрепа от Международните финансови институции** за повишаване на административния капацитет и реализирането на текущите реформи в страната (на **18 ноември 2010 г.**, в Република България е проведена първата по рода си среща с участието на представители на Световната банка, Европейската инвестиционна банка, Европейската банка за възстановяване и развитие, Европейската комисия и българското правителство за обсъждане на възможностите по предоставяне на експертна подкрепа от Международните финансови институции, с оглед подобряване процеса по използване на европейските средства в страната).

КЕВКЕФ изразява надежда за скорошно **успешно финализиране на подготовката за практическа реализация на горепосочената инициатива** в Република България. Това ще спомогне и за намирането на бърз отговор на проблемите с административния капацитет в сектора, отчетени в края на 2010 г. и в писмото от председателя на ЕК до премиера на Република България. Напомняме, че от ЕК съветват българските институции да обмислят спешно създаването на алтернативни процедури за изпълнение и/или структури за ускоряване на планираните интервенции в пътният и железопътният сектор.

Предвид настоящата ситуация и напредъка в изпълнението на ОПТ, КЕВКЕФ запазва общата препоръка от предходните си два доклада по темата относно **необходимостта от предприемането на бързи и адекватни действия за допълнително оптимизиране на процеса по управление на ОПТ и сериозно ускоряване на реалните строителни дейности по Програмата.**

Сред потенциалните инструменти за справяне с проблемите по ОПТ и преодоляване на наследството в сектора могат да бъдат изведени на преден план:

- Подаването на апликационни форми, сключването на договори за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ и изпълнението на проекти на обща стойност, надвишаваща наличния ресурс по дадена ПО, с оглед компенсиране евентуалното забавяне при реализацията на част от тези проекти, чрез по-бързите темпове при реализирането на останалите по съответната ПО (т.нар. „**over-booking**”). Разбира се, при избор на подобна възможност внимателно следва да се планира и ресурс за обезпечаване успешното навременно изпълнение на всички проекти при т.нар. „идеален случай”;
- **Стартиране изпълнението на големите инфраструктурни проекти в сектора преди одобрение на апликационните форми по тях от страна на ЕК** (на примера на проекта за Автомагистрала „Тракия”). При този вариант разбира се остава поемането на определен риск за бъдещия обхват на одобрените дейности или евентуален пълен отказ от финансиране на проекта от страна на ЕК;
- Уреждането на **национален механизъм за пре-финансиране на проекти** преди самото одобрение на формулярите за кандидатстване и последващо възстановяване на разходите по ОПТ, като алтернатива за решение на проблемите с липсата на средства в бюджетите на бенефициентите за провеждане на отчуждителни процедури и археологически проучвания;

- **Фазиране на проектите** чрез разделянето им на относително по-малки по обем части за изпълнение, с оглед минимизиране на рисковете от неуспешна реализация и сериозно негативно влияние върху цялостната абсорбция по Програмата;
- **Пренасочване на финансов ресурс към инициативи с по-висока степен на проектна готовност, характеризирани с реална обществена потребност.** КЕВКЕФ приветства подхода на УО на ОПТ за насърчване на бенефициентите, отличаващи се с по-висока степен на проектна готовност. В тази връзка, Комисията отчита взетото решение от СКУСЕС, одобрено и от КН на ОПТ, за пренасочването на финансов ресурс към реализацията на следващия етап от проекта за разширение на столичното метро, като пример за добър управленски ход в контекста на изпълнението на ОПТ през годината. Подобни инициативи и занапред могат да бъдат прилагани от УО като **ефективен инструмент за повишаване на гъвкавостта при изпълнението на Програмата и постигане на високо ниво на абсорбция**, като обаче внимателно се обмислят ефектите им, с оглед гарантиране и постигане на целите на ОПТ.

• ОПОС

Постигнат напредък:

Достъпът до междинни плащания по програмата е гарантиран, посредством получената през месец февруари 2010 г. от ЕК **положителна оценка за съответствие на системите на управление и контрол.**

По данни на УО към 31 декември 2010 г. по ОПОС са **сключени договори** на стойност **492,5 млн. евро**, което представлява над **27 %** от бюджета по програмата, като само през 2010 г. са контракувани близо 81 млн. евро.

Напредъкът в **разплащанията** по програмата е значителен в сравнение със същия период за миналата година – общо платените средства по ОПОС към 31 декември 2010 г., по данни на дирекция „Национален фонд”, МФ са в размер на **125,4 млн. евро** (близо **7 %** от общия ресурс на програмата), докато към 31 декември 2009 г. платените средства са малко над 49 млн. евро (2,7 % от общия бюджет), което представлява **над 2,5 пъти ръст в разплащанията по програмата.**

Предпоставка за значителното нарастване на плащанията по програмата е възприетият от УО на ОПОС нов подход за извършване на верификации и плащания, в резултат на който **плащания към бенефициентите се извършват ежеседмично.** Този нов механизъм за плащания позволява да се осигури постоянен поток от средства към бенефициентите, които по ОПОС са основно общини, а това е от съществено значение особено при изпълнението на инфраструктурни проекти, по които извършваните разходи са значителни по размер.

През 2010 г. са реализирани на практика одобрените в края на 2009 г. **мерки за оптимизиране управлението на ОПОС и въвеждането на нов механизъм за управление на сектор „Води”.** Въпреки натрупаното известно забавяне на процеса на реализация на сключените договори, вследствие на приложените корективни мерки, следва да се отчете по-доброто финансово управление на програмата чрез гарантиране на икономическата ефективност на разходваните публични средства.

За да бъде гарантирано по-доброто качество на проектните предложения, както и с оглед подобряване диалога с бенефициентите-общини, конкурентната процедура при представяне на проектните предложения е заменена с **процедура по директно предоставяне на безвъзмездна помощ** чрез отправяне на покана за кандидатстване към приоритетните агломерации.

Предприети са редица действия за **оптимизиране изпълнението на ОПОС** (*опростяване на процедурите, повишаване административния капацитет на отговорните звена, активен диалог с бенефициентите, мерки за популяризиране на програмата и др.*), в резултат от които ефективността на програмата е значително повишена, бенефициентите са по-улеснени при изпълнението на проектите, темповете на възстановяване на извършените от страна на бенефициентите разходи са ускорени.

Сектор „Води”

Продължава изпълнението на двата големи проекта за **интегриран воден цикъл на гр. Враца и гр. Габрово** на обща стойност близо **123,2 млн. евро**.

Реализирани и **пуснати в експлоатация са първите пет обекта** в сектор води (*в общините Приморско, Белослав, Благоевград, Сопот и Казанлък*) на обща стойност **40,3 млн. евро**.

Осигурен е финансов ресурс за общините в размер на **613,6 млн. евро (1,2 млрд. лв.)** за подготовка и изпълнение на инвестиционни проекти (за общините с ниска степен на проектна готовност) и за строителство в сектор „Води”, като по двете процедури вече има подадени проектни предложения, които подлежат на оценка.

Сектор „Отпадъци”

Като напредък следва да се отбележи **повишената проектна готовност** на общините за изграждане на регионални системи за третиране на отпадъците (общо 23 регионални системи). В края на месец ноември 2010 г. е сключен първият договор за изграждане на регионална система за управление на отпадъците в **регион Ботевград**.

В процес на оценка са проектите за изграждане на регионални депа в **регион Видин, Перник, Бургас** (на обща стойност приблизително 42 млн. евро), както и големият проект за изграждане на интегрирана система от съоръжения за третиране на битовите отпадъци на **Столична община** (131 млн. евро), който е изпратен за оценка в Европейската комисия, след положителна оценка на национално ниво.

През месец ноември 2010 г. са **отправени 2 покани до общо 14 общини за изграждане на регионални системи за управление на отпадъците** на обща стойност приблизително 113,5 млн. евро.

През 2011 г. е планирано отправянето на покани за забавените проекти за регионални системи за управление на отпадъците в регионите Пазарджик, Кочериново, Провадия и община Своге на обща стойност приблизително **45 млн. евро**.

Положителен ефект има и одобреното на 9-то заседание на КН на ОПОС допълнение в оперативната програма, което позволява със средства от програмата да се **финансира закупуването на сметосъбираща и сметоизвозваща техника**, след отпадането на тази възможност в рамките на ОПРР, което ще гарантира интегрираност на проектите и ще улесни разделното сметосъбиране. Промяната ще се отрази благоприятно на **социалната поносимост** при въвеждането в експлоатация на новите съоръжения за третиране на отпадъците, тъй като общините ще имат възможност да бъдат по-гъвкави при определянето на такса „битови отпадъци”.

Проблемни области:

Вследствие на изпълнените корективни мерки (прекратяване на сключени договори, анексиране, оттегляне на финансиране) в сектор „Води” при прилагане на новия механизъм за управление на сектора, поради недоброто качество на част от проектите, се наблюдава **известно забавяне в темповете на договаряне по приоритетна ос 1 на програмата през 2010 г.** Подобно е положението и в сектор „Отпадъци”, където все още се наблюдава ниска проектна готовност от страна на общините. Като причини за забавяне в цялостното изпълнение на програмата могат да бъдат посочени традиционните за сектора **продължителни процедури по промяна в предназначението на земите** (в повечето случаи - земеделски), **отчуждителните процедури на имоти/терени частна собственост, процедурите, свързани с издаване на разрешителни съгласно екологичното законодателство** и др.

По данни от Инструмента ЛОТАР, през 2010 г. ОПОС реализира **слабо изпълнение на прогнозите за договаряне** (от едва 56 %), а изпълнението на направените прогнози за размера на верифицирани и сертифицирани разходи е още по-незадоволително (под 20%). Вследствие на регистрираното цялостно изоставане в темповете на изпълнение на програмата, може да бъде идентифициран **риск от загуба на средства, съгласно правилото N+3/N+2 през 2012 г.**, ако не бъдат изпълнени на 100 % направените прогнози от УО на ОПОС.

Значителна част от налаганите финансови корекции са свързани с **нарушения при провеждането на процедурите на възлагане на обществени поръчки**, което допълнително застрашава финансовата стабилност на общините.

Налице са **проблеми във връзка с осигуряване на финансови средства за проектите, за които е оттеглено финансирането по ОПОС** и по които такива средства следва да бъдат осигурявани от бюджетите на съответните първостепенни разпоредители.

Проблем за изпълнението на проекти по програмата, по които бенефициенти са общините, създава и **липсата на достатъчно собствени приходи, с които да бъде финансирано собственото участие (собстения принос) на общините** в големите инфраструктурни проекти, финансирани със средства от фондовете на ЕС.

Все още не е приключила оценката на ЕК по големия проект за **„Изграждане на интегрирана система от съоръжения за третиране на битовите отпадъци на Столична община”**, като е в процес процедурата на технически въпроси и отговори между ЕК и българската страна. Междувременно е проведена процедура за избор на изпълнител за изграждане на завода за механично-биологично третиране на отпадъците, която е допълнително забавена и поради обжалването ѝ пред компетентните органи.

В писмото от председателя на ЕК г-н Жозе Мануел Барозу, до премиера на Република България г-н Бойко Борисов, от 13 декември 2010 г., са посочени **две основни причини за забавяне в изпълнението на програмата по отношение на водния сектор:** 1) **липса на достатъчно капацитет в общините за подготовка на качествени инвестиционни предложения**, което допълнително утежнява работата на МОСВ, предвид необходимостта от сериозни усилия за подобряване на проектните предложения и 2) **забавяне на реформата във водния сектор**, което възпрепятства създаването на финансово и екологично устойчиви системи за управление на водите на местно равнище. За ускоряване на този процес, както отбелязва председателят на ЕК, е необходима ефективна координация между основните заинтересовани страни – МОСВ, МРРБ и общините. В тази връзка, партньорите ни от ЕК считат за целесъобразно под ръководството на министъра по управление на европейските фондове и със съвместните усилия на ЕК и МФИ, да

бъде разработен и приет план за действие за всеки проблемните сектори (наред с водния сектор, в писмото са посочени пътния и жп сектора).

Препоръки:

КЕВКЕФ отчита положените от УО на ОПОС усилия за ускоряване изпълнението на програмата, както и постигнатия напредък, в резултат от подобрения диалог и сътрудничество с основния бенефициент по програмата – общините.

Предвид регистрирания обем на договорени (27 %) и реално платени (7 %) средства от общия бюджет на програмата, е необходимо допълнително **ускоряване на темповете на договаряне и разплащане** по програмата, което е неразривно свързано със **засилване на проектната готовност на бенефициентите** и съответно – **капацитета им за качествено и в срок изпълнение на одобрените проекти**. С оглед ускоряване реалното изпълнение на проектите по приоритетна ос 1 са необходими съвместни усилия от страна на МОСВ и МРРБ за по-бързата реализация на **реформата във водния сектор**, за да се постигне ясно разпределение на отговорностите между асоциациите по ВиК, ВиК операторите и общините.

В тази връзка, КЕВКЕФ приветства предложените в писмото на председателя на ЕК съвместни действия за преодоляване на проблемите във водния сектор. КЕВКЕФ се присъединява към предложението за **разработване на план за действие**, който да включва мерки за преодоляване на хоризонталните или секторни проблеми и да гарантира институционалната устойчивост на структурите, отговорни за управлението, както и да осигурява необходимата административна и техническа компетентност.

Слабото изпълнение на направените прогнози, съгласно данните от Инструмента ЛОТАР, водещо до обозрим риск от загуба на средства по програмата по правилото N+3/N+2, налага мобилизиране на усилията на УО за пълно изпълнение на планираното по програмата през 2011 г.

Извършената приоритизация на проектите в сектор „Води” насочва инвестициите по програмата изключително в агломерациите с над 10 000 еквивалент-жители. Препоръчително е да се обмисли възможността при липса на проектна готовност от страна на общините, попадащи в 124-те приоритетни агломерации в сектор „Води”, предвидените средства да бъдат пренасочени към **агломерациите с под 10 000 еквивалент-жители**, предвид срокът за постигане изискванията на Директива 91/2007/ЕИО (до 2014 г.).

По отношение на големия **проект за изграждане на интегрирана система за управление на отпадъците в гр. София**, КЕВКЕФ отчита изключителното значение за България от реализацията на проекта и в тази връзка приканва отговорните институции към максимално мобилизиране на усилията за успешния изход от преговорите с ЕК и по-бързата реализация на проекта във възможно по-кратки срокове.

През 2011 г. КЕВКЕФ ще продължи да следи развитието на проектите по двете ключови за ОПОС приоритетни оси, като обръща внимание, че активният диалог и консултации с общините следва да продължи с оглед по-бързата и успешна реализация на проектите.

• ОПРР

Постигнат напредък:

През февруари 2010 г. е получена **положителна оценка от Европейската комисия за съответствие на системите за управление и контрол на програмата с изискванията на**

европейската нормативна база, с което ОПРР се явява първата оперативна програма в България с положителна оценка от ЕК и реална възможност за получаване на първите междинни плащания.

По данни на УО към 31 декември 2010 г. по ОПРР са **сключени договори** на обща стойност около **843,4 млн. евро**, което представлява около **53 %** от бюджета на програмата, като само през 2010 г. размерът на контракуваните средства достига **367,8 млн. евро**.

Плащанията по програмата достигат над **185 млн. евро** към 31.12.2010 г., което представлява усвояемост от приблизително **12 %**. **Осезаемият ръст в плащанията** по ОПРР от близо **6 пъти** за последните 12 месеца (към 31.12. 2009 г. са усвоени малко над 31 млн. евро) се дължи преимуществено на **подобрената ефективност на системата за разплащания** с бенефициентите (на ежеседмична база), **оптимизираните процедури** и предприетите мерки за укрепване на административен капацитет, както в УО на ОПРР, така и по отношение на бенефициентите на програмата.

По отношение на планираните за обявяване схеми по ИГРП за 2010 г. се наблюдава над 85 % изпълнение, като са **обявени 12 от 14-те планирани схеми** на обща стойност над **375 млн. евро**. Към края на 2010 г. по ОПРР са окончателно приключени **над 70 проекта** по почти всички приоритетни оси, с което реалният социално-икономически ефект от програмата на местно и регионално ниво става още по-осезаем.

Устойчивите темпове на изпълнение на програмата през 2010 г. са с тенденция за ускоряване през 2011 г., предвид заложеното в одобрената ИГРП за 2011 г. - предстои обявяването на **10 нови схеми** на обща стойност **320 млн. евро**, с което размерът на публикуваните схеми ще възлиза на **96 %** от размера на ОПРР. Като положителна стъпка следва да се отбележи насочването на значителна част от планираните през 2011 г. **инвестиции по програмата към социална и здравна инфраструктура** в подкрепа на *деинституционализация на социални институции, предлагащи услуги за деца в риск; реконструкция/обновяване и оборудване на общински лечебни заведения; осигуряване на съвременни социални жилища за настаняване на групи в неравностойно положение; енергийна ефективност в многофамилни жилищни сгради и др.*

Като напредък следва да бъдат отчетени и предприетите през 2010 г. **активни мерки за реализация на Инициативата JESSICA** в България – реалното създаване на **Холдингъв Фонд по JESSICA**, по който са преведени **33 млн. евро** от бюджета на ОПРР за инвестиции във фондове за градско развитие. Очаква се фондовете по JESSICA да започнат да се разпределят през 2011 г.

По отношение на изграждането на системи за устойчив градски транспорт в **седемте големи града на България** (София, Пловдив, Варна, Бургас, Стара Загора, Русе и Плевен) е постигнат напредък, като е **одобрен първият голям проект за интегриран градски транспорт на Бургас** на обща стойност **67 млн. евро** и е сключен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ с община Бургас. Проектът е изпратен за съгласуване и одобрение от ЕК през ноември 2010 г. С оглед управление и администриране на цялостния процес, в УО на ОПРР е **създадено специално звено за управление на проектите за интегриран градски транспорт**, което със **съдействието на експерти от JASPERS** ще подпомага седемте големи града на България при подготовката и изпълнението на проектите.

Продължава изпълнението на ключовата мярка за подкрепа за **рехабилитация и реконструкция на второкласни и третокласни пътища** с конкретен бенефициент Агенция „Пътна

инфраструктура” и с бюджет - **256 млн.евро**. Към края на 2010 г. са сключени общо **29 договора** на стойност повече от **236 млн. евро.**, вкл. за **рехабилитация и реконструкция на Софийски околновръстен път**. За остатъка от наличния финансов ресурс по схемата предстои АПИ да подадат проектни предложения до средата на 2011 г.

УО на ОПРР е **стартирал и подготовката за следващия програмен период** на Кохезионната политика на Европейския съюз (2014 – 2020 г.), като вече е реализиран проект в рамките на приоритетна ос Техническа помощ, свързан с анализа на потребностите и проучване на варианти за подготовка и реализация на процеса на програмиране на регионалното развитие за следващия програмен период.

Проблемни области:

Наред с очертания през 2010 г. напредък, УО на ОПРР полага усилия за преодоляване на идентифицираните **проблемни области**, сред които могат да бъдат отбелязани: забавяне на **процедурите по предварителен контрол** на документацията за участие в процедури за обществени поръчки; затруднение за извършване на **100 % проверки на място** при искане за междинни плащания; необходимост от **допълнително укрепване на капацитета** на регионалните отдели на УО, както и на конкретните бенефициенти по ОПРР.

За адресиране на посочените проблемни области, УО е предприел активни мерки, в т.ч. осъществяване на предварителен контрол и проверки на място на **извадков принцип** и на база **оценка на риска**. С оглед укрепване капацитета на регионалните отдели за **юридически консултации и техническа експертиза**, е увеличен числения им състав с привличане на експерти с необходимите качества и професионална подготовка. Проведени са обучения, свързани с различните аспекти от управлението на проекти по програмата, насочени към конкретните бенефициенти (вкл. АПИ).

Препоръки:

КЕВКЕФ поздравява екипа на УО за добрата организация на работа и изразява задоволство от постигнатия устойчив напредък по всички направления на програмата, както и от предприетите мерки по отношение на стартиране на планирането за следващия програмен период на Кохезионната политика. През 2011 г., в рамките на редовните изслушвания по напредъка на програмата, КЕВКЕФ ще продължи да проследява изпълнението на заложените мерки в ИГРП, както и напредъка по ключовата Инициатива JESSICA.

КЕВКЕФ препоръчва да се обмисли възможността и целесъобразността, с оглед подобряване функционалността на АПИ, **подготовката и изпълнението на пътните проекти по ОПТ и ОПРР да се съсредоточи рамките на едно звено.**

Предвид значителния брой конкретни бенефициенти - държавни институции по ОПРР, е необходимо да продължат усилията за укрепване на капацитета им за разработване и изпълнение на проекти по ОПРР.

- **ОПРЧР**

Постигнат напредък:

По данни на УО по програмата са получени 5 495 проектни предложения и са сключени общо 1 754 **договора на стойност** приблизително **596,8 млн. евро**, което представлява 49 % договаряне, спрямо общия бюджет на програмата. По данни от ИСУН стойността на **договорените средства** към 31 декември 2010 г. е **574,9 млн. евро** или **47,36 %** от общия бюджет на програмата.

Размерът на реално **платените средства** по програмата е над **108 млн. евро**, което представлява близо **9 % усвояемост**. Регистриран е значителен ръст в разплащанията по програмата за последната 1 година (31.12.2009 – 31.12.2010 г.) от близо 3 пъти, като към края на 2009 г. са изплатени едва 39,8 млн. евро или малко над 3 % от общия бюджет на програмата.

Към 31 декември 2010 г. КН на ОПРЧР е одобрил критерии за избор на 94 операции в размер на стойност – **1,2 млрд. евро**. По този начин в средата на програмния период е поставена точна времева и финансова рамка за реалното усвояване на **98 % от наличните** по програмата финансови средства. В процес на изпълнение са 68 процедури за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ в размер на 734,7 млн. евро.

Одобрените от Комитета за наблюдение операции предлагат **цялостна визия за подкрепа на българския пазар на труда, модернизацията на образователната система и стартиралия процес на деинституционализация на социалните услуги за деца.**

В сферата на **пазара на труда** предстои да стартира изпълнението на 8 нови операции с общ бюджет от 126,4 млн. евро насочени към възстановяване на българската икономика и плавното намаляване на равнището на безработица в страната, 6 от предстоящите нови операции за сумата от 120,1 млн. евро са насочени в подкрепа на бизнеса и заетите лица.

При вече отворените за финансиране схеми са въведени **иновативни модели** във всички операции, което допринася за постепенно и поетапно справяне с рисковете и слабостите от изпълнение.

С ОП се цели се **синергичен ефект на мерките**, финансирани под различните приоритетни оси, които имат пряко въздействие за изпълнението на целите, заложи в европейските и национални стратегически документи.

Наблюдава се **много добро взаимодействие между Управляващия орган и Междинните звена**, както и успешно проведени процедури за назначаване на нови служители в звената и укрепване на административния им капацитет.

Преодоляна е хоризонталната констатация и препоръка, относно сключването на т. нар. граждански договори, като са внесени промени във вътрешните правила за работа на УО и МЗ, както и в стандартните образци на документи, свързани с кандидатстването по схеми за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ, оценката на проектни предложения и изпълнението на сключените договори.

Предприети са и стъпки за **намаляване на административното бремене за бенефициентите** и въвеждане на **единни правила за определяне на възнагражденията**, които се изплащат на физически лица по договори по ОП РЧР.

Най-съществената стъпка за намаляване на административното бреме при изпълнението на оперативната програма беше въвеждането с ПМС № 251/21.10.2009 г. на промени, имащи за цел да разширят обхвата на обученията, които могат да се финансират и да прецизират изискванията за отчитане на извършените дейности с оглед данъчното третиране на предоставяните услуги.

Министерският съвет е приел и промени в ПМС № 180/27.07.2007 г. за определяне на детайлните правила за допустимост на разходите по ОПРЧР, с които се дава възможност да бъдат приложени на практика въведените през 2010 г. на европейско равнище опции за отчитане на разходи по Европейския социален фонд на база общи суми и скала от фиксирани единични стойности.

Проблемни области:

От страна на службите на Генерална дирекция „Заетост, социални въпроси и равни възможности” на ЕК са отправени препоръки и забележки по отношение на изпълнението на сключените договори по операция „Повишаване гъвкавостта и ефективността на пазара на труда чрез активни действия на социалните партньори” с бенефициенти - национално представителните организации на работниците и служителите и на работодателите. Създадена е нарочна работна група от експерти от УО и МЗ, която да извърши преглед на договорите за директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ, сключени със социалните партньори, с цел избягване на рисковете от припокриване на дейности и разходи. КЕВКЕФ ще продължава да проследява изпълнението на констатираните от ЕК препоръки, като в рамките на предстоящите изслушвания очаква УО на ОПРЧР да представи резултатите от дейността на работната група за преглед на сключените договори със социалните партньори.

Като проблем и слабо място в изпълнението на ОП могат да бъдат посочени **проверките на място**, осъществявани от страна на СО с препоръка за анализ на факторите разходи/ползи и засилване на проверките при бенефициентите от страна на СО.

Все още основен риск остава отстраняване на допуснатите пропуски и предприемане на превантивни действия за избягване на **риска от двойно финансиране и извършване на недопустими разходи**.

За сега УО наблюдава постигане на индикаторите по Програмата с малки изключения. Все още няма опасение и по отношение на финансовите индикатори от гледна точка на правилото N+3/N+2. Въпросът добива актуалност през 2011 г., но по ОПРЧР не се очакват проблеми в този контекст (предвид и преведените аванси). С оглед логиката на схемите по Програмата, в началото на 2011 г. се очаква сериозен ръст на разплащанията по ОПРЧР. Най-рискова остава 2012 г., където се събират бюджетните ангажименти от 2009 г. и 2010 г., като УО е подготвил план за действие в тази посока, който е съгласуван с ЕК.

Препоръки:

КЕВКЕФ приветства положените през 2010 г. усилия за **укрепване капацитета на Междинните звена**, предвид нарасналия обем на работа по програмата, както и **предприетите мерки за намаляване на административното бреме при изпълнението ѝ**.

КЕВКЕФ изразява пълната си подкрепа за **постигане на синергичен ефект и допълняемост на дейностите по ОПРЧР, ОПРКБИ и ОПРР** чрез реализация на мерки за деинституционализацията на деца с увреждания, мерки за подкрепа на специализирани предприятия и кооперации на хора с увреждания, както и **извеждането на деца, настанени в домове за медико-социални грижи за деца**.

КЕВКЕФ отчита като особено значимо **провеждането на планираната реформа в системата на грижа на децата и семействата**, чрез създаването на среда, в която държавните институции, гражданските организации, обществото и семействата зачитат правата на децата и осъществяват политики, насочени към развитие, социално включване и участие на всички деца. КЕВКЕФ се присъединява към съвместните интервенции за подкрепа по ОПРЧР и ОПРР с оглед **реализирането на успешен модел за извеждане на децата от институциите** и постигане на онова равнище на грижи и сигурност на семействата и децата, каквито имат развитите европейски държави.

В тази връзка, Комисията ще следи и през 2011 г. прилагането на практика на допълняемостта в реализацията на тези мерки.

• ОПРКБИ

Постигнат напредък:

На първо място като позитив през 2010 г. следва да бъде отбелязано получаването на **положителна Оценка за съответствие на системите за управление и контрол** на ОПРКБИ от страна на Европейската комисия на **10 февруари 2010 г.**, с което се откри възможността за извършването на междинни плащания.

За последните 12 месеца по ОПРКБИ може да бъде отчетен **ръст в разплащанията от над 221,2 млн. евро**, стимулиран от развитието по Инициативата JEREMIE, което е около **48,5 пъти над размера на разплатения ресурс към 31 декември 2009 г.** Броят на сключените договори за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Програмата е нараснал до **759**, считано към **31 декември 2010 г.**

Общият размер на плащанията по ОПРКБИ, от момента на стартиране на Програмата, до 31 декември 2010 г., възлиза на близо **225,9 млн. евро (19,44%** от разполагаемия ресурс). Най-голям е дялът им по ПО 3 „**Финансови ресурси за развитие на предприятията**”, възлизащ на **199 млн. евро (17,1 %** от общия бюджет на Програмата, предназначен за финансиране по Инициативата JEREMIE), следван от ПО 2 „**Повишаване ефективността на предприятията и развитие на благоприятна бизнес среда**”, по която вече са изплатени над **15,3 млн. евро (1,32 %** от наличния ресурс по ОПРКБИ).

От началото на 2007 г., считано към **31.12.2010 г.**, общата стойност на сключените договори за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Програмата, по данни на УО, възлиза на почти **405,9 млн. евро (34,92%** от разполагаемия ресурс по ОПРКБИ). Най-голям е дялът на договорените до момента средства по ПО 3 „**Финансови ресурси за развитие на предприятията**” (по линия на Инициативата JEREMIE), възлизащ на **199 млн. евро (17,1%** от общия бюджет на ОПРКБИ), следван от ПО 2 „**Повишаване ефективността на предприятията и развитие на благоприятна бизнес среда**” – **131,2 млн. евро (11,3%** от общия бюджет на ОПРКБИ). По ПО 2 е и най-голям дялът на сключените договори – **699**.

Общият брой на **договорите с директен бенефициент бизнеса в страната** (т.е. по процедури в рамките на **ПО 1 и ПО 2** на ОПРКБИ) е **739**, а стойността им е от порядъка на **147,3 млн. евро (17,5%** от бюджета на тези две ПО или **12,7%** от целия бюджет на ОПРКБИ). Средствата, реално достигнали до фирмите в страната като разплатен ресурс по ПО 1 и ПО 2, към 31 декември 2010

г., са **16,6 млн. евро** (2% от предвидените средства за ПО 1 и ПО 2 или 1,4% от общия разполагаем ресурс по ОПРКБИ).

КЕВКЕФ отчита положително предприетите от УО през 2010 г. **мерки за оптимизиране на процеса по управление и изпълнение на ОПРКБИ**, в т.ч.:

- Съкратени са сроковете за реакция от страна на държавната администрация при прегледа и произнасянето по всички отчети и документи, представяни от бенефициентите във връзка с изпълнението на проектите;
- Предварително публикуване за публично обсъждане на проектите на Насоки за кандидатстване;
- Публикуват се подробни критерии и методика за оценка на проектните предложения, заедно с Насоките за кандидатстване и оперативните ръководства за изпълнение на сключените договори;
- Намален е броят на изискуемите документи от кандидатите и се извършват проверки на някои от декларираните обстоятелства по служебен път;
- Признаване на консултантските услуги за подготовка на проектните предложения като допустима дейност и разход по обявените през 2010 г. процедури за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ;
- За да се преустанови отпадането на сериозен брой проектни предложения още на етап оценка на административното съответствие, е въведена практика за осъществяването на предварителна проверка за пълна окомплектованост (наличност) на изискваните документи и възможност за допълването им в 7-дневен срок при поискване от страна на съответната Оценителна комисия;
- Премахване месечното отчитане за изпълнението на индикаторите по проектите (подаването на Месечна справка), като информацията вече се представя с междинните и финални отчети;
- Провеждане на обучения на бенефициентите, непосредствено след сключването на договорите за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ, с оглед намаляване и избягване на допусканите грешки в процеса на изпълнение и отчитане.

Предвиждат се и допълнителни мерки за по-нататъшно опростяване на процедурите през 2011 г.

През **2010 г. са отворени 10** от планираните **16 процедури** за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по ИГРП 2010 г. (в т.ч. **2 процедури по ПО 1, 7 процедури по ПО 2 и 1 процедура по ПО 3** - покани за заявяване на интерес по Инициативата JEREMIE)). Извън включените в ИГРП за 2010 г. 16 процедури и в отговор на потребностите на бизнеса, УО е обявил през изминалата година и процедура за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ BG161PO003-2.1.10 „*Подкрепа за предприятия и кооперации на хора с увреждания*”, с общ размер на финансирането от 10 млн. евро.

За сравнение, през **2007 г.** са отворени за кандидатстване едва **3 процедури** по Програмата, през **2008 г.** бенефициентите са имали достъп до **5** от първоначално планирани **10 процедури**, а през **2009 г.** – само до **2** от планирани **7 процедури**. ИГРП за **2011 г.** предвижда обявяването на **10 процедури** за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ през настоящата година, на **обща стойност** от порядъка на **над 405 млн. евро** (или близо **35%** от общия бюджет на ОПРКБИ).

Сериозен напредък през отчетния период е постигнат по отношение реализацията на **Инициативата JEREMIE** в страната. По-важните аспекти, които следва да бъдат изведени на преден план в тази връзка, са:

- **Предоговорени са Рамковото споразумение и Финансовото споразумение** между правителството на Република и Европейския инвестиционен фонд (от **27 май 2009 г.**) за прилагане на Инициативата JEREMIE в страната. Измененото Рамково Споразумение и Финансово Споразумение са подписани на **29 април 2010 г.** и са ратифицирани със Закон (обн., ДВ, бр. 43 от 8 юни 2010 г.). Предоговарянето способства за **засилване контрола** върху дейността на Холдинговия фонд по Инициативата JEREMIE;

- В изпълнение на Финансовото споразумение е **преведен траншът** в размер на **199 млн. евро** за реализацията на Инициативата JEREMIE. Средствата са преведени по набирателната сметка на **Дружеството със специална цел „Джеремии България” АД**, което е вписано в Търговския регистър на **16 юли 2010 г.** (гарантирано е успешно усвояване на предвидения финансов ресурс с оглед спазване на Правилото N+3);

- На **19 юли 2010 г.** е проведено първото заседание на Инвестиционния борд на „Джеремии България” АД, като в неговите рамки е утвърдена поканата за заявяване на интерес от финансовите посредници за фонд за рисков капитал и са представени предстоящите финансови инструменти;

- На **3 септември 2010 г.** и **17 ноември 2010 г.** са обявени покани за заявяване на интерес за подбор на Финансови посредници, които ще получат средства от Холдинговия Фонд по Инициативата JEREMIE за прилагане на различни типове финансови инструменти в страната.

Проблемни области:

Основен проблем остават **забавените темпове на изпълнение на ОПРКБИ** през годините с оглед на реалните потребности на бизнеса в страната и постигнатия същински напредък по Програмата към 31 декември 2010 г. (абстрахирайки се от развитието по Инициативата JEREMIE).

Въпреки, че към **31 декември 2010 г.**, Програмата се характеризира с **номинално високи показатели на договаряне (34,92% по данни на УО) и разплащане (19,44% по данни на УО)**, ако от анализа бъде изваден **финансовият поток по Инициативата JEREMIE (199 млн. евро или 17,1% от общия бюджет на ОПРКБИ)**, **реалното прилагане на която все още не е стартирало на практика, темповете на нейното изпълнение остават незадоволителни и е налице изоставане.**

Игнорирайки напредъка по Инициативата JEREMIE, следва да бъде отчетено, че по ОПРКБИ, през 2010 г., финансовият напредък е почти неосезаем. Сключени са едва **6 договори** за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ и то само по **ПО 5 „Техническа помощ”**. **Общият процент на договаряне по четирите приоритетни оси извън ПО 3 (където се изпълнява Инициативата JEREMIE) е нараснал съвсем слабо - от 16,6% към 31 декември 2009 г. на 17,8% към 31 декември 2010 г.** При **разплащането** ситуацията по тези **четири приоритетни оси е още по-тревожна, като усвояването към 31 декември 2009 г. е било 0,4%, а към 31 декември 2010 г. е достигнало едва 2,3%.** За сравнение, макар и доста условно предвид различната специфика на отделните Оперативни програми и характера на техните бенефициенти, **средният процент на договаряне по седемте оперативни програми към 31 декември 2010 г. е 36,72%, а на разплащане - 10,01%, което е доста над показателите за ОПРКБИ, оставяйки встрани развитието по Инициативата JEREMIE.**

Финансовото изпълнение на ИГРП за 2010 г. по ОПРКБИ не е достатъчно задоволително (почти 62%). През 2010 г. са обявени процедури за близо **409 млн. евро** (вкл. по Инициативата

JEREMIE), при планирани такива на обща стойност от близо **665 млн. евро**. Това финансово изпълнение е под средното за 7-те Оперативни програми, възлизащо на **80,3%**.

Изпълнението от **63,5%** на прогнозата за договорените средства по **Инструмента LOTNAR** за 2010 г. също не е на необходимото ниво и нарежда ОПРКБИ по този показател на предпоследно място (изпреварва само ОПОС) от всички 7 Оперативни програми. Средното изпълнение на прогнозата по всички Оперативни програми е **78%**.

Сред предизвикателствата пред УО остава гарантирането на адекватен административен капацитет на служителите в МЗ за навременно справяне с очакваните бързи темпове на нарастване на задълженията им по ефективното изпълнение на ОПРКБИ през 2011 г.

Препоръки:

КЕВКЕФ адмира **подхода за търсене и поддържане на непрестанен диалог** и консултации с представителите на бизнеса в страната за по-добро таргетиране на схемите за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Програмата. Този подход следва да бъде запазен и прилаган и през настоящата година.

КЕВКЕФ очаква предприетите от УО през 2010 г. **поревица от корективни действия за компенсиране на акумулираното сериозно изоставане по ОПРКБИ в годините** да генерират реален ефект през 2011 г. Налице е сериозна ангажираност на политическото ръководство на Министерството на икономиката, енергетиката и туризма за допълнително облекчаване на процедурите и ускоряване на процесите по изпълнение на Програмата. Не бива да се допуска отлив на интерес от страна на бизнеса към подкрепата по линия на ОПРКБИ, което ще застраши успешното изпълнение на Програмата и постигането на нейните първоначални цели.

С оглед на гореизложеното, КЕВКЕФ запазва препоръката си от Междинния доклад за усвояването на средствата от ЕС в Република България през 2010 г. за предприемането на мерки за **по-бързо допълнително опростяване и ускоряване на процедурите** за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Програмата и за провеждането на **засилена информационна кампания за потенциалните бенефициентите**, с оглед на настъпващите промени в хода на оптимизиране изпълнението на ОПРКБИ.

• ОПАК

Постигнат напредък:

В процентно изражение към 31.12.2010 г. **са договорени близо половината от средствата от бюджета на Програмата, или 45,10%** (по данни от ИСУН). В сравнение с 2009 г., договарянето е нараснало с повече от 5 %.

Към 31.12.2010 г. **реално разплатените средства по Програмата са 45,4 млн. евро или 25,13 %**, като за сравнение към 31.12.2009 г. разплатените средства са били 37,9 млн. евро (21 %), което представлява 1,2 пъти ръст в разплащанията по програмата за последната година.

Въпреки констатираните в Междинния доклад на КЕВКЕФ забавяния в темповете на разплащания, породени от множеството проверки по Програмата, изоставанията са наваксани, като само през месец декември са в размер на **2 093 145 евро**. Това е най-високата стойност на

месечна база, която е възстановявана на бенефициентите по програмата, от началото на 2010 г. и представлява една четвърт от всички плащания за годината.

Програмата бележи 100 % изпълнение на ИГРП за 2010 г. от гледна точка на планирани и обявени процедури за предоставяне на БФП (отворени 12 процедури). Тези темпове се очаква да бъдат запазени и през 2011 г., като по ИГРП за 2011 г. са планирани 13 процедури на индикативна стойност над 33 млн. евро.

По данни от инструмента LOTNAR, ОПАК се нарежда сред програмите с много добро/добро изпълнение на направените прогнози за размера на договорените средства (над 55 %). Програмата е сред лидерите при размера на договорените средства от бюджета и нейното изпълнение може да бъде класифицирано като добро.

Към края на 2010 г. може да се отчете **приносът на ОПАК към започналата през 2009 г. административна реформа, в рамките на Съвета за административна реформа** (създаден с ПМС № 192 от 5 август 2009 г.), оглавяван от вицепремиера и министър на финансите Симеон Дянков. В резултат от изпълняваните проекти по ПО 3 на програмата се очаква администрациите-бенефициенти да автоматизират процесите по обработка на документи и да предлагат редица **услуги по електронен път**. Това значително ще подобри обслужването на гражданите и бизнеса и ще допринесе за развитието на електронното управление в страната.

Проблемни области:

Основен проблем, който беше отчетен от членовете на КЕВКЕФ по време на изслушванията, беше недостатъчната публичност на резултатите от реализираните проекти по ОПАК, което е предпоставка за създаване на впечатление у гражданите, че средствата по Програмата не се изразходват по предназначение.

Препоръки:

Във връзка с данните от LOTNAR, КЕВКЕФ би препоръчала на УО да запази интензивните темпове на договаряне и заплащане и в изпълнение на заложената ИГРП за 2011 г.

КЕВКЕФ приветства измененията в Наръчника за изпълнение на ОПАК и Системите за управление и контрол. Те ще окажат влияние върху така важните процедури, касаещи реформите в съдебната система, защото през 2011 г. се предлага възможността на администрациите да кандидатстват тогава, когато са готови с конкретни проектни предложения.

КЕВКЕФ продължава да се придържа към препоръката си ръководството на ОПАК да заимства от опита на УО на ОПРЧР при **прилагането на синергичния подход на финансиране на проекти, свързани с провежданата реформа в държавната администрация в условията на финансова и икономическа криза** (като например електронно управление, обслужване на „едно гише“, таен клиент, оптимизиране числеността на администрацията).

• ОПТП

Постигнат напредък:

По данни на УО към 31.12.2010 г. по ОПТП са **договорени 14,3 млн. евро.**

Разплатените средства през 2010 г. са в размер на 6,3 млн. евро (11 % от бюджета на ОПТП) се увеличили със 127,4% спрямо 2009 г., като достигат **6 250 139** евро.

Като съществен напредък в постигането на една от основните цели на Програмата – създаване на ИСУН, може да се отбележи стартирането на публичния модул на системата. По този показател може да се каже, че общодостъпната информация е най-машабна в сравнение с другите държави-членки.

КЕВКЕФ приветства обявяването на процедурата за директно предоставяне на БФП за **изграждане и функциониране на 28 областни информационни центрове**. По последни данни срокът за подаване на проектни предложения е удължен до 28 февруари 2011 г.

Проблемни области:

Наблюдава се изоставане в усвояването на средствата по програмата, като следва да се отбележи, че за периода март-юни 2010 г. **не са отчетени никакви плащания по проекти**, финансирани от ОПТП. Като причина за отчетеното забавяне се посочва настъпилата през месец април 2010 г. институционална промяна в управлението на програмата, чрез преместването на УО на ОПТП от МФ в МС.

Препоръки:

В контекста на протичащата административна реформа и все по-интензивното предоставяне на услуги по електронен път в подкрепа на гражданите, КЕВКЕФ препоръчва **да се обмисли възможността за кандидатстване по ОП и отчитане на проектите по тях по електронен път**.

• ПРОГРАМИ ЗА ТГС

Постигнат напредък:

Идентифицираните като проблемни области в Междинния доклад на КЕВКЕФ от 2010 г. (*получаване на положителни оценки за съответствие и одобряване на Меморандумите за разбирателство*) по програмите за ТГС са до голяма степен преодолени.

През 2010 г. са **одобри оценките за съответствие от ЕК** по програмите за ТГС по вътрешните и външните граници (с изключение на ТГС България-Сърбия, по която се очаква оценката да бъде окончателно финализирана през 2011 г.)

Меморандумите за разбирателство са на различен етап на финализиране, като част от тях са вече ратифицирани със Закон от Народното събрание и влезли в сила (ТГС Румъния-България, България-Македония и България-Турция). Отчетеният напредък се дължи и на осигурените средства за национално съфинансиране в Държавния бюджет за 2010 г.

Проблемни области:

Натрупаното забавяне, поради късното получаване на оценките за съответствие по програмите, е видимо и от ниския размер на усвоени средства по тях, което поставя под съмнение постигането

на заложените цели до края на програмния период. С изключение на ТГС Румъния-България, по която към края на 2010 г. са разплатени общо 2,4 млн. евро, другите програми не са реализирали плащания, освен по приоритетна ос Техническа помощ. Такава е ситуацията и по отношение на договорените средства – през 2010 г. са сключвани договори единствено по ос Техническа помощ.

Като основни проблемни области могат да бъдат определени: **забавянето при възстановяването на средства на бенефициенти** по проекти от Европейския фонд за регионално развитие, както и **необходимост от оптимизиране на системата за осъществяване на първо ниво на контрол**. Проблеми създават и част от **нормативните актове**, които са издадени във връзка с управлението, разходването и контрола на средствата от ЕС, тъй като са едностранни и е невъзможно приложението им при програмите за ТГС.

При ТГС по външните граници (Турция, Сърбия) е натрупано забавяне и във връзка със смяната/преструктурирането на Националния партниращ орган по програмите. Сложната политическа и икономическа ситуация в Румъния и Гърция до голяма степен обуславят трудната реализация на програмите за ТГС по вътрешните граници през 2010 г.

Препоръки:

КЕВКЕФ отчита, че поради ниските си бюджет програмите за ТГС все още не **ангажират в достатъчна степен институционално внимание и обществена енергия на национално и регионално ниво в партниращите държави**, въпреки че ефектът им далеч надхвърля финансовото им изражение, тъй като те премахват границите и водят до фактическото създаване на трансгранични общности, носещи духа на Обединена Европа.

Въпреки акумулираното съществено забавяне, КЕВКЕФ изразява увереност, че през 2011 г. ще бъдат ускорени темповете по изпълнение на програмите за ТГС, чиято основна цел е да допринесат за регионалното сближаване и повишаване на конкурентоспособността в трансграничните региони. В тази връзка, КЕВКЕФ изразява готовност да съдейства за ускоряване на процеса по ратификация на Меморандумите за разбирателство с Гърция и Сърбия, непосредствено след като бъдат предоставени на Народното събрание. КЕВКЕФ ще продължи да следи изпълнението на програмите за ТГС и през 2011 г., като изразява очакване през 2011 г. да бъде **финализирано изграждането на интерфейс между програмите за ТГС и ИСУН**, с оглед по-добрия обмен на данни между системите за постигане на повече прозрачност, публичност и отчетност, както и избягване на риска от двойно финансиране.

• ПРСР

Постигнат напредък:

Програма за развитие на селските райони и през 2010 г. остава програмата с **най-висок процент на усвояване в сравнение с останалите програми**. Към 31.12.2010 г. са **договорени 37 %** от бюджета на ПРСР, а разплатените средства **представляват 19 %** от целия наличен за усвояване бюджет на ПРСР.

Към декември 2010 г. 25 % от извършените плащания се падат на доплащанията към директните плащания. За сравнение към декември 2009 г. този процент е 48,52 %.

Проблемни области:

И през 2010 г. основен проблем при прилагането на ПРСР остават **огромният брой необработени заявления**. Затруднения и забавяния има и в **обработката на заявленията и заявките за плащане по под-мярка 431-2 от ос 4 ЛИДЕР**, въпреки отбелязания напредък.

Укрепването на **административния капацитет** на ДФЗ-РА и в МЗХ продължава да е проблемна област за реализацията на ПРСР независимо, че са предприети мерки по назначаването на допълнителен персонал. Необходимо е да се **акцентираща върху обучението на допълнително наетия персонал с цел повишаване на компетентностите му**. Във връзка с решението за децентрализация на процеса на оценка и контрол на малките проекти по мерките 112 „Създаване на стопанства на млади фермери” и 141 „Полу-пазарни стопанства в процес на реструктуриране” е необходимо качествено **обучение на експертите от Регионалните разплащателни агенции**, за да бъде осигурено адекватното прилагане на мерките и защита на извършените плащания при множеството одитни проверки.

Почти през цялата 2010 година **продължи да бъде труден достъпът на бенефициентите до служителите от ДФЗ**. Липсата на комуникация с оторизираните експерти, ненавременното публикуване и неточни указания за съгласуване на обществените поръчки затрудняваха бенефициентите при реализация на техните проекти. **Стъпки за подобряване на комуникацията с ДФЗ-РА бяха предприети едва в края на 2010 г. след смяната на ръководството на ДФЗ**.

Друг основен проблем, който продължава да пречи на напредъка по ПРСР, е **ненавременното публикуване на индикативната годишна програма**. Обикновено УО одобрява тази програма около месец май и по този начин се намалява възможността бенефициентите да подготвят своевременно и качествено своите проектни предложения. Освен това, затрудняващ фактор е **неспазването на обявените прозорци за прием**. Често приемът за определени мерки въобще не стартира или пък се променят датите да прием в последния момент.

Препоръки:

КЕВКЕФ препоръчва инициативата на ДФЗ за подобряване достъпа на бенефициентите до оторизираните експерти да бъде реализирана на практика и да **бъде създаден работещ механизъм за оказване на методическа помощ на бенефициентите при изпълнението на проектите**, тъй като това ще доведе до чувствително намаляване на риска от некоректно изпълнение на проектите и ще бъдат избегнати допуснатите по програма САПАРД грешки.

КЕВКЕФ препоръчва **своевременно оповестяване на индикативна годишна програма за прием по отделните мерки и спазване на сроковете по прозорците за прием**.

• ОПРСР

Постигнат напредък:

Към 31 декември 2010 г. по ОПРСР са **сключени договори** на обща стойност около **9,5 млн. евро**, което представлява около **9 %** от бюджета на програмата, като само през 2010 г. размерът на контракуваните средства достига **6,5 млн. евро**, което представлява **трикратен ръст** на договорените средства през последната година.

Плащанията по програмата достигат общо **3,9 млн. евро** към 31.12.2010 г., което представлява усвояемост от **3,6 %**. Само през 2010 г. са изплатени 3,7 млн. евро или 95 % от общата стойност на изплатената безвъзмездна финансова помощ за периода 2007 – 2010 г. За сравнение към 31 декември 2009 г. разплатените средства са били едва 181,2 хил. евро, т.е. ръстът в плащанията по ОПРСР за последните 12 месеца е над **18 пъти**.

През 2010 г. са отворени за прием мерки по всички приоритетни оси на Програмата, като през 2011 г. са планирани за обявяване процедури за още 20,4 млн. евро.

През месец юли 2010 г. **функциите на Одитен орган по ОПРСР са прехвърлени от МЗХ към ИА ОСЕС**, с което е изпълнена препоръката на ЕК за осигуряването на функционална независимост на органите, свързани с прилагането на Оперативната програма.

На 22 декември 2010 г. е получена **положителна оценка на съответствие** от страна на Генерална дирекция „Морски въпроси и рибарство” на ЕК. Процедурирано е и **първото заявление за междинно плащане** по ОПРСР.

Създадени са предпоставки за ускоряване на усвояването на средства по програмата, чрез улесняване на достъпа до финансиране на бенефициенти по ОПРСР (малки и средни предприятия). Достъпът до финансиране е улеснен посредством създадената **гаранционна схема към Българската банка за развитие (ББР)**.

През 2010 г. е финализиран процесът на изготвяне на подзаконовата нормативна уредба за прилагане на всички мерки от Оперативната програма. Като напредък следва да се отбележи и **изграденият интерфейс за обмен на данни с ИСУН**, с цел постигане на по-голяма координация между дейността на структурите, ангажирани в прилагането на ОПРСР и органите, прилагащи СКФ на ЕС в България.

Проблемни области:

В хода на изпълнение на ОПРСР, УО е идентифицирал като проблем при реализирането и управлението на Оперативната програма **затруднението в осигуряването на съфинансирането от страна на кандидатите за безвъзмездна финансова помощ**, което води до невъзможност част от тях да пристъпят към реализиране на своите проекти. Това затруднение е до голяма степен преодоляно с подписаното през месец декември споразумение между УО на ОПРСР и Националния гаранционен фонд към Българската банка за развитие, с което е финализиран процесът на стартиране прилагането на гаранционната схема за улесняване достъпа до финансиране за малки и средни предприятия.

Препоръки:

КЕВКЕФ поздравява екипа на ИАРА за положените усилия за преодоляване на натрупаното забавяне по отношение на изграждането на системите за управление и контрол на програмата, прехвърлянето на Одитния орган по ОПРСР към системата на МФ и като резултат – получаването на положителна оценка за съответствие по програмата от страна на ЕК.

Същевременно, КЕВКЕФ изразява увереност, че **темповете по програмата ще бъдат ускорени** в бъдеще, предвид напредналия етап от финансовата перспектива и ниското ниво на усвояване на средства по програмата (под 4 %).

В тази връзка, е от съществено значение правилното програмиране на мерките, които ще бъдат отворени в оставащия период на изпълнение на програмата, като усилията бъдат концентрирани върху онези от тях, по които ще има най-засилен интерес от страна на бенефициентите.

В допълнение, КЕВКЕФ апелира към по-пълноценно използване на **средствата от техническата помощ на програмата**, чрез разширяване на обхвата от дейности, за които се ползва техническата помощ. Това би позволило привличане на външна експертиза в подкрепа на УО на програмата, особено по отношение оценката на икономическата жизнеспособност на инвестиционните проектни предложения.

С оглед кратките срокове за извършване на **междинна оценка по програмата** (до юни 2011 г.), КЕВКЕФ изразява очакване, че обявената през месец декември процедура за избор на независим оценител ще бъде проведена в рамките на планирания график.

КЕВКЕФ приветства усилията на УО на ОПРСР за улесняване на достъпа до финансиране на МСП, кандидатстващи по ОПРСР, чрез Националния гаранционен фонд към ББР. В тази връзка, КЕВКЕФ подкрепя препоръката на ЕК българските власти да обмислят възможността **бенефициентите да заплащат по-ниска лихва при ползване на банков кредит, като разликата се поема от средствата по Гаранционния фонд**. По този начин ще бъде увеличен интересът на инвеститорите към програмата, които ще могат да ползват кредити при по-ниска лихва, без да бъде заплашена стабилността на търговските банки, отпускащи кредити на бенефициентите по програмата.

• ДРУГИ ПРОГРАМИ И ИНСТРУМЕНТИ, ПРЕДОСТАВЯЩИ ФИНАНСОВА ПОДКРЕПА ЗА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Инструментът Шенген

Постигнат напредък:

В резултат от предприетите решителни мерки за ускоряване на процеса на контракуване **към 31 март 2010 г. е постигнато 100 % договаряне на средствата** по инструмента Шенген в размер на **129,64 млн. евро без ДДС** (252, 83 млн. лева), като в рамките на удължения срок са сключени договори за около 49 млн. евро без ДДС.

В изпълнение на изискването, заложено в Решение на ЕК С (2007) 1417, всички плащания по договорите, подписани в рамките на Инструмент Шенген и финансирани с европейски средства, да бъдат извършени до края на 2010 г., **към 31.12.2010 г. са разплатени средства по приключили договори в размер на 129,64 млн. евро**. Тази сума се формира като от общия размер на договорените средства се приспадат сумите за неустойки и забавено изпълнение по договорите, както и стойността на тези договори подписани и финансирани в рамките на Приложение 1 на ПМС 17/15.02.2010 г., чиито срок на изпълнение е след края на 2010 г. Така **процентът на разплащане към 31.12.2010 г. също достига 100.**

ФМ на ЕИП

Постигнат напредък:

По всички одобрени за финансиране проекти по ФМ на ЕИП има сключени договори за изпълнение със срок на приключване на дейностите 30.04.2011 г.

С цел подпомагане на дейността на бенефициентите и наваксване на констатираното забавяне на част от проектите, през месец август 2010 г., ИА на ФМ изготви **първоначален анализ на**

риска, при който беше констатирано, че **проектите с висок риск са около 30 %**. След взети незабавни мерки от страна на НКЗ и ИА на ФМ за оптимизиране на дейностите по проектите и проведените съвместни месечни срещи с екипите по изпълнение на проектите, както и направеният анализ към края на месец декември е видно, че за периода от септември 2010 г. до декември 2010 г., процентът на **проектите с висок риск е сведен под 20 %**, което доказва адекватността на предприетите мерки.

Проблемни области:

След извършени проверки на място, Изпълнителната агенция на ФМ на ЕИП констатира, че предвидените ремонтни и/или реставрационни дейности в част от проектите **не са реално стартирали**.

Известното забавяне при обработката на документи по проекти по ФМ на ЕИП е в резултат на факта, че **обхватът на програмата и до голяма степен извън компетентностите на МОМН**, което изисква полагане на допълнителни усилия за осигуряване на адекватна външна експертиза, която да осигури необходимите нива на компетентност, при осъществяване на процесите на мониторинг, контрол и отчетност, в съответствие с изискванията на системата за изпълнение и контрол.

В звеното, което изпълнява функции на Изпълнителна агенция по ФМ на ЕИП, а именно Главна дирекция „Структурни фондове и международни образователни програми” (ГД СФМОП) в МОМН влезе в сила **нова структура, според която се създаде нов отдел, чиито функции са изцяло свързани с наблюдението, контрола и отчетността** при изпълнението на проекти, финансирани от ФМ на ЕИП.

Основният проблем в дейността на Изпълнителната агенция на ФМ на ЕИП, е свързан с **липсата на достатъчен административен капацитет за извършване на следните дейности**: извършване на проверки на място за отчитане на напредъка на проектите; извършване на проверка на финансовите отчети, предоставени от бенефициентите и верифициране на разходите; осчетоводяване на извършените по ФМ на ЕИП разходи.

Норвежката програма за сътрудничество

Постигнат напредък:

В рамките на крайния срок за договаряне на проектни предложения са одобрени общо 24 индивидуални проекта на стойност 17 983 354 евро. Допълнително са одобрени 16 проекта за подготовка на проекти (на стойност 303 180 евро) и 9 проекта за подкрепа на пътуванията (на стойност 13 466 евро).

Подписани са грантови споразумения за всички 24 индивидуални проекти между „Иновация Норвегия” и бенефициентите.

Проблемни области:

Наблюдават се проблемите със съ-финансирането на бенефициентите по НПС, които не са публични институции и забавянето при стартиране изпълнението им, поради загубата на време при разпределението на ангажиментите по управлението на Програмата.

Липса на съ-финансиране от страна на бенефициентите, които не са публични институции (средствата за съ-финансиране на проектите на публичните институции са заложили в националния бюджет).

ПФИ

Постигнат напредък:

Към крайния срок за договаряне (15 декември 2009 г.) са сключени **73 договори**, на обща стойност от **23,417 млн. евро (70,3%** от алокирания ресурс по ПФИ).

Периодът за **изпълнение на договорите** е приключил на **15 декември 2010 г.** По данни на Министерството на финансите, **успешно са реализирани всички 73 договори**, като са постигнати заложените задължителни резултати. Не са регистрирани съществени проблеми при изпълнението.

Срокът за разплащане приключва на **15 декември 2011 г.** За отчетния период е постигнат ръст в усвояването от **89,2%**. Към **31 декември 2010 г.**, разплатеният ресурс възлиза на **18,049 млн. евро**, което представлява **54,2%** от първоначалния бюджет на ПФИ или **77,1%** от стойността на сключените договори. За сравнение, към **31 декември 2009 г.**, разплатените средства са почти наполовина - **9,538 млн. евро (28,6%** от първоначалния бюджет или **40,7%** от стойността на сключените договори).

2. КЛЮЧОВИ ПРОБЛЕМНИ ОБЛАСТИ. НАСТЪПИЛИ ПРОМЕНИ И ПОСТИГНАТ НАПРЕДЪК В УПРАВЛЕНИЕТО НА ЕВРОПЕЙСКИТЕ СРЕДСТВА ПРЕЗ 2010 г.

Идентифицираните от КЕВКЕФ ключови проблемни области през 2010 г. са свързани основно с **процедурите по възлагане на обществени поръчки** в изпълнение на проекти, финансирани със средства от ЕС, както и с **капацитета на различните административни звена**, участващи в процеса на управление и изпълнение на оперативните програми (УО/МЗ, конкретни бенефициенти, общини).

• Обществени поръчки

Въпреки усилията, които се полагат от страна на държавната администрация, за подобряване процеса на възлагане на обществени поръчки за изпълнение на одобрени за финансиране европейски проекти, все още **най-голям дял от констатираните нередности, както от страна на одитиращите органи, така и от страна на Европейската комисия, остават в сферата на обществените поръчки.** В тази връзка прилагането на националното законодателство, свързано с процедурите за възлагане на обществени поръчки, е ключов елемент за изпълнението на одобрените за финансиране проекти.

От страна на българската администрация са предприети активни мерки през 2010 г. за подобряване на нормативната уредба, свързана с обществените поръчки. Последните промени в ЗОП, влезли в сила през месец юли 2010 г., са свързани с **въвеждане в националното законодателство на изискванията на новата директива в областта на обжалването (Директива 2007/66/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 11 декември 2007 година за изменение на директиви 89/665/ЕИО и 92/13/ЕИО на Съвета с оглед повишаване на ефективността на процедурите за преразглеждане при възлагане на обществени поръчки) и усъвършенстване на действащата нормативна уредба относно възлагането на обществени поръчки, както и намаляването на административната тежест.**

С оглед отразяване препоръките на ЕК, отправени в *юлския Доклад на ЕК за напредъка по механизма за сътрудничество и проверка от 2010 г.* е създадена междуведомствена експертна работна група (техническа работна група), която да изготви нова концепция за промени в ЗОП и да я предложи за утвърждаване от политическата работна група, под председателството на министъра по управление на средствата от ЕС – Томислав Дончев. Техническа работна група е извършила мониторинг на действащото законодателство в областта на обществените поръчки, като на тази основа е отправила предложение към политическата работна група относно необходимия обхват от промени в действащото законодателство.

Подготвяните промени в ЗОП са основно свързани с **подобряване структурата на нормативната уредба в областта на обществените поръчки, облекчаване на правилата за възлагането им, повишаване ефективността на предварителния контрол**, дефиниране на **някои основни понятия** като „разделяне на поръчката”, „свързани лица”, „подизпълнител”, прецизиране на разпоредбите, свързани с **оценителните комисии**, с оглед ясно **разпределяне на отговорността за взетите решения**, както и създаване и поддържане на **списък с нелоялни изпълнители** на обществени поръчки (изпълнители, които системно не изпълняват задълженията си по други договори за обществени поръчки).

В началото на 2011 г. предстои приемане на Решение на Министерски съвет, с което да бъде **утвърдена концепция за промените в ЗОП**, като измененията трябва да бъдат приети **до месец август 2011 г.**

КЕВКЕФ проследява процеса по подготовка на новите промени в ЗОП, които се предполага да доведат до по-бързата реализация на одобрените проекти с европейско финансиране.

• **Капацитет на структурите, администриращи европейски средства**

Значението на изграждането на устойчив административен капацитет в структурите, управляващи средства от ЕС, е отчетено от всички институции, като ключов фактор за напредъка при изпълнението на програмите, финансирани със средства от ЕС.

През 2010 г. продължават усилията по изграждане на капацитет за подготовка и управление на проекти, както в УО/МЗ на ОП, така и по отношение на бенефициентите по отделните програми, в т.ч. конкретните бенефициенти и общините.

Предприети са редица мерки от страна на министъра по управление на средствата от ЕС и от УО на ОП за укрепване на административния капацитет, сред които могат да бъдат отбелязани следните:

- Осигуряване на **редовни обучения** за УО, МЗ и бенефициентите на местно ниво за подготовка и изпълнение на проекти, за финансово отчитане и контрол, за прилагане на ЗОП и свързаните с него подзаконовни актове и др.;
- Постоянни **срещи със заинтересованите страни** (НСОРБ, организации на работодателите) за разясняване на процедурите по кандидатстване и разрешаване на текущи казуси и проблеми;
- Допълнителна експертна помощ чрез създаване на фигурата „**сътрудник по управление на европейски проекти и програми**” (*ПМС № 203 от 13.09.2010 г.*) – *очаква се да бъдат наети над 170 сътрудници по европейски проекти в административните звена по отделните програми;*
- Оказване на **техническа помощ** от Международните финансови институции (в т.ч. Световната банка, ЕИБ и ЕБВР) чрез привличане на **външни експерти**, които да осъществяват подкрепа за реализацията на ключови инфраструктурни проекти;

- Стартирането на т.нар. Инициатива „Българският JASPERS” (мобилни групи експерти за подпомагане на общините при подготовката на процедури по ЗОП и при реализацията на проекти), очаквано към средата на 2011 г.

Постигнат напредък в управлението на европейските фондове през 2010 г.:

Наред с отчетения от КЕВКЕФ напредък по отделните програми и инструменти, финансирани със средства от ЕС, настоящият годишен доклад цели извеждане на **ключовите тенденции и постигнати резултати през 2010 г. в цялостната система по управление на средствата от ЕС в България**, сред които могат да бъдат отбелязани:

- **Определяне на министър по управление на европейските фондове;**
- **Оптимизиране на системата за централна координация** на средствата от ЕС - създаден е СКУСЕС, уредени са функциите на ЦКЗ; създаден е **Съвет за развитие** към МС с цел координация по изработването на **Националния програмен документ**, който ще обхваща интегрирана стратегия за развитие на Република България за периода 2011 – 2020 г., включваща всички източници на финансиране;
- Прехвърляне на **УО на ОПТП** от МФ в администрацията на МС;
- Прехвърляне на **функциите на Одитния орган по ОПРСР** от МЗХ към ИА ОСЕС;
- Получени **положителни оценки за съответствие от страна на ЕК** по 7-те Оперативни програми, Оперативната програма за развитие на сектор „Рибарство” и Програмите за ТГС по вътрешните и външните граници на ЕС (с изключение на ТГС България-Сърбия, чиято оценка за съответствие се очаква да бъде финализирана през 2011 г.);
- **Значителен напредък в договарянето и разплащането** по ОП – разплатените средства достигат **809,1 млн. евро** или **10,01 %** от **общия бюджет** по програмите. Контрактуваните средства към 31 декември 2010 г. достигат над **2,9 млрд. евро** или **36,74 %** от общо предвидените средства по програмите;
- **Оптимизиране на процедурите по кандидатстване и намаляване на административната тежест** при тяхното прилагане – опростяване на процедурите по ПМС 121/2007 г. и ПМС 55/2007 г., в т.ч. прилагане на **унифициран подход и общи стандарти** с действащата нормативна уредба в областта на обществените поръчки (ПМС 55/2007 г.), **създаване на по-висока прогнозируемост и прозрачност** чрез предварително публикуване на ИГРП по ОП и на насоките за кандидатстване (ПМС 121/2007 г.);
- **Съкращаване на сроковете за изплащане на безвъзмездната финансова помощ** (до 3 месеца) – ПМС 179/2010 г.;
- **Увеличаване на авансовите плащания към публичните бенефициенти за изпълнение на проектите** (ПМС № 592 от 06.08.2010 г.) – до **35%** от стойността на предоставената безвъзмездна финансова помощ по проекти, съфинансирани от ОПТ, ОПРР и ОПОС;
- **Въвеждане на ясни правила за налагане на финансови корекции** (ПМС № 134 от 05.07.2010 г.) при изпълнението на оперативните програми, съфинансирани от СКФ на ЕС,

ПРСР и ОПРСР с цел **възстановяване на неправомерно изразходваните суми, като възстановените средства остават в бюджета на ОП и могат да бъдат повторно ползвани по предназначение;**

- Осигуряване на условия за **по-добър достъп до финансиране на бенефициентите** за подготовка и изпълнение на европейски проекти – достъп до кредитиране от фонд ФЛАГ; напредък в реализацията на инструментите за финансов инженеринг – JEREMIE, JESSICA; създаване на Националния гаранционен фонд за бенефициентите по ОПРСР към Българската банка за развитие;
- **Укрепване на експертния потенциал** за подготовка на ключови инфраструктурни проекти – привличане на външна експертна помощ от МФИ, създаване фигурата „сътрудник по управление на европейски проекти и програми”;
- Съществено **доразвиване и усъвършенстване на първоначалната функционалност по ИСУН**, в т.ч. създаване на модул за публична информация, създаване на интерфейс със системата ИСАК (ПРСР) и Акстър-Попай (ОПРСР);
- Все **по-тясно сътрудничество и открит диалог с бенефициентите** – сред предприетите мерки в тази насока могат да бъдат отбелязани: провеждане на регулярни срещи с представители на общините и бизнеса; въвеждане на „приемни дни” в част от УО на ОП, както и от министъра по управление на средствата от ЕС; възможност за обсъждане на проектите за Насоки за кандидатстване с бенефициентите преди тяхното официално публикуване.

3. ВИЗИЯ НА КЕВКЕФ ЗА ПРЕДСТОЯЩИТЕ ДЕЙНОСТИ ПРЕЗ 2011 г. ПО ОТНОШЕНИЕ НА КОНТРОЛА НА ЕВРОПЕЙСКИТЕ ФОНДОВЕ

КЕВКЕФ ще продължи да следи активно развитието при управлението на европейските фондове в страната и с готовност ще оказва необходимото съдействие за успешното реализиране на отделните програми в Република България. Комисията ще запази установената практика за провеждане на редовни изслушвания на представители от изпълнителната власт, ангажирани в управлението, контрола и координацията на процесите по отделните източници на финансиране, като и занапред ще се старее да подпомага активно структурите на държавната администрация в съответствие с функциите и правомощията си.

Комисията ще запази и занапред установения диалог с министъра по управление на средствата от ЕС и Управляващите органи, както и прозрачния и ефективен обмен на информация с отделните административни звена.

При необходимост, КЕВКЕФ ще се стреми да сигнализира отрано за наличие на евентуални пропуски или идентифицирани слабости в системата за управление на средствата от Европейския съюз в страната.

КЕВКЕФ ще продължи да дава препоръки за оптимизиране на процесите по управление и наблюдение на средствата от ЕС. В настоящия доклад такива са:

- Унифициране на документите при кандидатстване и при отчитане на проектите;
- Намаляване и облекчаване на бюрократичните процедури по отчитането на проектите. Възможност за кандидатстване и отчитане на проектите по електронен път;

- По-голям фокус върху изпълнението на дейностите, отколкото върху формите на отчитането им;
- Допълнителна синхронизация на данните за финансовото изпълнение на Оперативните програми, съфинансирани със средства от СКФ на ЕС, генерирани от отделните източници на информация (ИСУН, справки на Сертифициращия орган и Управляващите органи);
- Повишаване на административния капацитет и намаляване на текучеството на квалифицираните кадри в УО/МЗ, както на централно, така и на местно ниво;
- Усъвършенстване на нормативната рамка за усвояване на средствата от европейските фондове – възможности за унифициране

КЕВКЕФ приветства идеите за **допълнително оптимизиране и ускоряване на процедурите по усвояване на европейските средства** и с готовност ще окаже необходимото съдействие при бъдещи **законодателни инициативи в тази посока**. В тази връзка, през 2010 г. КЕВКЕФ изследва **практиката в 27-те държави-членки на ЕС по отношение на нормативното регулиране на материята, свързана с европейските фондове**, като е изведен опитът на държавите-членки, в които се прилага специален закон за европейските фондове (*Гърция, Дания, Естония, Латвия, Словакия, Финландия, Швеция*), вкл. обхват и основни характеристики. В подкрепа на необходимостта от унифициране на действащата в България подзаконова нормативна уредба за управление на европейските средства, КЕВКЕФ изготви **анализ на силните и слабите страни** от евентуално приемане на закон за европейските средства. С предприетите стъпки при анализиране на възможностите за по-ефективно регулиране на материята по отношение на европейските фондове в България, КЕВКЕФ заявява готовността си за пряко участие в обсъждането и изготвянето на бъдещ проект на **Закон за управление на европейските фондове**.

Следващият Междинен доклад на КЕВКЕФ за усвояването на средствата от ЕС в Република България ще бъде изготвен през месец юли 2011 г. и ще обхваща периода **1 януари 2011 г. – 30 юни 2011 г.**

КЕВКЕФ ще следи внимателно **процеса по подготовка на страната за участие в следващия програмен период на Кохезионната политика (2014 – 2020 г.)** и ще подкрепя провеждането на **активен диалог по актуалните теми и в рамките на Съвета за обществени консултации**. Сред приоритетните задачи пред страната ни във връзка с бъдещето на регионалната политика и структурните инструменти след 2013 г, КЕВКЕФ идентифицира:

- Концентриране на европейските и националните ресурси върху **малък брой приоритети, които отговарят на специфичните нужди на страната и отразяват изискванията на стратегия Европа 2020** с цел постигане на по-голямо въздействие;
- За всеки избран приоритет, още в началото на програмния период страната да подготви **ясни и измерими цели и показатели**, за да може да се оценява напредъка по тях;
- Поддържане на **стабилна макроикономическа среда и здрава институционална рамка**, които ще бъдат важно условие за получаване на средства по структурните фондове;
- Ориентиране на структурните фондове към постигане на **видими резултати, които променят живота на гражданите**;
- Активно участие в дискусиите по **въвеждането на “условността” (conditionality)** при отпускане на структурните фондове.

Във връзка с дебата за бъдещето на Кохезионната политика КЕВКЕФ счита за необходимо да се предвиди съвместно участие на народни представители и експерти от КЕВКЕФ в рамките на тематични срещи, свързани с приоритизацията на националните политики в следващия

програмен период 2014-2020 година. В тази посока през 2011 г. ще бъдат предвидени инициативи и в рамките на Съвета за обществени консултации, съвместно с представители на изпълнителната власт.

По отношение на **Инструмента Шенген** през 2011 г. КЕВКЕФ ще продължи да следи отблизо окончателните дейности по приключването му – мониторинг и одит, съгласно поетите ангажменти, подготовката и предоставянето на необходимата информация за финалния доклад по изпълнението до ЕК през юни 2011 г. Тъй като Инструментът Шенген е част от **стратегическия приоритет на България** за присъединяване към Шенгенското пространство, успешното му финансово изпълнение е сериозна предпоставка за вземане на политическото решение за присъединяването ни до края на 2011 г.

КЕВКЕФ призовава да бъдат мобилизирани всички усилия за изчистване на пропуските и справяне с констатираните проблеми, с оглед покриване на техническите критерии до март 2011 г.